بانک گردشگری
TOURISM BANK

پولشوئی و راه های مبارزه با آن

تهیه وتدوین :

مصطفی لونی

لیلا حسین قلی زاده

بانک گردشگری
TOURISM BANK

فهرست

	صفحه
مقدمه	۱
تاریخچه	۳
کلیات پولشوئی	۴
تعریف پولشوئی	۴
درآمدهای غیر قانونی و جرائم منشا پولشوئی	۵
جرم انگاری پدیده پولشوئی	۶
ویژگی های جرم پولشوئی	۶
تامین مالی تروریسم	۷
ارتباط بین پولشوئی و تامین مالی تروریسم، شباهت ها و تفاوت ها	۸
اهداف پولشوئی	۸
مراحل پولشوئی	۸
انواع پولشوئی	۱۳
اثرات پولشویی بر اقتصاد	۱۳
مبارزه با پولشوئی	۱۵
اقدامات بین المللی در زمینه مبارزه با پولشوئی	۱۵
مبارزه با پولشوئی در بانک ها و موسسات مالی	۱۷
چالش های اصلی مبارزه با پولشویی	۱۸
راه کارهای مبارزه با پولشوئی	۱۹
اقدامات ایران در زمینه مبارزه با پولشوئی	۲۱
اقدامات انجام شده در زمینه مبارزه با پولشوئی در بانک گردشگری	۲۴
دستورالعمل های مبارزه با پولشوئی	۲۶
نحوه تکمیل گزارش واریز وجوه نقدی بیش از سقف مقرر	۲۷
نحوه تکمیل فرم گزارش معاملات مشکوک	۲۹
پیوست ها	
پیوست ۱	I
پیوست ۲	II
پیوست ۳	III
پیوست ۴	IV
پیوست ۵	V
پیوست ۶	VI
پیوست ۷	VII

مقدمه

با توجه به جهانی شدن اقتصاد، رونق بازارهای مالی، گسترش انواع پول و تبادل ساده کالا، خدمات و سرمایه بین کشورها پدیده پولشوئی رشد و گسترش فراوان یافته است. هدف اصلی پولشویان مخفی نمودن فعالیت های غیرقانونی آن ها و تطهیر درآمدهای حاصل از عملیات مجرمانه است. این فعالیت ها از محل همین درآمد در معرض خطر شناسایی قرار می گیرند، لذا تلاش می شود منبع درآمد مخفی مانده تا ثمن معاملات بتواند بدون ردیابی مورد استفاده قرار گیرد.

موسسات مالی بانکی و غیر بانکی به دلیل ارائه خدمات مالی شامل ابزارهای نقل و انتقال پول، به طور عمد و یا غیر عمد در انجام عمل پولشوئی دخیل می شوند. سهم عمده موسسات مالی در این زمینه سبب شده است سیاستگذاران و مسئولان کشورها توجه خاصی نسبت به این موضوع در این موسسات داشته و برای جلوگیری از آن قوانین ضد پولشوئی وضع و به اجرا در آورند. اما از آنجائیکه پولشوئی پدیده ای فراملی است این تلاش ها زمانی موثر واقع می شود که نه تنها در سطح ملی بلکه در سطح بین المللی نیز به جهت هماهنگی کشورها در مبارزه با پولشوئی اقداماتی صورت گیرد. با توجه به محدودیت های حاصل از قوانین ضد پولشوئی برخی از کشورها از رعایت این قوانین سر باز می زنند که این امر کنترل پدیده پولشوئی را حتی برای کشورهای پایبند قوانین سخت می نماید.

برای حمایت از تلاش های ملی و فراملی بر ضد جرائم مالی، درک روش های پولشوئی برای موسسات خدمات مالی از اهمیت به سزایی برخوردار است. به دلیل پیچیدگی عملیات پولشویی و گستردگی آثار و تبعات منفی اقتصادی و اجتماعی آن ، تحقیق و پژوهش برای شناسایی این پدیده و روش های آن و البته آموزش عمومی برای افرادی که در معرض آن قرار دارند، ضروری به نظر می رسد. اداره مبارزه با پولشوئی بانک گردشگری در راستای انجام وظیفه و تحقق رسالت خود اقدام به گرد آوری این مجموعه جهت آموزش پرسنل خود در سه سطح ذیل نموده است :

- آموزش عمومی
- آموزش تخصصی
- آموزش دستورالعمل ها

جزوه حاضر سعی بر آن داشته است که در وهله اول کلیه مفاهیم، اصول و اطلاعات مورد نیاز در زمینه پولشوئی در اختیار استفاده کنندگان خود قرار دهد. سپس به دستورالعمل های مبارزه با پولشوئی به عنوان مرجع

فرآیندهای مبارزه با پولشوئی و در نهایت رهنمودهای لازم جهت اقدامات عملی از جمله تکمیل فرم CTR و STR پرداخته شده است.

امید است نتیجه تلاش این اداره در افزایش سطح آگاهی همکاران در زمینه مبارزه با پولشوئی موثر واقع شده و با تشخیص مصادیق آن مانع بروز این پدیده در بانک و اثرات مخرب آن در اجتماع گردد.

تاریخچه

پولشوئی نیز مانند بسیاری از مسائلی که امروزه با آن روبرو هستیم ریشه ای تاریخی دارد. بسیاری تلاش بازرگانان برای جابجایی دارایی شان به جهت مخفی نگه داشتن آن از حکامی که قصد تصاحب ثروت و نابودی آن ها را داشتند را ریشه تاریخی پولشوئی می دانند. با قبول این دیدگاه سابقه پولشوئی به دو هزار سال پیش از میلاد مسیح باز می گردد.

اما معروفترین سابقه تاریخی پولشوئی که وجه تسمیه نام این پدیده نیز می باشد، متعلق به قرن بیستم و زمان ممنوعیت قمار در آمریکا می باشد. آل کاپون [1] گانگستر معروف دهه ۱۹۳۰ آمریکا، مالک تعداد زیادی قمارخانه بود. او برای موجه جلوه دادن پول نقد ناشی از این قمارخانه ها تعدادی ماشین لباسشوئی سکه ای خریداری نمود تا هنگام سپردن درآمدهای نقد خود به بانک ها ادعا کند که این پول ها از درآمد رختشوی خانه ها حاصل شده است.

مافیا را نیز می توان یکی از سردمداران پدیده پولشوئی دانست. با توسعه و گسترش شبکه‌های مافیای ایتالیا در امریکا و نفوذ آن در دنیای غرب تا پایان جنگ سرد عملاً شبکه‌های پولی و مالی گسترده‌ای توسط مافیا بوجود آمد که درآمدهای آن ها را تطهیر نمایند.

اولین بار اصطلاح پولشوئی در دهه ۱۹۷۰ پس از رسوایی واتر گیت [2] که منجر به استعفای رئیس جمهور وقت ایالات متحده ریچارد نیکسون [3] گردید، رواج یافت. در سال ۱۹۸۶ کنگره آمریکا با اصلاح قانون رازداری بانکی مصوب سال ۱۹۷۰ برای اولین بار قانون جدیدی تحت عنوان مبارزه با پولشوئی تصویب کرد. پس از واقعه ۱۱ سپتامبر نیز قوانین بسیار سخت گیرانه ای وضع شد تا متضمن مقررات شدیدی به جهت مبارزه با تروریسم و حذف بستر تامین مالی آن باشد.

اتحادیه اروپا نیز با حذف محدودیت مربوط به جابجایی و نقل و انتقال سرمایه بین کشورها و اشخاص مقیم در سال ۱۹۹۰، ضرورت مبارزه با جرم پولشوئی را تشخیص و در سال ۱۹۹۱ نخستین دستورالعمل مبارزه با پولشوئی را به تصویب رساند.

با نگاهی به سیر تحول پدیده پولشوئی مشخص می شود که این پدیده به شکل امروزی و مدرن خود در کشورهای توسعه یافته و صنعتی ظهور پیدا کرده و همین کشورها پیشگامان مبارزه با آن نیز بوده اند. با این

---

[1] *"Al" Capone*
[2] *Watergate*
[3] *Richard Nixon*

وجود کشورهای در حال توسعه نیز به منظور مبارزه با پولشوئی با تصویب قوانین مورد نیاز و الزام دستگاه های مشمول نسبت به اطلاع موارد مشکوک به واحدهای اطلاعات مالی تحت نظر دولت یا بانک مرکزی خود، قدم های بلندی در این راستا برداشته اند.

کلیات پولشوئی

تعریف پولشوئی

پولشوئی فعالیتی است که طی انجام آن عواید و درآمدهای ناشی از فعالیت های غیرقانونی به نحوی، ظاهری قانونی به خود بگیرد. سازمان بین المللی پلیس کیفر پولشوئی را هر نوع عمل یا اقدام برای مخفی کردن یا تغییر هویت عواید نامشروع به طوری که وانمود شود از منابع قانونی سرچشمه گرفته است، تعریف می نماید.

بر اساس ماده ۲ قانون مبارزه با پولشوئی ایران که در سال ۱۳۸۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده نیز پولشوئی اینگونه تعریف شده است :

الف- تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از فعالیت های غیرقانونی با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به دست آمده باشد.

ب- تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان کردن منشأ غیرقانونی آن با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از ارتکاب جرم بوده یا کمک به مرتکب به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نگردد.

ج- اخفاء یا پنهان یا کتمان کردن ماهیت واقعی، منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه جایی یا مالکیت عوایدی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد.

درآمدهای غیر قانونی و جرائم منشا پولشوئی

کارگروه اقدام مالی برای مبارزه با پول شویی قاچاق مواد مخدر و جرایم مالی را بعنوان اصلیترین منابع عواید غیر قانونی معرفی کرده است. دیگر جرایم منشاء پولشویی طبق نظر این سازمان، در جدول زیر ارایه شده اند:

جرایم منشاء پولشویی	
۱) شرکت در گروه‌های جنایی سازمان یافته	۲) پول تقلبی
۳) تروریسم، از جمله تامین مالی تروریسم	۴) سرقت هنری
۵) قاچاق انسان و قاچاق مهاجر	۶) جرایم محیط زیستی
۷) قاچاق مواد مخدر	۸) قتل و وارد نمودن جراحات شدید به بدن
۹) قاچاق کالا	۱۰) آدم‌ربایی و گروگان‌گیری
۱۱) استثمار جنسی	۱۲) دزدی
۱۳) قاچاق اسلحه	۱۴) اخاذی
۱۵) قاچاق اشیاء مسروقه	۱۶) جعل اسناد
۱۷) فساد و رشوه	۱۸) دزدی دریایی
۱۹) جعل و تقلب	۲۰) خیانت در امانت

به طور کلی پول ها و درآمدهای حاصل از فعالیت های غیرقانونی با توجه به منشا آن ها به سه دسته تقسیم می شوند :

۱- پول خاکستری: درآمدهای حاصل از فروش کالا یا انجام دادن کارهای تولیدی است که معمولاً به جهت فرار از پرداخت مالیات از نظارت دولت پنهان می‌ماند.

۲- پول سیاه: درآمدهای حاصل از قاچاق کالا و شرکت در معاملات پرسود که خارج از عرف طبیعی در جامعه صورت می‌گیرد باعث پیدایش این پول ها می‌شود.

۳- پول کثیف: درآمدهای حاصل از نقل‌وانتقال و قاچاق مواد مخدر و قمار و دیگر اعمال تبهکارانه است.

جرم انگاری پدیده پولشوئی

اگرچه واژه پولشوئی در دهه های اخیر وارد ادبیات دنیا شده است و از سابقه طولانی برخوردار نمی باشد، اما موضع قانون گذار ایرانی نیز در مورد ثروت های نامشروع و غیرقانونی در اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مشخص شده است:

«دولت موظف است ثروت های ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوء استفاده از موقوفات، سوء استفاده از مقاطعه کاری ها و معاملات دولتی، فروش زمین های موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود».

همانگونه که قبلاً به آن اشاره نمودیم بر اساس ماده ۲ قانون مبارزه با پولشوئی، مصوب سال ۱۳۸۶ نیز پولشوئی جرم تلقی گردیده است.

همچنین در اسناد و کنوانسیون های بین المللی مرتبط با موضوع مانند کنوانسیون وین و پالرمو نیز جرم انگاشتن و تعیین مجازات برای اقدام به پولشوئی، به عنوان یکی از راه های مبارزه با آن محسوب گردیده است.

ویژگی های جرم پولشوئی

از جمله ویژگی های پولشویی عبارتند از :

۱- **پولشویی جرم ثانویه است**. برای ارتکاب این جرم باید جرم دیگری از قبیل قاچاق مواد مخدر، آدم ربایی، فروش اعضای بدن و غیره اتفاق بیافتد، ماهیت ثانویه این جرم سبب شده اذهان عمومی جامعه نسبت به آنان زیاد حساس نباشد.

۲- **پولشویی جرمی سازمان یافته است** . سازمان یافته بودن این جرم بعد از جرمی دیگر مشکل تعقیب مجرمین را به دنبال می آورد. به طور مثال دزد یا قاتلی که به صورت انفرادی عمل می کند با پیگیری های پلیسی و دستگاه های قضایی دستگیر می شود ولی در جرم پول شویی مسوولان با سازمان های مجهزی رو

به رو هستند که سطوح مختلف سازمان از عاملان ساده (مثلا خرده فروش مواد مخدر) ، افراد واسطه ماهر تا افراد تحصیل کرده و متخصص را در بر می گیرد. بنابراین با دستگیری یک مجرم، افراد دیگر به راحتی به کار خود ادامه داده و کار را برای مجریان قانون مشکل می کنند.

۳- **پولشویی جرمی فراملی است.** پول شویی لزوما در یک محدوده جغرافیایی خاص یا در مرزهای حاکمیت یک کشور اتفاق نمی افتد. سازمان یافته بودن این جرم به عبور از مرزها برای انجام پول شویی کمک می کند و برای مرتکبان این جرم، دهکده جهانی معنا می یابد. با این ویژگی اهمیت همکاری های بین المللی و نقش سازمان های بین المللی برای هماهنگی کشورها برای مقابله با آن روشن می شود.

۴- **پولشویی جرم فرهیختگان است.** در سازمان های جنایی برای انجام مراحل نهایی پول شویی از افراد متخصص از جمله حسابداران، حقوقدانان، وکلا و کارمندان بانک استفاده می شود. طبیعت این جرم این است که برای تمیز جلوه دادن درآمدهای حاصل ازجنایت،ازسازمان های آبرومندی مانند بانک ها و متخصصان بانکی، دفاتر وکالت وحسابرسی استفاده شود.

تامین مالی تروریسم

در مورد تروریسم تعریف مورد قبول عام در جامعه جهانی وجود ندارد و هر کشور بنابر دیدگاه های سیاسی خود تروریسم را تعریف می کند، گرچه همگی در محکوم کردن تروریسم متفق القول هستند. صرفنظر از دیدگاه و تعاریفی که پیرامون موضوع تروریسم وجود دارد، نفس اعمال تروریستی جرم شناخته می شود.

منابعی که برای اهداف تروریستی به کار می روند ممکن است از منابع خیرخواهانه، کسب و کار مشروع، فعالیت های جنایتکارانه یا ترکیبی از آن ها سرچشمه گرفته باشد. به هر حال مخفی نگهداشتن منشا تامین مالی تروریسم چه مشروع، چه غیر مشروع مهم است، زیرا اگر منشا مخفی بماند امکان استفاده از آن برای فعالیت های بعدی فراهم می شود. برای تروریست ها هم مخفی نگهداشتن مهم است زیرا در این صورت فعالیت آن ها بدون پیگیری ادامه می یابد. به همین دلیل است که گروه اقدام مالی [4] توصیه می کند که هر کشور تامین مالی تروریسم، عملیات تروریستی و سازمان های تروریستی را به عنوان جرائم از پیش طراحی شده شناسایی کند.

[4] FATF : Financial Action Task Force

ارتباط بین پولشوئی و تامین مالی تروریسم، شباهت ها و تفاوت ها

فناوری هایی که برای پولشوئی استفاده می شود، اساساً همان هایی هستند که برای مخفی کردن منشا یا استفاده در تامین مالی تروریسم نیز به کار می رود. کوشش برای مبارزه با تروریسم کشورها را ملزم می نماید که حوزه مبارزه با پولشوئی را به موسسات غیرانتفایی، مخصوصاً خیریه ها وسعت بخشند تا مطمئن شوند که چنین سازمان هایی مستقیم یا غیر مستقیم برای تامین مالی یا حمایت تروریسم مورد استفاده قرار نمی گیرند.

همان طور که گفته شد فرق عمده بین پولشوئی و تامین مالی تروریسم این است که در مورد اخیر ممکن است منشا پول، کثیف نباشد. این منابع ممکن است از محل هدایا و خیریه هایی که به سازمان خیریه داده می شود تامین شده و برای حمایت از فعالیت های تروریستی به کار رود. بنابراین ضوابط جداگانه ای لازم است که با تامین مالی تروریسم برخورد شود. از طرف دیگر وقتی منابع تامین مالی تروریسم از فعالیت های غیرقانونی تامین می شود در چارچوب ضوابط مبارزه با پولشوئی قرار می گیرد و این امر بستگی به ضوابط داخلی هر کشور دارد. تفاوت دیگر پولشوئی و تامین مالی تروریسم این است که هدف پولشویان پنهان نمودن منشا مالی درآمدهای غیر قانونی خود به منظور انتفاع و تحصیل درآمد بیشتر است و این در حالی است که تامین مالی تروریسم، مقاصد مالی و سودآوری ندارد.

اهداف پولشوئی

هدف جنایتکاران از پولشویی در سه انگیزه متفاوت خلاصه می شود :

۱ -فرار از تعقیب : اگر سازمان های جنایی موفق شوند پول حاصل از جنایت را به درستی وارد چرخه تطهیر نموده و در پول تمیز ادغام نمایند، می توانند از تعقیب مجریان قانون نیز مصون بمانند.

۲ -فرار از مجازات : روشن است وقتی مجرم شناخته نشود، بنابراین مجازاتی نیز در کار نیست.

۳ -فرار از مصادره اموال : با توجه به اینکه مصادره و ضبط اموال حاصل از جنایات سازمان یافته برای مرتکبین جرم پول شویی در اغلب کشورها در نظر گرفته شده است، بنابراین نجات دارایی ها و ثروت کثیف از ترس مصادره هدف پولشویان است.

مراحل پولشوئی

پولشوئی اقدام ساده ای نیست، چون چرخه ای پیچیده از اعمال و فرآیندها را در بر می گیرد. معمولاً درآمدهای غیر قانونی حاصل از جرائم مربوط به پولشوئی (به خصوص مواد مخدر) به صورت پول نقد است. بنابراین اقدامی که باید توسط سازمان جنایی صورت گیرد معمولاً تنظیم چگونگی ورود پول نقد به سیستم مالی یا عبور آن از

مرزهاست. بسیاری از کشورها در اجرای ضوابط جلوگیری از پول شوئی برای قبول پول نقد از مشتریان در بانک ها حدودی قائل شده اند و یا همراه داشتن بیش از مقدار معینی پول نقد را به هنگام عبور از مرزها محدود کرده اند.

فرار از ضوابط مبارزه با پولشوئی سه مرحله دارد. این مراحل ممکن است همزمان در جریان یک انتقال انجام شود، ولی گاهی ممکن است در اشکال متفاوت و جداگانه نیز صورت گیرد. مراحل پولشوئی عبارتند از :

۱- جاگذاری[5]
۲- خواباندن[6]
۳- ادغام[7]

در شیوه های متفاوت پولشوئی اقدامات مشابهی توسط پولشویان در فرآیند شستشوی پول حاصل از جرائم صورت می گیرد که معمولاً در همه آن ها انگیزه های مشترکی به شرح زیر وجود دارد :

- نیاز به پنهان کردن منشا و مالکیت اصلی پول طی کلیه مراحل
- نیاز به اعمال کنترل در طول انجام مراحل
- نیاز به تغییر شکل دادن آن به منظور کاهش حجم پول نقد حاصل شده از اقدامات مجرمانه

مرحله اول ـ جای گذاری (Placement)

جایگذاری یعنی سپردن پول نقد در بستر مالی از طریق بانکها یا دیگر موسسات مالی به خصوص در کشورهایی که نظارت چندانی روی مشتریان و سپردههای ایشان صورت نمیپذیرد. هدف این مرحله، قطع هرگونه ارتباط مستقیم بین وجوه و جرمی است که از طریق آن حاصل شده است. عواید فعالیتهای مجرمانهی تزریق شده به شبکه مالی رسمی، با هدف تبدیل عواید از حالت نقدی به ابزارها و داراییهای مالی و موارد زیر به کار می رود :

- انتقال به موسسات مالی خارجی (برون مرزی) جهت سپرده گذاری
- خرید کالاهای با ارزش مانند آثار هنری، هواپیمای شخصی، فلزات و سنگهای قیمتی
- سپردهگذاری در بانکهای داخلی یا دیگر موسسات مالی رسمی و غیر رسمی

پولشو با روش هایی پول نقد را از محل بدست آوردن آن دور نموده تا بدین ترتیب از پیگیری مصون و به صورت دارایی های دیگر مانند چک مسافرتی، حواله و غیره در آورد، برخی از این روش ها به قرار زیر است :

[5] Placement
[6] Layering
[7] Integration

- تقسیم وجوه نقدی کلان به مبالغ کوچک تر به نحوی که وجوه سپرده‌گذاری شده (کمتر از سقف مقرر) متعاقبا به خارج انتقال می‌یابد و به سرعت استرداد می‌شود، غالبا این روش مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- معاملات و افتتاح حساب ها با استفاده از نام بستگان نزدیک یا سایر اشخاصی که به گونه‌ای با مجرمان در ارتباط هستند، صورت می گیرد.
- ورود مبالغ جزئی وکم در یک حساب مشترک توسط مهاجران و اشخاص غیر مرتبط

مرحله دوم ـ لایه گذاری (Layering)

لایهگذاری یا لایه چینی یعنی قطع ارتباط میان سرمایه و منبع آن به طوری که در حسابرسیها و نظارت های آتی به سر منشا پی نبرند. این کار از طریق ایجاد لایههای پیچیدهای از معاملات، با هدف مبهم ساختن فرآیند حسابرسی و مجهول گذاشتن هویت طرفهای اصلی معامله و ناممکن و یا مشکل نمودن ردگیری منشا عواید مزبور صورت میگیرد. به عبارت دیگر رد پای وجوه برای جلوگیری از تعقیب قانونی مخفی میشود.

این مرحله معطوف به جداسازی پول از منشا غیر قانونی آن است، که با ایجاد لایه های پیچیده ناشی از معاملات (نقل و انتقال) چندگانه با هدف مبهم ساختن زنجیره عطف حسابرسی و عدم امکان ردیابی منبع مال صورت می پذیرد و متضمن انجام عملیاتی مانند حواله وجه سپرده شده نزد یک موسسه مالی به موسسه دیگر، یا تبدیل سپرده نقدی به اسناد پولی دیگر (اوراق بهادار ، سهام و چک مسافرتی) است. در این مرحله سه تکنیک زیر رایج است :

۱ -اختلاط پول کثیف با پول تمیز؛ که اغلب عواید حاصل از جرم با انجام معاملات واردات و صادرات کالا، با توسل به کم‌نمایی سیاهه صادراتی و بیش‌نمایی سیاهه وارداتی وارد چرخه رسمی اقتصاد می‌شود.

۲ -انتقال پول از طریق واسطه؛ مانند تبدیل وجوه نقد به ژتون بازی (در قمارخانه) و تبدیل مجدد آن که با این کار تشخیص ماهیت غیر قانونی مال مشکل می گردد.

۳ -پنهان نمودن مالک واقعی مال آلوده؛ بسیاری از خدمات موسسات مالی مانند ارایه وثایق در مقابل خرید اسناد یا تشکیل حساب های امانی آن هم بیشتر در مناطق آفشور [8] که قانون محرمانه بودن برآن حاکم است و یا از سوی دیگر سیستم های قضایی متفاوت، مانع رسیدگی و تحقیق مراجع ذینفع در خصوص این قبیل جرایم می گردند، برای مخفی نمودن مالکیت اصلی پول صورت می پذیرد.

---

[8] Offshore :
کشورهايي که در آنها رونق اقتصادي وجود ندارد و داراي منابع مالي نيستند براي ايجاد رونق اقتصادي واشتغالزايي، خود را Offshoreاعلام مي نمايند. مناطق يا کشورهاي Offshore با استفاده از ويژگي هاي زير مي توانند رونق اقتصادي ايجاد نمايند:1- هيچگونه مالياتي پرداخت نمي شود و ماليات کاملاً صفر است .2- چون رونق اقتصادي نيست نيروي کار فراوان و نسبتاً ارزان است.3- در کشورهاي پيشرفته با فشار هاي اتحاديه هاي کارگري قوانين معمولاً به نفع کارگر است ولي در مناطق offshore دولتمردان قوانين کار را جهت تشويق به سرمايه گذاري به نفع کارفرما وضع مي کنند .4- هزينه هاي سربار – (overhead) آب ، برق ، تلفن ، مکان و ... – به شدت پايين مي باشد . 5- حريم خصوصي در سرمايه گذاري به شدت رعايت مي شود (سرمايه داران علاقه اي به اطلاع ديگران از زمينه سرمايه گذاري و درآمد ماهانه آنها ندارند). نکته قابل توجه در سرمايه گذاري در مناطق offshoreاين است که قبل هرچيز شرکت ها بايد عدم فعاليت خود را در سه زمينه زير به اثبات برسانند:1- پول شويي2- قاچاق و حمل و نقل مواد مخدر 3- حمل و نقل اسلحه و اعضاي بدن

مرحله سوم ـ ادغام (Integration)

ادغام یا یکپارچه سازی یعنی ورود سرمایه تطهیر شده به اقتصاد رسمی تحت پوشش قانونی برای درآمدهای حاصل از فعالیت مجرمانه که قابل ردیابی نباشد. به عبارت دیگر بازگرداندن مجدد وجوه به مجرم به صورتی که نحوه اکتساب و محل جغرافیایی، قابلیت شناسایی نداشته باشد.

روش های متداول پول شویان در این مرحله به قرار زیر می باشد :

تاسیس شرکت های صوری در کشورهایی که امکان پنهان کاری در آن ها وجود دارد. در این کشورها پول شویان قادرند طی یک معامله قانونی از پول شسته شده به خودشان وام دهند. به علاوه برای افزایش سود خود خواستار کاهش مالیات بر باز پرداخت های وام می شوند و در ازای وامی که می گیرند برای خود بهره قائل می شوند.

فرستادن فاکتور های غلط و ساختگی صادراتی ـ وارداتی که کالاها را بیش از قیمت واقعی نشان می دهد، به پول شویان اجازه خواهد داد پول را از یک شرکت یا کشور به جای دیگری جا به جا کنند و این فاکتورهایی که در ظاهر منبع پول را نمایان می کند، در موسسات مالی گنجانده می شود.

نمونه مراحل سه گانه پولشوئی

مرحله جاگذاری	مرحله خواباندن	مرحله ادغام
پول نقد به بانک پرداخت می شود. (گاه با همکاری کارمندان بانک یا امتزاج با درآمدهای قانونی)	انتقال الکترونیکی به خارج از کشور (اغلب با استفاده از کمپانی های مجازی یا حساب هایی که برای بنگاهی قانونی گشایش شده اند)	بازپرداخت مصنوعی وام با سیاهه تقلبی که به عنوان پرده پوشی برای پول شوئی مبادله می شوند.
پول نقد به صورت فیزیکی به خارج ارسال می شود.	پول نقد در حساب های متعدد و سیستم های بانکی متفاوت در خارج سپرده گذاری می شود.	شبکه پیچیده انتقالات انجام می شود (چه داخلی و چه بین المللی) به نحوی که نهایتاً پیگیری منبع اصلی پول را غیر ممکن می سازد.
پرداخت پول نقد برای خرید اشیاء گرانقیمت، ملک، کارخانه، تجهیزات یا وسایل کار	دارایی ها یا کالاهای خریداری شده را فروخته و در سیستم رسمی دوباره نقد می کنند. این نقدینگی کاملاً تمیز جلوه می کند.	وجوه حاصل از فروش کالا در سایر منابع مالی ادغام می گردد.

نمونه روند پولشوئی و تامین مالی تروریسم

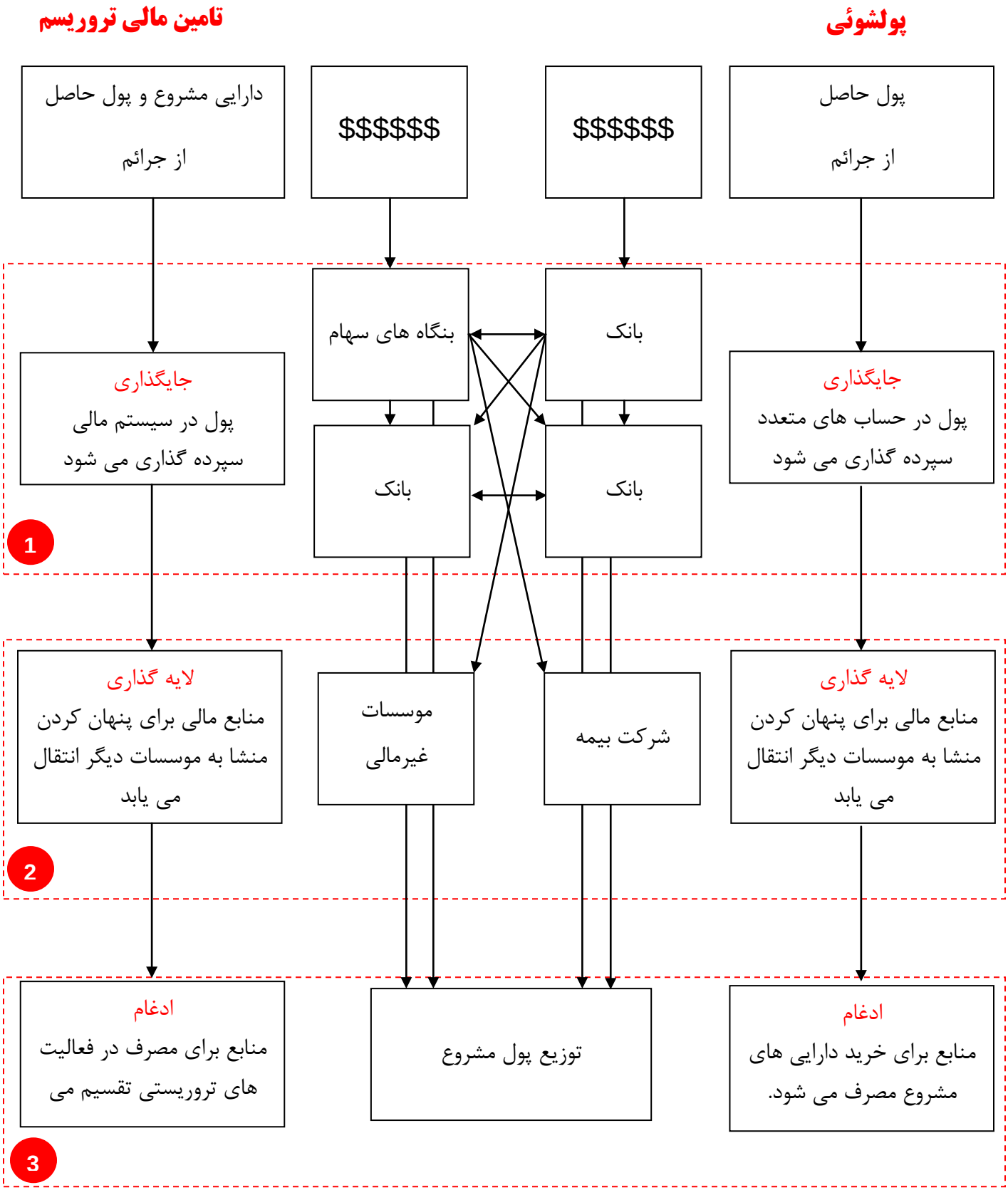

انواع پولشوئی

چهارگونه پولشویی قابل شناسایی است:

۱-پولشویی درونی: شامل پولهای کثیفی است که از فعالیت مجرمانه و در داخل خاک یک کشور حاصل می شود که در همان کشور شسته میشود.

۲- پولشویی صادر شونده: شامل پولهای کثیف بدست آمده از فعالیت مجرمانه است که در داخل خاک یک کشور کسب و در خارج از آن کشور تطهیر میشود.

۳- پولشویی بیرونی: شامل پولهای کثیف بدست آمده از فعالیت مجرمانه انجام شده در سایر کشورها است که درخارج نیز شسته میشود.

۴- پولشویی وارد شونده: شامل پولهایی که از فعالیت مجرمانه در سایر نقاط بدست آمده و در داخل خاک یک کشور مورد نظر شسته میشود، میباشد.

اثرات پولشویی بر اقتصاد

پولشویی عملیات بازارها را مختل می‌کند؛ زیرا موسسات مالی متکی به عواید حاصل از فعالیتهای مجرمانه، در مدیریت مناسب داراییها و انجام به موقع تعهدات و عملیات خود با مشکلات و چالشهای بیشتری مواجهاند.
معاملاتی که برای مقاصد پولشویی انجام می‌گیرد می‌تواند تقاضا برای نقدینگی را افزایش دهد، نرخ بهره و ارز را بی‌ثبات کند، به رقابت غیرعادلانه منجر شود و تورم را در کشورهایی که مجرمان در آنجا فعالیت می‌کنند به شدت افزایش دهد.
پولشویی اعتبار و در نتیجه ثبات بازارهای مالی را از بین می‌برد؛ چنانچه یک بانک در نتیجه جرم سازمانیافته سقوط کند، ممکن است تمام سیستم مالی کشور یا حتی نظام مالی کل منطقه مورد نظر، دچار آسیب جدی شود. کشورهای کوچک در مقابل پدیده پولشویی آسیب‌پذیری بیشتری دارند؛ زیرا قدرت اقتصادی حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی، تسلط بر اقتصادهای کوچک را برای سازمان‌های مجرم امکان‌پذیر می‌سازد.
دیگر آثار منفی پولشویی عبارتست از:

۱ -بیاعتمادی مردم به نظام مالی
۲ -تغییرات جبری و ناخواسته در تقاضای پول
۳ -تضعیف بخش خصوصی

۴ -گسترش فعالیتهای مجرمانه زیرزمینی در جامعه
۵ -اثرات منفی بر جمعآوری مالیات و تشویق فرار مالیاتی در جامعه
۶ -کاهش اشتغال مولد
۷ -افزایش انحرفات اجتماعی
۸ -فاسد شدن ساختار حکومت و آسیب رسانی به اعتبار دولت ها و نهادهای اقتصادی کشور
۹ -رشوهخواری و اختلاس از طریق آلوده نمودن معاملات حقوقی
۱۰ -کاهش بهره وری در بخش واقعی اقتصاد
۱۱ -تخریب بخش خارجی اقتصاد
۱۲ -توزیع نابرابر درآمد
۱۳ -کاهش کنترل دولت بر سیاستهای اقتصادی

مبارزه با پولشوئی

اقدامات بین المللی در زمینه مبارزه با پولشوئی

پیشینه اقدامات بین المللی برای مبارزه با پدیده پولشویی و تدوین راه کارهای جهانی برای مقابله با این معضل به سال های میانی دهه ۱۹۸۰ برمی گردد. در اواخر همین دهه بود که عزم جهانی برای تدوین پیمان نامه ها، معاهدات و کنوانسیون های بین المللی در این زمینه شکل گرفت . به دنبال آن و در سال ۱۹۸۹ ، گروه کاری اقدام مالی[9] برای مبارزه با پولشوئی تشکیل شد . هدف این نهاد بین المللی تعیین استانداردهای بین المللی و توسعه سیاست های مبارزه با پول شویی و تامین مالی تروریسم در سطح ملی و بین المللی است . در این راستا حوزه کاری گروه فوق بر سه نوع فعالیت متمرکز است :

۱. شناسایی روشهای پولشوئی
۲. تعیین استانداردها برای مبارزه با پول شویی
۳. اطمینان از اثربخشی استانداردهای فوق

گروه کاری اقدام مالی علیه پولشویی در سال ۱۹۹۰ چهل توصیه (پیوست ۳) در رابطه با پول شویی منتشر کرد. سپس در سال ۱۹۹۶ توصیه ها ی فوق مورد تجدید نظر قرارگرفت.

علاوه بر اقدامات گروه فوق در خصوص مبارزه با پولشویی ،کمیته نظارت بانکی بال نیز در سال ۱۹۹۷ اقدام به انتشار سند مهمی تحت عنوان اصول اساسی برای نظارت موثر بانکی نمود. یکی از اصول مطروحه در این سند ، مقررات مربوط به شناخت مشتری بود. اصل مذکور در پی آن است تا امکان سوء استفاده عوامل جنایتکار از نظام بانکی را از آن ها سلب نماید.

به دنبال وقوع حادثه یازده سپتامبر در سال ۲۰۰۱ ، گروه کاری اقدام مالی علیه پول شویی ، هشت توصیه درخصوص مبارزه با تامین مالی تروریسم ارائه داد. در سال ۲۰۰۴ نیز نهاد فوق نهمین توصیه ویژه خود را به منظور تقویت بیشتر استانداردهای بین المللی مبارزه با پول شویی ارائه داد. یکی از اساسی ترین اهداف گروه فوق ، اجرای کلیه توصیه های مذکور در تمام کشورها است . در واقع توصیه های FATF به عنوان استانداردها

---

[9] FATF :
گروه اقدام مالي در سال 1989 توسط كشورهاي گروه 7 (فرانسه، آلمان، بريتانيا، ژاپن، ايتاليا، آمريكا و كانادا) شكل گرفت و يك سازمان بينال مللي ميباشد كه هدف آن توسعه و پيشرفت واكنش بينالمللي نسبت به مسئله پولشويي است. در اكتبر 2001، *گروه اقدام مالي* مأموريت خود را گسترش داد و شامل مبارزه با تروريسم نيز ساخت.
گروه اقدام مالي يك مجموعه سياستگذار است كه كارشناسان حقوقي، مالي، و ضابطين قانون را در كنار هم قرار ميدهد تا در قوانين و مقررات كشورها اصلاحات لازم پديد آيد. در حال حاضر، 33 حوزه قضايي (كشور و سرزمين) و 2 سازمان منطقهاي عضو *گروه اقدام مالي* ميباشند. اين 35 عضو هسته تلاشهاي جهاني مبارزه با پولشويي و تأمين مالي تروريسم را تشكيل ميدهند. همچنين 27 سازمان بينالمللي و منطقهاي بعنوان اعضاي وابسته و ناظر با *گروه اقدام مالي* همكاري دارند؛ اين سازمانها حق رأي ندارند، اما در جلسات و گروههاي كاري بطور كامل شركت ميكنند.
سه وظيفه اصلي *گروه اقدام مالي* در ارتباط با پولشويي به شرح ذيل است:
(1) نظارت بر پيشرفت اعضاء در اجراي تدابير مقابله با پولشويي؛
(2) تجديد نظر و گزارش روندها، تكنيكها و اقدامات متقابل؛
(3) توسعه، اتخاذ و اجراي استانداردهاي مبارزه با پولشويي در سطح جهان.

ی بین المللی و شاخص هایی برای ارز یابی و موثر بودن برنامه ضد پول شویی کشورها شناخته شده است؛ به طور ی که گروه کار ی اقدام مالی علیه پول شویی هر سال برا ی بررسی برنامه های ضد پولشویی کشورهای مختلف، اقدام به تطبیق برنامه های ضد پول شویی آن ها با توصیه ها ی مذکور می نماید.

طی سالهای ۱۹۹۱-۱۹۹۰ کشورهای عضو این گروه از شانزده عضو اولیه به ۲۸ عضو افزایش یافت. اعضای این گروه در سال ۲۰۰۰ به ۳۱ عضو و در سال ۲۰۰۳ به ۳۳ عضو افزایش یافت . هم اکنون با احتساب دو کشور کره و هند که از سال ۲۰۰۶ به عنوان عضو ناظر در این گروه شرکت می کنند، ۳۴ کشور عضو گروه فوق هستند. در کشورهای غیر عضو، دو نهاد بین المللی بانک جهانی و صندوق بین المللی پول ، نقش موثری در جلب کشورها برای مشارکت در مبارزه با پولشویی داشته و در این زمینه گروه فوق با آن ها همکاری موثری دارد به طوری که کوشش های گروه مذکور و همکاری آن با صندوق بین المللی پول و بانک جهانی در خصوص تشویق کشورها برای مبارزه با پدیده پول شویی موجب شده است تا هم اکنون در بیش از صد کشور دنیا، قانون مبارزه با پول شویی اجرا شود و در تعداد زیادی از کشورها نیز که عضو گروه مذکور نیستند، توصیه های این گروه برای مبارزه با پولشویی به کار گرفته شود.

کشورها برای عضویت در گروه اقدام مالی علیه پولشویی، باید دارای شرایط و معیارهای خاصی در مواردی از قبیل میزان تولید ناخالص ملی کشور، میزان گستردگی بخش بانکی و درجه باز بودن بخش مالی و ارتباط متقابل آن کشور با بازارهای مالی جهانی و کوشش ها و اقداماتی که در آن کشور برای مبارزه با پول شویی انجام شده است، باشند.

بر اساس نقطه نظرات FATF، از آنجا که پولشویان برا ی ردیابی نشدن وجوه خود ، پیوسته روش های جدیدی را برای پول شویی به کار می گیرند؛ بنابراین برنامه های مبارزه با پول شویی نیز باید از پویایی لازم برخوردار باشند.

بر این اساس FATF، به طور مرتب ضمن درخواست از کشورها ی عضو برای تقویت سیستم مالی خود در برابر پول شویی، به طور منظم با گونه شناسی پول شویی ، برنامه هایی بر ای مبارزه با پول شویی به کشورها ی عضو پیشنهاد می کند.

از آنجا که برای مبارزه با پول شویی، در هر کشور، بخش دولتی و خصوصی باید مشارکت داشته با شند؛ در سال ۲۰۰۸ گروه کاری اقدام مالی علیه پولشوئی، راهنمایی های کاری برای حسابداران، بنگاههای معاملات املاک، دلالان سنگها و فلزات قیمتی، شرکت های خدماتی و صندوق های سرمایه گذاری انتشار داد.

لازم به ذکر است که بعد از به وجود آمدن گروه کار ی اقدام مالی بر ای مبارزه با پولشویی، گروه های منطقه ای مانند اتحادیه اروپا، شورا ی اروپا و سازمان کشورهای آمریکایی نیز قوانین و معیارهایی برای مبارزه با پولشویی در کشورهای عضو تدوین کردند . منطقه کارائیب، آسیا، اروپا و آفریقا، نیز نیروی ویژه مبارزه با پولشوئی ایجاد کردند. علاوه بر این، گروه بندی های مشابهی بر ای آمریکا و آمریکای لاتین در سالهای آینده در دست تدوین و شکل گیری است.

مبارزه با پولشوئی در بانک ها و موسسات مالی

مبارزه با پولشویی با کنترل دسترسی به سیستم مالی و جلوگیری از ورود پول کثیف به سیستم مالی آغاز می شود. بنابراین بانک ها هسته اصلی شبکه حفاظت از سیستم مالی محسوب می شوند. در این راستا با عنایت به تجربیات بین المللی در زمینه برنامه های مبارزه با پول شویی، کلیه بانک های خصوصی، دولتی و مؤسسات اعتباری، به منظور مبارزه با پولشویی ملزم به رعایت اصولی هستند که مورد توافق عمومی سازمان های بین المللی فعال در زمینه مبارزه با پول شویی و کلیه کشورهایی است که دارای قانون مبارزه با پول شویی بوده و برنامه های مبارزه با پولشویی را فعالانه دنبال می کنند. این اصول عبارت اند از :

۱ -شناسایی مشتری[10] (KYC)

شناسایی مشتری به معنی احراز هویت مشتری توسط بانک یا مؤسسه اعتباری در هنگام گشایش حساب و ارائه خدمات است. فرایند احراز هویت مشتری را می توان به تفکیک زیر بیان کرد:

- اخذ اسناد رسمی هویتی معتبر از مشتری در هنگام گشایش حساب و ارائه خدمت
- بررسی منبع وجوه برای گشایش حساب با مبالغ بالا
- شناسایی مالکان ذینفع حساب
- دقت نظر در نزدیکی محل اقامت یا محل کار مشتری به بانک یا مؤسسه اعتباری مورد نظر
- تأیید محل اقامت یا کار مشتری با استعلام یا سؤال از نهادهای خدمات شهری
- جمع آوری اطلاعات کافی درباره حرفه مشتری به منظور سنجش و تطبیق گردش حساب مشتری با نوع فعالیت اقتصادی آن
- کنترل و تأیید بانک های عامل واریزکننده وجوه به حساب مشتری.

۲ -طبقه بندی مشتری ها بر مبنای ریسک و اجرای ضوابط دقیق برای مشتری های پرخطر

بر اساس توصیه های گروه ویژه اقدام مالی ضوابط شناسایی مشتری باید مبتنی بر ریسک باشد. بر این اساس سخت گیری و دقت در پذیرش مشتری باید متناسب با مشخصات و پیشینه حرفه ای وی باشد. در این راستا کنترل های مورد نیاز از سوی بانک یا مؤسسه اعتباری باید بر اساس انواع ریسک باشد. از جمله ریسک مشتری، ریسک محصول یا خدمتی که به مشتری ارائه می شود و ریسک منطقه فعالیت بانک یا مؤسسه اعتباری ارائه دهنده خدمت به مشتری.

شایان ذکر است در ماده ۴ و ۵ دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی از مجموع دستورالعمل های ۱۳ گانه مبارزه با پولشوئی، موضوع طبقه بندی مشتریان بر مبنای ریسک مورد توجه واقع شده است.

[10] Know Your Customer

۳- نظارت سیستمی بر گردش عملیات مشتری به منظور تشخیص موارد مشکوک

به منظور شناسایی موارد مشکوک به پولشویی لازم است بانک ها و مؤسسات اعتباری دارای یک سیستم نظارت بر گردش عملیات بانکی مشتری باشند. در این راستا و از آنجا که شناسایی و کنترل گردش عملیات مشتری، فرایندی مستمر است؛ لازم است مؤسسات مذکور با نصب نرم افزارهای ویژه مبارزه با پولشویی، اطلاعات اخذ شده از مشتریان را مدیریت کنند. از جمله ویژگی های نرم افزارهای فوق، قابلیت جمع آوری، تجزیه و تحلیل، نمایش و عرضه اطلاعات و شناسایی موارد مشکوک است. نرم افزارهای مذکور به گونه ای طراحی شد ه اند که امکان بررسی و کنترل حساب ها و گردش عملیات بانکی مشتریان به صورت مستمر و در کوتاه ترین زمان را فراهم می سازند. از جمله مواردی که در بررسی موارد مشکوک به بررسی دقیق تر و کسب اطلاعات بیشتری از مشتری نیاز دارد، می توان به موارد زیر اشاره کرد :

- وجوه انتقالی فاقد اطلاعات متقاضی (نام، نشانی و شماره حساب) در سند انتقال وجه (حواله)
- معاملات کلان پیچیده و غیرمتعارف فاقد توجیه اقتصادی و قانونی
- عملیات بانکی و معاملات انجام شده در مناطق فاقد قوانین استاندارد برای مبارزه با پول شویی
- نگهداری غیرمنطقی حساب از طریق اتباع خارجی
- معاملات انجام شده از طریق روابط کارگزاری
- معاملات غیرحضوری، از طریق بانکداری الکترونیکی واینترنتی

۴- شناسایی موارد مشکوک و گزارش آن به مراجع ذیصلاح

گروه کاری اقدام مالی در سال ۱۹۹۰ بر ای نخستین بار در توصیه های خود به کشورها، تاسیس یک مرکز ملی جمع آوری و مبادله اطلاعات تحت عنوان واحد اطلاعات مالی را توصیه کرد. واحد اطلاعات مالی مرکز ملی مسئول دریافت اطلاعات، تجزیه و تحلیل و ارائه آن به مرجع ذیربط و نیز افشای اطلاعات درباره عواید مشکوک حاصل از جرم و آن دسته از اطلاعاتی است که به موجب قانون ملزم به افشای آن است.

چالش های اصلی مبارزه با پولشویی

با وجود اینکه سیستم های مبارزه با پول شویی امروزی با استفاده از روش ها و تکنولوژی های جدید، هوشمند تر شده اند اما جنایتکاران همیشه یک قدم جلوتر از ما هستند. آنها هر روز از استراتژی های جدیدتری استفاده می کنند که فقط با ذهن انسان و چشمان تیزبین قابل ردیابی هستند.

بنابراین یک برنامه موثر جهت مبارزه با پول شویی بایستی ترکیبی از سیستم های یکپارچه بر پایه تکنولوژی و مهارت های کاوشگرانه نیروی انسانی باشد.

چالش هایی که موسسات مالی با آن روبرو هستند عبارتند از :

۱ –نیروی انسانی : بسیاری از جرایم مالی را می توان با مشاهده دقیق تر و تفسیر نشان ها و مدارک در همان لحظات اولیه متوقف نمود.

۲ -آموزش مستمر کارکنان : شیوه های پول شویی و مقررات مربوطه با چنان سرعت بالایی در حال تغییر هستند که موسسات را برای به روز نگه داشتن اطلاعات کارکنان خود با مشکل مواجه می کند. سیستم کارآمد مبارزه با پول شویی مستلزم شناخت زود هنگام جرایم، اطلاع رسانی سریع و پیگیری به موقع می باشند. بنابراین آموزش مستمر کارکنان یکی از عوامل اساسی موفقیت سیستم های مبارزه با پول شویی به شمار می آید.

۳ -سیستم گردشی کارآمد مبارزه با پول شویی : یک سیستم موثر مبارزه با پول شویی نیاز به سیستم گردشی کارآمد و انعطاف پذیر و همچنین هماهنگی بسیار بالا بین گروه های مختلف دست اندرکار دارد. پیش از آنکه جنایتی تایید شود، مراحل زیادی باید پشت سر گذاشته شود، این مراحل مستلزم تجزیه و تحلیل های بسیاری است و گاهی اوقات فقط نیروی انسانی می تواند حلقه های گمشده را پیدا کند.مشکل موجود در سازمان دادن به این روند ها نهفته است.

۴ -سیستم نرم افزاری : گرچه نیروی انسانی در تحقیقات مبارزه با پول شویی کارآمد می باشد، اما بدلیل حجم زیاد اطلاعات و پیچیدگی رابطه آنها موفقیت بدون حمایت سیستم تقریبا غیر ممکن است. سناریوهای جدیدی از مبارزه با پول شویی هر روز کشف می شود.

۵ -داده کاوی : حجم بالا و تنوع معاملات، کار محققین و کاوشگران را سخت می کند. کاوش بین میلیون ها عنصر اطلاعاتی و پیدا کردن رابطه آنهاست که این مشکلات را پیچیده تر می کند. جستجوی جامع و ابزار گزارش دهی از عناصر کلیدی هستند که کار محققین را تکمیل می کنند.

۶ -مسیر فعالیت ها : قانونگذاران توصیه می کنند که کلیه معاملات بایستی قابل ردگیری باشند. با توجه به حجم بالای فعالیت ها ایجاد اسباب مدیریتی کارآمد که کلیه محصولات و مسیر حسابرسی را در برگرفته و بایگانی کند بسیار مشکل است.

۷ -مدل ریسک مشتری : تاکید هر موسسه مالی بر رشد تعداد مشتریان خود می باشد، اما ورود مشتریان ناخواسته به سیستم می تواند منجر به خسارات مالی سنگینی شود. ایجاد تعادل بین این دو موضوع و تعریف مولفه پذیرش مشتری که به عنوان فیلتر اولیه عمل کرده و ریسک موسسات را کاهش دهد، مشکلات زیادی را برای موسسات مالی فراهم می کند.

راه کارهای مبارزه با پولشوئی

با توجه به اثرات مخرب و زیان‌بار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی پولشویی امروزه ضرورت جلوگیری از تبدیل، نقل و انتقال، پذیرش یا تملک دارایی‌ها با منشأ غیرقانونی کاملاً احساس می‌گردد. در صورت عدم مبارزه با پول‌شویی حلقه‌های پیشین و پسین مبارزه با مفاسد اقتصادی ناقص می‌باشد. در این‌جا به برخی از راهکارهای مبارزه با پول‌شویی اشاره می‌نماییم.

۱. عضویت در معاهدات پولی و مالی بین‌المللی و استفاده از امکانات آن‌ها برای مقابله با پول‌شویی، مصونیت هر کشور را در مقابل پول‌شویی بیشتر می‌نماید. آنچه که اهمیتی فراتر از قوانین پول‌شویی یافته، چگونگی تعاملات و همگرایی‌های منطقه‌ای و بین‌المللی میان کشورها برای استقرار چترهای نظارتی و کنترلی مبارزه با پول‌های کثیف است (محور همکاری‌های بین‌المللی در مبارزه با پولشویی، پیشگیری، کنترل، کشف و مبارزه است). از این‌رو کشورها که واقفند به تنهایی قادر به مبارزه با پولشویی نیستند و این مبارزه ماهیتی فراملی و فرامرزی دارد، تلاش می‌نمایند با پیوستن به توافق‌نامه‌های منطقه‌ای یا الحاق به کنوانسیون‌های بین‌المللی و یا مشارکت در دیگر موافقت‌نامه‌های جهانی از آفات مخرب و زیانبار پول‌شویی بکاهند.

۲. سیاست کنترل و نظارت بر ارزهای خارجی و به‌کارگیری شیوه‌های نظارتی به‌منظور ممانعت از پولشویی توسط کارکنان دولت و آموزش‌های ضد پولشویی به کارکنان بانک‌ها و صرافی‌ها

۳. اصلاح ساختار مالیاتی کشور و جلوگیری از فرار مالیاتی پولشویان.

۴. از آن‌جا که شبکه بانکی و صندوق‌های قرض‌الحسنه بهترین وسیله برای تطهیر پول می‌باشند، بازسازی واسطه‌های مالی، شبکه بانکی و مؤسسات اعتباری می‌تواند نقش کلیدی و مؤثری در جهت جلوگیری از گسترش پول‌شویی ایفا نماید.

۵. فاصله‌گرفتن از اقتصاد دولتی و ایجاد فضای سالم رقابتی در اقتصاد، زمینه را برای مبارزه با پولشویی فراهم می‌نماید.

۶. ایجاد و استقرار نهادی سازماندهی شده و تشکیلاتی مقتدر جهت مبارزه با پولشویی

۷. چون پولشویان از ثروت و قدرت بالایی برخوردارند و اکثراً نیز با یکدیگر به مبادله مالی می‌پردازند برخی از پولشویان کاملاً مسلط به فن‌آوری‌های اطلاعاتی نظیر اینترنت یا شیوه‌های جدید تجارت الکترونیک هستند لذا زمان آن فرا رسیده است که نظام‌های اطلاعاتی و امنیتی، نظامی و انتظامی کشورها به قلمرو این حیطه‌های فن‌آوری وارد شده و در چهارچوب مجوزهای قانونی بتوانند پیام‌های اینترنتی یا وب سایت‌های پولشویان را رمزیابی و فیلترگذاری کنند.

۸. با نام‌کردن حساب‌های بانکی بی‌نام در زمان افتتاح حساب‌ها و بستن این‌گونه حساب‌ها (در ایران حساب بانکی بی نام وجود ندارد)

۹. وجود گزارشات آماری یکی از ابزارهای مهم برای عملیات ضد پولشویی است با استفاده از گزارشات آماری دقیق، امکان برنامه‌ریزی مطمئن برای عملیات ضد پول‌شویی وجود دارد؛

اقدامات ایران در زمینه مبارزه با پولشوئی

قانون مبارزه با پولشوئی در ا یران مشتمل بر دوازده ماده و هفت تبصره (پیوست ۱) در بهمن ماه سال ۱۳۸۶ تصویب شد. بر اساس ماده ۲ قانون فوق، پولشویی جرم تلقی می شود. به موجب ماده ۴ قانون مذکور، به منظور هماهنگ کردن دستگاه های ذیربط در امر جمع آوری، پردازش و تحلیل اخبار، اسناد و مدارک , اطلاعات و گزارش های واصله، تهیه سیستم های اطلاعاتی هوشمند، شناسایی معاملات مشکوک و به منظور مقابله با جرم پولشویی، شورای عالی مبارزه با پولشویی به ر یاست وزیر امور اقتصادی و دارایی و با عضویت وزرای بازرگا نی، اطلاعات ، کشور و رئیس کل بانک مرکزی تشکیل می شود. بر اساس ماده ۹ این قانون، مرتکبین جرم پولشویی علاوه بر استرداد درآمد حاصل از ارتکاب جرم به جزای نقدی به میزان یک چهارم عواید حاصل از جرم محکوم می شوند. آیین نامه اجرایی این قانون (پیوست ۲) نیز شامل هشت فصل و چهل و نه ماده در ۱۴ آذرماه ۱۳۸۸ ابلاغ شد.

بر اساس ماده ۱۸ آیین نامه فوق، تمامی اشخاص مشمول قانون اعم از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانکها، مؤسسات مالی و اعتباری، بورس اوراق بهادار، بیمه ها، بیمه مرکزی، صندوقهای قرض الحسنه، بنیادها و موسسات خیریه و شهرداریها و همچنین دفاتر اسناد رسمی، وکلای دادگستری، حسابرسان، حسابداران، کارشناسان رسمی دادگستری و بازرسان قانونی، مکلفند با توجه به وسعت و گستردگی سازمانی خود، واحدی را به عنوان مسئول مبارزه با پولشویی معرفی کنند.

براساس ماده ۲۵ این آیین نامه، کلیه کارکنان تحت امر اشخاص مشمول قانون یادشده موظفند، در صورت مشاهده معاملات مشکوک مراتب را بدون اطلاع ارباب رجوع به واحدهای مسئول مبارزه با پولشویی در هر دستگاه اطلاع دهند. این اقدام با توجه به تبعات آن نیازمند حمایت جدی از کارکنان است تا بدون توجه به جایگاه اجتماعی و سیاسی ارباب رجوع، وظایف خود را در اجرای بی نقص قانون انجام دهند .گزارش تمامی معاملات نقدی به میزان بالاتر از ۱۵۰ میلیون ریال و معاملات مشکوک، از دیگر وظایف کارکنان موسسه ها و بنگاه های یادشده است.

در ماده ۲۷ این آیین نامه تاکید شده است که گزارش های تهیه شده در این رابطه بیان کننده هیچ گونه اتهامی به افراد نبوده و اعلام آن به واحد اطلاعات مالی، افشای اسرار شخصی محسوب نمی شود و اتهامی متوجه گزارش دهندگان مجری این آیین نامه نخواهد شد.

بر اساس ماده ۲۸ آیین نامه فوق، خرید و فروش و نقل انتقال ارز نیز تابع مقررات خاصی است و هرگونه نقل و انتقال خارج از نظام بانکی و صرافی های مجاز، ممنوع بوده و فاعلان اینگونه معاملات براساس قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مجازات خواهند شد . براین اساس خرید و فروش ارز به صورت پرداخت ریال در داخل و دریافت ارز در خارج و یا برعکس، فقط از طریق نظام بانکی و صرافی های دارای مجوز از بانک مرکزی و با رعایت قوانین و مقررات مربوط، مجاز شناخته شده است.

بر اساس ماده ۲۹ آیین نامه فوق، بانک مرکزی ملزم است اطلاعات تفصیلی مربوط به خرید و فروش و نقل و انتقال ارز در سیستم بانکی و صرافی های مجاز را در پا یان هر روز در یک بانک اطلاعاتی، ثبت و ضبط نموده و امکان دسترسی و جستجوی واحد اطلاعات مالی را به این بانک اطلاعاتی فراهم نماید.

در ماده ۳۳ آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی، تمامی موسسه های پولی و مالی مشمول این قانون موظفند که مدارک مربوط به سوابق معاملات و عملیات مالی اعم از فعال و غیر فعال را حداقل تا پنج سال بعد از پایان عملیات نگهداری کنند.

بر اساس ماده ۳۸ آیین نامه فوق، واحد اطلاعات مالی[11] که در وزارت امور اقتصادی و دارایی تشکیل می شود، مسوول انجام وظایف زیر است :

۱. جمع آوری و اخذ اطلاعات معاملات مشکوک
۲. ارزیابی، بررسی و تحلیل اطلاعات گزارشها و معاملات مشکوک
۳. درج و طبقه بندی اطلاعات در سیستمهای مکانیزه
۴. اعلام مشخصات اشخاص دارای سابقه پولشویی یا تأمین مالی تروریسم به اشخاص مسئول به منظورمراقبت بیشتر یا قطع همکاری، در صورت درخواست مراجع ذیربط
۵. تأمین اطلاعات تحلیل شده مورد نیاز مراجع قضایی، ضابطان و دستگاههای مسئول مبارزه با تروریسم در کشور، در صورت درخواست مراجع ذیربط؛
۶. تهیه آمارهای لازم در مورد اقدامات صورت گرفته در جر یان مبارزه با پول شویی؛
۷. تهیه نرم افزارها و سیستمهای اطلاعاتی مورد نیاز؛
۸. تأمین امنیت اطلاعات جمع آوری شده؛
۹. تبادل اطلاعات با سازمان ها و نهادهای بین المللی طبق مقررات؛
۱۰. جمع آوری و اخذ تجارب بین المللی؛
۱۱. ارسال گزارش هایی که به احتمال قوی صحت دارد یا محتویات آن از اهمیت برخوردار است، به دستگاه قضایی؛
۱۲. پیگیری گزارشهای ارسالی در مراجع قضایی؛
۱۳. تهیه پیش نویس برنامه سالانه واحد اطلاعات مالی جهت تصویب شورا؛
۱۴. پاسخ به استعلام اشخاص مشمول در اسرع وقت؛

[11] FIU : Financial Inteligence Unit

۱۵. اعلام نظر در مورد صلاحیت تخصصی مسئولان واحدهای مبارزه با پولشویی پیشنهادی از سوی مدیران اشخاص مشمول.

بر اساس ماده ۴۸ این آیین نامه به منظور سهولت دسترسی به اطلاعات مشتری ها و احراز صحت اسناد و اطلاعات ارائه شده از سوی افراد، بانک مرکزی موظف است نسبت به راه اندازی سامانه اطلاعات مشتری ها، مشتمل بر اطلاعات زیر اقدام نماید :

۱. اطلاعات ثبتی و صورتهای مالی مشتری ها (حقیقی و حقوقی)
۲. اطلاعات شماره حساب ها و تسهیلات ارائه شده به آنان و موارد سررسید و معوق شده (موضوع دستورالعمل تنظیم فرم های اعطای تسهیلات و تعهدات بانکی بانک مرکزی)؛
۳. اطلاعات چک های برگشتی؛
۴. اطلاعات مربوط به اظهارنامه مالیاتی مشتری ها؛
۵. اطلاعات محکومیت ها و سفته های واخواستی اشخاص حقیقی و حقوقی که اسامی آن ها در سیستم ثبت شده است؛
۶. اطلاعات سجلی ارائه شده توسط مشتری ها

در راستای اجرای مفاد آیین نامه فوق توسط نظام بانکی کشور، بانک مرکزی ج.ا.ا. نیز در دی ماه ۱۳۸۸ طی بخشنامه ای ضمن ابلاغ مفاد آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی به کلیه بانک ها و موسسات مالی و اعتباری، مقرر نمود که واحدهای مذکور ضمن ابلاغ مفاد آیین نامه به واحدهای ذیربط، ترتیبی اتخاذ نمایند تا موارد ذیل در رابطه با آیین نامه به قید تسریع در کلیه شعب و واحدها ی تابعه به مرحله اجرا درآید :

ارایه هرگونه خدمات بانکی از جمله دریافت و پرداخت، حواله وجه، صدور و پرداخت چک، ارایه تسهیلات، صدور انواع کارت دریافت و پرداخت، صدور ضمانت نامه، خرید و فروش ارز، خرید و فروش اوراق گواهی سپرده و اوراق مشارکت، قبول ضمانت و تعهد ضامنان به هر شکل از قبیل امضای سفته، بروات و اعتبارات اسنادی و خرید و فروش سهام منوط به شناسایی ارباب رجوع و ثبت اطلاعات آن در بانک های اطلاعاتی موسسات اعتباری می باشد.

ارایه خدمات پایه به صورت الکترونیکی و بدون شناسایی کامل ارباب رجوع و انجام هرگونه تراکنش مالی غیر قابل ردیابی یا بی نام و ارایه تسهیلات مربوط ممنوع است.

بانک ها و موسسات اعتباری ملزمند با اتخاذ تدابیر و اقدامات مقتضی، نظارت دقیق و ویژه ای به هنگام افتتاح و انسداد هر گونه حساب برای افراد سیاسی خارجی اعمال نمایند.

فرم های مربوط به ارایه خدمات به ارباب رجوع به گونه ای طراحی شوند که امکان درج شناسه فرد (شماره ملی، شناسه ملی، شماره فراگیر اتباع بیگانه حسب مورد) و کدپستی وی بر روی آن فراهم باشد.

بانک ها و موسسات اعتباری ملزمند، بانکهای اطلاعاتی خود را به نحوی طراحی نمایندکه امکان درج شناسه فرد (شماره ملی، شناسه ملی، شماره فراگیر اتباع بیگانه حسب مورد و کدپستی وی) در آن فراهم بوده و جستجو بر اساس شناسه های مذکور امکان پذیر باشد. داده های موجود در بانکهای اطلاعاتی مزبور باید به صورت ادوار ی (هر شش ماه یک بار)، از طریق ارسال آن ها به مراجع ذیربط، به روز شده و صحت آن ها کنترل شود.

موسسات اعتباری باید واحدی را با توجه به وسعت و گستردگی سازمانی خود، به عنوان مسئول مبارزه با پولشویی ایجاد و مشخصات تفصیلی کارکنان آن را به مدیریت مبارزه با پول شویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال نمایند.

موسسات اعتباری ملزمند تمهیدات لازم برای حسن اجرای قانون مبارزه با پولشویی از جمله تهیه نرم افزارهای مورد نیاز برای تسهیل در دسترسی سریع به اطلاعات وشناسایی معاملات مشکوک و نیز طراحی ساز و کارهای مقتضی به منظور نظارت و کنترل بر فرآیند مبارزه با پولشویی، ارزیابی و ممیزی میزان اجرای فرآیند ضد پولشویی را فراهم آورده و مراتب را برای اخذ تایید به بانک مرکزی گزارش نمایند.

موسسات اعتباری ملزمند ترتیباتی اتخاذ نمایند تا در صورت مشاهده هرگونه معاملات و عملیات مشکوک، مراتب بدون اطلاع ارباب رجوع و در کوتاه ترین زمان ممکن گزارش شود.

موسسات اعتباری باید ترتیبی اتخاذ نمایند که کلیه معاملات بیش از سقف مقرر در آیین نامه (۱۵۰ میلیون ریال) که ارباب رجوع وجه آن ها را به صورت نقدی پرداخت می کند، ثبت و همراه با توضیح های ارباب رجوع، گزارش شود.

خرید و فروش ارز به هر صورتی از جمله پرداخت ریال در داخل و دریافت ارز در خارج کشور و بالعکس، صرفًا از طریق شبکه بانکی و صرافی های مجاز با رعایت قوانین و مقررات مربوط مجاز است. کلیه موسسات اعتباری و صرافی های مجاز موظفند اطلاعات تفصیلی مربوط به خرید و فروش و نقل و انتقال ارز خود را در پایان هر روز به بانک اطلاعاتی که به همین منظور در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ایجاد خواهد شد، ارسال دارند.

موسسات اعتباری ملزمند با اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم، نظارت دقیقی را بر شعب و نمایندگی های خارج از کشور خود از نظر رعایت ضوابط و مقررات مبارزه با پولشویی اعمال نمایند.

مدارک مربوط به سوابق معاملات و عملیات مالی (اعم از حساب های فعال و غیرفعال و نیز مدارک مربوط به سوابق شناسایی ارباب رجوع در موسسات اعتباری، باید به صورت فیزیکی و یا دیگر رو شهای قانونی حداقل به مدت ۵ سال پس از پایان عملیات نگهداری شوند. مقتضی است موسسات اعتباری ترتیبات لازم را برای برقراری دوره های آموزشی بدو خدمت و ضمن خدمت کارکنان زیرمجموعه خود در خصوص مبارزه با پولشوئی فراهم نمایند.

موسسات اعتباری ملزمند نسبت به توجیه، آموزش عمومی و اطلاع رسانی به ارباب رجوع در خصوص تکالیف عمومی آن ها و نیز مزایای اجرای قانون مبارزه با پول شویی، به نحو مقتضی اقدام نمایند.

از ابتدای بهمن ماه سال ۱۳۸۸ ، پرداخت وجه نقد بیش از ۱۵۰ میلیون ریال در هر روز به ارباب رجوع ممنوع است. موسسات اعتباری موظفند در اسرع وقت نسبت به اطلاع رسانی به عموم مردم برای استفاده از روش های جایگزین، اقدام نمایند.

لازم به ذکر است که بانک مرکزی ج.ا.ا. در راستای ایفای مطلوب مسئولیت ها و تکالیف مقرر در آیین نامه مذکور و حصول اطمینان از حسن اجرای امور و همچنین تجمیع و تمرکز فعالیت ها و اجتناب از هر گونه موازی کاری و ناهماهنگی احتمالی، در ابتدای سال ۱۳۸۹ اقدام به تشکیل اداره ای تحت عنوان " اداره مبارزه با

پولشویی"، در این بانک نموده است. کلیه وظایف و مسئولیت های بانک مرکزی در زمینه مقابله با پولشویی به صورت متمرکز تحت مدیریت واحد فوق انجام خواهد شد.

اقدامات انجام شده در زمینه مبارزه با پولشوئی در بانک گردشگری

بانک گردشگری که در تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۰۸ به ثبت رسیده و در تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۳۰ مجوز فعالیت خود را از بانک مرکزی دریافت نموده است، از بدو تاسیس خود در اجرای مفاد قانون و آئین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط با پولشوئی در ساختار سازمانی خود اداره ای تحت عنوان، بازرسی و مبارزه با پولشوئی در نظر گرفت که در شرح وظایف اداره مذکور امر مبارزه با پولشوئی نیز دیده شده بود.
در تاریخ ۱۳۹۰/۰۷/۳۰ با توجه به تصویب شورای عالی مبارزه با پولشوئی مبنی بر استقلال ادارات مبارزه با پولشوئی زیر نظر مستقیم مدیرعامل بخش مبارزه با پولشوئی اداره مذکور منفک و از تاریخ ۱۳۹۰/۰۹/۲۲ اداره ای مستقل تحت عنوان اداره مبارزه با پولشوئی در بانک تشکیل گردید که مسئولیت پیشبرد این مهم را بر عهده دارد.
از آنجائیکه موضوع مبارزه با پولشوئی در قالب یک پروژه جامع دیده شده است، طی یک زمانبندی مشخص اجرای آن در دستور کار اداره مبارزه با پولشوئی قرار گرفته است.
اهم اقدامات صورت پذیرفته توسط این اداره به شرح ذیل می باشد :

۱. تشکیل کمیته مبارزه با پولشوئی به جهت راهبرد پروژه اجرای قوانین مبارزه با پولشوئی
۲. ابلاغ و بومی سازی دستورالعمل های ۱۳ گانه مبارزه با پولشوئی
۳. فراهم آوردن بستر ارتباطی با وزارت اقتصاد به جهت اتصال به سامانه مدیریت جامع مبارزه با پولشوئی، جمع آوری معاملات مشکوک و ساها
۴. تعیین مسئول مبارزه با پولشوئی در هر شعبه به جهت نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل ها
۵. تهیه و ابلاغ فرم های گزارش معاملات نقدی بیش از سقف مقرر (پیوست ۴) و مشکوک (پیوست ۵)
۶. ابلاغ شاخص های عملیات مشکوک
۷. ارسال گزارشات موضوع بند ۵ به شورای عالی مبارزه با پولشوئی به صورت روزانه
۸. تهیه و ابلاغ فرم های شناسایی مشتریان خارجی
۹. تامین دسترسی پرسنل اداره به جهت نظارت بر عملیات شعب
۱۰. تهیه چک لیست ها و دستورالعمل های داخلی مرتبط
۱۱. آموزش تخصصی پرسنل اداره مبارزه با پولشوئی
۱۲. آموزش عمومی سایر پرسنل
۱۳. ارائه گزارشات ادواری به مقامات نظارتی

۱۴. بازرسی از شعب به منظور حصول اطمینان از رعایت مفاد قوانین و مقررات
۱۵. بررسی فرآیندهای کاری و نقاط ضعف و قوت آن ها در ارتباط با پولشوئی
...

دستورالعمل های مبارزه با پولشوئی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به عنوان نهاد نظارت بر عملیات بانک ها و موسسات اعتباری در اجرای موثر تکالیف مقرر در قانون مبارزه با پولشوئی و آئین نامه اجرایی آن موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۰۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آئین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشوئی و اصلاحات بعدی آن، ۱۳ دستورالعمل ذیل (پیوست ۶) تهیه و به بانک ها ابلاغ نمود.

۱. دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی موسسات اعتباری
۲. دستورالعمل نحوه گزارش واریز وجوه نقدی بیش از سقف مقرر
۳. دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی
۴. دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتریان
۵. دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشوئی در حوزه نظام های پرداخت و بانکداری الکترونیکی
۶. دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشوئی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک های پوسته ای
۷. دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص مظنون
۸. دستورالعمل نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان موسسات اعتباری به نشانی پستی آن ها
۹. دستورالعمل مجموعه اقدامات و تدابیر لازم برای حصول اطمینان از رعایت مقررات مبارزه با پولشوئی در واحدهای برون مرزی
۱۰. آئین نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک ها مصوب شورای پول و اعتبار
۱۱. دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی موسسات اعتباری
۱۲. دستورالعمل نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارایه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در موسسات اعتباری
۱۳. دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی ها

نحوه تکمیل گزارش واریز وجوه نقدی بیش از سقف مقرر

۱- در صورت پرداخت و یا واریز وجوه نقدی بیش از سقف مقرر توسط مشتری ، لازم است گزارش واریز وجوه نقد به طور دقیق و کامل توسط وی تکمیل و امضا شده، در اختیار شعبه قرار گیرد.

تبصره ۱ : هر گونه مسکوک، اسکناس، انواع چک هایی که نقل و انتقال آن ها مستند نشده و غیر قابل ردیابی باشند، از قبیل چک های عادی در وجه حامل و سایر چک هایی که دارنده آن غیر ذینفع اولیه باشد (از قبیل چک های پشت نویس شده توسط اشخاص ثالث، انواع چک پول و چک مسافرتی و ایران چک و موارد مشابه) وجه نقد تعریف می شوند.

تبصره ۲ : سقف مقرر بر اساس بند ز ماده ۱ آئین نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشوئی مبلغ یکصد و پنجاه میلیون (۱۵۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال وجه نقد یا معادل آن به سایر ارزها و کالای گرانبها تعیین شده است.

۲- این گزارش شامل چهار بخش اصلی می باشد :

۲-۱ صاحب حساب :

صاحب حساب شخص حقیقی یا حقوقی است از میان مشتریان بانک که عملیات روی حساب آن واقع شده است.

۲-۲ انجام دهنده عملیات :

انجام دهنده عملیات شخص حقیقی است که به شعبه جهت انجام عملیات مراجعه نموده است.

کاربر باید پس از اطمینان از تکمیل دقیق و کامل این دو بخش از گزارش، اطلاعات مندرج در آن را با مدارک شناسایی مشتری برابر ضوابط دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان موسسه اعتباری تطبیق دهد.

در صورت وجود ابهام در صحت اطلاعات و یا مدارک ارائه شده توسط مشتری، شعبه وظیفه دارد از طریق تحقیق از سایر نظام ها و پایگاه های اطلاعاتی و نیز استعلام از مراجع قانونی ذیربط ، نسبت به رفع ابهام اقدام نماید. در این موارد لازم است ارائه خدمات به مشتری با درج در گزارش تا رفع ابهام متوقف شود.

انجام اقدامات مربوط در این زمینه باید بدون اطلاع مشتری صورت پذیرد.

چنانچه امکان شناسایی مشتری برای شعبه ممکن نباشد ارائه خدمت به وی متوقف خواهد شد. کاربر باید دلایل توقف خدمت را در قسمت توضیحات متذکر و گزارش را به اداره مبارزه با پولشوئی ارائه نمایند.

چنانچه مشخصات ارائه شده از سوی مشتری صحت نداشته و یا کارت ملی وی، توسط کارمند جعلی تشخیص داده شود ، شعبه موظف است مراتب را بلافاصله (با قید فوریت مطابق تصویر زیر) به اداره مبارزه با پولشوئی گزارش دهد. در این موارد، ادامه خدمت به مشتری به مدت یک روز کاری به تاخیر می افتد. پس از مدت

مذکور و در صورت ارایه حکم مراجع قضایی از سوی واحد اطلاعات مالی به بانک ، اقدامات لازم بر اساس آن انجام می پذیرد و در غیر اینصورت، ارایه خدمت به مشتری ادامه پیدا می کند.

۲-۳ مشخصات عملیات :

عملیات، واریز وجه نقد به حساب مشتری بانک، وصول و واگذاری چک عادی در وجه حامل و سایر چک هایی که دارنده آن غیر ذینفع اولیه باشد، محسوب می گردد.

در صورتی که توضیحات مشتری در مورد منشا وجوه نقد بیش از سقف مقرر و علت واریز آن به صورت نقدی، قانع کننده نباشد و یا به دلایل دیگری، ظن به پولشویی و تامین مالی تروریسم وجود داشته باشد شعبه موظف است علاوه بر ارسال این گزارش اقدام به ارسال گزارش معاملات مشکوک بر اساس ضوابط مندرج در دستورالعمل « شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی » نماید.

۲-۴ گزارش دهنده :

گزارش دهنده کاربر شعبه ای است که عملیات در آن به وقوع پیوسته است.

۳- در صورتی که مشتری نتواند گزارش مذکور را تکمیل نماید، این گزارش باید توسط کاربر تکمیل و به تایید مشتری رسانده شود و موضوع در انتهای گزارش ثبت گردد.

۴- پس از تکمیل فرم و احراز هویت از مشتری کاربر باید اقدام به واریز یا انتقال وجوه مشتری نماید.

۵- در صورتی که مشتری فرم مذکور را تکمیل نکرد و یا از ارایه اطلاعات جهت تکمیل آن توسط کاربر در شعبه استنکاف نمود، کاربران وظیفه دارند تا وجوه مذکور را از مشتری پذیرفته؛ لیکن موارد را به قید تسریع به اداره مبارزه با پولشوئی گزارش دهد. در این صورت گزارش فوری تلقی می گردد و بلافاصله باید به اداره مبارزه با پولشوئی ارسال گردد.
در این موارد لازم است ارائه خدمات به مشتری تا رفع ابهام متوقف شود . انجام اقدامات مربوط در این زمینه باید بدون اطلاع مشتری صورت پذیرد.

۶- پس از تکمیل گزارش، کاربر باید گزارش مذکور را در اختیار مسئول مبارزه با پولشویی شعبه قرار دهد تا پس از بررسی و جمع بندی اطلاعات مندرج در آن ها و ثبت اطلاعات در فایل اکسلی که به همین منظور تهیه و در اختیار شعب قرار می گیرد، کلیه گزارش های تکمیل شده و فایل مذکور را در پا یان هر روز، به اداره مبارزه با پولشویی ارسال نماید.

۷- یک نسخه از تمامی گزارش های تکمیل شده نیز در شعبه نگهداری شود.

نحوه تکمیل فرم گزارش معاملات مشکوک

فرم " **گزارش عملیات مشکوک** " به منظور دریافت اطلاعات لازم درخصوص موارد مندرج در مفاد ماده ۲۱ مقررات پیشگیری از پولشویی و مصادیق معاملات مشکوک اعلام شده از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا. (پیوست ۷) و نیز با توجه به نظرات بانکها و موسسات مالی تنظیم گردیده است لذا جهت تسهیل کار همکاران محترم در بانکها و موسسات مالی به هنگام استفاده از فرم مزبور ، مواردی به شرح زیر متذکر می گردد :

۱ -فرم گزارش عملیات مشکوک مشتمل بر بخشهای زیر می باشد :

۱-۱- کادر شماره ۱ اطلاعات لازم درخصوص موسسه مالی گزارش دهنده را در اختیار مسئول ذیربط قرار می دهد .

۱-۲- کادر شماره ۲ درخصوص ارائه اطلاعاتی کلی مرتبط با نوع عملیات مشکوک و زمان انجام آن بوده و به دنبال آن در کادرهای شماره ۱-۲ الی ۱۰-۲ اطلاعاتی مرتبط با مهمترین انواع عملیات بانکی مد نظر قرار گرفته است . بدیهی است در صورت انجام هر یک از عملیات مورد اشاره در فرم ، پر کردن کادر مربوط به همان عملیات ، اطلاعات لازم را ارائه خواهد نمود.

۱-۳- کادر شماره ۳ مشتمل بر اطلاعات کامل درخصوص نماینده قانونی مشتری مورد نظر در گزارش (شخص حقیقی / حقوقی) و کادر های شماره ۴ و ۵ ویژه مشخصات کامل مشتری (شخص حقیقی / حقوقی) می‌باشد .

۱-۴- کادر پایانی نیز در برگیرنده اطلاعات لازم درخصوص دلائل و مستندات مربوط به عملیات مورد نظر در گزارش بوده که می بایست به تائید مسئولین ذیربط در شعبه و نیز موسسه مالی مربوطه برسد.

۲ -جهت مزید اطلاع متذکر می گردد که عبارت " موسسه مالی" طبق بند ۳ ماده ۱ مقررات پیشگیری از پولشویی تعریف شده و مصادیق آن به صراحت بیان شده است . لذا الزامی به کاربرد کلماتی چون بانکها و .... در فرم نمی باشد .

۳ -به لحاظ تفکیک بخشهای مختلف فرم و دریافت اطلاعات لازم در هر قسمت شامل انواع عملیات مشکوک و اطلاعات مربوط به مشتری ، طراحی فرم به گونه ای است که امکان گزارش یک یا چند مورد از عملیات مشکوک – جهت یک مشتری خاص – به طور همزمان میسر می باشد . بدین لحاظ در پایان فرم یک صفحه ای تحت عنوان " توضیحات" ضمیمه گردیده است که در صورت نیاز ، برای ارائه اطلاعات بیشتر در این ارتباط و یا در ارتباط با " سایر عملیات " مورد استفاده قرار گیرد.

۴ -در بخش اطلاعات مربوط به فرم گزارش (کادر شماره ۱) :

- منظور از " واحد گزارش دهنده " ، دایره / اداره و یا قسمتی از شعبه / موسسه مالی است که عملیات مشکوک مرتبط با آن قسمت انجام گرفته و سوابق مربوط به عملیات مورد نظر در آنجا نگهداری می شود .
- قسمتهای " الف" و "ب" در این بخش ، بیانگر آن است که درخصوص مشتری مورد نظر در این گزارش تا کنون گزارش عملیات مشکوک ارسال نشده است (الف) و یا در گذشته نیز توسط همین شعبه گزارشی در مورد فرد مورد نظر ارسال شده است (ب) .

۵ -در هر یک از کادرهای مربوط به عملیات ، قسمت " (مشخصات .....) * " نشان دهنده آن است که شخص مورد اشاره به عنوان مشتری بانک محسوب گردیده و اطلاعات کامل در مورد وی می بایست در کادرهای مربوط به شناسایی مشتری ذکر گردد.

۶ -کادر ۲-۲ در صورتی تکمیل گردد که صرفاً واریز و برداشت نقدی درخصوص یک حساب مشخص در موسسه مالی مشکوک تلقی گردد در این حالت در قسمت واریز ، " واریز کننده وجه " و در قسمت برداشت ، " برداشت کننده وجه " مشتری بانک محسوب می گردند.

۷ -منظور از " نحوه دریافت ارز " دریافت ارز به صورت اسکناس و یا از طریق حواله ، برداشت از حساب و سایر روشهای ممکن جهت دریافت ارز می باشد در این خصوص چنانچه ارز دریافتی از حساب بانکی برداشت شده باشد ، ذکر شماره حساب و نام موسسه مالی وشعبه مربوطه الزامی می باشد .

۸ -منظور از " ذینفع " در فرم گزارش ، شخص حقیقی / حقوقی است که دریافت کننده وجه مورد نظر در عملیات مشکوک می باشد .

۹ -در کادر شماره (۷-۲) در ارتباط با اطلاعات مربوط به صدور چک ، منظور از انواع چک مسافرتی : چک تضمین شده مبلغ دار ، ایران چک و موارد مشابه بوده و همچنین منظور از انواع چک بانکی : چک بانکی تضمین شده بانک و چکهای رمز دار بین بانکها می باشد .

درخصوص این کادر اضافه می نماید ، از آنجا که در تهیه فرم سعی بر سهولت کار در گردآوری اطلاعات لازم بوده ، به دلیل امکان صدور چکهای متعدد ذکر مشخصاتی از قبیل شماره ، تاریخ و مبلغ هر یک از چک ها ضروری نمی باشد در عین حال مسئولین محترم در صورت لزوم می توانند اطلاعات مذکور را در بخش " توضیحات " ذکر نمایند.

۱۰ - توجه به این نکته ضروری به نظر می رسد که انجام هرگونه عملیات بانکی (طبق تعریف بند ۲ ماده ۱ مقررات) که منجر به ورود وجوه نقد یا غیر نقد به سیستم مالی کشور شود ، می تواند در زمره شیوه های قابل استفاده جهت تطهیر پول قرار گیرد .

لذا چنانچه عملیات بانکی غیر از موارد برشمرده در فرم ، امکان وقوع چنین امری را فراهم نماید در بخش " سایر عملیات " قرار خواهد گرفت. بدیهی است کارکنان محترم موسسات مالی می بایست درخصوص این بخش ، اطلاعات لازم وشفافی را به مسئولین مربوطه ارائه نمایند.

۱۱ - در ارتباط با بخش اطلاعات مربوط به مشتری و یا نماینده قانونی وی متذکر می گردد در مواردی که عملیات بانکی وکالتاً ، ولایتاً و ..... انجام می پذیرد ، ارائه مدرک قانونی معتبر به بانک مبنی بر وکالت ، ولایت و .... جهت احراز هویت شخص وکیل / ولی و ..... الزامی است.

۱۲ - داشتن معرف یکی از روشهای برشمرده در ماده ۱۲ مقررات پیشگیری از پولشویی ، جهت کسب اطلاعات درخصوص شخص حقیقی می باشد . متذکر می گردد در صورت افتتاح حساب جاری ، داشتن معرف الزامی بوده و در مورد افتتاح سایر حسابها رعایت یکی از بندهای ۲ الی ۵ ماده فوق الذکر الزامی است.

ضمناً از آنجا که در متن مقررات قید گردیده " اخذ معرفی نامه معتبر به امضای حداقل یکی از مشتریان شناخته شده بانک " ، بدیهی است معرف می بایست در یکی از شعب همان موسسه مالی دارای حساب بوده و لذا نیازی به ذکر نام موسسه مالی نمی باشد .

۱۳ - موسسات مالی می توانند جهت اطمینان از صحت نشانی های ارائه شده ، یکی از مدارک ذیل را ضمن تطبیق با نسخه اصلی اخذ نمایند :

۱۴ - در بخش اطلاعات مربوط به شخص حقوقی ، چنانچه شرکت یا موسسه تازه تاسیس است ، اخذ اطلاعاتی که قانوناً در زمان تاسیس می بایست ارائه شود ، الزامی است .

۱۵ - دریافت و نگهداری تصاویر آخرین صورتهای مالی ذکر شده در فرم جهت افتتاح حساب شرکتهایی که تازه تاسیس نیستند ، به عنوان یکی از مدارک شناسایی شرکت / موسسه الزامی می باشد .

۱۶ -منظور از " اقامتگاه شخص حقوقی " مرکز اصلی شرکت / موسسه و یا محل قید شده در اساسنامه است که جهت ارسال کلیه مکاتبات مورد استفاده قرار می گیرد.

۱۷ - در ارتباط با " دلایل و قرائن سوء ظن (مبتنی بر مدارک موجود در موسسه مالی) " متذکر می گردد ، مدارک و مستنداتی که در موسسه مالی در ارتباط با عملیات مشکوک مورد نظر موجود می باشند و یا مجموعه دلائل و مدارکی که منجر به ارسال گزارش گردیده‌اند ، دراین قسمت باید مورد اشاره قرار گیرند.

بانک گردشگری
TOURISM BANK

فرهنگ واژگان

Absence of KYC standard	نبود استاندارد شناسایی مشتری
Account holder	صاحب حساب
Account number	شماره حساب
Administrative corruption	فساد اداری
Advanced payment	پیش پرداخت
Alternative remittance services	خدمات پرداخت وجه جایگزین
Analysis Unit	واحد تجزیه و تحلیل
Anonymous	بی نام، ناشناس
Anti-corruption	ضد فساد
Anti-money laundering	مقابله با پولشوئی
Anti-terrorist	ضد تروریست
Applicable law	قانون حاکم
Approve	تائید و تصویب کردن
Articles of association	اساسنامه
Association of Certified Anti-money laundering Specialists (ACAMS)	انجمن متخصصان رسمی مبارزه با پولشوئی
Authorized signatory	صاحب امضای مجاز
Bank charges	کارمزد بانکی
Bank deposit	سپرده بانکی
Bank draft	حواله بانکی
Bank guarantee	ضمانت نامه
Bank secrecy	محرمانه بودن اسرار بانکی
Banking facilities	تسهیلات بانکی
Banking license	مجوز بانکداری
Banknote	اسکناس
Bankrupt	ورشکسته
Basle Committee of Banking Supervision	کمیته نظارت بانکی بال
Beneficial owner	مالک ذینفع، ذینفع اصلی
Bilateral Agreement	قرارداد دوجانبه
Black list	فهرست سیاه
Blocked account	حساب مسدود
Bribe	رشوه
Business day	روز کاری
Certificate of compliance	گواهی تطبیق

Certificate of deposit	گواهی سپرده
charity	خیریه
Circular	بخشنامه
Customer due diligence Client due diligence(CDD)	شناسایی دقیق مشتری
Combating Financing of Terrorism	مبارزه با تامین مالی تروریسم
Compliance officer	مامور تطبیق
Confidential	محرمانه
Confirm	تائید کردن
Confiscate	مصادره و توقیف کردن
Core principles	اصول اساسی
Corporate governance	حاکمیت شرکتی
Corresponding bank	بانک کارگزار
Corresponding account	حساب کارگزاری
Credit rating	رتبه بندی اعتباری
Cross-border banking	بانکدار ی برون مرزی
Currency changing	تبدیل ارز
Customer records	سوابق مشتری
Date of transaction	تاریخ انجام تراکنش
Designated	تعیین شده
Disclosure of the information	افشای اطلاعات
Discrepancy	مغایرت
Documentary credit	اعتبار اسنادی
Embezzlement	اختلاس
Exempt	معاف کردن
Expiry date	تاریخ انقضا
External auditor	حسابرس بیرونی
Extradite	استرداد دادن
Facilitate	تسهیل کردن
Faith	قصد و نیت
False declaration	اظهار کذب
Financial	مالی
Financial crisis	بحران مالی
Foreign exchange	ارز بیگانه

بانک گردشگری
TOURISM BANK

فرهنگ واژگان

Invoice	فاکتور، سیاهه
Issuance	صدور
Judiciary system	سیستم قضائی
Jurisdiction	حوزه قضایی
Kidnap	آدم دزدیدن
Know your customer policies/ procedures/ standard	سیاست ها روش ها و استانداردهای مشتری
Know your customer/client	مشتری خود را بشناسید
Large cash	نقدینگی زیاد
Lawful	قانونی
Lawyer	وکیل
Layering	لایه گذاری
Legal entity/person	شخص حقوقی
Legal proceeding	دادرسی
Legal risk	ریسک قانونی
Legislation	قانونگذاری
Legitimate	مشروع
Leteter of Guarantee (LG)	ضمانت نامه بانکی
Loan	وام
Luxury good	کالای تجملی
Managing director	مدیرعامل
Maturity date	سر رسید
Money launderer	پولشو
Money laundering	پولشوئی
Multiple accounts	حساب های متعدد
Murder	قتل
Mutual	متقابل، دو جانبه
Mutual legal assistance	همکاری حقوقی متقابل
Narcotics	مواد مخدر
National hdentification card	کارت ملی
Nationality	تابعیت
Natural person	شخص حقیقی
Non banking activities	فعالیت های غیر بانکی
Non cooperative countries and territories	کشورها و مناطق غیر همکار

Forgery	جعل و سند سازی
Fraud	جعل و تقلب
Freeze	مسدود کردن
Frozen account	حساب مسدود شده
Fulfill commitment	ایفای تعهد کردن
Funds transfer	نقل و انتقالات وجوه
Gamble	قمار
Global Programme Against Money Laundering	برنامه جهانی مبارزه با پولشوئی
High Council on Anti-Money Laundering	شورای عالی مبارزه با پولشوئی
Higher risk accounts	حساب های با ریسک بالا
Higher risk clients	مشتریان با ریسک بالا
Human traficking	قاچاق انسان
Identification document	مدرک شناسایی
Identification card	کارت شناسایی
Identify	شناسایی کردن
Identity	هویت
Illegal	غیر قانونی
Immovable	غیر منقول
Imprisonment	حبس، زندان
Inadequate	ناکافی
Indemnify	جبران خسارت کردن
Independent unit	واحد مستقل
Insurance	بیمه
Internal audit	حسابرسی داخلی
Internal control	کنترل داخلی
International bank	بانک بین المللی
International chamber of commerce (ICC)	اتاق بازرگانی بین المللی
International co-operation	همکاری های بین المللی
International regulations	مقررات بین المللی
International relations	روابط بین المللی
Internet banking	بانکداری اینترنتی
Interpretive notes	یادداشت های تفسیری
invalid	نامعتبر
Investigative techniques	تکنیک های بازرسی

بانک گردشگری
TOURISM BANK

فرهنگ واژگان

Poor KYC standards	استاندارد های ضعیف شناسایی مشتری
Precious stone and metal	سنگ و فلز گرانبها
Predicate offence	جرم منشا
provisional	موقتی
Questionanaire	پرسشنامه
Reliable data	داده های معتبر
Reporting	گزارش دهی
Representative office	دفتر نمایندگی
Reputation risk	ریسک شهرت
Secrecy law	قانون رازداری
Shell bank	بانک پوسته ای
Source of fund	منشا وجوه
Suspicious activity report (SAR)	گزارش فعالیت مشکوک
Suspicious Transaction Report (STR)	گزارش عملیات مشکوک

Non face to face customer	مشتری غیر حضوری
Non financial business and professions	مشاغل و حرفه های غیر مالی
Non profit organization	سازمان غیر انتفائی
Non resident	غیر مقیم
Notary public office	دفتر اسناد رسمی
Occasional customer	مشتری گذری
Offshore banking	بانکداری برون مرزی
On-going monitoring	کنترل دائم
Open an account	حساب افتتاح کردن
Overinvoicing	گران نمایی
Payable through accounts	حساب های پرداختنی
Payment system	سیستم پرداخت
Placement	جایگذاری
Politically exposed persons (PEP)	افراد سیاسی در معرض خطر

منابع :

۱- پولشوئی و راه های مبارزه با آن، فریده تذهیبی، کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین المللی، انتشارات جنگل

۲- مدیریت ریسک پولشوئی با تاکید بر بانک ها و موسسات مالی، سید آیت الله تجلی، انتشارات تسنیم نگار

۳- پولشوئی در حقوق ایران، دکتر احد باقرزاده، نشر میزان

۴- پولشوئی در اسناد بین المللی و حقوق ایران، محمد شهریاری، انتشارات دادیار

۵- راهکارهای مبارزه با پولشوئی در بانک ها و موسسات اعتباری، مریم کشتکار، نشریه تازه های اقتصاد، سال نهم، شماره ۱۳۲

۶- پدیده پولشویی، اقدامات بین المللی و راه کارهای ضد پولشویی، مریم کشتکار

۷- پولشوئی و راه کارهای مبارزه با آن، عبدالحمید خسروی، نشریه اقتصاد اسلامی، سال پنجم، شماره ۱۷۲

۸- راهبردهای اجرای برنامه موثر ضد پولشوئی، مریم کشتکار، اداره مبارزه با پولشوئی بانک مرکزی ج.ا.ا.

۹- پیشگیری از سوء استفاده عوامل جنایتکار، عبدالمهدی ارجمند نژاد، اداره مطالعات ومقررات بانکی بانک مرکزی ج.ا.ا.

۱۰- ۴۹ توصیه گروه اقدام مالی در زمینه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، حلیمه رحمانی، نشریه حسابرس، تابستان ۸۹، شماره ۴۹

۱۱- دستورالعمل های ۱۳ گانه مبارزه با پولشوئی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱۲- FATF, The 40 Recommendations + IX Special, Recommendations, 2004

۱۳- FATF Annual Report 2007-2008

۱۴- A practitioner’s Guide to International Money Laundering Law & Regulation, Andrew Clark and Peter Burrell, 2003.

پیوست

«۱»

قانون مبارزه با پولشويي

ماده۱ـ اصل بر صحت و اصالت معاملات تجاري موضوع ماده (۲) قانون تجارت است، مگر آن كه براساس مفاد اين قانون خلاف آن به اثبات برسد. استيلاي اشخاص بر اموال و دارايي اگر توأم با ادعاي مالكيت شود، دال بر ملكيت است.

ماده۲ـ جرم پولشويي عبارت است از:

الف ـ تحصيل، تملك، نگهداري يا استفاده از عوايد حاصل از فعاليت‌هاي غيرقانوني با علم به اين كه به طور مستقيم يا غيرمستقيم در نتيجه ارتكاب جرم به دست آمده باشد.

ب ـ تبديل، مبادله يا انتقال عوايدي به منظور پنهان كردن منشأ غيرقانوني آن با علم به اين كه به طور مستقيم يا غيرمستقيم ناشي از ارتكاب جرم بوده يا كمك به مرتكب به‌نحوي كه وي مشمول آثار و تبعات قانوني ارتكاب آن جرم نگردد.

ج ـ اخفاء يا پنهان يا كتمان‌كردن ماهيت واقعي، منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جايي يا مالكيت عوايدي كه به طور مستقيم يا غيرمستقيم در نتيجه جرم تحصيل شده باشد.

ماده۳ـ عوايد حاصل از جرم به معناي هر نوع مالي است كه به طور مستقيم يا غيرمستقيم از فعاليتهاي مجرمانه به دست آمده باشد.

ماده٤ـ به منظور هماهنگ‌كردن دستگاههاي ذي‌ربط در امر جمع‌آوري، پردازش و تحليل اخبار، اسناد و مدارك، اطلاعات و گزارشهاي واصله، تهيه سيستمهاي اطلاعاتي هوشمند، شناسايي معاملات مشكوك و به منظور مقابله با جرم پولشويي شوراي عالي مبارزه با پولشويي به رياست و مسؤوليت وزير امور اقتصادي و دارايي و با عضويت وزراء بازرگاني، اطلاعات، كشور و رئيس بانك مركزي با وظايف ذيل تشكيل مي‌گردد:

۱ـ جمع‌آوري و كسب اخبار و اطلاعات مرتبط و تجزيه و تحليل و طبقه‌بندي فني وتخصصي آنها در مواردي كه قرينه‌اي بر تخلف وجود دارد طبق مقررات.

۲ـ تهيه و پيشنهاد آئين‌نامه‌هاي لازم درخصوص اجراء قانون به هيأت‌وزيران.

۳ـ هماهنگ‌كردن دستگاههاي ذي‌ربط و پيگيري اجراء كامل قانون در كشور.

٤ـ ارزيابي گزارشهاي دريافتي و ارسال به قوه قضائيه در مواردي كه به احتمال قوي صحت دارد و يا محتمل آن از اهميت برخوردار است.

٥ ـ تبادل تجارب و اطلاعات با سازمانهاي مشابه در ساير كشورها در چهارچوب مفاد ماده (۱۱).

تبصره۱ـ دبيرخانه شوراي‌عالي در وزارت امور اقتصادي و دارايي خواهد بود.

تبصره۲ـ ساختار و تشكيلات اجرائي شورا متناسب با وظايف قانوني آن با پيشنهاد شورا به تصويب هيأت‌وزيران خواهد رسيد.

تبصره۳ـ كليه آئين‌نامه‌هاي اجرائي شوراي فوق‌الذكر پس از تصويب هيأت‌وزيران براي تمامي اشخاص حقيقي و حقوقي ذي‌ربط لازم‌الاجراء خواهد بود. متخلف از اين امر به تشخيص مراجع اداري و قضائي حسب مورد به دو تا پنج سال انفصال از خدمت مربوط محكوم خواهد شد.

ماده۵ ـ كليه اشخاص حقوقي از جمله بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران، بانكها، مؤسسات مالي و اعتباري، بيمه‌ها، بيمه مركزي، صندوقهاي قرض‌الحسنه، بنيادها و مؤسسات خيريه و شهرداريها مكلفند آئين‌نامه‌هاي مصوب هيأت‌وزيران در اجراء اين قانون را به مورد اجراء گذارند.

ماده٦ ـ دفاتر اسناد رسمي، وكلاي دادگستري، حسابرسان، حسابداران، كارشناسان رسمي دادگستري و بازرسان قانوني مكلفند اطلاعات مورد نياز در اجراء اين قانون را كه هيأت‌وزيران مصوب مي‌كند، حسب درخواست شوراي عالي مبارزه با پولشويي، ارائه نمايند.

ماده٧ـ اشخاص، نهادها و دستگاههاي مشمول اين قانون (موضوع مواد ٥ و ٦) برحسب نوع فعاليت و ساختار سازماني خود مكلف به رعايت موارد زير هستند:

الف ـ احراز هويت ارباب رجوع و در صورت اقدام توسط نماينده يا وكيل، احراز سمت و هويت نماينده و وكيل و اصيل در مواردي كه قرينه‌اي بر تخلف وجود دارد.

تبصره ـ تصويب اين قانون ناقض مواردي كه در ساير قوانين و مقررات احراز هويت الزامي شده است، نمي‌باشد.

ب ـ ارائه اطلاعات، گزارشها، اسناد و مدارك مربوط به موضوع اين قانون به شوراي عالي مبارزه با پولشويي در چهارچوب آئين‌نامه مصوب هيأت‌وزيران.

ج ـ گزارش معاملات و عمليات مشكوك به مرجع ذي‌صلاحي كه شوراي‌عالي مبارزه با پولشويي تعيين مي‌كند.

د ـ نگهداري سوابق مربوط به شناسايي ارباب رجوع، سوابق حسابها، عمليات و معاملات به مدتي كه در آئين‌نامه اجرائي تعيين مي‌شود.

هـ ـ تدوين معيارهاي كنترل داخلي و آموزش مديران و كاركنان به منظور رعايت مفاد اين قانون و آئين‌نامه‌هاي اجرائي آن.

ماده٨ ـ اطلاعات و اسناد گردآوري شده در اجراء اين قانون، صرفاً در جهت اهداف تعيين شده در قانون مبارزه با پولشويي و جرائم منشأ آن مورد استفاده قرار خواهد گرفت، افشاء اطلاعات يا استفاده از آن به نفع خود يا ديگري به طور مستقيم يا غيرمستقيم توسط مأموران دولتي يا ساير اشخاص مقرر در اين قانون ممنوع بوده و متخلف به مجازات مندرج در قانون مجازات انتشار و افشاء اسناد محرمانه و سري دولتي مصوب ١٣٥٣/١١/٢٩، محكوم خواهد شد.

ماده٩ـ مرتكبين جرم پولشويي علاوه بر استرداد درآمد و عوايد حاصل از ارتكاب جرم مشتمل بر اصل و منافع حاصل (و اگر موجود نباشد، مثل يا قيمت آن) به جزاي نقدي به ميزان يك‌چهارم عوايد حاصل از جرم محكوم مي‌شوند كه بايد به حساب درآمد عمومي نزد بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران واريز گردد.

تبصره١ـ چنانچه عوايد حاصل به اموال ديگري تبديل يا تغييريافته باشد، همان اموال ضبط خواهد شد.

تبصره٢ـ صدور و اجراء حكم ضبط دارايي و منافع حاصل از آن در صورتي است كه متهم به لحاظ جرم منشأ، مشمول اين حكم قرار نگرفته باشد.

تبصره٣ـ مرتكبين جرم منشأ، در صورت ارتكاب جرم پولشويي، علاوه بر مجازاتهاي مقرر مربوط به جرم ارتكابي، به مجازاتهاي پيش‌بيني شده در اين قانون نيز محكوم خواهندشد.

ماده١٠ـ كليه اموري كه در اجراء اين قانون نياز به اقدام يا مجوز قضائي دارد بايد طبق مقررات انجام پذيرد. قوه قضائيه موظف است طبق مقررات همكاري نمايد.

ماده١١ـ شعبي از دادگاههاي عمومي در تهران و در صورت نياز در مراكز استانها به‌امر رسيدگي

به جرم پولشويي و جرائم مرتبط اختصاص مي‌يابد. اختصاصي بودن شعبه مانع رسيدگي به ساير جرائم نمي‌باشد.

ماده۱۲ـ در مواردي كه بين دولت جمهوري اسلامي ايران و ساير كشورها قانون معاضدت قضايي و اطلاعاتي در امر مبارزه با پولشويي تصويب شده باشد، همكاري طبق شرايط مندرج در توافقنامه صورت خواهد گرفت.

قانون فوق مشتمل بر دوازده ماده و هفت تبصره در جلسه علني روز سه‌شنبه مورخ دوم بهمن ماه يكهزارو سيصد و هشتاد و شش مجلس شوراي اسلامي تصويب و در تاريخ ۱۳۸٦/۱۱/۱۷ به تأييد شوراي نگهبان رسيد.

پیوست

«۲»

به نقل از روزنامه رسمی شماره ۱۸۸۶۹ سال ۶۵ مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۸

شماره ۱۸۱۴۳۴/ت۴۳۱۸۲ک ۱۳۸۸/۹/۱۴

وزارت امور اقتصادی و دارایی ـ وزارت اطلاعات ـ وزارت بازرگانی ـ وزارت کشور ـ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

وزیران عضو کارگروه موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۱۷۸۶۹/ت۴۱۷۳۳هـ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۲۳ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب‌نامه یادشده، آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی را به شرح زیر تصویب نمودند:

آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی

فصل اول ـ تعاریف

ماده ۱ـ در این آیین‌نامه اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌گردند:

الف ـ قانون: قانون مبارزه با پولشویی ـ مصوب ۱۳۸۶ ـ

ب ـ ارباب رجوع: مشتری و یا هر شخص اعم از اصیل، وکیل یا نماینده قانونی که برای برخورداری از خدمات، انجام معامله، نقل و انتقال وجوه و اموال گران قیمت (نظیر طلا، جواهرات، عتیقه و آثار هنری گرانبها و غیره) به اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول قانون مراجعه می‌نماید.

ج ـ شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهارشده توسط ارباب رجوع با مدارک شناسایی و درصورت اقدام توسط نماینده یا وکیل علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت مشخصات اصیل.

د ـ شناسایی کامل: شناسایی دقیق ارباب رجوع به هنگام ارایه خدمات پایه به شرح مذکور در بندهای (د) و (هـ) ماده (۳) این آیین‌نامه.

هـ ـ مؤسسات اعتباری: بانکها (اعم از بانکهای ایرانی و شعب و نمایندگی بانکهای خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، مؤسسات اعتباری غیربانکی، تعاونیهای اعتبار، صندوقهای قرض‌الحسنه، شرکت لیزینگ، شرکتهای سرمایه‌پذیر، صرافی‌ها و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند.

و ـ معاملات و عملیات مشکوک: معاملات و عملیاتی که اشخاص با در دست داشتن اطلاعات و یا قراین و شواهد منطقی ظن پیدا کنند که این عملیات و معاملات به منظور پولشویی انجام می‌شود.

تبصره ـ قراین و شواهد منطقی عبارت است از شرایط و مقتضیاتی که یک انسان متعارف را وادار به تحقیق درخصوص منشأ مال و سپرده‌گذاری یا سایر عملیات مربوط می‌نماید. برخی از این عملیات و معاملات مشکوک عبارتند از:

۱ـ معاملات و عملیات مالی مربوط به ارباب رجوع که بیش از سطح فعالیت موردانتظار وی باشد.

۲ـ کشف جعل، اظهار کذب و یا گزارش خلاف واقع از سوی ارباب رجوع قبل یا بعد از آنکه معامله‌ای صورت گیرد و نیز در زمان اخذ خدمات پایه.

۳ـ معاملاتی که به هر ترتیب مشخص شود ذینفع واقعی حداقل یکی از متعاملین ظاهری آن شخص یا اشخاص دیگری بوده‌اند.

۴ـ معاملات تجاری بیش از سقف مقرر که با موضوع فعالیت ارباب رجوع و اهداف تجاری شناخته شده از وی مغایر باشد.

۵ ـ معاملاتی که اقامتگاه قانونی طرف معامله در مناطق پرخطر (از نظر پولشویی) واقع شده باشد.

۶ ـ معاملات بیش از سقف مقرر که ارباب رجوع، قبل یا حین معامله از انجام آن انصراف داده و یا بعد از انجام معامله بدون دلیل منطقی نسبت به فسخ قرارداد اقدام نماید.

۷ـ معاملاتی که طبق عرف کاری اشخاص مشمول، پیچیده، غیرمعمول و بدون اهداف اقتصادی واضح می‌باشد.

ز ـ سقف مقرر: مبلغ یکصد و پنجاه میلیون (۱۵۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال وجه نقد یا معادل آن به سایر ارزها و کالای گرانبها هیئت وزیران در صورت نیاز، سقف مذکور را با توجه به شرایط اقتصادی کشور تعدیل خواهدنمود.

ح ـ وجه نقد: هرگونه مسکوک و اسکناس و انواع چکهایی که نقل و انتقال آنها مستندنشده و غیرقابل ردیابی باشد، از قبیل چکهای عادی در وجه حامل و سایر چکهایی که دارنده آن غیرذینفع اولیه باشد (ازقبیل چکهای پشت‌نویس شده توسط اشخاص ثالث، انواع چک پول و چک مسافرتی و ایران چک و موارد مشابه).

ط ـ اشخاص مشمول: تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع مواد (۵) و (۶) قانون از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانکها، مؤسسات مالی و اعتباری، بورس اوراق بهادار، بیمه‌ها، بیمه مرکزی، صندوقهای قرض‌الحسنه، بنیادها و موسسات خیریه و شهرداریها و همچنین دفاتر اسناد رسمی، وکلای دادگستری، حسابرسان، حسابداران، کارشناسان رسمی دادگستری و بازرسان قانونی.

ی ـ مشاغل غیرمالی: اشخاصی که معاملات زیادی را به صورت نقدی انجام داده و از نظر پولشویی در معرض خطر قرار دارند از قبیل پیش‌فروشندگان مسکن یا خودرو، طلافروشان، فروشندگان خودرو و فرشهای گران‌قیمت و فروشندگان عتیقه و محصولات فرهنگی گران‌قیمت.

ک ـ خدمات پایه: خدماتی که طبق مقررات، پیش‌نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط اشخاص مشمول می‌باشد و پس از آن ارباب رجوع به منظور اخذ خدمات مکرر و متمادی به اشخاص مشمول مراجعه می‌کنند، نظیر افتتاح هر نوع حساب در بانکها، اخذ کد معاملاتی در بورس اوراق بهادار، اخذ کد اقتصادی، اخذ کارت بازرگانی و جواز کسب.

ل ـ شناسه ملی اشخاص حقوقی: شماره منحصر به فردی که براساس تصویب‌نامه شماره ۱۶۱۶۹/ت۳۹۲۷۱هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می‌یابد.

م ـ شماره فراگیر اشخاص خارجی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب‌نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت۴۰۲۶۶هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می‌یابد.

ن ـ شورا: شورای عالی مبارزه با پولشویی.

س ـ دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی مبارزه با پولشویی به شرح مذکور در ماده (۳۷).

ع ـ واحد اطلاعات مالی: واحدی متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارشهای معاملات مشکوک به مراجع ذی‌ربط را به عهده دارد به شرح مذکور در ماده (۳۸).

فصل دوم ـ شناسایی ارباب رجوع

ماده۲ـ مؤسسات اعتباری، بیمه‌ها و شرکت بورس موظفند هنگام ارائه تمامی خدمات و انجام عملیات پولی و مالی حتی کمتر از سقف مقرر ازجمله انجام هرگونه دریافت و پرداخت، حواله وجه، صدور و پرداخت چک، ارائه تسهیلات، صدور انواع کارت دریافت و پرداخت، صدور ضمانت‌نامه، خرید و فروش ارز و اوراق گواهی سپرده و اوراق مشارکت، قبول ضمانت و تعهد ضامنان به هر شکل از قبیل امضای سفته، بروات و اعتبارات اسنادی، خرید و فروش سهام نسبت به شناسایی اولیه ارباب رجوع (به شرح بندهای « الف» و « ب» ماده (۳)) اقدام نموده و اطلاعات آن را در سیستمهای اطلاعاتی خود ثبت نمایند.

تبصره ـ پرداخت قبوض دولتی و خدمات شهری کمتر از سقف مقرر نیازی به شناسایی ندارد.

ماده۳ـ تمامی اشخاص مشمول مکلف به شناسایی اولیه ارباب رجوع هنگام انجام هرگونه معامله، عملیات و ارائه

خدمات بیش از سقف مقرر و یا هنگام وجود ظن به انجام پولشویی، به شرح زیر می‌باشند:

الف ـ شناسایی اولیه شخص حقیقی

۱ـ شناسایی اولیه شخص حقیقی براساس شماره ملی و کدپستی محل سکونت و تطابق آن با اصل کارت ملی در حد متعارف صورت می‌پذیرد.

تبصره ـ در صورت ارتباط بر خط اشخاص مشمول با سازمان ثبت احوال کشور و تطبیق از آن طریق، اخذ شناسنامه عکسدار یا گواهینامه رانندگی یا گذرنامه معتبر بلامانع می‌باشد.

۲ـ درخصوص اتباع خارجی، گذرنامه معتبر کشور متبوع که دارای مجوز ورود و اقامت باشد یا کارت هویت و یا برگ آمایش اتباع خارجی معتبر، مدارک شناسایی محسوب می‌گردد.

تبصره ـ اجرای تمامی تکالیف مذکور در آیین‌نامه اجرایی قانون الزام اختصاص شماره ملی و کدپستی برای کلیه اتباع ایرانی همچنان الزامی است.

ب ـ شناسایی اولیه شخص حقوقی

۱ـ شناسایی اولیه شخص حقوقی براساس شناسه ملی و کدپستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی و تطبیق آن با اصل یا تصویر مصدق کارت شناسه (مذکور در آیین‌نامه الزام استفاده از شناسه ملی اشخاص حقوقی) صورت می‌گیرد.

۲ـ درخصوص شخص حقوقی خارجی، شناسایی با اخذ مدارک مجوز فعالیت معتبر در ایران و شماره اختصاصی اتباع خارجی مأخوذه از پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی صورت خواهدگرفت.

۳ـ شناسایی اولیه شخص حقیقی معرفی شده از سوی شخص حقوقی برابر ضوابط مقرر در مورد اشخاص حقیقی صورت خواهدپذیرفت.

۴ـ متصدیان شناسایی اولیه ارباب رجوع موظفند در مواردی که نسبت به اصالت مدارک شناسایی ارائه شده توسط ارباب رجوع ابهام داشته باشند، از طریق تحقیق از سایر نظامها و پایگاههای اطلاعاتی و یا استعلام از مراجع ذی‌ربط قانونی مطلع نسبت به رفع ابهام و شناسایی اقدام نمایند. به هر حال، ارائه خدمت تا رفع ابهام متوقف می‌گردد.

ج ـ شناسایی اولیه در موارد غیربانکی

۱ـ تمامی اشخاصی که عهده‌دار ارائه خدمات مربوط به صندوق امانات و صندوق پستی در کشور هستند، به هنگام ارائه خدمت موظف به شناسایی ارباب رجوع می‌باشند.

۲ـ تمامی اشخاصی که در زمینه قبول یا جابجایی امانات و ارائه خدمات پستی به ارباب رجوع فعالیت دارند، موظفند در مواردی که ارزش امانات و محموله‌های پستی از سوی ارباب رجوع بیش از سقف مقرر اعلام می‌گردد، نسبت به شناسایی ارباب رجوع اقدام نمایند.

۳ـ تمامی اصنافی که به تشخیص شورا در معرض استفاده پولشویان قرار دارند، موظفند در تمامی معاملات بیش از سقف مقرر نسبت به شناسایی اولیه مشتریان اقدام و آن را ثبت نمایند. این عده همچنین موظف به درج شماره منحصر به فرد اشخاص در فاکتور فروش هستند.

د ـ شناسایی کامل اشخاص حقیقی

اشخاص مشمول موظفند به هنگام ارائه خدمات پایه (به ویژه در زمان افتتاح حساب بانکی) علاوه بر شناسایی اولیه (مذکور در بند الف این ماده) نسبت به شناسایی کامل ارباب رجوع و تخمین سطح فعالیت مورد انتظار وی به شرح زیر اقدام نمایند:

۱ـ اخذ معرفی‌نامه معتبر با امضای حداقل یک نفر از مشتریان شناخته شده یا اشخاص مورد اعتماد یا معرفی‌نامه از یکی از مؤسسات اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمانهای دولتی و یا نهادها و کانونهای حرفه‌ای رسمی.

۲ـ اخذ اطلاعات از ارباب رجوع در مورد سوابق ارتباط با اشخاص مشمول و استعلام از اشخاص مذکور به منظور تعیین صحت اطلاعات ارائه شده از سوی ارباب رجوع.

۳ـ اخذ جواز کسب معتبر به ویژه در مورد مشاغل غیرمالی که بیشتر در معرض پولشویی قرار دارند از قبیل طلافروشان، فروشندگان اشیای گرانقیمت، بنگاههای معاملات املاک و خودرو.

۴ـ اخذ گواهی اشتغال به کار از اشخاص حقیقی دارای جواز کسب و یا از اشخاص حقوقی دارای شناسه ملی.

۵ ـ اخذ اطلاعات در مورد نوع و میزان فعالیت ارباب رجوع جهت تعیین سطح گردش موردانتظار ارباب رجوع در حوزه فعالیت خود.

هـ ـ شناسایی کامل اشخاص حقوقی.

۱ـ اخذ اطلاعات راجع به نوع، ماهیت و میزان فعالیت ارباب رجوع به منظور تخمین سطح فعالیت موردانتظار.

۲ـ اخذ اطلاعات درخصوص اساسنامه، شرکت‌نامه، سهامداران عمده، نوع فعالیت، تأمین‌کنندگان منابع مالی شخص حقوقی، مؤسسان، مدیران، بازرسان، حسابرسان و نشانی اقامتگاه آنان.

۳ـ اخذ اطلاعات مربوط به رتبه‌بندی شرکت از مراجع ذی‌ربط (از قبیل شرکتهای سنجش اعتبار، رتبه‌بندی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور و یا سایر مراجع حرفه‌ای).

تبصره ـ در صورت عدم رتبه‌بندی شرکت، شخص مشمول باید رأساً از طریق بررسی صورتهای مالی تأیید شده توسط یکی از اعضای جامعه حسابداران رسمی نسبت به تعیین سطح فعالیت مورد انتظار ارباب رجوع اقدام نماید و در صورت عدم الزام شخص حقوقی به انتخاب یکی از اعضای جامعه حسابداران رسمی آخرین صورتهای مالی معتبر شرکت مستقیماً مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴ـ اخذ تعهد از مدیران و صاحبان امضاء مبنی بر اینکه آخرین مدارک و اطلاعات مربوط به شخص حقوقی را ارائه داده‌اند و متعهد گردند هر نوع تغییر در موارد مذکور را بلافاصله اطلاع دهند.

تبصره ـ نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار ارباب رجوع در اشخاص مشمول مطابق دستورالعملی است که به پیشنهاد شخص مشمول به تصویب شورا خواهد رسید.

ماده۴ ـ مدارک یادشده در بندهای (د) و (هـ) ماده (۳) باید حسب مورد از پایگاههای اطلاعاتی ذی‌ربط استعلام و نسبت به صحت اسناد و اطلاعات ارائه شده (از جمله شماره ملی، شناسه ملی و غیره) اطمینان حاصل گردد. استعلام کننده باید زمان اخذ تأییدیه از پایگاههای مذکور را به همراه مشخصات خود در اسناد یادشده گواهی نماید.

ماده ۵ ـ چنانچه ارباب رجوع مدارک شناسایی مذکور در مواد فوق را ارائه ننماید و یا ظن به انجام فعالیتهای پولشویی یا سایر جرایم مرتبط وجود داشته باشد، اشخاص مشمول باید از ارائه خدمت به وی خودداری و مراتب را به واحد اطلاعات مالی گزارش نمایند.

تبصره ـ اشخاص مشمول می‌توانند در دستورالعملهای داخلی خود مدارک دیگری را که اطلاعات مذکور (به ویژه اطلاعات مورد نیاز در تعیین سطح مورد انتظار فعالیت ارباب رجوع) را به صورت مطمئن تأمین نماید مورد قبول قرار دهند. اشخاص مشمول می‌توانند در دستورالعملهای داخلی، میزان شناسایی را با رعایت اطمینان به تأمین اطلاعات مورد نیاز، با توجه به نوع و ماهیت و سطح فعالیت مورد انتظار ارباب رجوع تنظیم نمایند.

ماده۶ ـ ارائه خدمات پایه به صورت الکترونیکی و بدون شناسایی کامل ارباب رجوع و انجام هرگونه تراکنش مالی الکترونیکی غیرقابل ردیابی یا بی‌نام و ارائه تسهیلات مربوط ممنوع است.

ماده۷ ـ اشخاص مشمول، به هنگام ارائه خدمات پایه به مشاغل غیرمالی باید ضمن دریافت مدارک مذکور در بندهای

(د) و (هـ)، تعهدات لازم درخصوص اجرای قانون و مقررات مبارزه با پولشویی را از آنان اخذ نمایند. در صورت خودداری مشاغل غیرمالی از ارائه این تعهد و یا خودداری از عمل به تعهدات، اشخاص مشمول باید از ارائه خدمات به وی خودداری نمایند.

ماده ۸ ـ اشخاص مشمول موظف به انجام شناسایی کامل مجدد مشتریان مؤسسات مالی، در مورد مؤسساتی که به تشخیص دبیرخانه در آنها مقررات مبارزه با پولشویی رعایت می‌شود، نمی‌باشند.

ماده۹ـ اشخاص مشمول موظفند هنگام افتتاح و انسداد حساب افراد سیاسی خارجی دقت و نظارت ویژه به عمل آورند.

ماده۱۰ـ اشخاص مشمول موظفند در هنگام ارائه خدمات نسبت به مراقبت مداوم و نظارت بیشتر بر اشخاصی که از طریق واحد اطلاعات مالی به آنها اعلام می‌گردد، اقدام نمایند.

ماده۱۱ـ اشخاص مشمول به هنگام ارائه خدمات پایه به ارباب رجوع آنان را متعهد نمایند که:

الف ـ اطلاعات مورد درخواست اشخاص مشمول را که در این آیین‌نامه مشخص گردیده است، ارائه و مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی را رعایت نمایند.

ب ـ اجازه استفاده اشخاص دیگر از خدمات پایه دریافتی را ندهند و در صورت اقدام بلافاصله موضوع را به شخص مشمول اطلاع دهند. موارد قانونی (از قبیل وکالت یا نمایندگی) به شرط درج مشخصات نماینده یا وکیل و شناسایی اولیه و ثبت مشخصات وی شامل این بند نمی‌باشد.

تبصره ـ تعهدات فوق باید صریح و دقیق به ارباب رجوع توضیح داده شود. در صورت عدم قبول ارباب رجوع و یا عدم توجه ارباب رجوع به تعهدات خود، ارائه خدمات به وی متوقف گردد.

ماده۱۲ـ اشخاص مشمول موظفند در تمامی فرم‌های مورد استفاده، محل مناسب برای درج یکی از شماره‌های شناسایی معتبر (حسب مورد شماره ملی، شناسه ملی و شماره فراگیر اتباع بیگانه) و کدپستی را پیش‌بینی نمایند و این مشخصات به طور کامل و دقیق دریافت و تطبیق داده شود.

ماده۱۳ـ اشخاص مشمول موظفند در تمامی نرم‌افزارها، بانکها و سیستم‌های اطلاعاتی که عملیات پولی و مالی در آنها ثبت می‌شود، محل لازم برای درج یکی از شماره‌های معتبر (حسب مورد شماره ملی، شناسه ملی و شماره فراگیر اتباع بیگانه) و کدپستی را پیش‌بینی نموده و امکان جستجو براساس شماره‌های مذکور در نرم‌افزارها را فراهم نمایند.

ماده۱۴ـ اشخاص مشمول موظفند مشخصات درج شده اشخاص و اماکن ثبت شده در سیستم‌های اطلاعاتی خود را هر شش ماه یک بار به مراجع ذی‌ربط ارسال و صحت آن را کنترل و آخرین تغییرات را دریافت نمایند. در صورت کشف هرگونه مغایرت قطعی و غیرقابل رفع موارد باید به واحد اطلاعات مالی گزارش گردد.

ماده ۱۵ـ اشخاص مشمول موظفند ظرف شش ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه در مورد مشتریان قبلی که از قبل خدمات پایه را دریافت نموده و بر مبنای آن هنوز به فعالیت خود ادامه می‌دهند، تکالیف فوق را عملی سازند.

تبصره۱ـ آن دسته از مشتریان قبلی که در مرحله تطبیق، مشخصات آنها دارای مغایرت بوده است، موظفند ظرف سه ماه نسبت به رفع مغایرت اقدام نمایند. چنانچه مغایرت مذکور رفع نگردد، واحدهای مبارزه با پولشویی در هر دستگاه موظفند موارد را به واحد اطلاعات مالی ارسال نمایند.

تبصره۲ـ آن دسته از مشتریان قبلی که متوسط فعالیت‌آنها در سال مطابق دستورالعمل مربوط که به تصویب شورا خواهد رسید، کم اهمیت باشد، از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده۱۶ـ از زمان ابلاغ این آیین‌نامه، اشخاص مشمول موظفند آن دسته از اسناد و مدارکی را که شورا مشخص می‌سازد، به صورت پستی به آدرس ارباب رجوع ارسال نمایند. از تاریخ مذکور، اشخاص مشمول باید در مورد محل سکونت اشخاص حقیقی، کدپستی درج شده در کارت ملی و در مورد اشخاص حقوقی کدپستی اقامتگاه قانونی درج شده در کارت شناسه ملی را

برای ارسال مدارک، مبنای عمل قرار دهند.

ماده۱۷ـ اشخاص مشمول ارائه دهنده خدمات پایه موظفند به طور مداوم و مخصوصاً در موارد زیر اطلاعات مربوط به شناسایی کامل مشتری را به روز نمایند:

الف ـ در زمانی که براساس شواهد و قراین احتمال آن وجود داشته باشد که وضعیت ارباب رجوع تغییرات عمده‌ای پیدا نموده است.

ب ـ در صورتی که شخص مشمول براساس شواهد و قراین احتمال دهد ارباب‌رجوع در جریان عملیات پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم قرار گرفته است.

فصل سوم ـ ساختار مورد نیاز و نحوه گزارش دهی

ماده۱۸ ـ اشخاص مشمول قانون و نیز هیئت مدیره اتحادیه‌های صنفی مشاغل غیرمالی، مکلفند واحدی را با توجه به وسعت و گستردگی سازمانی خود به عنوان مسئول مبارزه با پولشویی به دبیرخانه معرفی نمایند. مسئول واحد باید از مدیران اشخاص مشمول انتخاب شود. دبیرخانه می‌تواند در صورت لزوم، براساس اهمیت واحد، صلاحیت اعضای واحد مذکور را بررسی نماید.

تبصره۱ـ تمامی اشخاص مشمول مکلفند متناسب با گستره تشکیلات خود، ترتیبات لازم را به گونه‌ای اتخاذ نمایند که اطمینان لازم برای اجرای قوانین و مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی حاصل گردد.

تبصره۲ـ دبیرخانه در زمان تأیید صلاحیت افراد باید علاوه بر صلاحیت تخصصی با استعلام از مراجع ذی‌ربط نسبت به تعیین صلاحیت امنیتی و عمومی آنان نیز اقدام نماید.

ماده۱۹ـ وظایف افراد یا واحدهای مسؤول موضوع ماده (۱۸) به شرح زیر می‌باشد:

الف ـ بررسی، تحقیق، اولویت‌بندی و اعلام نظر در مورد گزارشهای ارسالی کارکنان دستگاه ذی‌ربط.

ب ـ ارسال فوری گزارشهای مذکور در قالب فرمهای مشخص شده به واحد اطلاعات مالی بدون اطلاع ارباب رجوع.

تبصره ـ ظرف زمانی مربوط به فوریت مذکور در این ماده با توجه به وضعیت اشخاص مشمول طی دستورالعملهای جداگانه از سوی شورا ابلاغ می‌گردد. در هر صورت این زمان از چهار روزکاری بیشتر نخواهد بود.

ج ـ نظارت بر فعالیت مشتریانی که از خدمات پایه استفاده می‌کنند به منظور شناسایی معاملات مشکوک.

د ـ تهیه نرم‌افزارهای لازم به منظور تسهیل در دسترسی سریع به اطلاعات مورد نیاز در اجرای قانون و مقررات و نیز شناسایی سیستمی معاملات مشکوک.

هـ ـ طراحی ساز و کار لازم جهت نظارت و کنترل فرآیندهای مبارزه با پولشویی (فرآیندهای جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات، استخدام نیروها، آموزش و غیره) و ارزیابی و ممیزی میزان اجرای آن در دستگاه مربوط.

و ـ تأمین اطلاعات تکمیلی مورد نیاز واحد اطلاعات مالی و سایر مراجع که در امر مبارزه با تروریسم ذیصلاح می‌باشند.

ز ـ صدور بخشنامه‌های لازم درخصوص اجرای قانون و مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی پس از موافقت دبیرخانه.

ح ـ بازرسی و نظارت از واحدهای تحت امر به منظور اطمینان از اجرای کامل قوانین و مقررات.

ط ـ تهیه آمارهای مربوط به اقدامات دستگاه مربوط در مبارزه با پولشویی و نتایج آن.

ی ـ ارسال پرونده اشخاص مذکور در تبصره (۳) ماده (۴) قانون به مراجع ذی‌ربط با هماهنگی واحد اطلاعات مالی.

ک ـ نگهداری سوابق و گزارشهای مکاتبات مربوط به دستگاه متبوع درخصوص موارد مربوط به پولشویی و تأمین مالی تروریسم.

ل ـ تهیه برنامه سالانه اجرای قانون در شخص مشمول و کنترل ماهانه میزان اجرای آن.

ماده۲۰ـ دستگاههای مسئول نظارت بر اشخاص مشمول (از قبیل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان بازرسی کل کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، اتحادیه‌های صنفی و سازمان اوقاف و امور خیریه) موظفند در بازرسیهای معمول خود رعایت مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را مدنظر قرار داده و نسبت به رعایت و یا عدم رعایت آن اعلام نظر نمایند.

ماده۲۱ـ دبیرخانه موظف است هر شش ماه یک بار عملکرد دستگاههای مذکور در ماده (۲۰) را بررسی و به شورا گزارش نماید.

ماده۲۲ـ اشخاص مشمول موظفند فهرست خلاصه اطلاعات دریافت‌کنندگان خدمات پایه را در رابطه با موضوع مبارزه با پولشویی در صورت اعلام واحد اطلاعات مالی در پایان هر ماه به نحوی که واحد مذکور مشخص می‌سازد در اختیار آن واحد قرار دهند.

تبصره ـ خلاصه اطلاعات یادشده باید شامل نام و نام خانوادگی، شماره ملی و تاریخ ارائه خدمات پایه در مورد اشخاص حقیقی و در مورد اشخاص حقوقی نام و شناسه ملی یا کد اقتصادی و در مورد اتباع بیگانه، شماره فراگیر اتباع خارجی باشد. سایر موارد مورد نیاز پس از تصویب شورا به اشخاص مشمول اعلام خواهد شد.

ماده۲۳ـ به منظور تسریع در رسیدگی به گزارشها، فرد یا کارگروه‌های مسئول مبارزه با پولشویی باید اختیارات و دسترسیهای لازم و کافی را در محدوده هر یک از اشخاص مشمول، برای انجام وظایف خود داشته باشند و انجام تحقیقات و گزارش به مراجع ذی‌ربط توسط آنان نباید منوط به تأیید و تصویب مراجع دیگری باشد.

ماده۲۴ـ به منظور تسریع در دسترسی به اطلاعات لازم، در صورت درخواست واحد اطلاعات مالی از اشخاص مشمول، یکی از اعضای کارگروه مبارزه با پولشویی شخص مشمول، با اختیار دسترسی به تمام اطلاعات شخص مشمول، در واحد اطلاعات مالی مستقر خواهد شد تا نیازهای اولیه واحد اطلاعات مالی را تأمین نماید. فرد یادشده به هیچ عنوان به اطلاعات واحد اطلاعات مالی دسترسی نخواهد داشت.

فصل چهارم ـ گزارشهای الزامی

ماده۲۵ ـ تمامی کارکنان تحت امر اشخاص مشمول موظفند در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک (موضوع بند « و» ماده (۱)) مراتب را بدون اطلاع ارباب رجوع، به واحدهای مسئول مبارزه با پولشویی در هر دستگاه اطلاع دهند. در صورت عدم وجود این واحد، بالاترین مقام شخص مشمول، مسئول دریافت گزارشها و انجام اقدامات مقتضی خواهد بود. در صورت اطلاع ارباب رجوع، با متخلف مطابق مقررات رفتار خواهد شد.

ماده۲۶ـ کارکنان تحت امر اشخاص مشمول موظفند تمامی معاملات بیش از سقف مقرر را که ارباب رجوع وجه آن را به صورت نقدی پرداخت می‌نماید، ثبت و همراه با توضیحات ارباب رجوع به واحدهای مسئول مبارزه با پولشویی در هر دستگاه و در صورت عدم وجود این واحد، به بالاترین مقام شخص مشمول اطلاع دهند. واحدهای مسئول مبارزه با پولشویی در هر دستگاه و یا بالاترین مقام شخص مشمول (در صورت عدم وجود واحد) موظفند خلاصه فرمهای مذکور را در پایان هر هفته به نحوی که واحد اطلاعات مالی مشخص می‌سازد ارسال و اصل آن را به نحو کاملاً حفاظت شده، نگهداری نمایند.

تبصره۱ـ ارائه‌دهندگان وجه نقد بیش از سقف مقرر موظفند توضیحات مورد نیاز مذکور در فرم ابلاغ شده را به اشخاص مشمول ارائه نمایند.

تبصره۲ـ در صورت نقل و انتقال وجه نقد بیش از سقف مقرر با استفاده از روشهای غیربانکی مانند پست. کارکنان اشخاص مشمول موظف به ارائه گزارش به واحدهای مسئول مبارزه با پولشویی در هر شخص مشمول هستند. در صورت عدم وجود این واحد، گزارشها باید به بالاترین مقام شخص مشمول جهت انجام اقدامات مقتضی ارسال گردد.

تبصره۳ـ فرمها، میزان و نحوه اخذ اطلاعات از ارباب رجوع، نحوه و میزان اطلاعات اولیه ارسالی به واحد اطلاعات مالی و نحوه نگهداری و دسترسی به اطلاعات در هر شخص مشمول مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورا خواهد رسید.

ماده۲۷ـ گزارش معاملات مشکوک و نیز سایر گزارشهایی که اشخاص مشمول موظف به ارسال آن هستند، بیانگر هیچ‌گونه اتهامی به افراد نبوده و اعلام آن به واحد اطلاعات مالی افشای اسرار شخصی محسوب نمی‌گردد و در نتیجه هیچ اتهامی از این بابت متوجه گزارش‌دهندگان مجری این آیین‌نامه نخواهد بود.

فصل پنجم ـ امور مربوط به مبادلات ارزی

ماده۲۸ـ خرید و فروش ارز به هر صورت از جمله پرداخت ریال در داخل و دریافت ارز در خارج کشور و بالعکس، تنها در سیستم بانکی و صرافی‌های مجاز با رعایت قوانین و مقررات مجاز است و در غیر این صورت خرید و فروش ارز غیرمجاز محسوب و مشمول قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز ـ مصوب ۱۳۷۴ـ مجمع تشخیص مصلحت نظام است.

ماده۲۹ـ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است اطلاعات تفصیلی مربوط به خرید و فروش و نقل و انتقال ارز در سیستم بانکی و صرافی‌های مجاز را در پایان هر روز بانک اطلاعاتی که به همین منظور تهیه خواهد شد، ثبت نموده و امکان دسترسی و جستجوی واحدهای اطلاعات مالی را در آن فراهم نماید.

ماده۳۰ـ تمامی اشخاص مشمول به ویژه بانکها و صرافیها موظف به ارسال اطلاعات ماده (۲۸) به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشند. عدم ارسال اطلاعات، ارسال ناقص و نادرست اطلاعات، خردکردن معاملات به مبالغ کمتر از سقف مقرر ممنوع بوده و با متخلف یا متخلفان مطابق مقررات رفتار خواهد شد.

ماده۳۱ـ تمامی اشخاص مشمول موظفند با اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم از رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در شعب و نمایندگیهای خارج از کشور خود اطمینان حاصل نمایند.

ماده۳۲ـ اشخاص مشمول موظفند در معاملات خود با کشورها و مناطقی که از سوی شورا اعلام می‌گردد، مراقبت لازم را به عمل آورند.

فصل ششم ـ نگهداری سوابق و اطلاعات

ماده۳۳ـ تمامی اشخاص مشمول مکلفند مدارک مربوط به سوابق معاملات و عملیات مالی (اعم از فعال و غیرفعال) و نیز مدارک مربوط به سوابق شناسایی ارباب رجوع هنگام ارائه خدمات پایه را به صورت فیزیکی و یا سایر روشهای قانونی، حداقل به مدت پنج سال بعد از پایان عملیات نگهداری کنند. هیئت تسویه اشخاص حقوقی مشمول، در صورت انحلال نیز موظف به نگهداری اسناد تا پنج سال پس از رویداد مالی هستند.

تبصره۱ـ سوابق و مدارک موضوع این ماده باید به گونه‌ای ضبط و نگهداری شود که در صورت درخواست واحد اطلاعات مالی و سایر مراجع ذی‌ربط، اطلاعات آن اسناد در ظرف زمانی مذکور در ماده (۱۹) قابل دسترسی باشد. ارائه اصل اسناد و مدارک، در صورت درخواست واحد اطلاعات مالی و سایر مراجع ذی‌ربط، باید حداکثر ظرف یک ماه صورت پذیرد. مسئولیت جستجو و ارائه اسناد با شخص مشمول است.

تبصره۲ـ اسناد مذکور باید قابلیت بازسازی معاملات را در صورت نیاز ایجاد نماید.

تبصره۳ـ این ماده ناقض سایر مقرراتی که نگهداری اسناد را بیش از مدت یادشده الزامی ساخته است، نیست.

ماده۳۴ـ اشخاص مشمول موظفند سیستمهای اداری و مالی خود را به گونه‌ای سامان دهند که تمامی حساب‌ها و پرونده‌های یک شخص، مرتبط و قابل شناسایی و بررسی باشد.

فصل هفتم ـ آموزش

ماده۳۵ـ تمامی اشخاص مشمول موظفند با همکاری دبیرخانه ترتیبات لازم جهت برقراری دوره‌های آموزشی بدو خدمت و ضمن خدمت کارکنان زیرمجموعه خود را فراهم نمایند. این دوره‌ها باید در جهت آشنایی با قانون، آیین‌نامه و دستورالعملهای مربوط، نحوه عملکرد پولشویان و به ویژه آخرین شگردهای پولشویان در استفاده از خدمات اشخاص مشمول و چگونگی محو منشأ مجرمانه وجوه باشد. طی نمودن دوره‌های یادشده برای ادامه خدمات کارکنان اشخاص مشمول در مشاغل ذی‌ربط الزامی است و سوابق دوره‌های مذکور باید در پرونده پرسنلی درج گردد.

ماده۳۶ـ کارگروه‌های مسئول مبارزه با پولشویی در اشخاص مشمول موظفند با هماهنگی دبیرخانه نسبت به توجیه و آموزش عمومی و اطلاع‌رسانی به ارباب رجوع در مورد مزایای اجرای قانون برای مردم و تکالیف عمومی ارباب رجوع در این باره به نحو مناسب اقدام و گزارش آن را به دبیرخانه ارسال نمایند.

فصل هشتم ـ سایر موارد

ماده۳۷ـ دبیرخانه در وزارت امور اقتصادی و دارایی تشکیل می‌شود و عهده‌دار وظایف زیر خواهد بود:

۱ـ انجام امور اداری مربوط به تشکیل جلسات شورا، ابلاغ و پیگیری مصوبات

۲ـ حضور فعال در مجامع بین‌المللی و تشریح اقدامات کشور در مبارزه با پولشویی

۳ـ پیگیری اجرا و اخذ گزارش عملکرد اشخاص مشمول، نظارت و بازرسی (دوره‌ای، اتفاقی و موردی) از اشخاص مشمول به‌منظور اطمینان از اجرای آیین‌نامه‌ها و دستورالعملهای مصوب در حوزه مسئولیت اشخاص مشمول و مشاغل غیرمالی مشمول و تهیه گزارش اجرای قانون و مقررات مربوط هر شش ماه یک بار و ارسال به شورا.

۴ـ رتبه‌بندی سالانه اشخاص مشمول در مورد میزان رعایت مقررات مربوط به پولشویی و در صورت تصویب شورا، اعلام عمومی آن.

۵ ـ پاسخگویی به مراجع ذیصلاح، اعلام مواضع، تبلیغات، پشتیبانی از دیدارگاه الکترونیک دبیرخانه و توجیه عمومی مردم با هماهنگی مراجع مسئول.

۶ ـ هماهنگی درتشکیل دوره‌های آموزشی در داخل و خارج کشور و تدوین و انتشار جزوات آموزشی.

۷ـ برنامه‌ریزی سالانه اجرای قانون و آیین‌نامه‌های ذی‌ربط توسط مجریان و اشخاص مشمول.

۸ ـ حمایت مادی و معنوی از اشخاص مشمول و کارکنان ذی‌ربط که در راستای انجام وظایف خود در اجرای مقررات مبارزه با پولشویی مورد شکایت و تعرض ارباب رجوع قرار گیرند.

۹ـ به روزرسانی آیین‌نامه‌ها و دستورالعملهای ذی‌ربط از طریق مراجع قانونی.

۱۰ـ تهیه پیش‌نویس آیین‌نامه‌های لازم و اعلام‌نظر در مورد دستورالعملهای پیشنهادی اشخاص مشمول.

۱۱ـ اعلام راهها و فرآیندهای جدید پولشویی و تأمین مالی تروریسم در کشور و پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه‌ها و دستورالعملها در صورت نیاز.

ماده۳۸ـ واحد اطلاعات مالی به منظور انجام اقدامات زیر در وزارت امور اقتصادی و دارایی تشکیل می‌گردد:

۱ـ جمع‌آوری و اخذ اطلاعات معاملات مشکوک

۲ـ ارزیابی، بررسی و تحلیل اطلاعات گزارشها و معاملات مشکوک

۳ـ درج و طبقه‌بندی اطلاعات در سیستمهای مکانیزه

۴ـ اعلام مشخصات اشخاص دارای سابقه پولشویی و یا تأمین مالی تروریسم به اشخاص مشمول جهت مراقبت بیشتر و یا قطع همکاری، در صورت درخواست مراجع ذی‌ربط.

۵ ـ تأمین اطلاعات تحلیل شده مورد نیاز مراجع قضایی، ضابطان و دستگاههای مسئول مبارزه با تروریسم در کشور در

صورت درخواست مراجع ذی‌ربط.

۶ ـ تهیه آمارهای لازم از اقدامات صورت گرفته در جریان مبارزه با پولشویی.

۷ـ تهیه نرم‌افزارها و سیستمهای اطلاعاتی مورد نیاز.

۸ـ تأمین امنیت اطلاعات جمع‌آوری شده.

۹ـ تبادل اطلاعات با سازمانها و نهادهای بین‌المللی طبق مقررات.

۱۰ـ جمع‌آوری و اخذ تجارب بین‌المللی.

۱۱ـ ارسال گزارشهایی که به احتمال قوی صحت دارد یا محتمل آن از اهمیت برخوردار است به دستگاه قضایی.

۱۲ـ پیگیری گزارشهای ارسالی در مراجع قضایی.

۱۳ـ تهیه پیش‌نویس برنامه سالانه واحد اطلاعات مالی جهت تصویب شورا.

۱۴ـ پاسخ به استعلام اشخاص مشمول در اسرع وقت.

۱۵ـ اعلام نظر در مورد صلاحیت تخصصی مسئولان واحدهای مبارزه با پولشویی پیشنهادی از سوی مدیران اشخاص مشمول.

ماده۳۹ـ نصب و عزل دبیر با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی، تصویب شورا و حکم وزیر امور اقتصادی و دارایی صورت خواهد گرفت. واحد اطلاعات مالی زیر نظر دبیر به انجام وظایف محول شده خواهد پرداخت. تمامی پستهای دبیرخانه، واحد اطلاعات مالی و واحدهای زیرمجموعه، مشاغل حساس محسوب شده و تابع مقررات مربوط خواهند بود.

ماده۴۰ـ معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس‌جمهور موظف است به پیشنهاد شورا ظرف سه ماه ساختار سازمانی و شرح وظایف دبیرخانه و سایر واحدهای مورد نیاز را با ملاحظه تأمین نیروی انسانی مجرب جهت اجرای کامل قانون و افزایش حداقل در تشکیلات اداری ابلاغ نماید. تمامی دستگاههای اجرایی موظفند نسبت به تأمین نیروهای متخصص و مجرب با وزارت امور اقتصادی و دارایی همکاری داشته باشند.

ماده۴۱ـ شورا می‌تواند کارگروه خاصی را تعیین نماید تا بر حسن اجرای وظایف و تکالیف محول شده به دبیرخانه و واحد اطلاعات مالی نظارتی داشته و گزارش بازرسیهای خود را به شورا ارائه نمایند.

ماده۴۲ـ وزارت امور اقتصادی و دارایی مسئول تأمین امکانات لازم و پشتیبانی مورد نیاز واحد اطلاعات مالی و دبیرخانه خواهد بود.

ماده۴۳ـ تمامی اشخاص مشمول موظفند ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به تهیه پیش‌نویس دستورالعملهای لازم برای اجرای قانون و این آیین‌نامه و به ویژه دستورالعمل تشخیص عملیات و معاملات مشکوک اقدام و به دبیرخانه ارسال نمایند. دستورالعملهای مذکور و تغییرات احتمالی آنها در آینده، پس از تصویب در شورا باید ظرف سه ماه به تمامی کارکنان تحت امر اشخاص مشمول ابلاغ و آموزشهای لازم به آنها داده شود.

تبصره ـ در مورد مشاغل غیرمالی، وزارت بازرگانی با همکاری اتاقهای بازرگانی و تعاون و اتحادیه‌های صنفی به درخواست شورا اقدام خواهند نمود.

ماده۴۴ـ یک ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، پرداخت وجه نقد بیش از سقف مقرر در هر روز، توسط اشخاص مشمول (به ویژه مؤسسات اعتباری)، به ارباب رجوع ممنوع است. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است تدابیر و ساز و کار لازم را جهت تسهیل امور فراهم سازد.

ماده۴۵ـ تمامی اشخاص مشمول مکلفند هنگام صدور مجوز یا تمدید مجوزهای قبلی برای مشاغل غیرمالی در بخشهای مختلف، از متقاضیان تعهدات لازم را برای اجرای قانون و آیین‌نامه‌های مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم اخذ و در پرونده

آنها بایگانی نمایند. درج این تعهد در مواردی که شورا اعلام می‌کند، می‌تواند در اساسنامه اشخاص حقوقی نیز الزامی شود.

ماده۴۶ـ در صورت ضرورت، شورا ضوابط و دستورالعملهای لازم برای حسن اجرای این آیین‌نامه را تصویب و از طریق دبیرخانه به مبادی، مراجع و اشخاص و صنوف ذی‌ربط ابلاغ خواهد نمود.

ماده۴۷ـ تمامی اشخاص مشمول موظفند اطلاعات مورد درخواست واحد اطلاعات مالی در موضوع مبارزه با پولشویی را به نحوی که آن واحد تعیین کند جهت انجام وظایف محول شده تأمین نمایند.

ماده۴۸ـ به منظور سهولت دسترسی به اطلاعات مشتریان و احراز صحت اسناد و اطلاعات ارائه شده از سوی افراد، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است نسبت به راه‌اندازی سامانه اطلاعات مشتریان مشتمل بر اطلاعات زیر اقدام نماید:

الف ـ اطلاعات ثبتی و صورتهای مالی مشتریان (حقوقی و حقیقی).

ب ـ اطلاعات شماره حسابها و تسهیلات ارائه شده به آنان و موارد سررسید و معوق شده (موضوع دستورالعمل تنظیم فرمهای اعطای تسهیلات و تعهدات بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران).

ج ـ اطلاعات چکهای برگشتی.

د ـ اطلاعات مربوط به اظهارنامه مالیاتی مشتریان.

هـ ـ اطلاعات محکومیتها و سفته‌های واخواستی اشخاص حقیقی و حقوقی که اسامی آنها در سیستم ثبت شده است.

و ـ اطلاعات سجلی ارائه شده توسط مشتریان.

ماده۴۹ـ معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور موظف است بودجه مورد نیاز اجرای این آیین‌نامه را در سال اول تا سقف ده‌میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل اعتبارات مقرر در قانون بودجه تأمین و در سالهای بعد به میزان مورد نیاز در لایحه بودجه کل کشور منظور نماید.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۸/۹/۱۱ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده‌است.

معاون اول رییس جمهور ـ محمدرضا رحیمی

پیوست

«۳»

۹ + ۴۰ توصیه در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

ترجمه: حلیمه رحمانی

مقدمه

گروه کاری اقدام مالی[۱] (FATF) برای مبارزه با **پولشویی**[۲]، نهادی میان‌دولتی است که در سال ۱۹۸۹ با هدف توسعه و گسترش سیاستهای مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم تشکیل شد. از این‌رو، گروه مذکور یک نهاد سیاستگذار تلقی می‌شود که در راستای انجام اصلاحات قانونی و حقوقی ملی در زمینه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، گام برمی‌دارد. این گروه بر میزان پیشرفت کشورهای عضو خود نظارت مستمر دارد. علاوه براین به‌منظور دستیابی به هدفهای خود با سایر نهادهای بین‌المللی در زمینه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، همکاریهایی را انجام می‌دهد.

یکی از اقدامهای این گروه از زمان شروع فعالیت خود، تدوین و انتشار توصیه‌هایی در رابطه با مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم بوده است. اولین نسخه این توصیه‌ها در سال ۱۹۹۰ منتشر شد که تعداد آن ۴۰ تا بود. سپس در سال ۱۹۹۶، این ۴۰ توصیه بازنگری شد. اما در سال ۲۰۰۴، علاوه بر اینکه تجدیدنظر کاملی در آنها صورت گرفت، ۹ توصیه دیگر نیز به آنها افزوده شد. این نوشتار، ترجمه‌ای از این ۹ + ۴۰ توصیه است.

سیستمهای قانونی

دامنه جرایم جنایی مربوط به پولشویی

۱- کشورها باید براساس کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد قاچاق غیرقانونی مواد مخدر و داروهای روانگردان مصوب سال ۱۹۸۸ (کنوانسیون وین) و کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد جرایم سازمان‌یافته فراملی مصوب سال ۲۰۰۰ (کنوانسیون پالرمو)، پولشویی را جرم بشمارند.

به منظور دستیابی به گسترده‌ترین طیف جرایم اصلی (مقدم یا منشأ)، کشورها باید جرم پولشویی را در مورد تمام جرایم جدی قابل اجرا بدانند. ممکن است جرایم اصلی، با توجه به تمام جرایم، یا آستانه مرتبط با طبقه‌ای از جرایم جدی یا مجازات حبس در مورد جرم اصلی (رویکرد آستانه‌ای)، یا با فهرستی از جرایم اصلی و یا ترکیبی از این رویکردها توصیف شود.

در کشورهایی که از رویکرد آستانه‌ای استفاده می‌کنند، جرایم اصلی حداقل باید شامل تمام جرایمی باشد که براساس قوانین ملی آن کشورها در طبقه جرایم جدی قرار می‌گیرد یا باید شامل جرایمی باشد که مجازات آنها حداکثر حبس بیش از یک‌سال است یا برای آن دسته از کشورهایی که در سیستم قانونی خود دارای حداقل آستانه برای جرایم هستند، جرایم اصلی باید شامل تمام جرایمی باشد که مجازات آنها حداقل حبس بیش از ۶ ماه است.

هر کدام از این رویکردها نیز که برگزیده شود، هر کشور باید دست‌کم شامل طیفی از جرایمی باشد که در آن هریک از طبقات جرایم مشخص شده است.

جرایم اصلی پولشویی باید به رفتار رخ داده در کشور دیگر نیز که به‌عنوان جرم در آن کشور تلقی می‌شود، و در صورت رخ دادن در داخل به عنوان یک جرم اصلی تلقی می‌شود، تعمیم یابد.

در برخی از کشورها بر مبنای اصول اساسی قوانین داخلی آنها، جرم پولشویی در مورد اشخاصی که مرتکب جرم اصلی می‌شوند، کاربرد ندارد.

۲- کشورها باید اطمینان یابند که:

الف- قصد و دانش لازم برای اثبات جرم پولشویی، مطابق با استانداردهای وضع شده توسط کنوانسیون وین و پالرمو را دارا هستند و بتوان این قصد و دانش را از شرایط عینی استنباط کرد، و

ب- مسئولیت کیفری و در صورت نبود امکان، مسئولیت مدنی و اداری باید در مورد اشخاص حقوقی به‌کار رود. این مسئله نباید مانع از انجام اقدامات موازی جنایی، مدنی یا اداری درباره اشخاص حقوقی در کشورهایی شود که چنین اشکال مسئولیتی در آنها وجود دارد. اشخاص حقوقی باید در معرض مجازاتهای مؤثر، متناسب و بازدارنده قرار گیرند. چنین معیارهایی باید بدون پیشداوری در مورد مسئولیت جنایی اشخاص باشد.

مصادره (توقیف) و معیارهای موقتی

۳- کشورها باید معیارهایی مشابه با معیارهای وضع شده در کنوانسیون وین و پالرمو را برگزینند. این معیارها شامل معیارهای قانونی می‌شود که مقامات ذی‌صلاح را قادر می‌سازد اموال تطهیرشده، عواید حاصل از پولشویی یا جرایم اصلی، ابزار مورد استفاده یا مورد نظر برای استفاده در حق‌العمل این جرایم یا اموال مربوط را بدون پیشداوری در مورد حسن نیت طرف ثالث، مصادره (توقیف) کنند.

چنین معیارهایی باید شامل اختیار در موارد زیر باشد:

الف- شناسایی، ردیابی و ارزیابی اموال مشمول مصادره،

ب- برگزیدن معیارهای موقتی مثل ضبط و توقیف، پیشگیری از هرگونه معامله و انتقال یا واگذاری اموال مربوط،

ج- اجرای مراحلی که باعث جلوگیری یا خودداری از اعمالی می‌شود که موجب پیشداوری در مورد توانایی دولت برای بازیافت اموال در معرض مصادره می‌شود، و

د- تبیین هرگونه معیار تجسسی.

ممکن است کشورها معیارهایی را برگزینند که طبق آن معیارها، مصادره چنین عواید یا ابزاری بدون الزام به یک محکومیت جنایی یا الزام مجرم به افشای منشا قانونی اموال مشمول مصادره تا میزانی که چنین الزامی مطابق با قوانین داخلی است، مجاز باشد.

معیارهایی که باید توسط موسسه‌های مالی و حرفه‌ها و کسب‌وکارهای غیرمالی برای پیشگیری از پولشویی و تامین مالی تروریسم دنبال شود

شناسایی کامل مشتری و ثبت سوابق

۴- کشورها باید اطمینان یابند که قوانین رازداری

مؤسسه‌های مالی باید هویت مشتری و مالک ذی‌نفع را قبل یا طی دوره وضع یک رابطه تجاری یا انجام معاملات برای مشتریان موردی به تایید برسانند

مؤسسه‌های مالی، مانع از اجرای توصیه‌های گروه کاری اقدام مالی نمی‌شود.

۵- مؤسسه‌های مالی باید از نگهداری حسابهای ناشناس یا با نامهای ساختگی، خودداری کنند. مؤسسه‌های مالی باید معیارهایی را در جهت شناسایی کامل مشتریان خود اجرا کنند؛ از جمله شناسایی و تایید هویت مشتریان خود. این معیارها در موارد زیر اجرا می‌شود:

- برقراری روابط تجارتی،
- انجام معاملات موردی: الف) فرا تر از حد آستانه تعیین شده مناسب، یا ب) انتقالات شبکه‌ای که در شرایط شمول یادداشتهای توضیحی توصیه ۷ قرار می‌گیرند،
- وجود سوءظن نسبت به پولشویی یا تامین مالی تروریسم، یا
- وجود شک و تردیدهایی پیرامون صحت یا کفایت داده‌های به‌دست آمده قبلی در مورد شناسایی مشتری.

شناسایی کامل مشتری که باید انجام گیرد، شامل موارد زیر است:

الف- شناسایی مشتری و تایید هویت مشتری با استفاده از اسناد، اطلاعات یا داده‌های مستقل و درخور اتکا،

ب- شناسایی مالک ذی‌نفع (واقعی) و در نظر گرفتن معیارهای معقول برای تایید هویت مالک ذی‌نفع به‌طوری که مؤسسه مالی اطمینان یابد که مالک واقعی کیست. به‌واسطه مناسبات و ساختار اشخاص حقوقی، این موضوع باید شامل گزینش معیارهای معقولی به‌وسیله مؤسسه‌های مالی برای درک مالکیت و ساختار کنترل مشتری باشد،

ج- کسب اطلاعات در مورد هدف و ماهیت مورد نظر روابط تجاری، و

د- کسب شناخت کامل و مستمر از روابط تجاری و بررسی دقیق معاملات انجام شده به‌منظور اطمینان از این که معاملات مذکور مطابق با اطلاعات مؤسسه از مشتری، تاریخچه ریسک و کسب‌وکار آنها و در صورت نیاز، شامل دوره تأمین مالی باشد.

مؤسسه‌های مالی باید اقدامات شناسایی کامل مشتری را براساس بندهای «الف» تا «د» فوق به‌کار گیرند، اما ممکن است میزان چنین اقداماتی براساس ریسک مرتبط با نوع مشتری، رابطه تجاری یا معامله تعیین شود. اقدامات صورت گرفته باید مطابق با رهنمودهای منتشرشده توسط مقامات ذی‌صلاح باشد. برای گروههایی با ریسک بالاتر، مؤسسه‌های مالی باید شناخت کاملتری به‌دست آورند. در شرایط خاص، زمانی که ریسک کم باشد، کشورها ممکن است به این نتیجه برسند که مؤسسه‌های مالی می‌توانند معیارهای ساده‌ای را به‌کار گیرند.

مؤسسه‌های مالی باید هویت مشتری و مالک ذی‌نفع را قبل یا طی دوره وضع یک رابطه تجاری یا انجام معاملات برای مشتریان موردی، به تایید برسانند. زمانی که ریسک پولشویی به‌طور مؤثر مدیریت می‌شود و ایجاد وقفه در روال عادی عملیات تجاری ضروری نیست، ممکن است کشورها به مؤسسه‌های مالی این اجازه را بدهند که به محض امکان برقراری روابط به گونه‌ای منطقی، فرایند تایید را کامل کنند.

زمانی که مؤسسه مالی قادر به پیروی از بندهای «الف» تا «ج» فوق نیست، نباید حسابی باز کند، روابط تجاری آغاز کند یا معامله‌ای را انجام دهد یا اینکه باید به روابط تجاری خود پایان دهد و ارائه گزارش معاملات مشکوک را در رابطه با مشتری در نظر بگیرد.

این الزامات باید در مورد تمام مشتریان جدید به‌کار گرفته شود، هرچند که مؤسسه‌های مالی نیز باید این توصیه‌ها را در مورد مشتریان موجود بر مبنای اهمیت و ریسک به‌کار برند و شناخت کامل خود را در مورد روابط موجود، در زمانهای مناسب انجام دهند.

۶- در رابطه با اشخاص سیاسی، مؤسسه‌های مالی باید افزون بر گزینش معیارهای شناسایی کامل معمول:

الف- به‌منظور تعیین سیاسی بودن شخص، سیستمهای مدیریت ریسک مناسب داشته باشند،

ب- برای ایجاد روابط تجاری با چنین مشتریانی، مجوز مدیریت ارشد را به‌دست آورند،

ج- به‌منظور ایجاد منبع ثروت و منبع وجوه (تامین مالی)، معیارهای معقول تبیین کنند، و

د- نظارت مستمر بیشتری بر روابط تجاری داشته باشند.

۷- مؤسسه‌های مالی باید در روابط با بانک طرف معامله و سایر روابط مشابه، علاوه بر تبیین معیارهایی برای شناسایی کامل:

الف- اطلاعات کافی در مورد مؤسسه مورد نظر جمع‌آوری کنند تا از طریق این اطلاعات، ماهیت کسب‌وکار مؤسسه مورد نظر را درک و از طریق اطلاعات در دسترس همگان، شهرت مؤسسه و کیفیت نظارت بر آن را (شامل اینکه آیا مؤسسه در معرض بررسیهای مربوط به پولشویی یا اعمال نظارتی و قانونی قرار گرفته است) تعیین کنند،

ب- به کنترلهای ضد پولشویی مؤسسه مورد نظر دست یابند،

ج- قبل از روابط جدید، از مدیریت ارشد مجوز بگیرند،

د- مسئولیتهای مربوط به هر مؤسسه را مستند کنند، و

هـ- در رابطه با «حسابهای دارای پشتوانه»، به این اطمینان دست یابند که بانک پاسخگو، هویت مشتریان را تایید کرده و شناسایی کامل مستمری از مشتریانی که دسترسی مستقیم به حسابهای بانک پاسخگو دارند، به‌عمل آورده و قادر به فراهم کردن داده‌های مربوط به شناسایی مشتری بنابه درخواست بانک پاسخگو است.

۸- مؤسسه‌های مالی باید توجه ویژه‌ای به هرگونه خطرات ناشی از پولشویی که ممکن است از فناوری‌های جدید یا در حال توسعه ناشی شود، داشته باشند و در صورت لزوم به منظور جلوگیری از استفاده آنها در زمینه‌های پولشویی، اقداماتی صورت دهند. به طور خاص، مؤسسه‌های مالی باید برای مورد توجه قرار دادن هرگونه خطر مرتبط با معاملات یا روابط تجاری غیرحضوری، دارای سیاستها و روشهایی باشند.

۹- کشورها ممکن است این اجازه را به مؤسسه‌های مالی بدهند تا از واسطه ها یا اشخاص ثالث دیگری برای انجام عناصر «الف» تا «ج» فرایند شناسایی کامل مشتری (بند ۵) استفاده کنند یا به شرط رعایت معیارهای زیر، به معرفی کسب‌وکار خود بپردازند. زمانی که چنین اجازه‌ای وجود دارد، مسئولیت نهایی شناسایی و تایید برعهده مؤسسه مالی با اتکای برشخص ثالث است.

ضوابطی که باید رعایت شوند، به شرح زیر است:

الف- یک مؤسسه مالی با اتکای بر شخص ثالث باید فوراً اطلاعاتی را در مورد عناصر «الف» تا «ج» از فرایند شناسایی کامل مشتری (بند ۵)، به‌دست آورد. مؤسسه‌های مالی باید در جهت رضایت خود، گامهای لازم و کافی را بردارند، به‌طوری که رونوشتهایی از داده‌های مربوط به شناسایی و سایر مستندات در خصوص الزامات شناسایی کامل مشتری را بنا به درخواست و بدون تاخیر، در اختیار شخص ثالث قرار دهند، و

ب- مؤسسه مالی باید متقاعد شود که شخص ثالث تحت نظارت قرار دارد و اقداماتی را در جهت رعایت الزامات مربوط به شناسایی کامل مشتری در راستای توصیه‌های بندهای ۵ و ۱۰ در اختیار دارد.

۱۰- مؤسسات مالی باید حداقل برای ۵ سال، تمام سوابق لازم را در مورد معاملات اعم از داخلی یا بین‌المللی نگهداری کنند تا بتوانند درخواستهای اطلاعاتی مقامات ذی‌صلاح را براورده سازند. چنین سوابقی باید به اندازه کافی موجود باشد تا شناخت معاملات جداگانه را امکانپذیر سازد (شامل مبالغ و انواع ارز منظور شده، در صورت وجود)؛ بدین منظور که در صورت لزوم، شواهدی برای پیگیرد فعالیت مجرمانه فراهم آید.

مؤسسه‌های مالی باید داده‌های گردآوری شده طی فرایند شناسایی کامل مشتری (به‌عنوان مثال، رونوشتها یا سوابق مربوط به اسناد شناسایی رسمی مثل گذرنامه‌ها، کارتهای احراز هویت، گواهینامه‌های رانندگی یا اسناد مشابه)، پرونده‌های حساب و مکاتبات تجاری را برای حداقل ۵ سال بعد از پایان روابط تجاری، نگهداری کنند.

داده‌های مربوط به شناسایی و سوابق معاملات، باید در دسترس مقامات ذیصلاح داخلی و مسئولان مربوط باشد.

۱۱- مؤسسه‌های مالی باید توجه ویژه‌ای به تمام معاملات پیچیده و کلان غیرعادی و تمام الگوهای غیرمعمول معاملات که هیچ‌گونه هدف قانونی مشهود یا اقتصادی آشکار ندارند، داشته باشند. سابقه و هدف چنین معاملاتی باید حتی‌الامکان بررسی شود، نتایج مکتوب شود و برای کمک به حسابرسان و مقامات ذیصلاح در دسترس قرار گیرد.

مؤسسه‌های مالی باید توجه ویژه‌ای به هرگونه خطرات ناشی از پولشویی که ممکن است از فناوری‌های جدید یا در حال توسعه ناشی شود داشته باشند و در صورت لزوم به منظور جلوگیری از استفاده آنها در زمینه‌های پولشویی اقداماتی صورت دهند

۱۲- الزامات مربوط به شناسایی کامل مشتری و نگهداری سوابق که در توصیه‌های بندهای ۵، ۶ و ۸ تا ۱۱ وضع شده است، در مورد حرفه‌ها و کسب‌وکارهای غیرمالی در وضعیتهای زیر کاربرد دارد:

الف- کازینوها: زمانی که مشتریان، معادل یا بیش از سطح آستانه تعیین‌شده مناسب، درگیر معاملات مالی می‌شوند.

ب- بنگاههای املاک و مستغلات: زمانی که این بنگاه‌ها معاملاتی را برای مشتریان خود در رابطه با خریدوفروش املاک و مستغلات انجام می‌دهند.

ج- معامله‌گران فلزات و سنگهای گرانبها: زمانی که این گونه معامله‌گران به معاملات نقدی مساوی یا بیش از آستانه تعیین شده مناسب، دست می‌زنند.

د- زمانی که وکلا، دفترخانه‌های اسناد رسمی، سایر متخصصان قانونی مستقل و حسابداران، معاملاتی را برای مشتریان خود در رابطه با فعالیتهای زیر تهیه می‌بینند یا انجام می‌دهند:

- خریدوفروش املاک و مستغلات،
- مدیریت پول، اوراق بهادار یا سایر داراییهای مشتری،
- مدیریت حسابهای بانکی، پس‌اندازها یا اوراق بهادار،
- سازماندهی مشارکتها در جهت ایجاد، اجرا یا مدیریت شرکتها، و
- ایجاد، اجرا یا مدیریت اشخاص حقوقی یا توافقها و خریدوفروش واحدهای تجاری.

هـ- زمانی که ارائه‌کنندگان خدمات شرکتی و امانی، معاملاتی را برای یک مشتری در ارتباط با فعالیتهای فهرست‌شده (مطابق با تعریفهای ارائه‌شده در فرهنگ اصطلاحات) تهیه می‌بینند یا انجام می‌دهند.

گزارشگری معاملات مشکوک و رعایت

۱۳- اگر یک مؤسسه مالی مشکوک شود یا دلایل منطقی برای شک در این مورد داشته باشد که وجوهی مربوط به عواید حاصل از فعالیت مجرمانه یا مرتبط با تامین مالی تروریسم است، این موسسه ملزم است به‌طور مستقیم از طریق قانون یا مقررات، موارد مشکوک را به **واحد اطلاعات مالی**[۳] (FIU) گزارش دهد.

۱۴- مؤسسه‌های مالی، مدیران آنها، مقامات مسئول و کارمندان باید:

الف- با پیشبینی تدبیرهای قانونی در برابر هرگونه مسئولیت جنایی و مدنی به‌دلیل تخطی از هرگونه مقررات افشای اطلاعات وضع‌شده از طریق قراردادها یا هرگونه قوانین اداری، نظارتی یا اجرایی، مورد حمایت قرار گیرند. این موضوع در صورتی مصداق می‌یابد که آنها موارد مشکوک را به‌صورت مطلوب به واحد اطلاعات

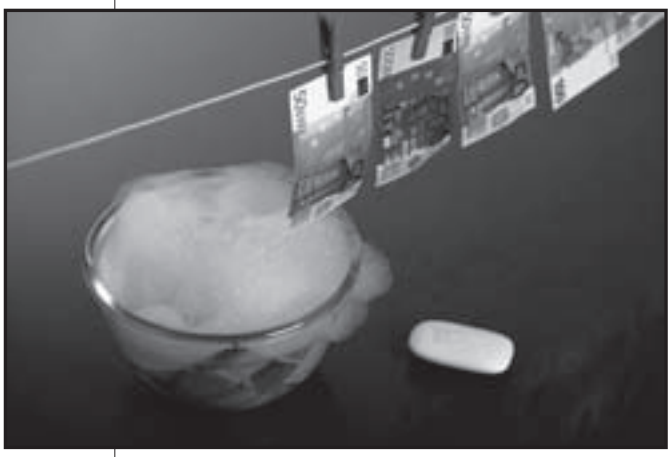

مالی گزارش دهند (حتی اگر دقیقاً از فعالیت مجرمانه زیربنایی آن اطلاع نداشته باشند و بدون توجه به اینکه آیا فعالیت غیرقانونی واقعاً رخ داده است یا خیر)، و

ب- به‌واسطه قانون، از افشای این واقعیت منع شوند که **گزارش معاملات مشکوک**[۴] (STR) یا اطلاعات مرتبط، به واحد اطلاعات مالی ارائه شده است.

۱۵- مؤسسه‌های مالی باید برای مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، برنامه‌هایی را تدوین کنند. این برنامه‌ها باید شامل موارد زیر باشد:

الف- تدوین کنترلها، روشها و خط‌مشی‌های داخلی، شامل مقررات صحیح مدیریتی در مورد رعایت قوانین و مقررات و روشهای وارسی کافی به‌منظور اطمینان از اعمال معیارهای کیفیت در هنگام استخدام کارکنان،

ب- اجرای برنامه مستمر آموزش کارکنان، و

ج- دستورعمل حسابرسی به‌منظور آزمون سیستم.

۱۶- الزامات وضع‌شده در توصیه‌های بندهای ۱۳ تا ۱۵ و ۲۱، با توجه به شرایط زیر برای تمامی حرفه‌ها و کسب‌وکارهای غیرمالی معین کاربرد دارد:

الف- وکلا، دفترخانه‌های اسناد رسمی، حسابداران و سایر متخصصان قانونی مستقل باید ملزم شوند زمانی که از سوی یک مشتری یا برای او در یک معامله مالی در رابطه با فعالیتهای توصیف شده در توصیه بند ۱۲ «د» وارد می‌شوند،

معاملات مشکوک را گزارش کنند. به همه کشورها قویاً توصیه می‌شود که الزامات گزارشگری را در مورد سایر فعالیتهای حرفه‌ای حسابداران و از جمله حسابرسان تعمیم دهند،

ب- زمانی که معامله‌گران فلزات و سنگهای گرانبها به معاملات نقدی، مساوی یا بیش از آستانه تعیین شده مناسب دست می‌زنند، باید در مورد آنها گزارش معاملات مشکوک الزامی شود، و

ج- زمانی که ارائه‌کنندگان خدمات شرکتی یا امانی، معاملاتی را از سوی یا برای یک مشتری در ارتباط با فعالیتهای مطرح شده در توصیه بند ۱۲«هـ» انجام می‌دهند، باید تهیه گزارش معاملات مشکوک در مورد آن الزامی شود.

وکیلان، دفترخانه‌های اسناد رسمی، سایر متخصصان قانونی مستقل و حسابدارانی که به‌عنوان متخصصان قانونی مستقل فعالیت می‌کنند، در صورتی که اطلاعات مربوط در شرایطی به‌دست آمده است که آنها تابع رازداری حرفه‌ای یا مصونیت حرفه‌ای قانونی بوده‌اند، ملزم به گزارش موارد مشکوک خود نیستند.

سایر اقدامات لازم برای جلوگیری از پولشویی و تامین مالی تروریسم

۱۷- کشورها باید اطمینان یابند که اقدام تنبیهی مؤثر، متناسب و بازدارنده‌ای، اعم از کیفری، مدنی یا اداری، برای رویارویی با اشخاص حقیقی یا حقوقی که الزامات مبارزه با پولشویی را رعایت نمی‌کنند، وجود داشته باشد.

۱۸- کشورها نباید تاسیس یا پذیرش عملیات مستمر بانکهای صوری را مورد تائید قرار دهند. مؤسسه‌های مالی نباید با بانکهای صوری رابطه برقرار کنند و در صورت وجود چنین روابطی، باید از ادامه آن خودداری کنند. مؤسسه‌های مالی، همچنین باید خود را از ایجاد روابط با مؤسسه‌های مالی خارجی طرف مقابل که اجازه می‌دهند گزارشهای آنها توسط بانکهای صوری مورد استفاده قرار گیرد مصون نگه دارند.

۱۹- کشورها باید امکانپذیری و مطلوبیت سیستمی را در بانکها و سایر مؤسسه‌های مالی و واسطه‌ای مد نظر قرار دهند که از طریق آن، آنها تمامی معاملات ارزی بین‌المللی و داخلی خود را به یک واحد ملی مرکزی گزارش دهند؛ واحد ملی مرکزی باید دارای پایگاه اطلاعاتی کامپیوتری دسترس‌پذیر برای مقامات ذیصلاح به‌منظور استفاده در موارد پولشویی با در نظر گرفتن تدبیرهای سخت حفاظتی برای اطمینان از استفاده صحیح از اطلاعات باشد.

۲۰- کشورها باید به‌کارگیری توصیه‌های گروه کاری اقدام مالی در مورد حرفه‌ها و کسب‌وکارهایی که ریسک پولشویی را دربر دارند، به استثنای حرفه‌ها و کسب‌وکارهای غیرمالی خاص، در نظر بگیرند.

کشورها بیشتر باید توسعه فنون امن و پیشرفته مدیریت پول را که کمتر در معرض آسیب ناشی از پولشویی قرار دارد، تشویق کنند.

اقدامات لازم در رابطه با کشورهایی که توصیه‌های گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی را رعایت نمی‌کنند یا به اندازه کافی رعایت نمی‌کنند

۲۱- مؤسسه‌های مالی باید توجه ویژه‌ای را به روابط تجاری و معاملات با شرکتها و موسسه‌های مالی کشورهایی اختصاص دهند که توصیه‌های مبارزه با پولشویی را رعایت نمی کنند. زمانی که این معاملات دارای هیچگونه هدف قانونی و اقتصادی واضحی نیستند، حتی‌الامکان باید زمینه و هدف آن بررسی شود، نتایج مکتوب گردد و برای کمک به مقامات ذیصلاح در دسترس قرار گیرد. زمانی که کشوری از توصیه‌های مبارزه با پولشویی به اندازه کافی یا اصلاً پیروی نمی‌کند، کشورها باید توانایی اعمال اقدامات متقابل مناسب را داشته باشند.

۲۲- مؤسسات مالی باید اطمینان حاصل کنند که اصول پیشگفته که در مورد مؤسسه‌های مالی کاربرد دارد، در مورد شعبه‌ها و واحدهای فرعی تحت تملک که در خارج از کشور واقع‌اند (خصوصاً در کشورهایی که توصیه‌های مبارزه با پولشویی را به اندازه کافی یا اصلاً پیروی نمی‌کنند) تا حدی که قوانین و مقررات محلی اجازه می‌دهد، قابل اجرا می‌باشد.

زمانی که قوانین و مقررات محلی مانع از اجرای این اصول می‌شوند، مقامات ذیصلاح در کشور مؤسسه اصلی (مادر) باید به مؤسسه‌های مالی اطلاع دهند که آنها نمی‌توانند توصیه‌های مبارزه با پولشویی را به‌کار برند.

قوانین و نظارت

۲۳- کشورها باید اطمینان یابند که مؤسسه‌های مالی در معرض نظارت و قوانین کافی قرار دارند و توصیه‌های مبارزه با پولشویی را به‌طور

مؤسسه‌های مالی باید توجه ویژه‌ای به تمام معاملات پیچیده و کلان غیرعادی و تمام الگوهای غیرمعمول معاملات که هیچ‌گونه هدف قانونی مشهود یا اقتصادی آشکار ندارند داشته باشند

مؤثـر اجرا می کننـد. مقامات ذیصـلاح باید معیارهای قانونی یا حقوقی لازم را در اختیار داشته باشند تا بتوانند مانع از دراختیار گرفتن سـهم درخور ملاحظه یا کنترلی یا نقش مدیریتی در مؤسسـه مالی به‌وسیله مجرمان یا افراد وابسـته به آنها گردند. در مورد مؤسسه‌های مالی تابع **اصول اساسـی**[5]، اقدامات نظارتی و قانونی مورد اسـتفاده در راستای اهداف احتیاطی و اهداف مربوط به پولشویی، باید به شیوه‌ای مشابه در مورد هدفهای ضد پولشویی و تامین مالی تروریسم به‌کار گرفته شود.

سایر مؤسسه‌های مالی باید دارای مجوز باشند یا ثبت شـوند و به‌طور مناسـبی تابع مقررات باشند و با در نظر گرفتن ریسک ناشی از پولشویی و تامین مالی تروریسم در آن بخش، برای هدفهای ضد پولشویی مورد نظارت

قرار گیرند. حداقل، مشـاغلی که خدمات پولی یا انتقال ارزش را ارائـه می‌دهنـد و یا در معـرض تغییرات ارز و پول قرار دارند، باید دارای مجوز باشـند یا ثبت شوند و برای نظارت و اطمینان از اینکه از الزامات ملی و محلی برای مبارزه با پولشـویی و تامین مالی تروریسم پیروی می‌کنند، از سیستمهای مؤثر استفاده کنند.

۲۴- حرفه‌ها و مشاغل غیرمالی تعیین‌شده باید در معرض اقدامات نظارتی و قانونی به‌شرح زیر قرار گیرند:

الف- کازینوهـا باید در معرض نظام قانونی و نظارتی قرار گیرنـد تا اطمینان پیدا شـود که به‌طـور مؤثر اقدامات ضد پولشویی و تامین مالی تروریسم را اجرا کرده‌اند، حداقل:

- کازینوها باید دارای مجوز باشند،
- مقامـات ذیصلاح باید ابزار قانونـی یا حقوقی لازم را در اختیار داشـته باشند تا بتوانند مانع از در اختیار گرفتن سـهم درخور ملاحظه یـا کنترلی یا نقـش مدیریتی یا نقش متصدی در یک کازینو به‌وسـیله مجرمان یا افراد وابسته به آنها شوند، و
- مقامات ذیصـلاح باید اطمینان یابند کـه کازینوها در جهت رعایت الزامات بازدارنده پولشـویی و تامین مالی تروریسم به‌طور مؤثر تحت نظارت قرار دارند.

ب- کشـورها بایـد اطمینان یابنـد که سـایر گروه‌های حرفـه‌ای و مشـاغل غیرمالـی تعییـن شـده به‌منظور نظارت و اطمینان از اینکه الزامات بازدارنده پولشـویی و تأمین مالی تروریسـم را رعایـت می‌کنند، در معرض سیسـتمهای مؤثر نظارتی قرار دارنـد. این نظارت باید براسـاس مبنایی حسـاس به ریسـک انجام شود. این نظـارت ممکن اسـت از طریـق یک مقام دولتـی یا از طریق یک سـازمان خودنظم مناسـب انجام پذیرد؛ به شـرط آن که چنین سـازمانی بتواند اطمینان یابد کـه اعضای آن به تعهدات خـود در قبال مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم پایبند هستند.

۲۵- مقامـات ذیصلاح بایـد رهنمودهایی تدوین کننـد و بازخورد و واکنشـهایی نشـان دهند که به مؤسسه‌های مالی و حرفه‌ها و مشاغل غیرمالی در به‌کارگیری اقدامات محلی برای مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسـم و به‌طور خاص در کشف و گزارشگری معاملات مشکوک، یاری رساند.

معیارهای سـازمانی و سایر معیارهای لازم در سیستمها به‌منظور مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم

مقامات ذیصلاح، اختیارات و منابع آنها

۲۶- کشورها باید یک واحد اطلاعات مالی تاسیس کنند که به‌عنوان مرکزی ملی برای دریافت، تحلیل و گزارشگری معاملات مشـکوک و سـایر اطلاعات مرتبط با پولشویی و تامین مالی تروریسـم بالقوه، مورد اسـتفاده قرار گیرد. واحد اطلاعات مالی باید به‌طور مسـتقیم یا غیرمستقیم و بموقـع به اطلاعات مربوط به اجرای قانون، امور اداری و مالی دسترسی داشته باشد تا بتواند وظایف خود را از قبیل تحلیل گزارش معاملات مشکوک به‌درستی انجام دهد.

۲۷- کشـورها بایـد اطمینـان حاصل کنند که مسـئولیت رسـیدگی به اقدامات پولشویی و تامین مالی تروریسم بر

عهده مقامات تعیین‌شده برای اجرای قانون است. کشورها ترغیب می‌شوند تا آنجایی که توانایی دارند، تکنیکهای رسیدگی خاص و مناسب فعالیتهای پولشویی از قبیل تحویل کنترل‌شده، عملیات مخفی و سایر تکنیکهای مرتبط را مورد حمایت و گسترش قرار دهند. همچنین، کشورها به سمت استفاده از سایر سازوکارهای مؤثر، مثل استفاده از گروههای متخصص موقت و دائمی در بررسی داراییها و بررسیهای مشترک با مقامات ذیصلاح مناسب در سایر کشورها، ترغیب می‌شوند.

۲۸- هنگام انجام رسیدگیهای پولشویی و فعالیتهای مجرمانه زیربنایی آن، مقامات ذیصلاح باید قادر به کسب اسناد و اطلاعات برای استفاده در انجام آن رسیدگیها، و پیگردهای قانونی و اقدامات مرتبط باشند. این فرایند باید شامل اختیار استفاده از معیارها و ضوابط اجباری برای ایجاد سوابق نگهداری شده به‌وسیله مؤسسه‌های مالی و سایر اشخاص، بازرسی از اشخاص و اماکن، کسب و ضبط شواهد باشد.

۲۹- به‌منظور مقابله با پولشویی و تامین مالی تروریسم، ناظران باید قدرت لازم برای کنترل و اطمینان از رعایت الزامات به‌وسیله مؤسسه‌های مالی از جمله اختیار انجام بازرسی‌ها را در اختیار داشته باشند. باید به ناظران این اجازه داده شود که مؤسسه‌های مالی را وادار به ارائه هرگونه اطلاعات مرتبط با کنترل چنین رعایتی نمایند و برای پیروی نکردن از چنین الزاماتی، مجازاتهای اداری کافی اعمال کنند.

۳۰- کشورها باید منابع فنی، انسانی و مالی کافی را برای مقامات ذیصلاح مسئول مقابله با پولشویی و تامین مالی تروریسم فراهم کنند. کشورها باید دارای فرایندهای مناسبی باشند تا اطمینان یابند که کارکنان زیردست مقامات ذیصلاح آنها، دارای هماهنگی و یکپارچگی بالایی هستند.

۳۱- کشورها باید اطمینان یابند که سیاستگذاران، واحد اطلاعات مالی، ناظران و اجراکنندگان قوانین، در رابطه با توسعه و اجرای سیاستها و فعالیتها در مقابله با پولشویی و تامین مالی تروریسم، دارای همکاری و هماهنگی تنگاتنگی با یکدیگر هستند.

۳۲- کشورها باید اطمینان حاصل کنند که مقامات ذیصلاح آنها می‌توانند اثربخشی سیستمهای آنها را برای مقابله با سیستمهای پولشویی و تامین مالی تروریسم بررسی کنند. این بررسی از طریق حفظ آمارهای جامعی در مورد موضوعهای مرتبط با اثربخشی و کارایی چنین سیستمهایی صورت می‌گیرد. این آمارها باید در برگیرنده مواردی چون آمار مرتبط با گزارش معاملات مشکوک دریافت و منتشرشده، بررسیها، پیگیردهای قانونی و محکومیتهای مربوط به پولشویی و تامین مالی تروریسم، اموال بلوکه، توقیف و مصادره شده و کمک قانونی متقابل یا سایر درخواستهای همکاری بین‌المللی باشد.

شفافیت توافقها و اشخاص حقوقی

۳۳- کشورها باید معیارهایی را برای جلوگیری از استفاده غیرقانونی پولشویان از اشخاص قانونی برگزینند. کشورها باید اطمینان یابند که اطلاعات بموقع، صحیح و کافی در مورد کنترل و مالکیت واقعی اشخاص حقوقی وجود دارد که می‌تواند بموقع و از طریق مقامات ذیصلاح در اختیار قرار داده شود. به‌ویژه در مورد کشورهایی که اشخاص حقوقی امکان انتشار سهام بی‌نام دارند، باید اقدامات مناسب برای اطمینان یافتن از اینکه این افراد در جهت پولشویی سوءاستفاده نمی‌کنند، انجام دهند و همچنین توانایی افشای کفایت این اقدامات نیز وجود داشته باشد. کشورها می‌توانند برای تسهیل دستیابی به اطلاعات مرتبط با کنترل و مالکیت واقعی موسسه‌های مالی که الزامات وضع‌شده در توصیه بند ۵ را انجام می‌دهند، گزینش معیارهایی را مورد توجه قرار دهند.

۳۴- کشورها باید به‌منظور جلوگیری از استفاده غیرقانونی از توافقهای حقوقی توسط پولشویان، معیارهایی را برگزینند. به‌ویژه، کشورها باید اطمینان یابند که اطلاعات بموقع، کافی و دقیق در مورد **امین تصریحی**[۶] از قبیل اطلاعاتی در مورد **امین**[۷]، **امانتگذار**[۸] و ذینفعان، وجود دارد که می‌تواند بموقع از طریق مقامات ذیصلاح در اختیار قرارگیرد. کشورها می‌توانند برای تسهیل دستیابی به اطلاعات در خصوص کنترل و مالکیت واقعی موسسات مالی که الزامات وضع‌شده در توصیه بند ۵ را رعایت می‌کنند، معیارهایی را تبیین کنند.

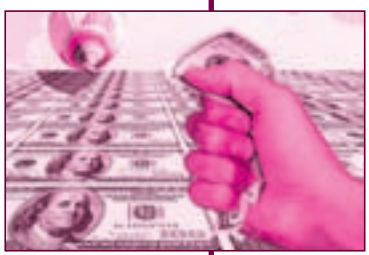

کشورها باید اطمینان یابند که اقدام تنبیهی مؤثر و متناسب و بازدارنده‌ای اعم از کیفری مدنی یا اداری برای رویارویی با اشخاص حقیقی یا حقوقی که الزامات مبارزه با پولشویی را رعایت نمی‌کنند وجود داشته باشد

همکاری بین‌المللی

۳۵- کشورها باید گامهای سریعی را در جهت اجرای کامل کنوانسیون وین، کنوانسیون پالرمو و کنوانسیون بین‌المللی ملل متحد مصوب سال ۱۹۹۹ در جهت جلوگیری از تامین مالی تروریسم بردارند. همچنین، کشورها به تصویب و اجرای سایر کنوانسیونهای بین‌المللی مربوط از جمله کنوانسیون مصوب سال ۱۹۹۰ شورای اروپا در رابطه با پولشویی، بازرسی، توقیف و مصادره عواید حاصل از جنایت و کنوانسیون امریکایی ضد پولشویی مصوب سال ۲۰۰۲، تشویق می‌شوند.

همکاری قانونی متقابل و استرداد مجرمان

۳۶- کشورها باید بسرعت و به‌طور سازنده و مؤثری، دامنه گسترده‌ای از همکاری‌های قانونی متقابل را در رابطه با رسیدگیهای مربوط به پولشویی و تامین مالی تروریسم، پیگیردهای قانونی آن و اقدامات مرتبط، فراهم سازند. به‌طور خاص، کشورها باید:

الف- شرایط بیش از حد محدودکننده یا غیرمنطقی نسبت به انجام همکاری قانونی متقابل ایجاد نکنند و این نوع همکاریها را ممنوع نکنند،

ب- اطمینان یابند که از فرایندهای کارا و شفاف برای اجرای درخواستهای همکاری قانونی متقابل برخوردارند،

ج- درخواست همکاری قانونی متقابل در حوزه منحصر به‌فردی را که جرم در برگیرنده مسائل مالی نیز می‌شود، رد ننمایند، و

د- درخواست همکاری متقابل قانونی در زمینه‌هایی را که طبق قوانین، مؤسسه‌های مالی ملزم به رازداری و حفظ اطلاعات می‌باشند، رد نکنند.

کشورها باید اطمینان یابند که قدرت و اختیارات مقامات ذی‌صلاح آن‌ها که براساس توصیه بند ۲۸ الزامی شده است، برای استفاده در پاسخ به درخواستهای مستقیم مقامات ذی‌صلاح قضایی و اجرایی، برای همتایان داخلی باشد. به منظور جلوگیری از تضاد اختیارات قانونی، باید طراحی و اجرای سازوکارهای تعیین بهترین مکان برای محاکمه متهمان حقوقی- در مواردی که در معرض محاکمه در بیش از یک کشور قرار دارند- مورد توجه قرار گیرد.

۳۷- کشورها باید تا حد ممکن، کمک قانونی متقابل را صرف‌نظر از نبود **ارتکاب دوگانه جرم**[۹] ارائه کنند.

زمانی که ارتکاب دوگانه جرم به‌منظور کمک قانونی متقابل یا استرداد مجرم الزامی می‌شود، صرف‌نظر از اینکه آیا هر دو کشور جرم را در گروههای یکسان جرم قرار می‌دهند یا با اصطلاح یکسانی نامگذاری می‌کنند، چنین الزامی باید رعایت شود؛ به شرط این که هر دو کشور انجام چنین جرمی را غیرقانونی اعلام کنند.

۳۸- باید قدرت اجرای اقدامات استردادی در پاسخ به درخواستهای کشورهای خارجی برای شناسایی، انسداد، توقیف و مصادره اموال تطهیرشده، عواید حاصل از پولشویی و جرایم اصلی، ابزار مورد استفاده یا به قصد استفاده در ارتکاب این جرایم یا اموال مورد نظر، وجود داشته باشد. همچنین، باید توافقهایی برای هماهنگی اقدامات توقیف و مصادره وجود داشته باشد که ممکن است شامل به اشتراک‌گذاری داراییهای مصادره شده باشد.

۳۹- کشورها باید پولشویی را به‌عنوان یک جرم مشمول **استرداد مجرم**[۱۰] اعلام کنند. هر کشور باید یا اتباع خود را مسترد کند یا زمانی که یک کشور به‌تنهایی براساس زمینه‌های ملیت (تابعیت) عمل نمی‌کند، آن کشور باید بنا به درخواست کشوری که به‌دنبال استرداد مجرم است، بدون هیچ‌گونه تاخیری شرایط را بپذیرد تا مقامات ذیصلاح آن در جهت هدفهای پیگرد قانونی جرائمی که قبلاً در درخواست ذکر شده است، انجام وظیفه کنند. این مقامات باید تصمیم خود را اجرا کنند و درست به‌همان شیوه برخورد با جرائم جدی دیگر براساس قوانین داخلی آن کشور، برخورد نمایند. کشورهای مورد نظر باید با یکدیگر به خصوص در مورد ابعاد آیین‌نامه‌ای و واضح، همکاری کنند تا از کارایی چنین پیگردهایی اطمینان ایجاد شود.

کشورها ممکن است با توجه به ساختارهای قانونی خود، تسهیل استرداد را مورد توجه قرار دهند. این کار از طریق مجاز شمردن انتقال مستقیم درخواستهای استرداد

بین وزارتخانه‌های ذیربط، استرداد اشخاص تنها براساس حکم قضایی، و یا معرفی یک روش آسان استرداد که ضوابط استرداد رسمی را دور می‌زند، انجام گیرد.

سایر شکلهای همکاری

۴۰- کشورها باید اطمینان حاصل کنند که مقامات ذیصلاح آنها همکاری بین‌المللی وسیعی با همتایان خارجی خود خواهند داشت. باید شیوه‌های روشن و مؤثری برای تسهیل تبادل اطلاعات مربوط به پولشویی و فعالیتهای مجرمانه اساسی به‌طور مستقیم بین همتایان، اعم از داوطلبانه یا بنا به درخواست، وجود داشته باشد. همچنین، تبادلها باید بدون شروط محدودکننده نامناسب امکانپذیر باشد. به طور خاص:

الف. مقامات ذیصلاح نباید درخواست همکاری در مورد زمینه‌های انحصاری مرتبط با موضوعهای مالی را رد کنند،

ب. کشورها نباید به‌خاطر فراهم نمودن زمینه‌ای برای رد همکاری، به قوانینی متوسل شوند که نگهداری صورتهای مالی را به‌صورت محرمانه الزامی می‌کند، و

ج- مقامات ذیصلاح باید از سوی همتایان خارجی خود قادر به انجام بازجویی (و در صورت امکان بازرسی) باشند.

زمانی که توانایی کسب اطلاعات درخواست شده از سوی یک مقام ذیصلاح خارجی در اختیار همتای وی نیست، کشورها به تبادل سریع و سازنده اطلاعات با غیرهمتایان ترغیب می‌شوند. همکاری با مقامات خارجی به غیر از همتایان را می‌توان به صورت مستقیم یا غیرمستقیم انجام داد. زمانی که در رابطه با شیوه مناسب اطمینان وجود ندارد، مقامات ذیصلاح باید برای کمک ابتدا با همتایان خارجی خود تماس بگیرند.

کشورها باید مطابق با تعهدات آنها در رابطه با حفظ داده‌ها و حریم خصوصی یکدیگر، برای اطمینان از این که اطلاعات مبادله‌شده توسط مقامات ذیصلاح تنها در صورت وجود مجوز مورد استفاده قرار می‌گیرد، تدبیرهای کنترلی دائمی وضع کنند.

۹ توصیه ویژه

ضمن پذیرش اهمیت حیاتی گام برداشتن در جهت مبارزه با تامین مالی تروریسم، گروه کاری اقدام مالی با توصیه‌های زیر موافقت کرده است. این توصیه‌ها اگر با ۴۰ توصیه پیشین گروه درباره پولشویی ترکیب شود، چاره‌جویی اصلی برای پیشگیری، کشف و توقف تامین مالی تروریسم و اقدامات تروریستی را فراهم می‌آورد.

۱- **تصویب و اجرای ابزارهای سازمان ملل متحد**: هرکشور باید گامهای فوری در جهت تصویب و اجرای کامل الزامات کنوانسیون بین‌المللی ملل متحد مصوب سال ۱۹۹۹ برای جلوگیری از تامین مالی تروریسم بردارد.

همچنین، کشورها باید فوراً قطعنامه‌های ملل متحد در رابطه با پیشگیری و جلوگیری از اقدام تأمین مالی تروریستی، به خصوص قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت سازمان ملل متحد را به اجرا درآورند.

۲- **جرم‌انگاری تامین مالی تروریسم و پولشویی مربوط به آن**: هر کشور باید تامین مالی تروریسم، اقدامات تروریستی و سازمانهای تروریستی را جرم بشناسد. کشورها باید اطمینان یابند که چنین جرایمی در طبقه جرایم اصلی پولشویی قرار می‌گیرند.

۳- **بلوکه و ضبط کردن دارایی‌های تروریستی**: هر کشور باید اقدامی فوری برای بلوکه کردن وجوه یا سایر دارایی‌های تروریستها اجرا کند. تروریستها اشخاصی هستند که مطابق با قطعنامه‌های ملل متحد در رابطه با پیشگیری و جلوگیری از تامین مالی اقدامهای تروریستی، تروریسم و سازمان‌های تروریستی را تامین مالی می‌کنند. همچنین، هر کشور باید اقدامی حقوقی پیشبینی و اجرا کند که مقامات ذی‌صلاح را قادر سازد اموالی را که به نحوی در ارتباط با تامین مالی تروریسم، اقدامات تروریستی یا سازمان‌های تروریستی به‌دست آمده، یا به‌کار رفته، یا برای استفاده در نظر گرفته شده یا اختصاص یافته است، توقیف و ضبط کنند.

۴- **گزارشگری معاملات مشکوک مرتبط با تروریسم**: اگر نهادهای مالی یا سایر کسب‌وکارها یا واحدهای تجاری مشمول تعهدات ضدپولشویی شک پیدا کنند (یا زمینه‌های معقولی برای مشکوک شدن داشته باشند) که وجوهی مرتبط با و یا مورد استفاده تروریسم، اقدامات تروریستی یا سازمانهای تروریستی است، این نهادها ملزم هستند که فوراً موارد مشکوک را به مقامات ذی‌صلاح اطلاع دهند.

۵- **همکاری بین‌المللی**: هر کشور باید براساس یک قرارداد، توافق یا دیگر سازوکارهای همکاری حقوقی مشترک یا مبادله اطلاعات، بالاترین میزان همکاری ممکن را در

واحد اطلاعات مالی باید به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم و بموقع به اطلاعات مربوط به اجرای قانون امور اداری و مالی دسترسی داشته باشد تا بتواند وظایف خود را از قبیل تحلیل گزارش معاملات مشکوک به‌درستی انجام دهد

ارتباط با بازرسیها، اقدامات و پرس‌وجوهای اداری، اجتماعی و جنایی مربوط به تامین مالی تروریسم، اقدامهای تروریستی و سازمانهای تروریستی، با کشور دیگر داشته باشد.

همچنین، کشورها باید تمام اقدامهای ممکن را برای اطمینان از اینکه آن‌ها برای اشخاص مسئول تامین مالی تروریسم، اقدامات تروریستی یا سازمانهای تروریستی پناهگاه امنی را فراهم نمی‌کنند، انجام دهند و در صورت امکان، روشهایی را برای تحویل چنین افرادی به‌کار ببندند.

۶- **ارسال و واریز وجه به شیوه‌های مختلف**: هر کشور باید اقدامهایی را صورت دهد تا اطمینان یابد که افراد یا شخصیتهای حقوقی (از جمله نمایندگی‌ها) که خدمات انتقال پول یا ارزش را ارائه می‌کنند (شامل انتقال از طریق سیستم یا شبکه غیررسمی انتقال پول یا ارزش) باید مجاز باشند یا ثبت شوند و تمام توصیه‌های گروه راکه در مورد بانکها و نهادهای مالی غیربانکی کاربرد دارد، به‌کار بندند. هر کشور باید اطمینان حاصل کند که افراد یا شخصیتهای حقوقی که این خدمات را به صورت غیرقانونی انجام می‌دهند، در معرض جرایم مدنی یا جنایی قرار دارند.

۷- **انتقالات شبکه‌ای**: کشورها باید معیارهایی برگزینند تا مؤسسه‌های مالی، (از جمله انتقال‌دهندگان پول) را ملزم کند اطلاعات با معنی و صحیحی (نام، آدرس و شماره حساب) در مورد درخواست‌کننده انتقالات وجوه و پیامهای ارسالی مرتبط با آن در اختیار قرار دهند و این اطلاعات باید همراه با مدارک انتقال یا پیام مرتبط، در طول زنجیره پرداخت باقی بماند.

کشورها باید اقداماتی را برای اطمینان یافتن از اینکه مؤسسه‌های مالی (از جمله انتقال‌دهندگان پول) امنیت و نظارت کافی را در مورد انتقالات مشکوک پولی، که اطلاعات کاملی از درخواست‌کننده را همراه ندارند صورت دهند.

۸- **سازمانهای غیرانتفاعی**: کشورها باید کفایت قوانین و مقررات مرتبط با واحدهایی راکه می‌توانند برای تامین مالی تروریسم مورد سوءاستفاده قرار گیرند، بررسی کنند؛ بخصوص، سازمانهای غیرانتفاعی آسیب‌پذیرند و کشورها باید اطمینان یابند که امکان سوءاستفاده از آنها به روشهای زیر وجود ندارد:

الف- از طریق سازمانهای تروریستی که وانمود به فعالیت به صورت قانونی می‌کنند،

ب- سوءاستفاده از واحدهای قانونی به‌عنوان مجاری برای تامین مالی تروریستی، از جمله به‌منظور فرار از ضبط شدن اموال آنها، و

ج- پنهان‌سازی و مبهم نمودن عملیات انحرافی مخفیانه وجوه مورد نظر هدفهای قانونی برای سازمانهای تروریستی.

۹- **حمل‌کنندگان وجوه نقد**: کشورها باید اقدامهایی را جهت کشف ابزار بی‌نام انتقال وجوه و حمل و نقل فیزیکی بین مرزی ارز (از جمله یک سیستم اعلان یا دیگر تعهدات افشا) صورت دهند.

کشورها باید اطمینان یابند که مقامات ذیصلاح آنها دارای اختیار قانونی برای متوقف‌سازی یا محدودکردن ابزار بی‌نام انتقال وجوه یا ارزی هستند که مشکوک به ارتباط داشتن با تامین مالی تروریستی یا پولشویی می‌باشند و یا به گونه‌ای نادرست، اعلان یا افشا شده‌اند.

کشورها باید اطمینان حاصل کنند که اقدامهای تنبیهی مؤثر، متناسب و بازدارنده‌ای در رویارویی با افرادی که به صورت نادرست اقدام به افشا و اعلان می‌کنند، وجود دارد. در مواردی که ابزار بی‌نام انتقال وجوه یا ارز در ارتباط با تامین مالی تروریستی یا پولشویی هستند، کشورها همچنین باید اقدامهایی را، از جمله اقدامهای قانونی مطرح شده در توصیه بند ۳ و توصیه ویژه بند ۳ انجام دهند تا قادر به ضبط چنین وجوه و ابزاری باشند.

کشورها باید اقدامهایی را جهت کشف ابزار بی‌نام انتقال وجوه و حمل و نقل فیزیکی بین مرزی ارز از جمله یک سیستم اعلان یا دیگر تعهدات افشا صورت دهند

پانوشتها:

1- Financial Action Task Force (FATF)
2- Money Laundering
3- Financial Intelligence Unit (FIU)
4- Suspicious Transaction Report (STR)
5- Core Principles
6- Express Trusts
7- Settlor
8- Trustee
9- Dual Criminality
10- Expeditious Offence

منبع:

• FATF, The 40 Recommendations + IX Special Recommendations, 2004

پیوست

«۴»

بانک گردشگری
TOURISM BANK

فرم گزارش واریز وجوه نقدی بیش از سقف مقرر

صاحب حساب

اشخاص حقیقی :

نام و نام خانوادگی :
شماره ملی :
شماره شناسنامه :
نام پدر :

اشخاص حقوقی :

نام شرکت :
شناسه ملی :
شماره ثبت :

اشخاص خارجی :

نام و نام خانوادگی :
کشور :
تابعیت :
شماره فراگیر :
شماره گذر نامه :

مشخصات انجام دهنده عملیات

نام و نام خانوادگی :
شماره شناسنامه :
تاریخ تولد :
نام پدر :
شماره ملی :
شغل :
شماره همراه :

آدرس :

استان :
شهر :
آدرس محل سکونت :
کد پستی محل سکونت :
تلفن محل سکونت :
آدرس محل کار :
کد پستی محل کار :
تلفن محل کار :

مشخصات عملیات

اطلاعات واریز نقدی :

تاریخ
نوع عملیات :
نوع وجه :
نوع حساب :
شماره حساب :
نام بانک :
مبلغ :
واحد پول :

مشخصات چک :

تاریخ چک :
سری :
سریال :
نوع چک :
نام بانک :
نام شعبه :
کد شعبه :
شماره حساب :
نام و نام خانوادگی صاحب حساب :
مبلغ :
واحد پول :
در وجه :
نام ظهر نویس چک :
نام خریدار چک بانکی :

توضیحات (منشا وجه) :
امضا مشتری :

گزارش دهنده

☐ هویت مشتری مورد تأیید است ☐ هویت مشتری مورد تأیید نمی باشد و عملیات متوقف گردید

☐ فوریت : ☐ عادی ☐ فوری

☐ این فرم توسط مشتری تکمیلی شده است ☐ این فرم توسط کاربر تکمیل شده است

شعبه : کد شعبه : تاریخ : استان : شهر : کد پرسنلی کاربر :

توضیحات کاربر :
امضا کاربر :
کد ملی کاربر:

۹۱/۵-۵۷۰۱

پیوست

«۵»

محرمـــــانـــه شماره :

تاریـخ:

«فرم گزارش عملیات مشکوک در موسسه مالی»

۱- اطلاعات لازم در خصوص فرم گزارش و موسسه مالی:

نام موسسه مالی: نام شعبه:

کد شعبه: نام/کد واحد گزارش دهنده:

ارسال گزارش در خصوص انجام عملیات بانکی مربوط به مشتری مورد نظر در این گزارش:

الف- بدون سابقه ارسال گزارش عملیات مشکوک ☐

ب- دارای سابقه ارسال گزارش عملیات مشکوک ☐

در صورت مثبت بودن پاسخ بند (ب)، اطلاعات زیر ذکر گردد:

شماره و تاریخ فرم قبل : شماره و تاریخ نامه قبل (در صورت ارسال به انضمام نامه):

۲- اطلاعات مربوط به عملیات مشکوک:

نوع عملیات:

افتتاح حساب ☐ واریز و برداشت نقدی ☐ حواله☐ خرید و فروش ار☐ وصول و پرداخت چک☐

وصول اسناد و بروات ☐ صدور چک ☐ گشایش اعتبار اسنادی☐ صدور ضمانت نامه☐

خرید و فروش اوراق مشارکت ☐ اعطای تسهیلات ☐ سایر عملیات☐ (در بخش« توضیحات» به تفصیل ذکر گردد)

۲-۱- اطلاعات مربوط به افتتاح حساب:

(مشخصات صاحب حساب)*

نوع حساب بانکی: شماره حساب:

به عدد: به عدد:

مبلغ سپرده (ریالی): مبلغ سپرده ارزی:

به حروف: (با ذکر واحدپول) به حروف:

نحوه دریافت از مشتری: نقد ☐ غیرنقد(ا☐د بانکی) با ذکر نام:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز.....ماه.....سال.....

۲-۲- اطلاعات مربوط به واریز و برداشت نقدی:

نام صاحب حساب: نوع و شماره حساب:

الف- واریـــــز:(مشخصات واریز کننده)*

به عدد:

مبلغ واریز شده: زمان واریز:

(با ذکر واحد پول): به حروف

در صورت انجام عملیات با استفاده از سیستم های الکترونیکی شماره رمز/حساب واریز کننده ذکر گردد:

ب- برداشت: (مشخصات برداشت کننده)*

به عدد:

مبلغ برداشت شده:

(با ذکر واحد پول): به حروف: زمان برداشت:

در صورت انجام عملیات با استفاده از سیستم های الکترونیکی شماره رمز/حساب واریز کننده ذکر گردد:

محرمـــــانـــه شماره :

تاریخ:

۳-۲- اطلاعات مربوطه به حواله:

نوع حواله: ۱- الف)حواله صادره حوالـــه وارده ب) ریالی ارزی

نوع ارسال/دریافت حواله: تلفنی/نمابر کتبی چک سوئیفت سایر(با ذکر نام):

شماره حواله: شماره سریال: شماره سند: تاریخ حواله:

مبلغ (ارزی): به عدد: به حروف:

مبلغ (ریالی): به عدد: به حروف:

نوع ارز: نحوه دریافت ارز: نرخ ارز(ریال):

اطلاعات زیر در خصوص حواله های صادره تکمیل گردد: (مشحصات متقاضی صدور حواله)*

نحوه دریافت از مشتری: نقد غیرنقد (با ذکر نام): نام کشور مقصد:

نام و نام خانوادگی ذینفع (گیرنده جواله):

نوع و شماره حساب/نشانی ذینفع (گیرنده حواله):

نام موسسه مالی دریافت کننده حواله: نام و کد شعبه دریافت کننده حواله:

زمان انجام عملیات: ساعت..... روز..... ماه..... سال.....

اطلاعات زیر در خصوص حواله های وارده تکمیل گردد: (مشخصات گیرنده حواله)* نام کشور مبدأ:

نام موسسه مالی صادره کننده حواله: نام و کد شعبه صادر کننده حواله:

نام و نام خانوادگی متقاضی صدور حواله: شماره حساب/ نشانی متقاضی صدور حواله:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز..... ماه..... سال.....

۴-۲- اطلاعات مربوطه به خرید و فروش ارز:

(مشخصات خریدار/ فروشنده ارز)*

نوع ارز: نرخ ارز/ فروش ارز:

مبلغ (ارزی): به عدد: به حروف :

مبلغ (ریالی): به عدد: به حروف:

فروش ارز به مشتری:

نحوه دریافت وجه ریالی از مشتری: نقد ☐ چک مسافرتی ☐چک بانکی ☐ سایر(با ذکر نام):

خرید ارز از مشتری:

نحوه پرداخت وجه ریالی از مشتری: الف) نقد☐ ب) واریز به حساب☐ ج) سایر (با ذکر نام):

در صورت مثبت بودن پاسخ بند «ب» اطلاعات زیر تکمیل گردد:

نام موسسه مالی دریافت کننده: نام و کد شعبه دریافت کننده:

نام و نام خانوادگی ذینفع: نوع و شماره حساب ذینفع:

نحوه دریافت ارز:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز..... ماه..... سال.....

محرمـــــانـــه شماره :

تاریخ:

۵-۲- اطلاعات مربوط به وصول و پرداخت چک:

نوع چک:

☐ ۱)عادی صادره اشخاص: شماره حساب صادرکننده چک: نام صاحب حساب/صادر کننده چک:

☐ ۲) چک مسافرتی: نام موسسه مالی و شعبه صادر کننده چک: کد شعبه صادر کننده چک:

☐ ۳) چک بانکی: نام موسسه مالی و شعبه صادر کننده چک: کد شعبه صادرکننده چک:

(مشخصات دارنده چک)*

شماره سریال چک: تاریخ صدور چک: مبلغ چک به عدد:

به حروف:

نحوه پرداخت به مشتری الف) نقد ☐ب) واریز به حساب ☐ج) سایر (اسناد بانکی) با ذکر نام:

نام موسسه مالی و شعبه محال علیه:

در صورت مثبت بودن پاسخ بند «ب» اطلاعات زیر تکمیل گردد:

نام موسسه مالی دریافت کننده: نام و کد شعبه دریافت کننده:

نام و نام خانوادگی ذینفع: نوع و شماره حساب ذینفع:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز..... ماه..... سال.....

۶-۲-اطلاعات مربوط به وصول اسناد و بروات:

(مشخصات واگذارنده/ ذینفع)*

نوع سند/نوشته: سفته برات ☐ستور پرداخت ☐سایر (اسناد بانکی) با ذ☐ نام:

شماره سریال: تاریخ صدور: نام متعهد/براتگیر:

مبلغ (با ذکر واحد پول): به عدد

به حروف:

نام و نام خانوادگی و نشانی ذینفع:

نام موسسه مالی، شعبه و کشور مبداء: نام موسسه مالی، شعبه و کشور مقصد:

کد شعبه مبداء: کد شعبه مقصد:

نشانی، شماره تلفن و نمابر شعبه مبداء:

نشانی و شماره تلفن نمابر شعبه مقصد:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز..... ماه..... سال.....

۷-۲- اطلاعات مربوط به صدور چک:

(مشخصات متقاضی صدور چک)*

۱- انواع چک مسافرتی: ۲- انواع چک بانکی:

نحوه دریافت از مشتری: الف) نقد ب) برداشت از حساب ج) غیرنقد (اسناد بانکی) با ذکر نام:

نام و شماره حساب ذینفع (چنانچه شخص غیر از متقاضی صدور چک باشد):

تعداد و مبلغ کل چکهای صادره (با ذکر واحد پول):

نام موسسه مالی و شعبه محال علیه:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز..... ماه..... سال.....

محرمـــــانـــه شماره :

تاریــخ:

۸-۲- اطلاعات مربوط به گشایش اعتبار اسنادی:

(مشخصات متقاضی اعتبار)*

شماره اعتبار اسنادی: کشور مبداء کالا: کشور مقصد کالا:

صادراتی (با ذکر نام):

نوع اعتبار اسنادی:

وارداتی (با ذکر نام):

موسسه مالی گشایش کننده اعتبار: تاریخ گشایش اعتبار:

موسسه مالی کارگزار ذینفع: ذینفع اعتبار:

به عدد:

تاریخ انقضای اعتبار: کد ارز: مبلغ اعتبار:

(با ذکر واحد پول)

به حروف:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز..... ماه..... سال.....

۹-۲- اطلاعات مربوطه به صدور ضمانتنامه:

(مشخصات ضمانت شونده)*

صدور ضمانتنامه: ارزی ☐ ریالی نوع ضمانتنامه

به عدد

مبلغ ضمانتنامه : موضوع ضمانت نامه:

(با ذکر واحد پول) به حروف:

انواع تضمینات اخذ شده: تاریخ سررسید:

تاریخ صدور: نام کشور و موسسه مالی کارگزار:

نام متقاضی صدور ضمانت نامه(چنانچه شخص غیر از ضمانت شونده باشد):

نام ذینفع ضمانتنامه: به عدد

مبلغ سپرده نقدی:

به حروف:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز..... ماه..... سال.....

۱۰-۲- اطلاعات مربوط به خرید و فروش اوراق مشارکت:

(مشخصات خریدار/ فروشنده اوراق مشارکت)*

نوع عملیات: خرید فروش

به عدد ☐ ☐

مبلغ ارزش اوراق:

(باذکر واحد پول) به حروف:

تاریخ سررسید:

زمان انجام عملیات: ساعت.....روز..... ماه..... سال.....

محرمـــــانـــه شماره :

تاریـخ:

۳- اطلاعات مربوط به نماینده قانونی شخص حقیقی/حقوقی

مسئولیت قانونی: ولی ☐ وصی ☐ وکیل ☐ قیم ☐ قائم مقام تجاری ☐ سایر(با ذکر نام):

نام و نام خانوادگی: شماره شناسنامه: ملیت:

نام پدر: محل صدور شناسنامه: جنسیت: زن ☐ مرد ☐

شغل: کدملی: تاریخ تولد:

نوع مدارک شناسائی: شناسنامه ☐ گواهینامه ☐ گذرنامه ☐ کارت ملی ☐

شماره سریال مدرک شناسائی:

نشانی و شماره تلفن محل اقامت(مبتنی بر اسناد معتبر):

۴- اطلاعات مربوط به شخص اصیل (شخص حقیقی):

نام و نام خانوادگی: شماره شناسنامه: ملیت:

نام پدر: محل صدور شناسنامه: جنسیت: زن ☐ مرد ☐

شغل: کدملی: تاریخ تولد:

نوع مدارک شناسائی: شناسنامه ☐ گواهینامه ☐ گذرنامه ☐ کارت ملی ☐

شماره سریال مدرک شناسائی:

نشانی و شماره تلفن محل اقامت(مبتنی بر اسناد معتبر):

در صورت افتتاح حساب مشخصات معرف تکمیل گردد (توضیح در راهنمای تکمیل فرم):

نام و نام خانوادگی معرف: نام و کد شعبه دارنده حساب معرف:

نوع و شماره حساب معرف:

اطلاعات مربوط به حساب(های) مرتبط با عملیات مشکوک:

نوع حساب (های) بانکی:

شماره حساب (های) بانکی:

تاریخ افتتاح حساب: تاریخ انسدادحساب:

محرمـــــانـــه شماره :

تاریــخ:

۵- اطلاعات مربوط به شخص اصیل (شخص حقوقی):

موسسه/ شرکت در شرف تاسیس ☐ موسسه/ شرکت رسمی(به ثبت رسیده) ☐

نام موسس/ شرکت:

موضوع شرکت/ موسسه و نوع فعالیت:

شماره ثبت: تاریخ و محل ثبت:

مدت شرکت/موسسه: تابعیت:

مدارک شناسائی اخذ شده: اساسنامه ☐ شرکتنامه ☐ سایر اسناد (با ذکر نام):

سایر اطلاعات (مطابق با آخرین تغییرات بعمل آمده مندرج در آگهی روزنامه رسمی کشور):

الف- اسامی سهامداران هیات مدیره و مدیرعامل:

ب- اسامی سهامداران عمده(بیش از ۲۰٪):

ج- اسامی صاحبان امضاء مجاز:

د- صورتهای مالی اخذ شده به هنگام افتتاح حساب: ترازنامه ☐ صورت حساب سود و زیان ☐

هـ- نام حسابرسی/ حسابرسان شرکت/ موسسه:

نشانی و شماره تلفن اقامتگاه شخص حقوقی (مبتنی بر اسناد معتبر):

اطلاعات مربوط به حساب (های) مرتبط با عملیات مشکوک:

نوع حساب(های) بانکی:

شماره حساب(های) بانکی:

تاریخ افتتاح حساب: تاریخ انسداد حساب:

دلایل و قراین سوءظن (مبتنی بر مدارک موجود در موسسه مالی در ارتباط با عملیات مشکوک):

نام و امضای مسئول ذیربط در شعبه: مهـــر شعبه:

محرمـــــانـــه شماره :

تاریـخ:

توضیحـــات:

بانک گردشگری
TOURISM BANK

پیوست

«۶»

شماره: ۹۰/٤١٤٧٨
تاریخ: ۱۳۹۰/۰۲/۲۶
پیوست: دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، موسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام ؛

پیرو بخشنامه شماره ۸۸/۲۱۰۰٦۸ مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۸ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای موثر تکالیف مقرر در قانون مبارزه با پولشویی و آیین نامه اجرایی آن موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱٤۳٤/ت ٤۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱٤ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، به پیوست دستورالعمل های مبارزه با با پولشویی در موسسات اعتباری به شرح ذیل ابلاغ می شود :

۱- دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی موسسات اعتباری در ۳۷ ماده و ۱۸ تبصره ؛
۲- دستورالعمل نحوه گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقرر در ۱۱ ماده و ۲ تبصره ؛
۳- دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی در ۱۵ ماده و ٤ تبصره ؛
٤- دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری در موسسات اعتباری در ۱۰ ماده و ٤ تبصره ؛
۵- دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام های پرداخت و بانکداری الکترونیکی در ۲۱ ماده و ۳ تبصره ؛
٦- دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک های پوسته ای در ٦ ماده و ٤ تبصره ؛
۷- دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص مظنون در ۸ ماده و ۱ تبصره ؛
۸- دستورالعمل نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان موسسات اعتباری به نشانی پستی آنها در ۱۲ ماده و ٦ تبصره ؛
۹- دستورالعمل مجموعه اقدامات و تدابیر لازم برای حصول اطمینان از رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در واحدهای برون مرزی موسسات اعتباری در ٤ ماده و ۱ تبصره ؛
۱۰- آیین نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک ها مصوب شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ در ۱۲ ماده و ۱۱ تبصره.

تهران- بلوار میرداماد- شماره ۱۴۴، تلفن: ۲۹۹۵۱
صندوق پستی: ۷۱۷۷/۱۵۸۷۵، فاکس: ۶۶۷۳۵۶۷۴، سایت اینترنتی: www.cbi.ir

در این رابطه، ذکر نکات ذیل ضروری است :

الف - با عنایت به اینکه دستورالعمل موضوع بند ۱ ، صرفا ناظر بر نحوه شناسایی مشتریان ایرانی موسسات اعتباری می باشد، لازم است این موسسات در شناسایی مشتریان خارجی همچنان برابر ضوابط مذکور در بخشنامه شماره ۳۱۱۸/ه مورخ ۱۳۸۷/٦/۳۰ و شماره ٥٥٥٥٦ مورخ ۱۳۸۷/۹/۱٦ این بانک عمل نمایند. بدیهی است پس از تصویب دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی موسسات اعتباری در شورای عالی مبارزه با پولشویی، مقررات جدید مبنای عمل قرار خواهد گرفت.

ب - ادارات مبارزه با پولشویی موسسات اعتباری وظیفه دارند تا تکالیف مقرر در دستورالعمل های مبارزه با پولشویی را به اجرا درآورند و بر حسن اجرای آن در واحدهای ذی ربط نظارت کنند.

پ - بازرسان اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی در قالب بازرسی های موردی و ادواری، بر حسن اجرای قانون و مقررات مبارزه با پولشویی در یکایک موسسات اعتباری نظارت نموده، گزارش پیشرفت هر یک از موسسات مذکور را به مراجع ذی ربط ارایه می نمایند.

ت - نظام کنترل داخلی، از مهمترین ارکان مبارزه با پولشویی در موسسات اعتباری است. از این رو، شایسته است تا موسسات اعتباری، در تقویت نظام مزبور اهتمام جدی بورزند.

ث - مستند سازی موثر مدارک و اسناد و به خصوص تمامی تراکنش های مالی به گونه ای که امکان رد یابی وجوه و بازسازی تراکنش های مذکور در هر زمان ممکن باشد؛ از دیگر وظایفی خطیری است که اجرای دقیق آن می تواند به موسسه اعتباری در مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم یاری رساند.

ج - موسسه اعتباری باید در تمامی فرم های مربوط به ارایه خدمات به مشتریان، محل لازم برای درج نام و نام خانوادگی/ نام شخص حقوقی(حسب مورد)، نام پدر، شماره ملی/شناسه ملی/شماره اختصاصی اشخاص خارجی(حسب مورد) و کد پستی را تعبیه نماید.

چ- بدون تردید، آموزش کارکنان نقش موثری در توسعه ادبیات مبارزه با پولشویی و اجرای هر چه موثرتر و سریع تر دستورالعمل های مربوط در موسسات اعتباری دارد. از این رو، لازم است برای آموزش کارکنان، اهتمام لازم به عمل آمده و طی دوره های آموزشی در زمینه مبارزه با پولشویی در سوابق آموزشی کارکنان ثبت و نگهداری شود. در این زمینه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سمینارها و دوره های آموزشی متنوعی را برنامه ریزی کرده است که جزئیات آن به تدریج به شبکه بانکی کشور اعلام خواهد شد.

با امید به آنکه اجرای موثر دستورالعمل های پیوست، بازتاب دیگری از عزم و اراده نظام بانکی کشور در مبارزه با پدیده شوم پولشویی در هر دو عرصه داخلی و بین المللی باشد، خواهشمند است دستور فرمایند مجموعه پیوست به قید تسریع در اختیار تمامی واحدهای ذی ربط قرار گیرد.

سید حمید پورمحمدی

پنجاهمین سال تاسیس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران- بلوار میرداماد- شماره ۱۴۴، تلفن: ۲۹۹۵۱

صندوق پستی: ۷۱۷۷ / ۱۵۸۷۵، فاکس: ۶۶۷۲۵۶۷۴، سایت اینترنتی: www.cbi.ir

دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی موسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای بند ۸ از ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ و اصلاحات پس از آن)، بند الف از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی(مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)، فصل دوم آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، آیین‌نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۱۵/ت ۳۹۳۹۵ ه مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیات وزیران و نیز مدیریت انواع ریسک‌های بانکی به ویژه ریسک‌های عملیاتی، شهرت و تطبیق؛ «دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی موسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- قانون: قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲؛

۱-۳- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛

۱-۴- موسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسات اعتباری غیر بانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکت‌های لیزینگ، شرکت‌های سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقوقی که به امر واسطه گری وجوه اقدام می نمایند.

تبصره: موسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری – صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می شوند.

۱-۵- مدیریت ارشد: اعضاء هیات عامل/مدیر عامل و آن گروه از مدیران اجرایی و کارکنان ارشد موسسات اعتباری که مستقیما زیر نظر هر یک از اعضای هیات عامل / مدیر عامل قرار داشته، مسئولیت اجرای استراتژی‌هاوسیاست‌های مصوب هیات مدیره/هیات امنا یا هیات عامل را حسب مورد بر عهده دارند.

۱-۶- ریسک عملیاتی: احتمال بروز زیان ناشی از نامناسب‌بودن و عدم کفایت فرآیندها و روش‌ها، افراد و سیستم‌های داخلی یا ناشی از رویدادهای خارج از موسسه اعتباری از جمله وقفه‌های عملیاتی، جرایم مشتریان، محصولات و عملکرد کاری، عملکرد استخدامی و ایمنی محیط کار.

۱-۷- ریسک شهرت: احتمال بروز زیان در اثر از دست‌دادن حسن شهرت به دلایلی از جمله وضعیت نامطلوب مالی، تنزل رتبه اعتباری و یا از دست‌دادن اعتماد عمومی.

۱-۸- تطبیق: سازگاری فعالیت موسسه اعتباری با قوانین، مقررات و استانداردهای ناظر بر فعالیت‌های آن موسسه است.

۱-۹- ریسک تطبیق: احتمال شمول جریمه ، مجازات‌های قانونی، تنبیهات نظارتی ، مواجهه با زیان‌های حایز اهمیت و یا آسیب وارد شدن به حسن شهرت موسسات اعتباری، به دلیل عدم رعایت قوانین، مقررات و استانداردها است.

۱-۱۰- مشتری(ارباب رجوع):

- **شخص حقیقی یا حقوقی که در موسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛**

- هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل موسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه موسسه اعتباری شود.

مشتری به دو نوع مشتری گذری و دایمی ـ به شرح زیر ـ تقسیم می شود.

۱-۱۰- ۱ - مشتری‌گذری: مشتری است که به منظور دریافت خدمات غیرپایه به موسسه اعتباری مراجعه کرده و ارائه خدمت به وی مستلزم تشکیل پرونده نمی‌باشد. ارتباط مشتری گذری با موسسه اعتباری فاقد ویژگی " استمرار" است. متقاضیان وصول وجه چک، حواله وجه و پرداخت قبوض از جمله مصادیق مشتریان گذری می‌باشند.

۱ـ۱۰ـ۲ـ مشتری دایمی: مشتری است که ارتباط وی با موسسه اعتباری، واجد ویژگی مهم استمرار است و به دلیل نوع و ماهیت خدمات موردنیاز، تشکیل پرونده جهت درج اطلاعات هویتی و دیگر اطلاعات مورد نیاز برای وی ضرورت دارد.

۱-۱۱- شناسایی مشتری : شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل«شناسایی اولیه» و «شناسایی کامل» تقسیم می شود:

۱-۱۱- ۱- شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت مشخصات اصیل.

۱-۱۱-۲- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارایه خدمات پایه به شرح مذکور در این دستورالعمل.

۱-۱۲- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط موسسه اعتباری به مشتری ارایه می شود، اطلاق می گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» ـ به شرح زیرـ تقسیم می شود.

۱-۱۲-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می شود که ارایه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با موسسه اعتباری استمرار نمی بخشد. ارایه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط موسسه اعتباری و به شرح مـذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

- **حواله وجوه؛**
- **انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛**
- **خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛**
- **صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی(چک رمزدار) و پرداخت چک؛**

۱-۱۲-۲- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمـه ارایـه سـایر خدمات توسط موسسات اعتباری می باشد و ارایه آن به مشتری موجب می شود تا وی بـرای اخـذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- **افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛**
- **اعطای تسهیلات وعملیات لیزینگ؛**
- **عملیات اعتبارات اسنادی؛**
- **صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی وظهر نویسی؛**
- **خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سـفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛**
- **اجاره صندوق امانات؛**
- **صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.**

۱-۱۳- شناسه ملی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره ۱۶۱۶۹/ت ۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می‌یابد.

۱-۱۴- مشاغل غیر مالی: اشخاصی که معاملات زیادی را به صـورت نقـدی انجـام داده و از نظـر پولشویی در معرض خطر قرار دارند. موارد ذیل از جمله مشاغل غیر مالی هستند:

- پیش فروش کنندگان مسکن یا خودرو؛
- طلافروشان؛
- فروشندگان خودرو؛
- فروشندگان فرش‌های گران قیمت؛
- فروشندگان عتیقه و محصولات فرهنگی گران قیمت.

۱-۱۵- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز ومستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه وتحلیل و ارجاع گزارشهای معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به عهده دارد(به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

۱-۱۶- سقف مقرر: به شرح مندرج در بند ز ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۱۷- شورا: شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۱-۱۸- دبیرخانه: دبیر خانه شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۱-۱۹- سامانه ساها(سامانه احراز هویت اشخاص): سامانه مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی است که از طریق ارتباط با سازمان‌های ذی ربط(سازمان ثبت احوال کشور، سازمان ثبت اسناد کشور، شرکت پست و سازمان امور مالیاتی)، پاسخ به استعلام موسسات اعتباری در مورد احراز هویت اشخاص مختلف و نشانی آن‌ها را تسهیل می نماید.

۱-۲۰- سهامدار عمده: به شخصی اطلاق می شود که سهام وی در یک شخص حقوقی، بیش از حدود مقرر در این دستورالعمل(شخص حقیقی ۵ درصد و شخص حقوقی ۱۰ درصد) است.

ماده ۲- موسسه اعتباری موظف است برای تحقق اهداف این دستورالعمل، سیاست‌ها و رویه‌های شفافی را ـ در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه ـ تدوین نموده؛ آن‌ها را سالیانه مورد بازنگری قرار دهد. این سیاست‌ها و رویه‌ها می‌بایست موارد زیر را در برگیرند:

- ❖ سیاست پذیرش مشتری؛
- ❖ رویه‌های شناسایی مشتری؛
- ❖ نظارت مستمر بر حساب‌ها؛
- ❖ مدیریت ریسک.

سیاست پذیرش مشتری

ماده ۳ - موسسه اعتباری موظف است برای پذیرش مشتری، معیارهای مشخص و شفافی داشته باشد. در این معیارها می‌بایست موارد ذیل مورد توجه قرار گیرند:

۳-۱- گشایش هر نوع حساب منوط به شناسایی مشتری، بر اساس اسناد معتبر است.

۳-۲- موسسه اعتباری موظف است هویت و مشخصات ابرازی از سوی مشتری و نماینده(ولی، وصی، قیم و وکیل) وی را از طریق تطبیق با اسناد معتبر شناسایی و برابر ضوابط مذکور در این دستورالعمل احراز نماید.

۳-۳- موسسه اعتباری می‌بایست قبل از افتتاح حساب، کنترل‌های لازم را اعمال کند تا اطمینان یابد مشخصات متقاضی افتتاح حساب با مشخصات اشخاصی که افتتاح حساب برای آن‌ها مجاز نیست، انطباق نداشته باشد.

ماده ۴ - موسسه اعتباری موظف است مشتریان (حقیقی، حقوقی) خود را با توجه به ریسکی که احتمال می‌دهد از ناحیه آن‌ها و به واسطه عواملی هم‌چون موقعیت اجتماعی و شغلی، وضعیت مالی، نوع و ماهیت فعالیت حرفه‌ای، پیشینه مشتری، موطن اصلی، حساب‌های مرتبط یا دیگر شاخص‌های موثر (به تشخیص موسسه اعتباری) که متوجه موسسه می‌شود؛ طبقه‌بندی نماید.

ماده ۵- طبقه‌بندی مذکور در ماده (۴) باید به گونه‌ای انجام شود که دریافت اطلاعات از مشتریان بر اساس طبقه تخصیص داده شده به آن‌ها انجام شود. بدین‌ترتیب، از مشتریانی که دارای حداقل ریسک می‌باشند، اخذ اطلاعات لازم - در چارچوب مقررات این دستورالعمل- کفایت می‌کند و در خصوص مشتریانی که در طبقات در معرض ریسک بیشتر قرار گرفته‌اند، اطلاعات می‌بایست در سطح گسترده‌تری دریافت شده و در فاصله‌های کمتری به روز شود. میزان دریافت اطلاعات مزبور را بخشنامه‌های داخلی موسسه اعتباری مشخص می نماید.

ماده ۶- موسسه اعتباری موظف به حفظ و نگهداری اطلاعات مشتریان بوده و هم‌چنین لازم است برای پیشگیری از افشاو استفاده غیر مجاز از آن‌ها، تدابیر لازم را اتخاذ نماید.

ماده ۷- به منظور به هنگام‌نمودن اطلاعات، موسسه اعتباری باید در متن قرارداد منعقده، مشتری را مکلف سازد هرگونه تغییر در اطلاعات ارائه شده خود را با مستندات مربوط و در اسرع وقت، به اطلاع سازمان ثبت احوال برساند.

ماده ۸- موسسه اعتباری موظف است در اسرع وقت نسبت به اجرای مفاد ماده ۱۵ آیین‌نامه مبنی بر شناسایی مشتریان قبلی، اقدامات لازم را به عمل آورد.

تبصره ۱- آن دسته از مشتریان قبلی که در مرحله تطبیق، مشخصات آن‌ها دارای مغایرت بوده است، موظفند ظرف سه ماه نسبت به رفع مغایرت اقدام نمایند. چنانچه مغایرت مذکور رفع نگردد، واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری موظف است موارد را به واحد اطلاعات مالی ارسال نماید.

تبصره ۲- آن دسته از مشتریان قبلی که متوسط فعالیت آن‌ها در سال مطابق دستورالعمل مربوط که به تصویب شورا خواهد رسید، کم اهمیت باشد، از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده ۹- در صورتی که موسسه اعتباری به دلایلی همچون عدم همکاری مشتری نتواند اطلاعات لازم را برای شناسایی وی به دست آورد و یا مشتری اقدام به ارائه اطلاعات غیرواقعی نماید، موسسه اعتباری باید پس از توضیح مراتب به مشتری، از ارایه خدمات به وی خودداری نماید.

ماده۱۰- موسسه اعتباری موظف است مشخصات مشتریانی را که مبادرت به اعلام اطلاعات غیر واقعی نموده‌اند، به واحد اطلاعات مالی گزارش کند.

ماده ۱۱- ارائه خدمات پایه به اشخاص زیر توسط موسسه اعتباری ممنوع است و در صورت ارائه این گونه خدمات قبل از ابلاغ این دستورالعمل، موسسه اعتباری موظف به قطع ارتباط با مشتری است:

- **اشخاصی که از ارائه اطلاعات یا اسناد مورد نیاز خودداری می کنند؛**
- **صرافی‌های غیر مجاز؛**
- **اشخاصی که به حکم مراجع قضایی، حق افتتاح حساب ندارند؛**
- **اشخاص ایرانی فاقد شناسه یا شماره ملی؛**

رویه‌های شناسایی مشتری

ماده ۱۲- شناسایی مشتری بر حسب نوع خدمات مورد تقاضای وی(خدمات غیر پایه، خدمات پایه) به دو نوع شناسایی اولیه و شناسایی کامل تقسیم می شود.

۱۲- ۱- شناسایی اولیه:

موسسه اعتباری موظف است هنگام ارایه تمامی خدمات بانکی و اعتباری (اعم از خدمات غیر پایه و خدمات پایه) به مشتری(اعم از مشتری گذری و دایمی) و انجام هرگونه عملیات پولی و مالی (حتی کمتر از سقف مقرر) از جمله انجام هرگونه دریافت و پرداخت، حواله وجه، صدور و پرداخت چک، ارایه تسهیلات، صدور انواع کارت دریافت و پرداخت، صدور ضمانت نامه، خرید و فروش ارز و اوراق گواهی سپرده و اوراق مشارکت، قبول ضمانت و تعهد ضامنان به هر شکل از قبیل امضای سفته، بروات و اعتبارات اسنادی؛ نسبت به شناسایی اولیه مشتری – به شرح مندرج در این دستورالعمل - اقدام کرده و اطلاعات آن را در سیستم‌های اطلاعاتی خود ثبت نماید.

تبصره: پرداخت قبوض دولتی و خدمات شهری کمتر از سقف مقرر، نیازی به شناسایی مشتری ندارد.

۱۲-۱-۱- شناسایی اولیه شخص حقیقی:

- **اطلاعات مورد نیاز:**

نام و نام خانوادگی، شماره ملی، تاریخ تولد، نام پدر، نشانی کامل و کدپستی محل سکونت، شماره تلفن.

- **موسسه اعتباری موظف است پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری، آن‌هارا با مندرجات اصل کارت ملی وی تطبیق داده و مراتب را بر روی سند مربوط تایید نماید.**

تبصره۱: موسسه اعتباری موظف است نحوه بازشناسی کارت ملی اصلی از جعلی را طبق بخشنامه شماره ۸۹/۳۲۵۳۲ مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۶ بانک مرکزی در خصوص ویژگی‌های کنترلی در روی کارت شناسایی ملی به کلیه کارکنان ذی ربط آموزش داده، مراتب را در سوابق آموزشی آن‌ها ثبت نماید.

تبصره ۲: در مورد محجورین لازم است علاوه بر اطلاعات شخص محجور، اطلاعات مذکور در خصوص ولی و قیم نامبرده نیز دریافت شود.

تبصره ۳: برای محجورین، موسسه اعتباری صرفا مجاز به افتتاح حساب سپرده سرمایه گذاری و قرض الحسنه پس‌انداز است. افتتاح حساب جاری، پرداخت وام و تسهیلات، گشایش اعتبار اسنادی، صدور هرگونه ضمانت نامه و دیگر خدمات مشابه به این اشخاص، کماکان ممنوع است.

تبصره ۴: در صورت امکان ارتباط بر خط موسسه اعتباری(به طور مستقیم یا غیر مستقیم) با سازمان ثبت احوال کشور و برخورداری موسسه مذکور از امکان تطبیق مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مندرجات شناسنامه عکسدار یا گواهینامه رانندگی یا گذرنامه معتبر، انجام شناسایی اولیه مشتری بر اساس این مدارک نیز بلامانع است.

تبصره ۵: شناسایی اولیه شخص حقیقی معرفی شده از سوی شخص حقوقی، برابر ضوابط مقرر در مورد اشخاص حقیقی است.

۱۲- ۱-۳- شناسایی اولیه شخص حقوقی

با توجه به اینکه برای دریافت خدمات غیر پایه، اشخاص حقیقی به نمایندگی از اشخاص حقوقی به موسسه اعتباری مراجعه می کنند، شناسایی اولیه این اشخاص نیز برابر ضوابط مقرر در مورد اشخاص حقیقی است.

۱۲- ۱-۴- در صورت وجود ابهام در خصوص اصالت مدارک شناسایی ارائه شده توسط مشتری، متصدیان شناسایی اولیه در موسسه اعتباری موظف هستند با تحقیق از سایر نظام‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی، اخذ مدارک معتبر - طبق مقررات این دستورالعمل- و یا استعلام از مراجع ذی ربط قانونی مطلع، نسبت به رفع ابهام و شناسایی مشتری اقدام نمایند. در این موارد، ارائه خدمت تا رفع ابهام متوقف می گردد.

در صورت اطمینان از غیر واقعی بودن مشخصات، موسسه اعتباری موظف است علاوه بر جلوگیری از ادامه خدمات، مراتب را بلافاصله به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

۱۲-۲ - شناسایی کامل:

موسسه اعتباری موظف است هنگام ارایه هر یک از خدمات پایه به مشتری دایمی؛ علاوه بر شناسایی اولیه؛ نسبت به شناسایی کامل و برآورد سطح فعالیت مورد انتظار از وی اقدام نماید.

۱۲-۲- ۱- شناسایی کامل شخص حقیقی:

- **برای شناسایی کامل شخص حقیقی، موسسه اعتباری موظف است علاوه بر شناسایی اولیه وی، اطلاعات و مدارک ذیل را - بر حسب مورد- از وی اخذ نماید:**

۱- معرفی‌نامه معتبر با امضای حداقل یک نفر از مشتریان شناخته شده یا اشخاص مورد اعتماد موسسه اعتباری یا معرفی‌نامه از یکی از موسسات اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی، سازمان‌های دولتی و یا نهادها و کانون‌های حرفه‌ای رسمی.

۲- سوابق ارتباط مشتری با هر یک از موسسه‌های اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی و استعلام از آن موسسه به منظور تعیین صحت اطلاعات ارائه شده از سوی مشتری.

۳- جواز کسب معتبر به ویژه در مورد مشاغل غیر مالی.

۴- گواهی اشتغال به کار از اشخاص حقیقی دارای مجوز کسب و یا از اشخاص حقوقی دارای شناسه ملی.

۵- اطلاعات در مورد نوع، میزان و هدف فعالیت مشتری جهت تعیین سطح گردش مورد انتظار مشتری در حوزه فعالیت خود.

تبصره ۱: شناسایی کامل شخص حقیقی معرفی شده از سوی شخص حقوقی(اعم از ایرانی)، برابر ضوابط مقرر در مورد اشخاص حقیقی است.

۱۲-۲-۲- شناسایی کامل شخص حقوقی:

- **شناسایی کامل شخص حقوقی:**

- **برای شناسایی کامل شخص حقوقی ایرانی، موسسه اعتباری موظف است علاوه بر شناسایی اولیه وی، اطلاعات و مدارک ذیل را - بر حسب مورد- اخذ نماید:**
  - **نوع، موضوع، ماهیت و میزان فعالیت شخص حقوقی؛**

- **اطلاعات مربوط به رتبه بندی شخص حقوقی(از مراجعی نظیر شرکت سنجش اعتبار، رتبه بندی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و یا سایر مراجع حرفه‌ای)؛**

تبصره: در صورت عدم رتبه بندی شرکت، موسسه اعتباری موظف است از طریق بررسی صورت‌های مالی تائید شده توسط یکی از اعضای جامعه حسابداران رسمی نسبت به تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری اقدام نماید و در صورت عدم الزام شخص حقوقی به انتخاب یکی از اعضای جامعه حسابداران رسمی، آخرین صورت‌های مالی معتبر شخص حقوقی مستقیما مورد بررسی قرار می گیرد.

- **مشخصات فرد یا افرادی که حق برداشت از حساب شخص حقوقی را دارند(شامل نام و نام خانوادگی، شماره ملی، نام پدر، تاریخ تولد، نشانی و کد پستی) و سمت آن‌ها (همراه نمونه امضای مجاز آن‌ها)؛**
- **اسامی، مشخصات، نشانی و کد پستی محل سکونت اعضای هیات مدیره، هیات عامل/مدیر عامل، حسابرس(حسابرسان) مستقل، بازرس یا بازرسان قانونی و سهام دارانی (شرکایی) که بیش از ۵ درصد سهام(سرمایه) شخص حقوقی را در اختیار دارند. (در مورد سایر اشخاص حقوقی از قبیل سازمان‌های غیر انتفاعی و بنیادها و ... ، مشخصات، نشانی و کد پستی موسسین یا هیات امنا و ارکان مشابه آن‌ها)؛**
- **محل اصلی فعالیت، نشانی و کد پستی دفتر مرکزی، شماره‌های تلفن و دورنگار آن، اسامی صاحبان امضای مجاز و نمونه امضای آن‌ها و اطلاعات مربوط به نحوه رسمیت داشتن کلیه اسناد مالی و مکاتبات مربوط، مدت و حدود اختیارات هیات مدیره و مدیر عامل و یا ارکان مشابه موسسه در مورد حساب‌ها؛**
- **تعهد از مدیران و صاحبان امضاء در شخص حقوقی مبنی بر اینکه آخرین مدارک و اطلاعات مربوط به شخص حقوقی را ارائه داده‌اند و تعهد در مورد اینکه هر نوع تغییر در موارد مذکور را بلافاصله به موسسه اعتباری اطلاع می دهند.**

تبصره: در مورد موسسات و تشکیلات دولتی و بلدی(موضوع ماده ۵۸۷ قانون تجارت)که به محض ایجاد و بدون احتیاج به ثبت، دارای شخصیت حقوقی می شوند؛ اخذ تاریخ و شماره ثبت آن‌ها فاقد

موضوعیت است. در این موارد، صرفا اخذ شناسه ملی و استعلام از سامانه ساها و یا پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی و حفظ آن در سوابق کفایت می کند و نیازی به انجام سایر تکالیف مقرر در مورد شناسایی کامل مشتریان نیست.

۱۲-۲-۳- برای شناسایی کامل مشتری، موسسه اعتباری باید صحت اطلاعات ارائه شده (از جمله شماره ملی، شناسه ملی و غیره) را حسب مورد از پایگاه‌های اطلاعاتی ذی ربط استعلام کند. فرد استعلام کننده باید زمان اخذ تائیدیه از پایگاه‌های مذکور را به همراه مشخصات خود در اسناد یاد شده گواهی نماید.

تبصره: صحت اطلاعات ارائه شده را حسب مورد می توان از پایگاه‌های اطلاعاتی ذیل استعلام نمود:

- **اشخاص حقیقی: پایگاه شماره ملی اشخاص حقیقی؛**
- **اشخاص حقوقی: پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی؛**
- **نشانی : شرکت پست؛**
- **کد اقتصادی: سازمان امور مالیاتی؛**

(موارد فوق را می توان از سامانه ساها استعلام نمود).

- **کد اصناف: وزارت بازرگانی؛**
- **ایران کد: وزارت بازرگانی؛**
- **پایگاه روزنامه رسمی کشور.**

۱۲-۲-۴- در شناسایی کامل شخص حقیقی، مشخصات اعلام شده از سوی وی باید توسط دارنده امضای مجاز در موسسه اعتباری با اصل مدارک معتبر تطبیق داده شده و پس از تایید و درج عبارت «تصویر برابر اصل است» بر روی آن‌ها توسط وی، در سوابق مشتری نگه داری شود.

۱۲-۲-۵- درصورتی‌که وکیل، وصی، قیم و یا ولی به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص دیگری متقاضی دریافت خدمات باشد، لازم است موسسه اعتباری علاوه بر شناسایی اصیل نسبت به شناسایی هویت نماینده شخص (اشخاص) و مستندسازی مدارک وی نیز مطابق با مفاد این مقررات اقدام نماید.

۱۲-۲-۶- مستند سازی نشانی مشتری در شناسایی اولیه، از طریق تطبیق کد پستی اعلامی از سوی مشتری با کد پستی ظهر کارت ملی وی انجام می شود. برای مستند سازی نشانی مشتری در شناسایی کامل، لازم است کد پستی اعلامی از سوی مشتری با اطلاعات پایگاه کد پستی کشور تطبیق داده شود(دسترسی به این پایگاه از طریق سامانه ساها امکان پذیر است).

۱۲-۲-۷- در صورتی که مشتری، دارای شماره منحصر به فردی در موسسه اعتباری باشد که بر اساس آن، شماره حساب‌های متفاوتی ایجاد می شود، نیازی به شناسایی کامل وی برای هر حساب نیست.

۱۲-۲- ۸- در صورتی که سهامداران عمده شخص حقوقی، جزو اشخاصی(حقیقی،حقوقی) باشند که برای موسسه اعتباری شناخته شده نباشند، لازم است شناسایی مشتریان نسبت به سهامداران عمده آن‌ها نیز اعمال شود. در هر صورت عملیات شخص حقوقی باید تحت مراقبت ویژه قرار گیرد(برابر ضوابط مذکور در دستورالعمل مراقبت از اشخاص مظنون).

۱۲-۲- ۹- در خصوص آن گروه از خدمات که در چارچوب قوانین و مقررات خاص مستلزم دریافت اطلاعات و مدارک دیگری نیز باشند، موسسه اعتباری می‌بایست علاوه بر رعایت ضوابط مندرج در این دستورالعمل، برای شناسایی مشتری، مقررات ذی ربط را نیز اعمال نماید.

۱۲-۲-۱۰- موسسه اعتباری باید در مورد اشخاصی که وکالت کلی برای انجام کلیه امور شخص حقیقی یا حقوقی دارند، ضمن شناسایی کامل وکیل و اصیل (به شرح مندرج در این دستورالعمل)، مراتب را به بانک مرکزی و واحد اطلاعات مالی گزارش کنند.

۱۲-۲-۱۱- موسسه اعتباری باید اطلاعات اخذ شده از مشتری را با مندرجات مذکور در مدارک شناسایی معتبر تطبیق داده و از صحت آن‌ها اطمینان حاصل نماید. مدارک شناسایی معتبر عبارتند از:

- **برای اشخاص حقیقی:**
  - **کارت ملی؛**
  - **شناسنامه(صرفا برای اشخاص زیر ۱۵ سال)؛**

- شناسنامه یا گواهی نامه رانندگی یا گذرنامه(در صورت امکان ارتباط موسسه اعتباری و تعیین صحت اطلاعات آن‌ها با اطلاعات موجود در سامانه ساها).

تبصره: در مورد محجورین لازم است علاوه بر مدارک فوق، سند رسمی دال بر تایید سمت ولی، قیم و وصی نیز دریافت شود.

❖ برای اشخاص حقوقی:

- اصل یا تصویرگواهی نامه ثبت شرکت، شرکت نامه؛
- اظهار نامه ثبت شرکت یا اساسنامه(با توجه به وضعیت شرکت)؛
- مصوبه هیات مدیره مبنی بر افتتاح حساب(به نام شرکت) و معرفی صاحبان امضای مجاز؛
- تعهدنامه اشخاص حقوقی مذکور مبنی بر اعلام هر نوع تغییر – بلافاصله پس از وقوع – که در شرکت نامه یا اساسنامه و یا بر اساس تصمیمات هیات مدیره در خصوص افتتاح حساب و معرفی صاحبان امضای مجاز ایجاد می شود.

۱۲-۲-۱۲- چنانچه مشتری مدارک شناسایی مذکور در مواد فوق را ارائه ننماید و یا ظن به انجام فعالیت‌های پولشویی یا سایر جرایم مرتبط وجود داشته باشد، موسسات اعتباری باید از ارائه خدمت به وی خودداری کرده ، مراتب را به واحد اطلاعات مالی گزارش نمایند.

تبصره: موسسات اعتباری می‌توانند در دستورالعمل‌های داخلی خود مدارک دیگری را که اطلاعات مذکور (به ویژه اطلاعات مورد نیاز در تعیین سطح مورد انتظار فعالیت مشتری) را به صورت مطمئن تامین نماید، مورد قبول قرار دهند. موسسات اعتباری می‌توانند در دستورالعمل‌های داخلی، میزان شناسایی را با رعایت اطمینان به تامین اطلاعات مورد نیاز، با توجه به نوع و ماهیت و سطح فعالیت مورد انتظار مشتری تنظیم نمایند.

ماده ۱۳- ارائه خدمات پایه به صورت الکترونیکی و بدون شناسایی کامل مشتری و انجام هرگونه تراکنش مالی الکترونیکی غیرقابل ردیابی یا بی نام و ارائه تسهیلات مربوط ممنوع است.

ماده ۱۴- موسسه اعتباری، به هنگام ارائه خدمات پایه به مشاغل غیرمالی باید ضمن دریافت مدارک مربوط به شناسایی کامل، تعهدات لازم در خصوص اجرای قانون و مقررات مبارزه با پولشویی را از آن‌ها اخذ نماید. در صورت خودداری مشاغل غیرمالی از ارائه این تعهد و یا خودداری از عمل به تعهدات، موسسه اعتباری باید از ارائه خدمت به آن‌ها خودداری نماید.

ماده ۱۵- موسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه خدمات به اشخاصی که اسامی و مشخصات آن‌ها از طریق بانک مرکزی به آن‌ها اعلام می‌شود، دقت و نظارت بیشتری را به عمل آورند و عملکرد مالی آن‌ها را به طور مداوم، زیر نظر داشته باشند.

تبصره: موسسه اعتباری موظف است در مورد اشخاص زیر، دقت و مراقبت ویژه به عمل آورد:

- **افراد و موسساتی که نام آن‌ها در فهرست جرایم تروریستی یا مرتبط با پولشویی قرار دارد و نام آن‌ها از سوی بانک مرکزی به موسسه اعتباری اعلام می شود؛**
- **اصنافی که فاقد کد اصناف هستند.**

ماده ۱۶- موسسه اعتباری باید هنگام ارائه خدمات پایه به مشتری، آن‌ها را متعهد نماید که:

الف- اطلاعات مورد درخواست موسسه اعتباری را که در این دستورالعمل مشخص شده است، ارائه کرده، مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی را رعایت نمایند.

ب- اجازه استفاده اشخاص دیگر از خدمات پایه دریافتی را ندهند و در صورت اقدام، موضوع را بلافاصله به موسسه اعتباری اطلاع دهند. نمایندگی قانونی به شرط درج مشخصات نماینده یا وکیل و شناسایی اولیه و ثبت مشخصات وی شامل این بند نمی‌باشد.

تبصره: تعهدات فوق باید به طور صریح و دقیق، برای مشتری بیان شود. در صورت عدم پذیرش این تعهدات از سوی مشتری و یا عدم رعایت آن‌ها توسط وی، لازم است ارائه خدمات به مشتری متوقف شود.

ماده ۱۷- موسسه اعتباری موظف است در تمامی فرم‌های مورد استفاده، محل مناسب برای درج یکی از شماره‌های شناسایی معتبر (حسب مورد شماره ملی وشناسه ملی) و کد پستی را پیش‌بینی نماید و این مشخصات به طور کامل و دقیق دریافت و تطبیق داده شود.

ماده ۱۸- موسسه اعتباری موظف است در تمامی نرم‌افزارها، بانک‌ها و سیستم‌های اطلاعاتی که عملیات پولی و مالی در آن‌ها ثبت می‌شود، محل لازم برای درج یکی از شماره‌های معتبر (حسب مورد شماره ملی و شناسه ملی) و کد پستی را پیش‌بینی نموده و امکان جستجو بر اساس شماره‌های مذکور در نرم‌افزارها را فراهم نماید.

ماده ۱۹- در صورتی که موسسه اعتباری مشخصات درج شده اشخاص و اماکن ثبت شده در سیستم‌های اطلاعاتی خود را با پایگاه‌های اطلاعاتی ذی ربط تطبیق نداده باشد لازم است مشخصات مذکور را حداکثر ظرف مدت ۱ ماه پس از ارائه خدمات پایه به مشتری، به پایگاه‌های مذکور ارسال کرده، صحت آن‌ها را کنترل نماید.

ماده ۲۰- موسسه اعتباری موظف است اطلاعاتی را که قبلا با پایگاه‌های ذی ربط تطبیق داده است هر ۳ ماه یک بار به روز نماید. در صورتی که محرز شود شخص حقیقی طی این مدت فوت شده لیکن مراتب به موسسه اعتباری اعلام نشده باشد لازم است حساب وی بلافاصله مسدود شود و در صورتی که پس از فوت وی، تراکنش یا معامله بالاتر از سقف مقرر انجام شده باشد، مراتب به بانک مرکزی و واحد اطلاعات مالی گزارش شود.

ماده ۲۱- موسسات اعتباری ارائه دهنده خدمات پایه موظفند به طور مداوم و مخصوصاً در موارد زیر اطلاعات مربوط به شناسایی کامل مشتری را به روز نمایند:

الف- در زمانی که بر اساس شواهد و قراین احتمال آن وجود داشته باشد که وضعیت مشتری تغییرات عمده‌ای پیدا نموده است.

ب- در صورتی که موسسه اعتباری بر اساس شواهد و قراین احتمال دهد مشتری در جریان عملیات پولشویی و یا تامین مالی تروریسم قرار گرفته است.

ماده ۲۲- به منظور مستند سازی اطلاعات مشتریان، لازم است پس از استعلام اطلاعات مربوط به آن‌ها از مراجع ذی ربط و اطمینان از صحت اطلاعات؛ تصویر این اسناد توسط صاحب امضای مجاز در موسسه اعتباری برابر اصل شود.

ماده ۲۳- شش ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، لازم است کد پستی محل اقامتگاه قانونی مشتری دائمی با اطلاعات مندرج در پایگاه ذی ربط (ثبت احوال و یا ثبت اسناد) همخوانی

داشته باشد. در مورد مشتریان گذری، موسسه اعتباری موظف به تطبیق کدپستی مندرج بر روی کارت ملی با اطلاعات ابراز شده از سوی مشتری است.

ماده ۲۴- ارائه خدمات به مشتریان به منزله تائید انجام رویه شناسایی مشتری توسط کارکنان ذی ربط در موسسه اعتباری است و مسئولیت وجود هرگونه نقص در این زمینه ـ در چارچوب این دستورالعمل ـ متوجه آن‌ها است.

ماده ۲۵- موسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، کلیه حساب‌های فاقد شماره یا شناسه ملی را مسدود نماید. به محض ارائه شماره یا شناسه ملی، از حساب‌های مزبور رفع انسداد می‌شود.

نظارت مستمر بر حساب‌ها

ماده ۲۶- موسسه اعتباری می‌بایست سیستم جامعی از مدیریت اطلاعات را ایجاد نماید و ترتیبی اتخاذ کند که اطلاعات مربوط به مشتریان در این سیستم گردآوری و پردازش شده؛ در اختیار واحدهای ذی‌ربط قرار گیرد.

ماده ۲۷- به‌منظور کنترل موثر ریسک‌های ناشی از عدم شناسایی کافی مشتری، لازم است حساب وی ـ متناسب با طبقه تخصیص داده شده ـ تحت نظارت قرار گیرد.

ماده ۲۸- درمورد حساب‌های در معرض ریسک بیشتر، موسسه اعتباری موظف است سیستمی ایجاد کندکه حساب‌های یاد شده به طور ادواری نیز تحت پایش قرار گیرند.

ماده ۲۹- موسسات اعتباری موظفند فهرست خلاصه اطلاعات دریافت کنندگان خدمات پایه را در رابطه با موضوع مبارزه با پولشویی و در صورت اعلام واحد اطلاعات مالی به نحوی که واحد مذکور مشخص می سازد، در پایان هر ماه در اختیار آن واحد قرار دهد.

تبصره: خلاصه اطلاعات یاد شده باید شامل نام و نام خانوادگی، شماره ملی و تاریخ ارائه خدمات پایه در مورد اشخاص حقیقی و در مورد اشخاص حقوقی ، نام و شناسه ملی یا کد اقتصادی باشد. سایر موارد مورد نیاز پس از تصویب شورا به موسسات اعتباری اعلام خواهد شد.

مدیریت ریسک

ماده ۳۰- هیات مدیره، مدیریت ارشدو یا رده سازمانی معادل آن در موسسه اعتباری می‌بایست از وجود برنامه‌های موثرشناسایی مشتریان و پیاده‌سازی آن‌ها از طریق ایجاد رویه‌های مناسب اطمینان حاصل کند. این برنامه‌ها بایدامکان نظارت موثر مدیریت بر سیستم‌ها، کنترل‌ها، تفکیک وظایف و آموزش کارکنان رافراهم آورند. مسئولیت نهایی تصمیمات اخذ شده در این خصوص بر عهده هیات مدیره یا ارکان معادل آن در موسسه اعتباری است.

ماده ۳۱- مسئولیت اجرای سیاست‌ها و رویه‌های هیات مدیره و مدیریت ارشد و یا رده سازمانی معادل آن‌ها در موسسه اعتباری(در خصوص شناسایی مشتریان و ایجاد سامانه‌های اطلاعاتی مربوط) بر عهده واحد مبارزه با پولشویی آن موسسه است. واحد مذکور باید اجرای سیاست‌ها و رویه‌های شناسایی مشتریان را در شعب و تمامی سطوح موسسه اعتباری مورد بررسی قرار داده، هر گونه انحراف را به همراه پیشنهادهای اصلاحی به هیات مدیره و مدیریت ارشد موسسه اعتباری گزارش کند.

ماده ۳۲- موسسه اعتباری می بایست در مورد شیوه شناسایی مشتریان، برنامه‌هایی آموزشی برای کارکنان خود تدارک ببیند. برنامه‌های آموزشی باید به گونه‌ای طراحی شوند که کارکنان به شناخت کافی و منطقی نسبت به ضرورت، اهمیت و نحوه اجرای سیاست‌ها و رویه‌های شناسایی مشتریان دست یابند. برنامه‌های مذکور باید به طور مستمر (به خصوص در مورد کارکنان جدید) ادامه یابد تا اطمینان حاصل شود کارکنان ذی ربط آموزش‌های لازم را در این خصوص دیده اند. موسسه اعتباری موظف است سوابق آموزشی مربوط را در پرونده کارکنانی که آموزش دیده‌اند، درج نماید.

ماده ۳۳- موسسه اعتباری موظف است هر شش ماه یک‌بار، اطلاعات مربوط به فعال بودن مشتری را مورد ارزیابی مجدد قرار دهد. همچنین بنا به درخواست مشتری و یا در صورت ایجاد تغییر عمده در وضعیت مشتری،موسسه اعتباری موظف است مشتری را به طور مجدد مورد شناسایی کامل قرار دهد.

نگه‌داری سوابق مشتریان و معاملات آن‌ها

ماده ۳۴- هیات مدیره موسسه اعتباری می بایست اطمینان حاصل کند که برای نگه‌داری و پردازش مناسب اطلاعات، تدابیر لازم اندیشیده شده و سیستم‌های توانمند در موسسه استقرار یافته‌اند به‌گونه‌ای که در مواقع ضروری، سیستم‌های مذکور بتوانند اطلاعات مورد نظر مراجع ذی‌ربط را حداکثر ظرف مدت ۱ روز کاری، با سهولت و در چارچوب قوانین و مقررات مربوط؛ در اختیار آن‌ها قرار دهد.

ماده ۳۵- شیوه نگهداری اسناد و مدارک در موسسات اعتباری برابر آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یکهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵شورای پول و اعتبار(موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/٤/۱۵ بانک مرکزی و اصلاحات پس از آن) است.

در سوابقی که از تراکنش‌های مالی حفظ می شود، باید نوع تراکنش، مبلغ و نوع ارز، تاریخ انجام تراکنش و طرفین تراکنش، شماره حساب‌هایی که تراکنش از طریق آن‌ها انجام شده است و مشخصات صاحب/صاحبان حساب درج شوند.

گستره شمول دستورالعمل

ماده ۳۶- این دستورالعمل علاوه بر موسسات اعتباری، برای تمامی شعب و نمایندگی بانک‌ها و موسسات اعتباری خارجی در کشور، موسسات اعتباری واقع در مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، نیز لازم الاجرا می‌باشد.

زمان اجرا

ماده ۳۷- زمان اجرای این دستورالعمل یک ماه پس از ابلاغ آن از سوی بانک مرکزی است. در مدت مذکور موسسات اعتباری موظفند ضمن اطلاع رسانی به مشتریان، امکانات و تسهیلات

لازم برای اجرای این دستورالعمل را به گونه ای فراهم نمایند که اجرای آن، حتی الامکان موجب اخلال در امور مشتریان نشود.

این دستورالعمل در ۳۷ ماده و ۱۸ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید.

دستورالعمل اجرایی نحوه گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقرر

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیزدر اجرای موثر آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱٤۳٤/ت ٤۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱٤ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به ویژه ماده ۲٦ آن؛ «دستورالعمل اجرایی نحوه گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقرر» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- موسسه اعتباری: بانک(اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض‌الحسنه، شرکت لیزینگ.

تبصره: موسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری – صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می شود.

۱-۳- شناسه ملی اشخاص حقوقی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره ۱٦۱٦۹/ت ۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می‌یابد.

۱-۴- شماره فراگیر اشخاص خارجی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت ۴۰۲۶۶ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می‌یابد.

۱-۵- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارش‌های معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه را بر عهده دارد.

۱-۶- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۷- سقف مقرر: به شرح مندرج در بند ز ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۸- وجه نقد: هر گونه مسکوک و اسکناس و انواع چک‌هایی که نقل و انتقال آن‌ها مستند نشده و غیر قابل ردیابی باشد، از قبیل چک‌های عادی در وجه حامل و سایر چک‌هایی که دارنده آن غیر ذینفع اولیه باشد(از قبیل چک‌های پشت نویس شده توسط اشخاص ثالث، انواع چک پول و چک مسافرتی و ایران چک و موارد مشابه).

۱-۹- مشتری(ارباب رجوع):

- **شخص حقیقی یا حقوقی که در موسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛**
- **هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل موسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه موسسه اعتباری شود.**

ماده ۲- در صورت پرداخت و یا واریز وجوه نقدی بیش از سقف مقرر توسط مشتری، لازم است گزارش واریز وجوه نقد (فرم پیوست) به طور دقیق و کامل توسط وی تکمیل و امضا شده، در اختیار موسسه اعتباری قرار گیرد. در صورتی که مشتری نتواند گزارش مذکور را تکمیل نماید، این گزارش باید توسط کارکنان موسسه اعتباری تکمیل و به تایید مشتری رسانده شود.

تبصره: درج شماره ملی مربوط به اشخاص حقیقی، شناسه ملی اشخاص حقوقی و یا شماره فراگیر اشخاص خارجی (حسب مورد) و نیز توضیحات مشتری در مورد منشاء وجوه نقد پرداختی (بیش از سقف مقرر) توسط وی و علت پرداخت وجوه مذکور به صورت نقد در فرم پیوست الزامی است. لازم است اطلاعات مذکور در مورد تمامی اشخاص مرتبط با تراکنش (واریز کننده، صاحب حساب، ظهرنویسان چک و ...) اخذ شود.

ماده ۳- پس از تکمیل فرم پیوست، کارکنان ذی ربط در موسسه اعتباری باید اطلاعات مندرج در آن را با مدارک شناسایی مشتری- برابر ضوابط مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان موسسه اعتباری- تطبیق داده و سپس اقدام به واریز یا انتقال وجوه مشتری نمایند.

در این رابطه:

- **در صورتی که مشتری فرم مذکور را تکمیل نکرد و یا از ارایه اطلاعات جهت تکمیل آن توسط کارکنان ذی ربط در موسسه اعتباری استنکاف نمود، کارکنان موسسه اعتباری وظیفه دارند تا وجوه مذکور را از مشتری پذیرفته؛ لیکن موارد را به قید تسریع به واحد اطلاعات مالی گزارش دهند. در این موارد لازم است ارائه خدمات به مشتری تا رفع ابهام متوقف شود. انجام اقدامات مربوط در این زمینه باید بدون اطلاع مشتری صورت پذیرد.**
- **در صورت وجود ابهام در صحت اطلاعات و یا مدارک ارائه شده توسط مشتری، کارکنان موسسه اعتباری وظیفه دارند از طریق تحقیق از سایر نظام‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی و نیز استعلام از مراجع قانونی ذی ربط، نسبت به رفع ابهام اقدام نمایند. در این موارد لازم است ارائه خدمات به مشتری تا رفع ابهام متوقف شود. انجام اقدامات مربوط در این زمینه باید بدون اطلاع مشتری صورت پذیرد. چنانچه امکان شناسایی مشتری برای موسسه اعتباری ممکن نباشد ارائه خدمت به وی متوقف خواهد شد.کارکنان ذی ربط در موسسه اعتباری باید دلایل توقف خدمت را در فرم پیوست تکمیل کرده و به مراجع مربوط ارائه نمایند.**

- چنانچه مشخصات ارائه شده از سوی مشتری صحت نداشته و یا کارت ملی وی، توسط کارمند جعلی تشخیص داده شود، موسسه اعتباری موظف است مراتب را بلافاصله به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد. در این موارد، ادامه خدمت به مشتری به مدت یک روز کاری به تاخیر می افتد. پس از مدت مذکور و در صورت ارایه حکم مراجع قضایی از سوی واحد اطلاعات مالی به موسسه اعتباری، اقدامات لازم بر اساس آن انجام می پذیرد و در غیر اینصورت، ارایه خدمت به مشتری ادامه پیدا می کند.

ماده ٤- در صورتی که توضیحات مشتری در مورد منشا وجوه نقد بیش از سقف مقرر و علت واریز آن به صورت نقدی، قانع کننده نباشد و یا به دلایل دیگری، ظن به پولشویی و تامین مالی تروریسم وجود داشته باشد متصدی مربوط موظف است علاوه بر ارسال گزارش موضوع این دستورالعمل، نسبت به ارسال گزارش معاملات مشکوک برابر ضوابط مندرج در دستورالعمل«شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی» اقدام نماید.

ماده ٥- پس از تکمیل گزارش، متصدی مربوط باید گزارش مذکور را در اختیار مسئول مبارزه با پولشویی شعبه قرار می دهد تا پس از بررسی و جمع بندی اطلاعات مندرج در آن، کلیه گزارش‌های تکمیل شده را در پایان هر روز، به واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری ارسال نماید. یک نسخه ازتمامی گزارش‌های تکمیل شده نیز در شعبه نگهداری می شود.

ماده ٦ - واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری موظف است پس از دریافت اطلاعات شعب، آن‌ها را مورد بررسی و طبقه بندی قرار داده؛ تمامی گزارش‌های دریافتی را همراه با توضیحات تکمیلی، در قالب تعیین شده به واحد اطلاعات مالی و تا پایان همان روز کاری ارسال نماید.

ماده ۷- موسسه اعتباری موظف است مدارک و اطلاعات مربوط به واریز وجوه نقد بیش از سقف مقرر را که هنگام ارائه خدمت به مشتری ثبت و ضبط نموده است حداقل به مدت ۵ سال پس از پایان عملیات نگهداری کند. لازم است نگهداری سوابق به گونه‌ای باشد که در صورت درخواست مراجع ذی‌صلاح، اطلاعات در اسرع وقت قابل دسترسی باشد.

ماده ۸- موسسه اعتباری موظف است نرم افزارهای خود را به گونه ای طراحی نماید که علاوه بر ثبت کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی در آن، امکان پرداخت وجوه نقد بیش از سقف مقرر به مشتری را غیر ممکن سازد. در صورتی که مشتری بر دریافت وجوه نقد بیش از سقف مقرر اصرار داشت، موسسه اعتباری باید مراتب را به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

ماده ۹- به منظور اجرای موثر ضوابط مندرج در این دستورالعمل، موسسه اعتباری باید سیستم‌ها و نرم افزارهای لازم را به گونه‌ای طراحی و اجرا نماید که اطمینان حاصل شود کارکنان موسسه اعتباری، وظایف مربوط را انجام می دهند.

ماده ۱۰- موسسه اعتباری باید نرم افزارهای خود را در زمینه واریز نقدی به گونه ای طراحی نماید که شامل اطلاعات مربوط به نوع و ترکیب وجوه نقد ارایه شده از سوی مشتری به همراه وجه هر یک از آن‌ها باشد به گونه ای که امکان بازسازی تراکنش‌های واریز نقدی بیش از سقف مقرر فراهم باشد.

ماده ۱۱- موسسه اعتباری موظف است در هر شعبه، فردی را برای توجیه مشتری در مورد ضرورت گزارش واریز نقدی وجوه بیش از سقف مقررتعیین نماید تا در صورت استعلام موضوع، مراتب را به شیوه ای مناسب برای آن‌ها توضیح دهد.

این دستورالعمل در ۱۱ ماده و ۲ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش‌دهی

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای بند ج از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی) و فصل‌های دوم و سوم آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و همچنین در اجرای ماده ۴۳ آیین‌نامه مذکور مبنی بر تهیه دستورالعمل تشخیص عملیات و معاملات مشکوک، «دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- قانون: قانون مبارزه با پولشویی، مصوب ۱۳۸۶؛

۱-۳- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب۱۳۸۸؛

۱-۴- موسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسه اعتباری غیربانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض‌الحسنه، شرکت لیزینگ، شرکت سرمایه‌پذیر و سایر اشخاص حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند.

تبصره: موسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.

۱-۵- مشتری (ارباب رجوع):

- **شخص حقیقی یا حقوقی که در موسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛**
- **هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل موسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه موسسه اعتباری شود.**

۱-۶- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط موسسه اعتباری به مشتری ارایه می شود، اطلاق می گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» ــ به شرح زیر ـ تقسیم می شود.

۱-۶-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می شود که ارایه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با موسسه اعتباری استمرار نمی بخشد. ارایه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط موسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

- **حواله وجوه؛**
- **انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛**
- **خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛**
- **صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی(چک رمزدار) و پرداخت چک.**

۱-۶-۲- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات توسط موسسه اعتباری می باشد و ارایه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- **افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛**
- **اعطای تسهیلات وعملیات لیزینگ؛**

- عملیات اعتبارات اسنادی؛
- صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی وظهر نویسی؛
- خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛
- اجاره صندوق امانات؛
- صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

۱-۷- معاملات و عملیات مشکوک: معاملات و عملیاتی که اشخاص با در دست داشتن اطلاعات و یا قراین و شواهد منطقی ظن پیدا کنند که این عملیات و معاملات به منظور پولشویی و یا تامین مالی تروریسم انجام می‌شود.

تبصره ـ قراین و شواهد منطقی عبارت است از شرایط و مقتضیاتی که یک انسان متعارف را در مورد منشاء مال و سپرده‌گذاری یا سایر عملیات یک شخص(حقیقی، حقوقی)، به شک و تردید می اندازد.

۱-۸- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه وتحلیل و ارجاع گزارش‌های معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به عهده دارد (به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

۱-۹- سامانه جمع آوری گزارش معاملات مشکوک : سامانه ای است مستقر در واحد اطلاعات مالی که به منظور جمع آوری گزارش‌های معاملات مشکوک به پولشویی و تامین مالی تروریسم و اطلاعات مربوط به آن‌ها از سازمان‌های مشمول قانون، طراحی و راه اندازی شده است.

۱-۱۰- شورا: شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۱-۱۱- دبیر خانه: دبیرخانه شورای عالی مبارزه با پولشویی.

گزارش دهی

ماده ۲- تمامی کارکنان موسسه اعتباری موظفند در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی و تامین مالی تروریسم، مراتب را بدون اطلاع ارباب رجوع، به شخص یا واحد مسئول مبارزه با پولشویی در موسسه خود اطلاع دهند.گزارش‌های مزبور محرمانه تلقی شده و در صورت اطلاع ارباب رجوع، با متخلف برابر مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۳- کارکنان ذی‌ربط در موسسه اعتباری وظیفه دارند تا گزارش‌های خود را به واحد مبارزه با پولشویی آن موسسه ارسال کنند تا واحد مزبور، آن‌ها را به واحد اطلاعات مالی ارسال نماید.

ماده ۴- واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری موظف است هنگام ظن به انجام پولشویی توسط مشتری، اعم از اینکه مشتری متقاضی برخورداری از خدمات پایه یا غیرپایه باشد، نسبت به ارسال گزارش به واحد اطلاعات مالی اقدام نماید.

تبصره ۱: فهرست برخی از معیارهای شناسایی معاملات مشکوک به طور مستمر در پایگاه اطلاع رسانی دبیرخانه به نشانی www.iranaml.ir به روز رسانی می شود. موسسه اعتباری باید با مراجعه مستمر به پایگاه مزبور، آخرین وضعیت این فهرست را استخراج و مورد بهره برداری قرار دهد.

تبصره ۲: تشخیص متصدی مربوط در موسسه اعتباری مبنی بر انجام معامله مشکوک، در درجه نخست اهمیت قرار دارد و معیارهای ارائه شده در پایگاه‌های مذکور، صرفا بخشی از این معیارها را در بر می گیرد.

ماده ۵- موسسه اعتباری موظف است برای سطوح مختلف ساختاری خود(شعبه، سرپرستی، و ...)، معیارهای متناسبی را برای تشخیص معاملات مشکوک تدوین و به آن‌ها ابلاغ نماید.

ماده ۶- ارسال گزارش معاملات مشکوک و نیز سایر گزارش‌هایی که موسسه اعتباری موظف به ارسال آن به واحد اطلاعات مالی است، بیانگر هیچ‌گونه اتهامی به افراد نبوده و اعلام آن به واحد مذکور، افشای اسرار شخصی محسوب نمی‌گردد و در نتیجه هیچ اتهامی از این بابت متوجه گزارش‌دهندگان نخواهد بود.

ماده ۷- واحد مبارزه با پولشویی در هر موسسه اعتباری موظف است علاوه بر ارسال گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی(گزارش‌های معمول)، اقدام به ارسال گزارش معاملات مشکوکی نماید که از طریق تطبیق اطلاعات واحدهای مختلف موسسه اعتباری با یکدیگر حاصل شده است.

ماده ۸- چنانچه موسسه اعتباری در ارائه گزارشی غیر از گزارش معاملات مشکوک، با مورد مشکوکی مواجه شد، لازم است علاوه بر ارائه گزارش مذکور؛ گزارش معامله مشکوک را نیز تهیه و به مراجع ذی ربط ارائه کند.

ماده ۹- واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری موظف است گزارش معاملات مشکوک را از طریق سامانه جمع آوری گزارش معاملات مشکوک و حداکثر تا پایان همان روز کاری برای واحد اطلاعات مالی ارسال نماید. در صورتی که دسترسی به سامانه مذکور از طرف واحد اطلاعات مالی برای موسسه اعتباری فراهم نشده باشد موسسه باید با مراجعه به پایگاه اینترنتی دبیرخانه و اخذ نسخه چاپی گزارش معاملات مشکوک و تکمیل آن، فرم چاپ شده را از طریق پست سفارشی برای واحد اطلاعات مالی ارسال نماید.

ماده۱۰- به منظور تسریع در رسیدگی به گزارش‌ها، شخص یا واحد مبارزه با پولشویی در موسسه اعتباری باید از اختیارات و دسترسی‌های لازم و کافی در موسسه اعتباری برخوردار باشد و انجام تحقیقات و گزارش از سوی آن‌ها و ارائه آن‌ها به مراجع ذی ربط نباید منوط به تایید و تصویب مراجع دیگری باشد.

ماده ۱۱- موسسه اعتباری موظف است پس از دریافت شناسه کاربری سامانه جمع آوری گزارش معاملات مشکوک، نسبت به حفاظت از آن دقت لازم را داشته باشد. بدیهی است با توجه به محرمانه بودن اطلاعات این سامانه، در صورت افشا و هرگونه استفاده غیر مجاز با متخلفین برابر قانون رفتار می شود.

ماده ۱۲- موسسه اعتباری موظف است با بررسی روزانه سامانه جمع آوری گزارش معاملات مشکوک، نسبت به پاسخگویی به استعلامات مندرج در آن حداکثر تا پایان همان روز کاری اقدام و اطلاعات مورد نیاز را در قالب تعیین شده و از طریق سامانه ارسال نماید.

آموزش کارکنان

ماده ۱۳- موسسه اعتباری موظف است برای کلیه کارکنان ذی ربط در موسسه اعتباری، آموزش‌های عمومی و برای کارکنان حوزه‌های تخصصی نیز آموزش‌های تخصصی مربوط را طراحی کرده، به اجرا درآورد و سوابق حضور کارکنان در دوره‌های مذکور را در سوابق آموزشی کارکنان ثبت و نگهداری نماید.

نگهداری سوابق مشتریان و معاملات

ماده ۱۴- موسسه اعتباری مکلف است مدارک مربوط به گزارش‌های معاملات مشکوک را طبق«آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها(موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۵ بانک مرکزی)» حفظ و مراقبت نماید.

گستره شمول دستورالعمل

ماده ۱۵- این دستورالعمل برای تمامی شعب و نمایندگی بانک‌ها و موسسات اعتباری خارجی در کشور، موسسات اعتباری واقع در مناطق آزاد تجاری- صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی و واحدهای بانکی ایرانی (شعب و نمایندگی) در خارج از کشور نیز لازم الاجرا می باشد.

این دستورالعمل در ۱۵ ماده و ۴ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری

در موسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و در اجرای موثر قانون مبارزه با پولشویی(مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی) ، آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی ؛ دستورالعمل « نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری در موسسات اعتباری » به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- موسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار و صندوق قرض‌الحسنه.

تبصره: موسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری – صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می شود.

۱-۳- مشتری:

- **شخص حقیقی یا حقوقی که در موسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛**

- **هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل موسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه موسسه اعتباری شود.**

۱-۴- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارایه خدمات پایه به شرح مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان در موسسات اعتباری.

۱-۵- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات توسط موسسات اعتباری می‌باشد و ارایه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- **افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛**
- **اعطای تسهیلات وعملیات لیزینگ؛**
- **عملیات اعتبارات اسنادی؛**
- **صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی وظهر نویسی؛**
- **خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛**
- **اجاره صندوق امانات؛**
- **صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.**

۱-۶- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز و مستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه وتحلیل و ارجاع گزارش‌های معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به عهده دارد(به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

تعیین سطح فعالیت مورد انتظار اشخاص حقیقی

ماده ۲- چنانچه شخص حقیقی متقاضی استفاده از خدمات پایه از مشتریان شناخته شده موسسه اعتباری نباشد سطح فعالیت شخص مذکور بر اساس خود اظهاری وی در فرم‌های مربوط و با توجه به اسناد و مدارک زیر توسط موسسه اعتباری تعیین می شود.

تبصره ۱- موسسه اعتباری باید صحت اظهارات شخص مذکور را از طریق تطبیق اظهارات وی با یک یا چند مورد از اسناد و مدارک ذیل (حسب مورد) احراز نماید:

- **آخرین فیش تایید شده حقوق و مزایای وی در مورد کارکنان دولت و یا تاییدیه آخرین فهرست بیمه ارسالی به بیمه‌های معتبر؛**
- **صورت گردش حساب شخص در موسسه اعتباری دیگری که تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد(ممهور به مهر موسسه اعتباری)؛**
- **آخرین اظهار نامه مالیاتی شخص؛**
- **آخرین اظهار نامه مالیات بر ارزش افزوده.**

تبصره ۲- در مورد حساب‌هایی که با معرفی سازمان‌های دولتی و نهادهای عمومی برای واریز حقوق و مزایای کارکنان آن‌ها افتتاح می‌شود، موسسه اعتباری می‌تواند معرفی نامه سازمان یا نهاد مربوط یا حکم کارگزینی وی را به عنوان یکی از مدارک مورد استناد بپذیرد. در مورد حساب‌هایی که با معرفی شرکت‌های خصوصی برای واریز حقوق و مزایای کارکنان آن‌ها افتتاح می شود، موسسه اعتباری می تواند معرفی نامه شرکت مذکور را بپذیرد به شرط آن که فرآیند شناسایی آن شرکت قبلا به طور کامل انجام شده باشد. همچنین لازم است معرفی نامه مذکور مشتمل بر مجموع حقوق و مزایای سالیانه فرد و یا میانگین حقوق و مزایای ماهیانه وی و متناسب با فهرست اظهاری به بیمه باشد.

ماده ۳- در صورتی که شخص دارای منابع درآمدی دیگری باشد لازم است اسناد و مدارک مربوط به هر یک از منابع درآمدی خود را به طور جداگانه به موسسه اعتباری ارائه کند.

ماده ۴- در صورتی که مشتری حقیقی به منظور انجام امور مالی مرتبط با فعالیت یک شخص حقوقی (مواردی مانند تنخواه گردان، کارپردازی و ....) از حسابی استفاده می نماید، باید از شخص

حقوقی مذکور که خود قبلا مورد شناسایی کامل قرار گرفته است، معرفی نامه ارایـه نمایـد. سـطح فعالیت مشتری حقیقی مذکور نباید بیش از سطح فعالیت شخص حقوقی مربوط ارزیابی شود.

ماده ۵- چنانچه مشتری اسناد و مدارک مثبته مورد نیاز برای تعیین سطح فعالیت خود را ارائه نکند، سطح فعالیت وی در حداقل ممکن تعیین می شود. حداقل سطح فعالیت، در مقاطع زمانی مورد نیـاز توسط بانک مرکزی اعلام می‌گردد.

ماده ۶- به روز آوری سطح فعالیت مشتریان در هر سال نسبت به سال گذشته برابر ضوابط اعلامی از سوی بانک مرکزی خواهد بود.

تعیین سطح فعالیت مورد انتظار اشخاص حقوقی

ماده ۷- چنانچه شخص حقوقی متقاضی استفاده از خدمات پایه از مشتریان شناخته شده موسـسه اعتباری نباشد سطح فعالیت شخص مذکور بر اساس خود اظهاری وی در فرم‌های مربوط و با توجه به اسناد و مدارک زیر توسط موسسه اعتباری تعیین می شود.

تبصره - موسسه اعتباری باید صحت اظهارات شخص مذکور را از طریق تطبیق اظهـارات وی بـا یک یا چند مورد از اسناد و مدارک ذیل (حسب مورد) احراز نماید:

- **نوع فعالیت شرکت؛**
- **پیش بینی‌های فروش، هزینه و درآمد در طرح عملیاتی شرکت (Business Plan)؛**
- **صورت‌های مالی حسابرسی شده شخص حقوقی در سال قبل؛**
- **صورت گردش حساب شخص حقوقی در موسسه اعتباری دیگری که تحت نظـارت بانـک مرکزی قرار دارد(در مورد موسسات اعتباری مستقر در ایران)؛**
- **آخرین اظهار نامه مالیاتی شخص.**

ماده ۸ – در صورتی که تراکنش حساب یک مشتری متناسب با سطح فعالیت او نبود موسسه اعتباری موظف است مراتب را به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

ماده ۹ - موسسه اعتباری موظف است نرم افزارهای رایانه ای خود را به گونه ای طراحی نماید که امکان شناسایی و گزارش تراکنش‌های نامتناسب با سطح فعالیت تعیین شده (به عنوان مثال نقل

و انتقال حجم قابل ملاحظه وجه نقد بر خلاف سوابق و رویه‌های معمول فعالیت مشتری یا گردش غیرمتعارف حساب وی) را داشته باشد. همچنین نرم افزارهای مزبور باید از قابلیت به روزرسانی سطح فعالیت مشتریان برخوردار باشند.

ماده ۱۰ – موسسه اعتباری موظف است ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل، نسبت به تعیین سطح فعالیت مشتریان قبلی موسسه اقدام نماید. چنانچه موسسه اعتباری نتواند طی این مدت، سطح فعالیت مشتری را تعیین نماید، موظف است سطح فعالیت آن را در حداقل ممکن ارزیابی کند.

این دستورالعمل در ۱۰ ماده و ۴ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولـشویی مـورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزهٔ نظام‌های پرداخت و بانکداری الکترونیکی

هدف

به منظور حصول اطمینان از اجرای کامل قانون مبارزه با پولشویی مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ و در اجرای موثر مفاد آیین‌نامه اجرایی آن موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، به خصوص ماده ۶ این آیین‌نامه و به منظورایجاد شفافیت و احصای وظایف واحدهای بانکی در خصوص تطبیق با مقررات مبارزه با پولشویی در پرداخت‌ها و تراکنش‌های بانکی الکترونیکی؛ «دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزهٔ نظام‌های پرداخت و بانکداری الکترونیکی» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- موسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسات اعتباری غیر بانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکت‌های لیزینگ، شرکت‌های سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که به امر واسطه گری وجوه اقدام می نمایند.

تبصره: موسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری – صنعتی جمهوری اسلامی ایران نیز می شوند.

۱-۳- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛

۱-۴- سقف مقرر: مبلغ یکصد و پنجاه میلیون(۱۵۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال وجه نقد یا معادل آن به سایر ارزها و کالای گران بها. هیات وزیران در صورت نیاز، سقف مذکور را با توجه به شرایط اقتصادی کشور تعدیل خواهد نمود.

۱-۵- کارت پرداخت : عبارت است از انواع کارت‌های فیزیکی یا مجازی صادر شده توسط مؤسسات اعتباری که به دارندهٔ آن امکان پرداخت و یا انتقال وجه به شخص دیگر را فراهم می‌سازد.

۱-۶- ابزار شناسایی : عبارت است از شناسه‌ای اطلاعاتی (الکترونیکی) یا فیزیکی یا ترکیبی از هر دو که با استفاده از آن مشتری می‌تواند بدون نیاز به هر گونه مجوز دیگری نسبت به اخذ خدمات بانکی از درگاه‌های غیرحضوری مؤسسات اعتباری اقدام کند. کارت پرداخت نوعی ابزار شناسایی به شمار می‌رود.

۱-۷- ابزار پذیرش: عبارت است از دستگاهی فیزیکی یا سامانه‌ای الکترونیکی که می‌توان با استفاده از یک یا چند نوع ابزار شناسایی نسبت به انجام عملیات و اخذ انواع خدمات بانکی اقدام نمود. ابزار پذیرش می تواند فیزیکی مانند خود پرداز و یا پایانه‌های فروش و یا مجازی مانند درگاه‌های اینترنتی باشد.

۱-۸- مراجعهٔ حضوری: عبارت است از مراجعهٔ ارباب رجوع به شعب، دفاتر یا ادارات مؤسسه اعتباری و مراوده با نیروی انسانی مؤسسه مذکور برای اخذ خدمت.

۱-۹- مراجعهٔ غیرحضوری: عبارت است از مراجعهٔ ارباب رجوع به انواع ابزارهای پذیرش و اخذ خدمت به واسطهٔ ابزار شناسایی و بدون مراوده با نیروی انسانی مؤسسهٔ اعتباری.

ضوابط مربوط به ابزارهای انجام تراکنش

ماده ۲- صدور هر گونه ابزار شناسایی باید پس از شناسایی کامل ارباب رجوع و ثبت تطبیقی مشخصات هویتی با مشخصات ابزار شناسایی صورت پذیرد.

ماده ۳- صدور انواع کارت‌های پرداخت با نام، اعم از کارت‌های برداشت و کارت‌های اعتباری، پیش از شناسایی کامل ارباب رجوع و ایجاد یا معرفی حساب متناظر در بانک، ممنوع است.

ماده ۴- فرایند شناسایی کامل ارباب رجوع برای صدور ابزارهای شناسایی، کارت‌های پرداخت، افتتاح انواع حساب برای اولین مراجعهٔ ارباب رجوع به مؤسسه اعتباری ضرورت دارد. در صورت وجود اقلام اطلاعاتی مربوط به شناسایی کامل ارباب رجوع در مؤسسهٔ اعتباری و دسترسی متمرکز به آن، نیازی به تکرار فرایند برای ارایه خدمات و محصولات فوق نیست و صرف تطبیق یکسانی هویت ارباب رجوع با مشخصات مشتری شناسایی شده کفایت می‌کند.

تبصره: ابزارهای شناسایی، کارت‌های پرداخت و سایر موارد مرتبط با این ماده باید صرفا به ارباب رجوع و یا نماینده قانونی وی ـ پس از شناسایی اولیه ـ تحویل شوند.

ماده ۵- تطبیق هویت ارباب رجوع با اقلام اطلاعاتی شناسایی مشتری در مراجعات غیرحضوری از طریق ابزارهای شناسایی صورت می‌پذیرد.

ماده ۶ - شناسایی ارباب رجوع به صورت الکترونیکی در مواردی که وی از گواهی‌های امضای دیجیتال صادر شده توسط مرکز گواهی امضای دیجیتال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای شناسایی اولیه و یا ارسال اسناد و مدارک لازم برای شناسایی کامل استفاده نماید، بلا مانع است.

ماده ۷- در انعقاد قرارداد، لازم است مشتری به طور کتبی به موسسه اعتباری تعهد دهد که هیچ شخصی غیر از وی، از ابزار شناسایی استفاده نخواهد کرد و در صورت بروز مشکل در این زمینه، تمامی مسئولیت‌ها متوجه مشتری است.

ماده ۸- انواع کارت‌های پرداخت بی‌نام نظیر کارت‌های هدیه و کارت‌های خرید بی‌نام مشمول ضوابط مربوط به وجه نقد، موضوع بند (ح) ماده (۱) آیین‌نامه است.

تبصره: شارژ مجدد انواع کارت‌های پرداخت بی نام و غیر قابل ردیابی و ایجاد این قابلیت بر روی کارت‌های مذکور، ممنوع است.

ماده ۹- خریدار اولیهٔ انواع کارت‌های پرداخت بی‌نام باید جزو مشتریان بانک بوده و پیش از خرید، شناسایی شده باشد. مسئولیت تمامی تراکنش‌های انجام شده توسط کارت‌های مذکور بر عهده خریدار اولیه است.

ضوابط مربوط به روش‌های انجام تراکنش

ماده ۱۰ - نصب هر گونه ابزار پذیرش برای فروشندگان کالا و ارایه دهندگان خدمات، اعم از فیزیکی و مجازی، باید پس از احراز هویت پذیرندهٔ کارت وفق مقررات مندرج در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان مؤسسات اعتباری و شناسایی کامل وی صورت پذیرد.

ماده ۱۱- واریز وجوه مربوط به تراکنش‌های کارت‌های پرداخت به حساب پذیرندهٔ کارت، منحصراً از طریق حساب معرفی شدهٔ پذیرندهٔ کارت نزد یکی از مؤسسات اعتباری امکان‌پذیر است.

ماده ۱۲- به هنگام نصب هر گونه ابزار پذیرش فیزیکی در محل پذیرندهٔ کارت، اطلاعات و داده‌های زیر باید از پذیرنده اخذ شده و در سوابق داده‌ای ابزارهای پذیرش مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱ - تصویر جواز کسب یا هر گونه مدرک دیگری که اهلیت پذیرنده را برای دریافت وجه اثبات نماید (برای اشخاص حقیقی) یا مدارک ثبتی (برای شخص حقوقی)؛

۲ - نشانی کامل پستی(به همراه کد پستی) مطابق با جواز کسب یا مدارک ثبتی شخصیت حقوقی که باید با محل نصب ابزار پذیرش یکسان باشد.

ماده ۱۳- به هنگام نصب هر گونه ابزار پذیرش مجازی برای پذیرندهٔ کارت لازم است اطلاعات و داده‌های زیر از پذیرنده اخذ شده و در سوابق داده‌ای ابزارهای پذیرش مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱- نشانی کامل پستی (به همراه کد پستی) محل فعالیت و حضور پذیرندهٔ کارت(محل دفتر یا محلی که تجهیزات، سامانه‌ها و یا تجهیزات پردازش مجازی، مطابق با جواز کسب یا مدارک ثبتی شخصیت حقوقی در آنجا مستقر هستند) که باید با محل نصب ابزار پذیرش یکسان باشد.

۲- مشخصات و نشانی اینترنتی دقیق پذیرنده و مشخصات هویتی و محل میزبان وب سایت.

ماده ۱۴- در صورتی که ارباب رجوع متقاضی دریافت ابزارهای پذیرش فیزیکی یا مجازی متعدد باشد (از جمله در مواردی که یک شخص حقوقی متقاضی دریافت این ابزارها برای دفتر مرکزی، نمایندگی‌ها و شعب خود می باشد)، لازم است تکالیف مقرر در مواد ۱۱ و ۱۲ این دستورالعمل در مورد هر یک از ابزارهای مذکور به اجرا درآید.

ماده ۱۵- به هنگام نصب ابزار پذیرش کارت، اعم از فیزیکی یا مجازی، برای پذیرندهٔ کارت باید اطلاعات زیر مطابق با اظهار پذیرندهٔ کارت اخذ شده و در سوابق داده‌ای پذیرندهٔ کارت نزد مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱ - سقف انفرادی هر تراکنش مالی؛

۲ - سقف گردش ماهانه هر یک از ابزارهای پذیرش.

ماده ۱۶- هر گونه تغییر در اطلاعات و داده‌های پذیرنده، اعم از تغییر مکان فیزیکی یا مجازی، تغییر ماهیت فعالیت و نظیر آن باید در اسرع وقت توسط پذیرندهٔ کارت به اطلاع مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت نصب‌کنندهٔ ابزار پذیرش رسیده و مؤسسات مزبور نیز مکلفند حداکثر ظرف مدت یک هفته نسبت به روزآوری اطلاعات و داده‌های مزبور در سامانه‌های اطلاعاتی خود اقدام نمایند. این مورد باید به روشنی در قراردادهای نصب ابزارهای پذیرش تصریح گردد.

ضوابط مربوط به مشخصات تراکنش‌های الکترونیکی

ماده ۱۷- صدور دستور پرداخت اعم از درون بانکی و بین بانکی، شامل دستور پرداخت‌های سامانهٔ تسویه ناخالص آنی (ساتنا) و سامانهٔ پایاپای الکترونیکی (پایا) صرفاً با شناسایی صادرکنندهٔ دستور پرداخت امکان‌پذیر است.

ماده ۱۸- ارایه درخواست برداشت در سامانهٔ پایاپای الکترونیکی (پایا) مستلزم شناسایی ذینفع و وجود حساب مقصد معتبر در مؤسسهٔ اعتباری پذیرندهٔ درخواست برداشت است.

ماده ۱۹ - شناسایی صادرکنندهٔ دستور پرداخت یا ارایه‌دهنده درخواست برداشت در مراجعات حضوری بر اساس مدارک مندرج در ضوابط شناسایی اولیه اشخاص موضوع مادهٔ (۳) آیین‌نامه

صورت پذیرفته و در مراجعات غیرحضوری و مجازی بر اساس معیارهای کنترلی متعارف ابزارهای شناسایی انجام می‌گیرد.

ماده ۲۰ - تراکنش‌های الکترونیکی برونخطی، نظیر تراکنش‌های کیف پول الکترونیکی، که بنا به ماهیت فناوری و ارزش مبادلات آنها، فاقد سوابق مربوط به جزئیات هر تراکنش در سامانه‌های بانکی است، همانند مبادلات نقدی بین اشخاص تلقی می‌گردند.

ماده ۲۱- موسسه اعتباری موظف است اطلاعات تراکنش‌ها را برابر ضوابط مذکور در آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یکهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵شورای پول و اعتبار(موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/٤/۱۵ بانک مرکزی و اصلاحات پس از آن) نگهداری نماید و تخلف از آن مشمول مجازات‌های مقرر در قانون و مقررات مبارزه با پولشویی می شود.

این دستورالعمل در ۲۱ ماده و ۳ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پوسته‌ای

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز در اجرای موثر ماده ۳۲ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن و نظر به ضرورت اتخاذ تدابیر احتیاطی لازم در برقراری و حفظ روابط کارگزاری توسط موسسات اعتباری ایرانی با بانک‌ها و موسسات اعتباری خارجی؛ « دستورالعمل لزوم رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در روابط کارگزاری و شناسایی بانک‌های پوسته‌ای» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی : بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- قانون: قانون مبارزه با پولشویی(مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)؛

۱-۳- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛

۱-۴- مؤسسات اعتباری: بانک‌های ایرانی و شعب آن‌ها در داخل و خارج از کشور و مناطق آزاد و شعب بانکهای خارجی در ایران (قلمرو اصلی و مناطق آزاد) ؛

۱-۵- روابط کارگزاری: به ارایه خدمات بانکی از سوی یک بانک(بانک کارگزار) به بانک دیگر(بانک متقاضی) اطلاق می شود.

۱-۶- بانک پوسته ای(Shell bank): بانک پوسته ای به بانکی اطلاق می‌شود که دارای حضور فیزیکی (به معنای حضور مدیریت و بدنه اصلی آن) در قلمروی که در آن مجوز گرفته و به ثبت رسیده است، نبوده ؛ و به هیچ گروه ارائه کننده خدمات مالی که تحت نظارت موثر و یکپارچه‌ای قرار دارد نیز وابسته نباشد. مدیریت و بدنه اصلی این قبیل بانک‌ها، در قلمرو قضایی(کشورها و مناطق) دیگری مستقر است. معمولاً یک بانک پوسته ای ـ به غیر از یک نمایندگی ثبت شده ـ تشکیلات دیگری در کشوری که در آن به ثبت رسیده است، نداشته و نماینده آن فقط آدرسی را برای انجام امور حقوقی بانک مزبور در آن قلمرو قضایی(کشورها و مناطق) فراهم می‌آورد.

۱-۷- ریسک شهرت: احتمال بروز زیان در اثر از دست‌دادن حسن شهرت به دلایلی از جمله وضعیت نامطلوب مالی، تنزل رتبه اعتباری و یا از دست‌دادن اعتماد عمومی.

ماده ۲ – موسسه اعتباری که قصد برقراری روابط کارگزاری با یک بانک خارجی را دارد باید بر اساس رویکرد ریسک محور، نسبت به جمع‌آوری اطلاعات کافی راجع به بانک مذکور اقدام نماید. موارد زیر از جمله اطلاعاتی است که باید جمع آوری شده، مورد بررسی قرار گیرند.

- **اطلاعات مربوط به مالکیت و مدیریت بانک خارجی(شامل ساختار مالکیت و مدیریت آن ، سهامداران، مدیران و ...)؛**
- **زمینه‌های اصلی فعالیت؛**
- **محل استقرار؛**
- **دستورالعمل‌ها و رویه‌های داخلی بانک برای مبارزه با پولشویی(به خصوص رویه‌های شناسایی مشتریان)و عنوان واحد مسئول مبارزه با پولشویی در آن بانک؛**
- **هدف از افتتاح حساب مزبور(در صورتی که موسسه اعتباری، بانک کارگزار باشد)؛**
- **هویت هر شخص ثالث دیگری که از خدمات بانک کارگزار استفاده خواهد کرد (در صورتی که موسسه اعتباری، بانک کارگزار باشد)؛**

- وضعیت نظارتی و مقررات بانکی در کشور متبوع بانک خارجی؛
- وضعیت ریسک شهرت و رعایت کامل مقررات مبارزه با پولشویی در بانک خارجی.

تبصره۱: در صورتی که پیش از ابلاغ این دستورالعمل، موسسه اعتباری اقدام به برگزاری روابط کارگزاری با یک بانک خارجی نموده باشد لازم است تکالیف مقرر در این ماده را در مورد آن‌ها نیز به اجرا درآورد.

تبصره۲: بانک مرکزی نسبت به تهیه و ابلاغ پرسشنامه تفصیلی مربوط، اقدامات لازم را به عمل می آورد. در برقراری روابط کارگزاری، لازم است پرسشنامه مذکور توسط موسسه اعتباری تکمیل شده و برای بررسی، به بانک مرکزی ارسال شود.

ماده ۳ – موسسه اعتباری موظف است در صورتی که با یک بانک خارجی، روابط کارگزاری برقرار می کند نسبت به ارایه خدماتی که منجر به نگهداری یا انتقال وجوه مرتبط با پولشویی یا تامین مالی تروریسم می شود، احتیاط‌های لازم را به عمل آورد.

ماده ۴ – موسسات اعتباری که قصد برقراری روابط کارگزاری با بانک‌های خارجی را دارند باید نسبت به موارد ذیل، اطمینان حاصل نمایند.

۱- کشور محل استقرار بانک خارجی دارای قوانین و مقررات مناسب در زمینه مبارزه با پولشویی بوده و آن‌ها را به شیوه ای مناسب، عملیاتی کرده باشد.

۲- بانک طرف رابطه کارگزاری به مقررات موجود عمل کرده ، سوء شهرت حاکی از نقض مقررات نداشته و مشمول موضوع ماده ۳۲ آیین‌نامه نباشد.

تبصره: برقراری هرگونه رابطه کارگزاری با بانک‌های پوسته ای ممنوع است. در صورتی که موسسه اعتباری دارای رابطه کارگزاری با بانک پوسته ای باشد و یا در صورت عدم تحقق شرایط مذکور در این ماده، موسسسه اعتباری باید در اسرع وقت اقدام به قطع رابطه با آن بانک نموده و مراتب را به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۵ – بانک مرکزی باید اقدام به ایجاد بانک اطلاعاتی از اسامی بانک‌های پوسته ای و کشورها و مناطق پرخطراز نظر پولشویی نماید. تمامی موسسات اعتباری موظفند قبل از برقراری روابط

کارگزاری، نسبت به استعلام از این پایگاه اقدام نمایند. استعلام از ایـن پایگـاه، رافـع مـسئولیت موسسه اعتباری درانجام بررسی‌های لازم و شناسایی دقیق بانک خارجی نمی باشد.

ماده ۶ ـ فهرست مناطق پرخطر از نظر پولشویی و مناطقی که امکان ثبت بانک پوسته ای در آن‌هـا وجود دارد و نیز تمهیدات نظارتی لازم توسط بانک مرکزی اعلام می شود. موسسه اعتباری موظف است قبل از برقراری روابط کارگزاری با بانک خارجی، اطمینان یابد بانک مـذکور، در ایـن منـاطق قرار ندارد. در صورت استقرار بانک مزبور در یکی از این مناطق، موسسه اعتباری باید ضمن اعـلام مراتب به بانک مرکزی، دقت و مراقبت لازم را در انجام تراکنش‌های مالی با آن بانک به عمل آورد.

تبصره: به طور کلی مناطق جهان به سه گروه اصلی تقسیم می شوند:

۱ـ مناطق با ریسک زیاد:

در برقراری روابط کارگزاری با این مناطق، موسسه اعتباری باید کنترل‌های مـضاعفی را بـه عمـل آورد.

۲ ـ مناطق با ریسک متوسط:

در برقراری روابط کارگزاری با این مناطق، موسسه اعتباری باید کنترل‌های کافی به عمل آورد.

۳ ـ مناطق با ریسک کم:

در برقراری روابط کارگزاری با این مناطق، موسسه اعتباری باید کنترل‌های معمول را اعمال نماید.

این دستورالعمل در ۶ ماده و ۴ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه بـا پولـشویی مـورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص مظنون در موسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای موثر تکالیف مقرر در آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به خصوص ماده ۱۰ آن، دستورالعمل «نحوه مراقبت از اشخاص مظنون در موسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- پولشویی: عبارت است از جرم پولشویی موضوع قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲؛

۱-۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۳- موسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض‌الحسنه، شرکت لیزینگ و سایر اشخاص حقیقی که به امر واسطه گری وجوه اقدام می نمایند و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارند.

تبصره: موسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری – صنعتی جمهوری اسلامی ایران نیز می شود.

۱-۴- اشخاص مظنون: کلیه اشخاصی که اسامی و مشخصات آنها بـه جهـت ظـن بـه ارتبـاط بـا فعالیت‌های پولشویی و تأمین مالی تروریسم از سوی واحد اطلاعات مالی تعیین و از طریق آن واحد و یا بانک مرکزی به موسسه اعتباری اعلام می شود.

۱-۵- معاملات و عملیات مشکوک: معاملات و عملیاتی که اشخاص با در دست داشتن اطلاعـات و یا قراین و شواهد منطقی ظن پیدا کنند که این معاملات و عملیات به منظور پولـشویی و یـا تـأمین مالی تروریسم انجام می‌شود.

۱-۶- مشتری (ارباب رجوع):

- **شخص حقیقی یا حقوقی که در موسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفـع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛**
- **هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابـل موسـسه اعتبـاری (و یـا ذینفـع یـا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتبـاری اسـت و از ناحیـه وی ممکـن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیـاتی متوجـه موسـسه اعتباری شود.**

۱-۷- شناسایی مشتری : شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل«شناسایی اولیه» و «شناسایی کامل» تقسیم می شود.

۱- ۸- شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یـا نماینـده، ثبـت مشخـصات اصیل.

۱- ۹- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارایه خدمات پایه به شرح مذکور در ایـن دستورالعمل.

۱-۱۰- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط موسسه اعتبـاری بـه مـشتری ارایـه می شود، اطلاق می گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو گروه «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایـه» تقسیم می شود.

۱-۱۰-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می شود که ارایه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با موسسه اعتباری استمرار نمی بخشد. ارایه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط موسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

- **حواله وجوه؛**
- **انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛**
- **خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛**
- **صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی(چک رمزدار) و پرداخت چک؛**

۱-۱۰-۲- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات توسط موسسات اعتباری می باشد و ارایه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. ارایه خدمات پایه به مشتری، مستلزم شناسایی کامل وی(علاوه بر شناسایی اولیه) به شرح مندرج در این دستورالعمل است . موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- **افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛**
- **اعطای تسهیلات وعملیات لیزینگ؛**
- **عملیات اعتبارات اسنادی؛**
- **صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی وظهر نویسی؛**
- **خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛**
- **اجاره صندوق امانات؛**
- **صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.**

نظارت بر عملیات و معاملات اشخاص مظنون

ماده ۲ - موسسه اعتباری موظف است عملیات و معاملات اشخاص مظنون را زیر نظر داشته، بر حسب دستورات صادره از سوی واحد اطلاعات مالی و یا بانک مرکزی در خصوص آن‌ها اقدام نماید.

دسترسی کارکنان به اسامی و مشخصات اشخاص مظنون

ماده ۳ – موسسه اعتباری موظف است اسامی و مشخصات اشخاص مظنون را در دسترس کارکنان ذی ربط خود که به ارائه خدمات به مشتریان می‌پردازند قرار داده، به آنها در جهت اجرای صحیح این دستورالعمل آموزش دهد.

محرمانه بودن اطلاعات

ماده ۴ - موسسه اعتباری موظف است اسامی و مشخصات اشخاص مظنون را محرمانه تلقی نموده، آن‌ها را تنها در اختیار کارکنان ذی ربط قرار دهد. در صورت افشا و هرگونه استفاده غیر مجاز از اطلاعات مذکور با متخلفین برابر قانون رفتار خواهد شد.

بروز رسانی

ماده ۵ - موسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از دریافت اسامی و مشخصات اشخاص مظنون، نسبت به بروز رسانی فهرست قبلی اقدام نمایند به نحوی که فهرست اشخاص مظنون به همراه آخرین اصلاحات آن همواره در اختیار کارکنان ذی ربط قرار داشته باشد.

تکلیف به تطبیق نرم‌افزارها

ماده ۶- موسسه اعتباری موظف است نرم افزارها و برنامه‌های مربوط به ارائه خدمات خود را به نحوی تنظیم نماید که ارائه کلیه خدمات به اشخاص مظنون صرفا در چارچوب دستورات واحد اطلاعات مالی و بانک مرکزی انجام پذیرد. لازم است نرم افزارهای مربوط به نحوی طراحی شود

که قابلیت تهیه و ارسال گزارش‌های مورد نیاز واحد اطلاعات مالی، توسط واحد مبارزه با پول شویی موسسه اعتباری فراهم شود.

گزارش دهی موردی

ماده ۷- موسسه اعتباری موظف است در هر موردی که بر اساس ماده ۲ این دستورالعمل اقدام می‌نماید مراتب را فورا از طریق واحد مبارزه با پولشویی خود- و یا در صورت عدم وجود چنین واحدی، از طریق بالاترین مقام موسسه اعتباری- به اطلاع واحد اطلاعات مالی برساند.

گزارش دهی ادواری

ماده ۸- موسسه اعتباری موظف است هر سه ماه یکبار گزارش جامعی از کلیه اقداماتی که در اجرای این دستورالعمل انجام داده است، به بانک مرکزی ارسال نماید.

این دستورالعمل در ۸ ماده و ۱ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/ ۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

دستورالعمل نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان موسسات اعتباری به نشانی پستی آن‌ها

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و در اجـرای مـوثر بنـد ۸ از ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ و اصلاحات پس از آن)، بند الف از مـاده ۷ قانون مبارزه با پولشویی(مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)، فصل دوم آیین‌نامـه اجرائی قانون مبارزه بـا پولـشویی موضـوع تـصویب نامـه شـماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مـورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربـوط بـه قـانون مبـارزه بـا پولـشویی، آیین‌نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شـماره ۲۱۱۸۱۵/ت ۳۹۳۹۵ هـ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیات وزیران؛ دستورالعمل «نحوه ارسال اسناد و مـدارک مـشتریان موسـسات اعتباری به نشانی پستی آن‌ها» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- موسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شـعبه و نماینـدگی بانـک خـارجی مـستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض‌الحسنه، شـرکت لیزینگ، شرکت سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که به امر واسطه گری وجوه اقـدام می نمایند.

تبصره: موسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری – صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.

۱-۳- مشتری (ارباب رجوع):

- **شخص حقیقی یا حقوقی که در موسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛**
- **هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل موسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه موسسه اعتباری شود.**

۱-۴- شناسایی مشتری : شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل«شناسایی اولیه» و «شناسایی کامل» تقسیم می شود.

۱-۵- شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت مشخصات اصیل.

۱-۶- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارایه خدمات پایه به شرح مذکور در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان موسسات اعتباری.

۱-۷- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط موسسه اعتباری به مشتری ارایه می شود، اطلاق می گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو گروه «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» تقسیم می شود.

۱-۸- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می شود که ارایه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با موسسه اعتباری استمرار نمی بخشد. ارایه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط موسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

- حواله وجوه؛
- انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛
- خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛
- صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی(چک رمزدار) و پرداخت چک.

۱-۹- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات توسط موسسات اعتباری می باشد و ارایه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. ارایه خدمات پایه به مشتری، مستلزم شناسایی کامل وی(علاوه بر شناسایی اولیه) به شرح مندرج در این دستورالعمل است . موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛
- اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛
- عملیات اعتبارات اسنادی؛
- صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی وظهر نویسی؛
- خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛
- اجاره صندوق امانات؛
- صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

۱-۱۰- شناسه ملی اشخاص حقوقی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره ۱۶۱۶۹/ت ۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می‌یابد.

۱-۱۱- شماره فراگیر اشخاص خارجی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت ۴۰۲۶۶ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می‌یابد.

۱-۱۲- اقامتگاه قانونی شخص حقوقی : به اقامتگاه قانونی ثبت شده در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی مستقر در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اطلاق می شود.

۱-۱۳- ساها (سامانه احراز هویت اشخاص): سامانه مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی است که از طریق ارتباط با مراجع ذی‌ربط از قبیل سازمان‌های ثبت احوال، ثبت اسناد و املاک کشور و ...، پاسخ به استعلام موسسات اعتباری در مورد احراز هویت اشخاص مختلف و نشانی آن‌ها را تسهیل می‌نماید.

لزوم ارسال اسناد و مدارک به نشانی پستی مشتری

ماده ۲- از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، موسسه اعتباری موظف است برای تحویل اسناد و مدارک مشتری که متقاضی استفاده از خدمات پایه برای بار نخست و یا در دفعات بعدی است(دسته چک، دفترچه حساب بانکی، کارت‌های بدهی و پرداخت و ...)، نامه‌ای را با پست سفارشی به نشانی پستی وی ارسال نماید و در آن به مشتری اطلاع دهد که صرفا با در دست داشتن اصل نامه مذکور و با مراجعه حضوری به موسسه اعتباری، می تواند اسناد و مدارک مزبور را دریافت نماید.

تبصره ۱: در مورد محل سکونت اشخاص حقیقی، کد پستی مندرج در کارت ملی و در مورد اقامتگاه قانونی اشخاص حقوقی، کد پستی مندرج در پایگاه‌های ذی‌ربط مبنای ارسال نامه به مشتری قرار می‌گیرد. موسسه اعتباری باید هنگام دریافت تقاضای مشتری برای دریافت خدمات پایه در بار نخست، اقدام به شناسایی کامل و مستند سازی نشانی پستی وی ـ به شرح ذیل ـ نموده و سوابق مربوط را در پرونده مشتری نگهداری نماید.

تبصره ۲ : موسسه اعتباری می تواند هزینه پست سفارشی ارسال مکاتبات را از مشتری اخذ نماید.

شیوه اخذ نشانی مشتری، اطمینان ازصحت و مستندسازی آن

ماده ۳- وسسه اعتباری موظف است هنگام شناسایی اشخاص حقیقی یا حقوقی و در چارچوب ضوابط مندرج در «دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان موسسات اعتباری»؛ اقدام به اخذ نشانی دقیق و کد پستی محل سکونت و یا اقامتگاه قانونی (در مورد شخص حقوقی)، شماره تلفن و یا دورنگار وی نماید. اخذ شماره صندوق پستی از مشتری به تنهایی کافی نیست.

ماده ۴- در صورتی که وکیل، وصی، قیم و یا ولی به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص دیگری متقاضی دریافت خدمات بانکی باشد، موسسه اعتباری باید نشانی دقیق و کد پستی محل سکونت و شماره تلفن آن‌ها را - علاوه بر شخص اصیل- اخذ نماید.

تبصره ۱ : موسسه اعتباری موظف است هنگام شناسایی کامل مشتری و یا وکیل، وصی، قیم و یا ولی وی؛ کد پستی مندرج بر روی کارت ملی و یا کارت شناسه ملی آن‌ها را با نشانی مندرج در ساها تطبیق داده و پس از حصول اطمینان از مطابقت آن‌ها، رونوشت اسناد مذکور را توسط صاحب امضای مجاز در موسسه اعتباری برابر اصل کرده، در پرونده مشتری نگهداری نماید.

تبصره ۲: کد و نشانی پستی مشتری که به شیوه فوق مستند سازی شده و در پرونده مشتری نگهداری می شود، مبنای مکاتبات موسسه اعتباری با مشتری خواهد بود. موسسه اعتباری باید در قرارداد با مشتری، تاکید نماید که وی موظف است هرگونه تغییر در کد و نشانی پستی خود را به مرجع ذی‌ربط(ثبت احوال و یا ثبت اسناد و املاک) اطلاع دهد.

ماده ۵- در مورد حساب‌های مشترک، موسسه اعتباری موظف است در مورد هر یک از صاحبان امضا، اطلاعات مذکور در مواد ۳ و ۴ این دستورالعمل را اخذ نموده، نسبت به ارسال مدارک به نشانی پستی یکی از آن‌ها (برابر توافق بین موسسه اعتباری و صاحبان امضاء) اقدام نماید.

ماده ۶ – به منظور مستندسازی نشانی،کد پستی، شماره تلفن و شماره دورنگار مشتری، موسسه اعتباری موظف است:

۱-۶- در شناسایی اولیه شخص حقیقی، کد پستی محل سکونت وی را با مندرجات اصل کارت ملی تطبیق دهد. در مورد شخص حقیقی خارجی مقیم ایران، نشانی پستی وی را با مدارک معتبر شناسایی- در چارچوب دستورالعمل شناسایی مشتریان اعتباری- تطبیق دهد.

۲-۶- در شناسایی اولیه شخص حقوقی، کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی را برابر ضوابط مندرج در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان موسسات اعتباری تطبیق دهد.

۳-۶- در شناسایی کامل اشخاص حقیقی (اعم از ایرانی یا خارجی)، لازم است علاوه بر تکالیف مذکور در بندهای فوق، نشانی و کد پستی ارایه شده از سوی مشتری از ساها و یا پایگاه‌های

اطلاعاتی ذی‌ربط استعلام شود. استعلام کننده باید زمان اخذ تاییدیه از پایگاه‌های ذی‌ربط را به همراه مشخصات خود روی تصویر سند یاد شده گواهی نماید.

۴-۶- در شناسایی کامل اشخاص حقوقی(اعم از ایرانی یا خارجی)، لازم است علاوه بر تکالیف ذکر شده در شناسایی اولیه، نشانی و کد پستی اقامتگاه قانونی ارایه شده از سوی مشتری از پایگاه‌های اطلاعاتی ذی‌ربط استعلام شود. همچنین موسسه اعتباری موظف است کد پستی و نشانی محل سکونت دارندگان امضای مجاز مشتریان حقوقی را با اطلاعات مندرج در ظهر کارت ملی آن‌ها تطبیق داده و صحت آن را از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی ذی‌ربط استعلام نماید. استعلام کننده باید زمان اخذ تاییدیه ازپایگاه‌های ذی‌ربط را به همراه مشخصات خود روی تصویر سند یاد شده گواهی نماید. به منظور مستند سازی کد پستی و نشانی محل سکونت دارندگان امضای مجاز در مشتریان حقوقی، لازم است این افراد همانند مشتریان حقیقی در موسسه اعتباری حضور یابند.

۵-۶- در صورت وجود هر گونه تناقض بین نشانی و کد پستی و یا کد پستی مندرج در کارت با کد پستی ارائه شده از سوی مشتری، مؤسسه اعتباری موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

- **در صورت مغایرت بین نشانی و کد پستی ارائه شده از سوی مشتری با نشانی و کد پستی پایگاه شرکت پست، باید از مشتری خواسته شود نشانی یا کد پستی خود را اصلاح نماید.**
- **در صورت مغایرت بین کد پستی ارائه شده از سوی مشتری با کد پستی درج شده در ظهر کارت ملی (برای نشانی محل سکونت اشخاص حقیقی) ضمن ارائه خدمت به مشتری، به مدت یک ماه به مشتری مهلت داده می‌شود تا نسبت به ارائه کارت ملی جدید که کد پستی جدید در ظهر آن درج شده باشد اقدام نماید. بدیهی است در این مدت هیچ تسهیلاتی به مشتری ارائه نخواهد شد و صرفاً خدماتی از قبیل افتتاح حساب سپرده سرمایه‌گذاری یا قرض الحسنه پس انداز ارائه می شود. در صورت عدم ارائه کارت ملی جدید طی مدت یاد شده از سوی مشتری، مراتب جهت اتخاذ تصمیم به بانک مرکزی گزارش می شود. بانک مرکزی پس از استعلام از مراجع ذی صلاح، ادامه یا قطع ارائه خدمات به مشتریان مذکور را مشخص می کند.**

- **در صورت مغایرت بین کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی ارائه شده از سوی مشتری با کد پستی مندرج در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی، ارائه خدمت تا زمان اصلاح یکی از دو مورد فوق متوقف خواهد شد.**
- **در صورتی که کد پستی شخص حقوقی در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی درج نشده باشد باید از مشتری خواسته شود به سازمانی که نسبت به درج مشخصات شخص حقوقی در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی اقدام کرده است، مراجعه نموده، نشانی و کد پستی خود را اصلاح نماید. در این صورت، ارائه هر گونه تسهیلات و خدمات به مشتری از سوی موسسه اعتباری متوقف خواهد شد.**

ایجاد و به روزآوری اطلاعات مربوط به نشانی مشتری

ماده ۷ – موسسه اعتباری موظف است در کلیه فرم‌ها یا اسناد مورد استفاده برای مشتریان، محل مناسبی را برای درج شماره یا شناسه ملی یا شماره فراگیر اشخاص خارجی و کد پستی وی تعبیه کند و این مشخصات را به طور کامل و دقیق دریافت نماید.

ماده ۸– موسسه اعتباری موظف است در کلیه نرم افزارها و سیستم‌های اطلاعاتی مورد استفاده برای ثبت عملیات بانکی مشتریان، محل لازم برای درج شماره یا شناسه ملی یا شماره فراگیر اشخاص خارجی و کد پستی آن‌ها را ایجاد کند به گونه ای که امکان جستجو بر اساس مشخصات مذکور فراهم باشد. همچنین موسسه اعتباری موظف است سازوکار لازم برای به روزرسانی کد پستی و شماره یا شناسه‌های فوق‌الذکر را در نرم افزارها و سیستم‌های خود اعمال نماید.

ماده ۹ – موسسه اعتباری موظف است کد پستی و اطلاعات مربوط به نشانی مشتری و سایر مشخصات وی در سیستم‌های اطلاعاتی خود را حداقل هر شش ماه یک بار به مراجع ذی‌ربط ارسال و صحت آن را کنترل و آخرین تغییرات را دریافت و در سیستمهای خود اعمال نماید. از نظر موسسه اعتباری، آخرین نشانی مشتری، نشانی ارائه شده از سوی پایگاه ذی‌ربط است حتی اگر مشتری نشانی خود را راساً اصلاح نکرده باشد. این موضوع باید در قرارداد منعقده با مشتریان ذکر

شود. در صورتی که پیش از به روز رسانی اطلاعات ، مشتری خواهان اصلاح نشانی و کد پستی خود باشد اصلاح آنها مشروط به مطابقت اطلاعات ارائه شده با اطلاعات پایگاههای ذی‌ربط است.

ماده ۱۰- در صورتی که پس از انجام تکالیف مقرر در مواد فوق، مشخص شود کد پستی مشتری (حقیقی، حقوقی) متعلق به وی نیست، موسسه اعتباری باید مراتب را در قالب گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

ماده ۱۱- موسسه اعتباری موظف است پس از ابلاغ این دستورالعمل، تکالیف مذکور در این دستورالعمل را در مورد مشتریان فعلی خود که به واسطه دریافت خدمات پایه از قبل، ارتباط با موسسه را حفظ کرده اند، عملی سازد.

تبصره- آن دسته از مشتریان فعلی که در مرحله تطبیق، مشخصات آن‌ها دارای مغایرت بوده است، موظف هستند ظرف مدت ۳ ماه نسبت به رفع مغایرت اقدام نمایند. چنانچه مغایرت مذکور رفع نگردد، واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری موظف است موارد را در قالب گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی اطلاع دهد.

ماده ۱۲- موسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل از ارایه خدمت به کلیه مشتریان فاقد کد پستی خودداری نماید. به محض ارایه کد پستی توسط مشتری، ارایه خدمت به دارنده حساب ادامه می یابد.

این دستورالعمل در ۱۲ ماده و ۶ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

دستورالعمل مجموعه اقدامات و تدابیر لازم برای حصول اطمینان از رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در واحدهای برون مرزی موسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و در اجرای موثر ماده ۳۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و به منظور حصول اطمینان از اجرای کامل مقررات مذکور در کلیه واحدهای برون مرزی موسسات اعتباری و اجتناب آن‌ها از قرار گرفتن در معرض ریسک شهرت؛ دستورالعمل «مجموعه اقدامات و تدابیر لازم برای حصول اطمینان از رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در واحدهای برون مرزی موسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- قانون: قانون مبارزه با پولشویی(مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)؛

۱-۳- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۴- موسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض‌الحسنه،

شرکت لیزینگ، شرکت سرمایه‌پذیر و سایر اشخاص حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند.

تبصره: موسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.

۱-۵- ریسک شهرت: احتمال بروز زیان در اثر از دست‌دادن حسن شهرت به دلایلی از جمله وضعیت نامطلوب مالی، تنزل رتبه اعتباری و یا از دست‌دادن اعتماد عمومی.

۱-۶- واحد برون مرزی: دفتر نمایندگی و یا شعبه موسسه اعتباری در خارج از کشور؛

۱-۷- کشور مقصد: کشور محل استقرار واحد برون مرزی موسسه اعتباری؛

۱-۸- واحد مستقل خارج از کشور (Subsidiary): به شخص حقوقی مستقلی اطلاق می شود که به عنوان یک موسسه اعتباری در کشور مقصد به ثبت رسیده است و تحت کنترل یک موسسه اعتباری در جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۲- موسسه اعتباری که دارای واحدهای برون مرزی می باشد، موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که قوانین و مقرارت مبارزه با پولشویی و دستورالعمل‌های احتیاطی صادره از سوی بانک مرکزی، به طور کامل جهت اجرا به واحدهای مذکور ابلاغ شود.

ماده ۳- موسسه اعتباری باید اطمینان یابد که کارکنان واحدهای برون مرزی آن، آموزش‌های لازم را در زمینه مقررات مبارزه با پول‌شویی و شیوه اجرای وظایف محوله طی کرده، شناخت کافی از مفاهیم مربوط دارند.

ماده ۴- واحدهای برون مرزی موظفند بر اساس اعلام نظر بانک مرکزی در خصوص رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی در کشورهای مقصد، به ترتیب زیر اقدام نمایند:

۱- در صورتی که در کشور مقصد، مقررات مبارزه با پولشویی مطابق استانداردهای بین‌المللی حاکم باشد؛ واحد برون مرزی باید مقررات مصوب را به طور دقیق و کامل اجرا نماید.

۲- در صورتی که مقررات کشور مقصد، از کیفیت پایین تری نسبت به استانداردها و مقررات جمهوری اسلامی ایران برخوردار باشد، واحد برون مرزی باید مقررات جمهوری اسلامی ایران را اجرا نماید.

۳- در صورتی که کشور مقصد دارای مقرراتی در زمینه مبارزه با پولشویی نباشد واحد برون مرزی باید مقررات جمهوری اسلامی ایران را اجرا نماید. در این صورت و یا چنانچه کشور مقصد از محیط‌های پر خطر در زمینه پولشویی باشد؛ موسسه اعتباری موظف است مراتب را به بانک مرکزی جهت ارایه راه کار گزارش کند.

۴- بازرسان مؤسسه اعتباری باید در بازرسی از واحدهای برون مرزی،گزارش مفصلی را از شرایط حاکم بر کشور مقصد (در زمینه خطر پول‌شویی و اعمال دقیق مقررات مبارزه با پولشویی) برای هیات مدیره موسسه اعتباری- و یا در صورت عدم برخورداری از هیات مدیره؛ برای بالاترین مقام آن- تهیه کنند.

۵- واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری موظف است به طور مستمر؛ وضعیت کشورهایی که موسسه اعتباری در آن‌ها دارای واحد برون مرزی است از نظر میزان انطباق با استانداردهای بین‌المللی و مقررات مبارزه با پولشویی در ایران تحت پایش داشته و تحولات مربوطه را به هیات مدیره موسسه اعتباری - و یا در صورت عدم برخورداری از هیات مدیره؛ برای بالاترین مقام موسسه- گزارش کند. همچنین موسسه اعتباری باید یک نسخه از گزارش‌های تهیه شده را برای بانک مرکزی ارسال نماید.

۶- رعایت تکالیف مقرر در این دستورالعمل - در صورتی که امکان قانونی آن از نظر کشور مقصد وجود داشته باشد - باید توسط واحدهای مستقل خارج از کشور موسسه اعتباری (Subsidiary) نیز رعایت شود.

این دستورالعمل در ۴ ماده و ۱ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

آیین‌نامه مدت وطرز نگاهداری اوراق بازرگانی ،اسناد ودفاتر بانکها

شورای پول و اعتبار در یکهزار و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ به استناد بند (و) از ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیرماه ۱۳۵۱، «آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها» را که از این پس به اختصار آیین‌نامه نامیده می‌شود، در ۱۲ ماده و ۱۱ تبصره، به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول- گستره شمول

ماده ۱- اسناد موضوع این آیین‌نامه مشتمل بر: اسناد، اوراق بازرگانی، مدارک و دفاتر بانک‌ها، در پنج سطح به شرح ذیل تعریف می‌شود:

۱-۱- اسناد سطح اول شامل:

الف- اسناد و مدارک مالکیت اموال منقول و غیرمنقول بانک

ب- اساسنامه، سوابق و مدارک مربوط به تاسیس بانک

پ- دفاتر سهام بانک

ت- صورت‌جلسات مجامع و هیات مدیره بانک

ث- نسخ اصلی ترازنامه بانک و ضمایم مربوطه که به تصویب مجمع عمومی رسیده و گزارش عملکرد هیات مدیره؛

۱-۲- اسناد سطح دوم شامل:

الف- دفترکل

ب- دفتر روزنامه

۱-۳- اسناد سطح سوم شامل:

الف- کارت‌های نمونه امضاء، مدارک احراز هویت و افتتاح انواع حساب‌های ارزی و ریالی مشتریان

ب- لاشه انواع چک‌ها از جمله چک عادی اشخاص، چک‌پول، ایران‌چک، چک بانکی و غیره، سفته‌ها و بروات واگذاری و سایر اسناد اعم از خریداری یا وصولی ارزی و ریالی

پ- گواهی‌نامه‌های عدم پرداخت چک‌های برگشتی و مدارک رفع سوء اثر چک‌های برگشتی

ت- کلیه قراردادهای منعقده و موافقت‌نامه‌های بین بانک و اشخاص (به غیر از قراردادهای مربوط به تسهیلات اعطایی)

ث- اسناد مربوط به عملیات حساب‌های معاملات داخلی بانک که از طریق مناقصه یا مزایده انجام شده

ج- لاشه ضمانت‌نامه‌ها و اسناد ذیربط

چ- مدارک نقل و انتقال سهام

ح- نسخ دوم گواهی‌نامه‌های سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

خ- کلیه اوراق و اسناد مربوط به خرید و فروش ارزهای خارجی، حوالجات ارزی، کارت‌های اعتباری ارزی(و) پیمان‌نامه‌های ارزی

د- کلیه اوراق و اسناد مربوط به حوالجات، اتاق پایاپای، صندوق امانات و اوراق مشارکت

ذ- اوراق و اسناد مربوط به اعتبارات اسنادی وارداتی و صادراتی

ر- کلیه اسناد حسابداری اعم از ارزی و ریالی، نقدی و انتقالی

۱-۴- اسناد سطح چهارم شامل:

الف- قراردادها، اوراق و اسناد مربوط به تسهیلات اعطایی و اعتبارات استفاده شده مشتریان

ب- اوراق مربوط به فروش اثاث و وسایل فرسوده و مستعمل و اسقاط شده

پ- اوراق و مدارک مربوط به اسناد تجاری تنزیل شده

ت- اوراق مربوط به خرید ملزومات و اموال منقول و غیرمنقول بانک

۱-۵- اسناد سطح پنجم شامل:

الف- دفاتر ثبت نامه‌های صادره و وارده

ب- دفاتر ارسال مراسلات

پ- ته‌چک‌های صادره ادارات و واحدهای بانک

تبصره- تعیین سطح سایر اسناد حسب مورد بنا به پیشنهاد بانک‌ها و تایید بانک مرکزی انجام خواهد شد.

فصل دوم– مدت نگهداری اطلاعات مربوط به اسناد

ماده ۲- بانک‌ها موظفند اطلاعات مربوط به اسناد سطح اول، دوم، سوم و بندهای (الف) از سطوح چهارم و پنجم را به صورت الکترونیکی و حداقل به مدت ۱۰ سال نگهداری نمایند.

فصل سوم– مدت و نحوه نگهداری اسناد

ماده ۳- مدت نگهداری اسناد

۳-۱- بانک‌ها مکلفند عین اسناد سطح اول را برای همیشه نگهداری نمایند.

۳-۲- بانک‌ها مکلفند عین اسناد سطح دوم را حداقل به مدت ۱۰ سال پس از پایان سال مالی نگهداری نمایند.

۳-۳- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح سوم را حداقل به مدت ۵ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.

۳-۴- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح چهارم را حداقل به مدت ۳ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.

۳-۵- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح پنجم را حداقل به مدت ۱ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.

تبصره ۱- بانک‌ها مکلفند هر یک از اسنادی را که قبل از اتمام مدت نگهداری آن‌ها، دعوایی نسبت به آن‌ها اقامه شده حداقل تا مختومه شدن دعوی و تعیین تکلیف نهایی نگهداری نمایند.

تبصره ۲- لازم است سایر اسنادی که به موجب قوانین باید تا مدت معینی نگهداری شوند، برای همان مدت نگهداری گردند.

ماده ۴- نحوه نگهداری اسناد

۴-۱- به صورت فیزیکی:

بانک‌ها موظفند با اتخاذ تدابیر و تمهیدات مقتضی به گونه‌ای عمل نمایند که ضمن حفظ امنیت و کیفیت اسناد ، امکان دسترسی به عین آن اسناد در مواقع مورد نیاز به سهولت فراهم شود.

۴-۲- به صورت تصاویر دیجیتالی:

بانک‌ها می‌توانند اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم را علاوه بر نگهداری به صورت فیزیکی، در چارچوب نظامی یکپارچه و مبتنی بر دستورالعملی مدون که به تصویب هیات مدیره هر بانک می‌رسد، به صورت تصاویر دیجیتالی نیز نگهداری نمایند.

تبصره ۱- در صورت تهیه تصاویر دیجیتالی، نگهداری فیزیکی اسناد در محل تهیه و تولید آن‌ها الزامی نمی‌باشد.

تبصره ۲- در صورت نگهداری فیزیکی اسناد در مکانی غیر از محل تهیه و تولید آن‌ها، هیات مدیره بانک موظف است شرایط و تمهیداتی را فراهم نماید که امکان دسترسی به اصل اسناد حداکثر ظرف مدت چهار روز کاری، فراهم باشد.

۴-۳- به صورت میکروفیلم:

بانک‌ها می‌توانند کلیه اسناد خود را منوط به انجام مراحل مقرر در ماده ۷، به صورت میکروفیلم نگهداری نمایند.

فصل چهارم- امحاء اسناد

ماده ۵- امحاء پس از موعد

امحاء اسناد سطوح دوم، سوم، چهارم و پنجم پس از سپری شدن مدت‌های مقرر در بندهای ۳-۲، ۳-۳، ۳-۴ و ۳-۵ و در چارچوب مقررات داخلی بانک‌ها بلامانع است.

ماده ۶- امحاء پیش از موعد

بانک‌ها می‌توانند پیش از سپری شدن مدت‌های مقرر در ماده ۳، اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم را منوط به انجام مراحل مذکور در ماده ۷ امحاء نمایند.

ماده ۷- فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به«روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم»

امحاء اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم پیش از مدت‌های مقرر در ماده ۳، منوط به انجام مراحل ذیل مجاز می‌باشد:

الف- تعیین یک واحد سازمانی برای انجام فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به «روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم».

ب- اختصاص یک مکان مناسب برای اجرای کلیه مراحل مربوط به «روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم».

پ- انتقال کلیه اسناد مورد نظر به مکان مذکور در بند (ب).

ت- آماده‌سازی اسناد مورد نظر برای انجام عملیات تصویربرداری دیجیتالی از آن‌ها.

ث- تهیه تصاویر دیجیتالی از اسناد.

ج- کنترل، ویرایش و استاندارد نمودن تصاویر دیجیتالی تهیه شده به نحوی که امکان بازیابی، دسته‌بندی یا تجزیه و تحلیل اطلاعات آن‌ها به سهولت امکان‌پذیر باشد.

چ- فیلم‌برداری از تصاویر دیجیتالی بر روی رول‌های میکروفیلم توسط دستگاه‌های آرشیو رایتر (Archive writer).

ح- کنترل دقیق میکروفیلم تهیه شده از حیث وضوح تصویر و خوانا بودن مطالب انتقال یافته. در صورتی‌که مندرجات میکروفیلمی خوانا نباشد، لازم است از نسخه مربوط مجدداً تصویر دیجیتالی تهیه شده و پس از فیلم‌برداری به انتهای رول میکروفیلم اضافه گردد.

خ- تهیه صورت‌جلسه انطباق اسناد با میکروفیلم و امضاء آن توسط هیاتی متشکل از اعضای ذیل:

- رئیس یا معاون بایگانی کل

- رئیس یا معاون واحد سازمانی مسئول انجام فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم

- نماینده اداره بازرسی

- نماینده اداره حقوقی

-نماینده اداره حراست

- نماینده واحد خدمات ماشینی یا انفورماتیک یا حسابرسی فنآوری اطلاعات

د- تهیه تصویر دیجیتالی از صورت‌جلسه ذکر شده در بند (خ) و فیلم‌برداری از آن تصویر در ابتدا و انتهای هر رول میکروفیلم.

تبصره ۱- در صورت وجود مطلب یا نوشته‌ای ظهر اسناد، باید از آن مندرجات نیز میکروفیلم تهیه شود.

تبصره ۲- نگهداری عین صورت‌جلسات مذکور در بند (خ) تا زمان امحاء میکروفیلم‌ها الزامی می‌باشد.

تبصره ۳- ریاست هیات مذکور در بند (خ) بر عهده رئیس یا معاون بایگانی کل بوده و جلسات هیات، زیر نظر وی تشکیل و اداره می‌گردد.

تبصره ۴- چنانچه در نمودار سازمانی بانک، اشخاص یا واحدهای مذکور در بند (خ) وجود نداشته باشند، هیات مدیره آن بانک موظف است اشخاص یا ادارات جایگزین را تعیین کند.

تبصره ۵- تعیین میزان و حدود اختیارات و صلاحیت‌های هیات مذکور در بند (خ) بر عهده هیات مدیره بانک می‌باشد.

تبصره ۶- حضور تمامی اعضای هیات مذکور در بند (خ) برای اجرای فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به «روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم» الزامی است.

ماده ۸- میکروفیلم‌های تهیه شده مطابق با این آیین‌نامه در حکم اصول اسناد مربوط تلقی می‌گردد و در کلیه دادگاه‌ها قابل استناد می‌باشد.

فصل پنجم- اسناد الکترونیکی

ماده ۹- اسنادی که مطابق با ماده ۲ قانون تجارت الکترونیکی؛ با وسایل الکترونیکی، نوری و یا فناوری‌های جدید اطلاعات، تولید، ارسال، دریافت، ذخیره یا پردازش می‌شوند، منوط به رعایت ماده ۸ قانون مذکور در حکم اصول اسناد می‌باشند. بانک‌ها مکلفند اسناد الکترونیکی مربوط به سطوح دوم، سوم، چهارم و پنجم را حداقل به مدت ۱۰ سال نگهداری نمایند.

ماده ۱۰- بانک‌ها ملزم به تهیه نسخه پشتیبان از کلیه اسناد الکترونیکی می‌باشند به گونه‌ای که در صورت هرگونه آسیب، خدشه و اختلال برای یک نسخه، نسخه دیگر مصون بماند.

فصل ششم- سایر مقررات

ماده ۱۱- بانک‌ها مکلفند اسناد و مدارکی را که بر اساس مقررات موضوعه ارزش تاریخی دارند، مطابق با قانون تاسیس سازمان اسناد ملی ایران نگهداری نمایند.

ماده ۱۲- مفاد این آیین‌نامه در خصوص موسسات اعتباری غیر بانکی که دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بوده و تحت نظارت این بانک قرار دارند نیز نافذ می‌باشد.

با تصویب این آیین‌نامه، آیین‌نامه مصوب مورخ ۱۳۵۳/۱۲/۶ و مصوبات مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۱۹ و ۱۳۶۹/۱۰/۸ این شورا درخصوص آیین‌نامه مذکور منسوخ اعلام می‌گردد.

جدول موضوع ماده ۳

ردیف	نام سند	زمان پایه
اسناد سطح سوم		
الف	کارت‌های نمونه امضاء، مدارک احراز هویت و افتتاح انواع حساب‌های ارزی و ریالی مشتریان	از تاریخ بسته شدن حساب یا تغییر دارندگان حق امضا یا تغییر امضا
ب	لاشه انواع چک‌ها از جمله چک عادی اشخاص، چک‌پول، ایران‌چک، چک بانکی و غیره، سفته‌ها و بروات واگذاری و سایر اسناد اعم از خریداری یا وصولی ارزی و ریالی	از تاریخ تصفیه
پ	گواهی‌نامه‌های عدم پرداخت چک‌های برگشتی و مدارک رفع سوء اثر چک‌های برگشتی	از تاریخ صدور
ت	کلیه قراردادهای منعقده و موافقت‌نامه‌های بین بانک و اشخاص (به غیر از قراردادهای مربوط به تسهیلات اعطایی)	از تاریخ انقضاء قرارداد و تصفیه حساب
ث	اسناد مربوط به عملیات حساب‌های معاملات داخلی بانک که از طریق مناقصه یا مزایده انجام شده	از تاریخ انجام معامله
ج	لاشه ضمانت‌نامه‌ها و اسناد ذیربط	از تاریخ انقضاء یا تصفیه حساب
چ	مدارک نقل و انتقال سهام	از تاریخ نقل و انتقال
ح	نسخ دوم‌گواهی‌نامه‌های سپرده‌های‌سرمایه‌گذاری مدت‌دار	از تاریخ بسته‌شدن حساب
خ	کلیه اوراق و اسناد مربوط به خرید و فروش ارزهای خارجی، حوالجات ارزی، کارت‌های اعتباری ارزی و پیمان‌نامه‌های ارزی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
د	کلیه اوراق و اسناد مربوط به حوالجات، اتاق پایاپای، صندوق امانات و اوراق مشارکت	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ذ	اوراق و اسناد مربوط به اعتبارات اسنادی وارداتی و صادراتی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ر	کلیه اسناد حسابداری اعم از ارزی و ریالی، نقدی و انتقالی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی

ردیف	نام سند	زمان پایه
اسناد سطح چهارم		
الف	قراردادها، اوراق و اسناد مربوط به تسهیلات اعطایی و اعتبارات استفاده شده مشتریان	از تاریخ تصفیه حساب و فک رهن از وثایق
ب	اوراق مربوط به فروش اثـاث و وسـایل فرسـوده و مـستعمل و اسقاط شده	از تاریخ فروش
پ	اوراق و مدارک مربوط به اسناد تجاری تنزیل شده	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ت	اوراق مربوط به خرید ملزومات و اموال غیر منقول بانک	از تاریخ خرید
اسناد سطح پنجم		
الف	دفاتر ثبت نامه‌های صادره و وارده	از تاریخ بسته شدن دفتر
ب	دفاتر ارسال مراسلات	از تاریخ بسته شدن دفتر
پ	ته‌چک‌های صادره ادارات و واحدهای بانک	از تاریخ اتمام دسته چک‌ها

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/٤/۱۵ ، موضوع ابلاغ «آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها» مصوب یکهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ شورای پول و اعتبار، بدینوسیله مراتب زیر را به استحضار می‌رساند:

1. **مطابق با ماده ٦ آیین‌نامه صدرالذکر، بانک‌ها می‌توانند پیش از سپری شدن مدت‌های مقرر در ماده ۳، اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم را منوط به انجام مراحل مذکور در ماده ۷، امحاء نمایند. بدیهی است هرگونه اقدام مغایر با مفاد قانونی فوق‌الذکر از قبیل امحاء سهوی یا عمدی اسناد مذکور پیش از مواعید مقرر، از نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تخلف محسوب گردیده و موجب اعمال مجازات‌های قانونی و اداری خواهد شد.**
2. **مطابق با قانون مبارزه با پولشویی و آیین‌نامه اجرایی آن و همچنین مفاد ماده ۲ «آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها»، بانک‌ها موظفند تمهیدات لازم برای ثبت و نگاهداری اطلاعات مرتبط با صادر کننده، ظهرنویسان و گیرنده اسناد ذکر شده در بند«ب» از سطح سوم (به ویژه چک‌های عادی و بانکی) را به گونه‌ای فراهم نمایند، که امکان جستجو براساس هر یک از شناسه‌های مذکور میسر باشد.**

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب فوق به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/موسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید.

جهت اطلاع مدیران عامل بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید

باسلام

احتراماً؛ بدینوسیله به استحضار می‌رساند با استناد به اختیارات موضوع تبصره ماده (۱) آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها، مصوب ۱۳۸۹/۰۳/۲۵ شورای پول و اعتبار، کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در هشتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ خود که به تأیید ریاست کل محترم بانک نیز رسیده است، مقرر نمود که عبارت زیر به انتهای قسمت (ح) بند (۳-۱) ماده (۱) "*آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها*" اضافه گردد:

"*...و همچنین انواع اوراق گواهی سپرده بانک‌ها.*"

با عنایت به مراتب فوق، ضمن ارسال یک نسخه از آیین‌نامه اصلاح شده فوق‌الذکر، خواهشمند است دستور فرمایند، اقدامات لازم در خصوص اجرای مصوبه مزبور معمول گردد.

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی، موسسه اعتباری توسعه، شرکت دولتی پست‌بانک و بانک قرض‌الحسنه مهر ایران ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو نامه‌های شماره مب/۱۹۴۴ مورخ ۱۳۸۶/۵/۱۱، مب/۴۹۴۹ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۸، مب/۲۷۰۶۹ مورخ ۱۳۸۷/۸/۶ و نامه شماره ۷۱۷۸۳ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۹ به پیوست آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یکهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ شورای پول و اعتبار جهت اجرا ایفاد می‌گردد.

یادآوری می‌نماید از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، آیین‌نامه مصوب مورخ ۱۳۵۳/۱۲/۶ و مصوبات مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۱۹ و ۱۳۶۹/۱۰/۸ شورای پول و اعتبار در این خصوص کان‌لم‌یکن تلقی می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط آن بانک/موسسه اعتباری ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت به عمل آید.

شماره: ۹۰/۲۷٤٥۰۸
تاریخ: ۱۳۹۰/۱۱/۱۷
پیوست: دارد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و موسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.

باسلام؛

پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۶ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای موثر تکالیف مقرر در قانون مبارزه با پولشویی و آیین نامه اجرایی آن موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، به پیوست دستورالعمل های ذیل که در دوازدهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسیده است، جهت استحضار و اجرای موثر در آن بانک/ موسسه ابلاغ می‌شود:

۱ـ دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی موسسات اعتباری در ۲۲ ماده و ۱۴ تبصره؛

۲ ـ دستورالعمل نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارایه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در موسسات اعتباری در ۱۲ ماده و ۶ تبصره؛

۳ ـ دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی ها در ۲۰ ماده و ۱۱ تبصره.

در این رابطه، ذکر نکات ذیل ضروری است:

الف ـ همان گونه که ملاحظه می‌فرمایند، دو دستورالعمل نخست ناظر بر موسسات اعتباری از جمله بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی(به شرح تعریف ارایه شده در بخش تعاریف هر یک از آن ها) بوده و دستورالعمل سوم ناظر بر صرافی ها است. از این رو، بانک‌هایی که دارای صرافی هستند باید علاوه بر ابلاغ دو دستورالعمل نخست به واحدهای ذی ربط، دستورالعمل سوم را نیز جهت اجرا به صرافی های تابعه ابلاغ نمایند.

تهران- بلوار میرداماد- شماره ۱۴۴، تلفن: ۲۹۹۵۱

صندوق پستی: ۷۱۷۷ / ۱۵۸۷۵، فاکس: ۶۶۷۲۵۶۷۴، سایت اینترنتی: www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ب ـ موسسات اعتباری باید حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این بخشنامه(زمان اجـرا)، ضـوابط مـذکور در دسـتورالعمل چگـونگی شناسـایی مـشتریان خـارجی موسـسات اعتباری(موضوع بند ۱ فوق) را مبنای شناسایی این اشخاص قرار دهند و از این رو پس از طی زمان یاد شده، ضوابط مذکور در بخشنامه های شماره ۳۱۱۸/ه مـورخ ۱۳۸۷/۶/۳۰ و ۵۵۵۵۶ مورخ ۱۳۸۷/۹/۱۶ این بانک برای شناسایی مشتریان خارجی، ملغی می شود.

در پایان، ضمن تاکید مجدد بـر رعایـت بنـدهای «ب» تـا «چ» بخـشنامه شـماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۶ این بانک، خواهشمند است دستور فرمایند مجموعه پیوست به قید تسریع در اختیـار تمامی واحدهای ذی ربط قرار گیرد./۱۰۷۶۷۸۳

اداره مبـارزه بـا پولـشویـی

عبدالمهدی ارجمندنژاد ۲۳۱۶

سعید علی اکـبری ۲۳۳۱-۰۲

تهران-بلوار میرداماد-شماره ۱۴۴، تلفن: ۲۹۹۵۱

صندوق پستی: ۷۱۷۷ / ۱۵۸۷۵، فاکس: ۶۶۷۲۵۶۷۴، سایت اینترنتی: www.cbi.ir

بسمه تعالی

دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی ها

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب ـ دوم بهمن ماه ۱۳۸٦ مجلس شورای اسلامی)، آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱٤۳٤/ت ٤۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱٤ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، آیین نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۱۵/ت ۳۹۳۹۵ ه مورخ ۱۳۸٦/۱۲/۲٦ هیات وزیران و همسویی با ضوابط و معیارهای بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، " دستور العمل اجرایی مبارزه با پولشویی در صرافی ها " به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱ ـ در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- قانون: قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸٦/۱۱/۲؛

۱-۳- آیین نامه: آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱٤۳٤/ ت ٤۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱٤ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛

۱-٤- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز و مستقل، که مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارش های معاملات مشکوک به مراجع ذیربط را به عهده دارد (به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

۱-۵- صرافی: هر شرکت سهامی خاص و یا تضامنی که با اخذ مجوز از بانک مرکزی به عملیات خرید و فروش یا نقل و انتقال ارز به صورت نقدی، حواله ای و یا به واسطه کارگزاران خارج از کشور و یا به خرید و فروش مسکوک طلا و نقره اشتغال داشته باشد.

۱-٦- سقف مقرر: مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال وجه نقد یا معادل آن به سایر ارزها و کالای گران بها. هیات وزیران در صورت نیاز، سقف مذکور را با توجه به شرایط اقتصادی کشور تعدیل خواهد نمود.

۱-۷- وجه نقد: هر گونه مسکوک و اسکناس و انواع چک هایی که نقل و انتقال آن‌ها مستند نشده و غیر قابل رد یابی باشد، مانند چک های عادی در وجه حامل و سایر چک هایی که دارنده آن غیر ذی نفع اولیه باشد (از قبیل چک های پشت نویس شده توسط اشخاص ثالث، انواع چک پول، چک مسافرتی و ایران چک و موارد مشابه).

۱-۸- پولشویی: عبارت است از جرم پولشویی موضوع ماده ۲ قانون؛

۱-۹- معاملات و عملیات مشکوک : معاملات و عملیاتی که اشخاص با در دست داشتن اطلاعات و یا قراین و شواهد منطقی ظن پیدا کنند که

این معاملات و عملیات به منظور پولشویی و یا تامین مالی تروریسم انجام می‌شود.

۱-۱۰- ارباب رجوع (مشتری) : هر شخص اعم از اصیل، وکیل یا نماینده قانونی که برای برخورداری از خدمات، انجام معامله و یا نقل و انتقال وجوه به صرافی مراجعه می نماید.

۱-۱۱- شناسایی ارباب رجوع: شناخت و تأیید هویت ارباب رجوع با استفاده از مستندات، پایگاه‌های اطلاعاتی و داده های مستقل، معتبر و قابل اتکا.

۱-۱۲- شناسه ملی اشخاص حقوقی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره ۱٦۱٦۹/ت ۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیات وزیران به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می‌یابد.

۱-۱۳- شماره فراگیر اشخاص خارجی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱٦۱۷۳/ت ٤۰۲٦٦ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیات وزیران به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می‌یابد.

۱-۱٤- سنا: سامانه نظارت بر ارز می باشد که در بانک مرکزی مستقر بوده و صرافی‌ها موظف هستند، تمام عملیات صرافی و اطلاعات مربوط به شناسایی مشتری را در این سامانه ثبت کنند.

۱-۱۵- وجه رایج: واحد پول ملی جمهوری اسلامی ایران که ریال می باشد.

۱-۱٦- حساب اختصاصی صرافی: حساب اختصاصی (ریالی یا ارزی) به نام صرافی است که عملیات مالی صرافی از طریق آن انجام می شود.

۱-۱۷- کد مشتری: شماره منحصر به فردی است که هر فرد برای عملیات در صرافی می بایستی برای یک مرتبه از صرافی اخذ کند.

شناسایی ارباب رجوع

ماده۲ـ کلیه صرافی‌ها موظفند پیش از ارایه خدمت به ارباب رجوع نسبت به شناسایی وی به شرح زیر اقدام نمایند:

۲-۱- شناسایی شخص حقیقی ایرانی:

اطلاعات مورد نیاز جهت شناسایی مشتری حقیقی ایرانی عبارت است از:

نام و نام خانوادگی، شماره ملی، تاریخ تولد، نام پدر، شماره شناسنامه و محل تولد، و نشانی کامل و کدپستی محل سکونت، شماره تلفن ثابت و همراه . صرافی ها موظفند در کلیه عملیات صرافی پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری، و تطبیق آن با مندرجات اصل کارت ملی وی نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه سنا و درج آن در فاکتور مربوط اقدام نموده و به امضای مشتری برساند.

۲-۲- شناسایی شخص حقیقی خارجی:

اطلاعات مورد نیاز جهت شناسایی مشتری حقیقی خارجی عبارت است از:

نام، نام خانوادگی، نام پدر یا جد، ملیت، شماره روادید، شماره گذرنامه، نشانی کامل و کد پستی و آدرس محل سکونت یا اقامت در ایران و تلفن و شماره فراگیر اشخاص خارجی.

صرافی ها موظفند در کلیه عملیات خود پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری حقیقی خارجی، و تطبیق آن با مندرجات اصل مدرک شناسایی نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه سنا و درج آن در فاکتور مربوط اقدام نموده و به امضای مشتری برسانند.

تبصره: در خصوص شخص حقیقی خارجی، گذرنامه معتبر کشور متبوع که دارای مجوز ورود و اقامت باشد یا کارت هویت و یا برگ آمایش اتباع خارجی معتبر، شناسه اختصاصی اتباع بیگانه مدارک شناسایی محسوب می شود.

۲-۳- شناسایی شخص حقوقی ایرانی:

اطلاعات مورد نیاز جهت شناسایی مشتری حقوقی ایرانی عبارت است از:

نام، شماره ثبت، محل ثبت، شناسه ملی ، کد اقتصادی ، نشانی کامل و کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی و تلفن.

صرافی ها موظفند در کلیه عملیات صرافی پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری حقوقی، و تطبیق آن با مدارک معتبر نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه سنا و درج آن در فاکتور مربوط اقدام نموده و به امضای نماینده شخص حقوقی برسانند.

تبصره: مدارک شناسایی شخص حقوقی عبارت است از، اساسنامه، گواهی ثبت شرکت، آخرین روزنامه رسمی.

۲-۴- شناسایی شخص حقوقی خارجی:

اطلاعات مورد نیاز شناسایی مشتری حقوقی خارجی عبارت است از:

نام، شماره ثبت، کشور و شهر محل ثبت، کد اقتصادی ،نشانی کامل و کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی، تلفن، مدارک مجوز فعالیت در ایران و شماره اختصاصی اشخاص خارجی . صرافی ها موظفند در کلیه عملیات صرافی پس از اخذ اطلاعات فوق از مشتری حقوقی، و تطبیق آن با مدارک معتبر نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه سنا و درج آن در فاکتور مربوط اقدام نموده و به امضای نماینده شخص حقوقی برسانند.

تبصره۱- در صورتی که معامله بیش از سقف مقرر باشد لازم است مدارک شناسایی مشتری نیز از سوی صرافی اسکن گردد.

تبصره ۲- در خصوص کلیه اشخاص حقوقی اعم از ایرانی و خارجی لازم است علاوه بر اخذ و بایگانی اصل معرفی نامه معتبر، نماینده معرفی شده از سوی شخص حقوقی، برابر ضوابط مقرر در مورد اشخاص حقیقی مورد شناسایی قرار گیرد.

ماده ۳ـ در صورتی که مشتری با مراجعه به صرافی کد مشتری نداشته باشد قبل از تعریف مشتری در سامانه سنا باید جستجو از طریق شماره ملی (شخص حقیقی ایرانی) شناسه ملی (شخص حقوقی ایرانی) شماره گذرنامه یا شماره اختصاصی (اشخاص خارجی) انجام شود و در صورتی که اطلاعات ارباب رجوع در سیستم ثبت نشده بود،توسط صرافی تعریف شود.

ماده۴ـ در عملیات حواله لازم است اظهارات مشتری در خصوص علت انجام حواله به همراه مستندات مربوط، در سامانه سنا ثبت گردد.

تبصره۱ - در صورتی که حواله خریداری شده توسط ارباب رجوع به منظور واردات باشد، صرافی موظف است نسبت به درج شماره ثبت سفارش در سامانه سنا اقدام نماید.

تبصره ۲- چنانچه مشخصات ارائه شده از سوی مشتری صحت نداشته و یا مدارک شناسایی وی، توسط صرافی جعلی تشخیص داده شود، صرافی موظف است مراتب را بلا فاصله به عنوان گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد. در این موارد، ادامه خدمت به مشتری به مدت یک روز کاری از زمان ارسال گزارش به تاخیر می افتد. پس از مدت مذکور و در صورت ارایه حکم مراجع قضایی از سوی واحد اطلاعات مالی به صرافی، اقدامات لازم بر اساس آن انجام می پذیرد و در غیر این صورت ارایه خدمت به مشتری بلامانع است.

مبادلات مالی در عملیات صرافی

ماده۵ ـ لازم است صرافی نسبت به راه اندازی دستگاه POS ـ ریالی مرتبط با حساب صرافی اقدام نماید.

تبصره: در صورت اعلام بانک مرکزی مبنی بر فراهم شدن امکان راه اندازی دستگاه POS ـ ارزی، راه اندازی دستگاه مذکور برای صرافی ها الزامی است.

ماده۶ـ لازم است پرداخت هرگونه وجه نقد بالاتر از سقف مقرر به مشتری (اعم از تسویه معامله سفارش شده یا اعلام انصراف از سفارش یا قسمتی از آن توسط مشتری) از طریق واریز به حساب خود مشتری یا صدور چک صرفاً در وجه مشتری (بدون امکان حواله کرد) انجام شود. صرافی به هیچ عنوان امکان تهاتر اصل و یا مانده حساب مشتری با حسابهای غیر را ندارد.

گزارش دهی

ماده ۷ـ کلیه صرافی ها مکلفند در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی و تامین مالی تروریسم، مراتب را بدون اطلاع ارباب رجوع، از طریق بخش گزارش معاملات مشکوک سامانه به واحد اطلاعات مالی ارسال کنند.گزارش های مزبور محرمانه تلقی شده و در صورت اطلاع ارباب رجوع، با متخلف برابر مقررات رفتار خواهد شد.

تبصره۱ - فهرست برخی از معیارهای شناسایی معاملات و عملیات مشکوک از طریق بخش معاملات مشکوک سامانه ارسال می گردد. لازم است صرافی با مراجعه مستمر به سامانه آخرین وضعیت این فهرست را مورد بهره برداری قرار دهد.

تبصره ۲- تشخیص متصدی مربوط در صرافی مبنی بر انجام معامله مشکوک، در درجه نخست اهمیت قرار دارد و معیارهای ارائه شده، صرفا بخشی از این معیارها را در بر می گیرد.

ماده ۸ ـ ارسال گزارش معاملات مشکوک و نیز سایر گزارش‌هایی که صرافی موظف به ارسال آن به واحد اطلاعات مالی است، بیانگر هیچ‌گونه اتهامی به افراد نبوده و اعلام آن به واحد مذکور، افشای اسرار شخصی محسوب نمی‌گردد و در نتیجه هیچ اتهامی از این بابت متوجه گزارش‌دهندگان نخواهد بود.

ماده ۹ـ کلیه صرافی ها مکلفند در تمامی معاملات بیش از سقف مقرر که ارباب رجوع وجه آن را به صورت نقدی پرداخت می نماید توضیحات ارباب رجوع را طبق فرم پیوست دریافت کرده ، و نسبت به تکمیل فرم واریز نقدی بیش از سقف مقرر در سامانه اقدام نمایند.

تبصره- در صورتی که مشتری فرم مذکور را تکمیل نکرد و یا از ارایه اطلاعات جهت تکمیل آن توسط کارکنان ذی ربط صرافی استنکاف نمود، کارکنان صرافی وظیفه دارند تا وجوه مذکور را از مشتری پذیرفته؛ لیکن موارد را به قید تسریع به واحد اطلاعات مالی گزارش دهند.

ماده۱۰ـ در صورتی که توضیحات مشتری در مورد منشا وجوه نقد بیش از سقف مقرر، قانع کننده نباشد و یا به دلایل دیگری، ظن به پولشویی و تامین مالی تروریسم وجود داشته باشد صرافی موظف است نسبت به ارسال گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی اقدام نماید.

ماده۱۱ـ کلیه صرافی ها مکلفند هر شش ماه یکبار گزارشی در خصوص تمامی فعالیت های خود که به نحوی به این دستور العمل ارتباط پیدا می کند را به بانک مرکزی ارسال نمایند.

نگهداری سوابق

ماده ۱۲ـ کلیه صرافی ها مکلفند اطلاعات مربوط به سوابق معاملات و عملیات مـالی را به صورت الکترونیکی در سامانه سنا ثبت نموده و مدارک مربوط به سـوابق شناسـایی ارباب رجوع، فاکتورها و سایر اسناد مرتبط با عملیات صرافی را به صـورت فیزیکـی و حداقل به مدت پنج سال بعد از پایان عملیات نگهداری نمایند.

تبصره- در صورت انحلال یا تصفیه صرافی نیز نگهداری اسناد تا پـنج سـال پـس از ختم عملیات انحلال یا تصفیه ضرورت دارد.

ماده۱۳ ـ سوابق و مدارک موضوع این بخش باید به گونه ای ضبط و نگهداری شود که در صورت در خواست واحد اطلاعات مالی، اطلاعات درخواستی حـداکثر ظـرف مـدت ٤ روز و مدارک و اسناد مورد درخواست نیز حداکثر ظـرف مـدت یـک مـاه بـه واحـد اطلاعات مالی ارسال شود. مسئولیت جستجو و ارایه اسناد با صرافی است.

نحوه مراقبت از اشخاص

ماده ۱۴ـ کلیه صرافی ها مکلفند عملیات و معاملات اشخاصی را کـه اسـامی آن هـا از سوی واحد اطلاعات مالی به آن ها اعلام مـی شـود، زیـر نظـر داشـته و بـر حـسب دستورات صادره از سوی واحد اطلاعات مالی در خصوص آن ها اقدام نمایند.

دسترسی کارکنان به اسامی و مشخصات اشخاص

ماده ۱۵ـ کلیه صرافی ها مکلفند اسامی و مشخصات اشخاص موضوع ماده ١٤ را در دسترس کارکنان ذی ربط خود که به ارائه خدمات به مشتریان می پردازند قرار دهند و با درج آن در نرم افزار خود، امکان صدور هشدارهای لازم را هنگام انجام معامله با این اشخاص فراهم آورند.

محرمانه بودن اطلاعات

ماده ۱۶ـ کلیه صرافی ها مکلفند اسامی و مشخصات اشخاص موضوع ماده ١٤ را محرمانه تلقی نموده و آنها را تنها در اختیار کارکنان ذی ربط قرار دهند. در صورت افشا و هرگونه استفاده غیر مجاز از اطلاعات مذکور با متخلفین برابر قانون رفتار خواهد شد.

به روز رسانی

ماده ۱۷ـ کلیه صرافی ها مکلفند بلافاصله پس از دریافت اسامی و مشخصات اشخاص موضوع ماده ١٤، نسبت به به روز رسانی فهرست قبلی اقدام نمایند به نحوی که فهرست این اشخاص، به همراه آخرین اصلاحات آن همواره در اختیار کارکنان ذی ربط قرار داشته باشد.

گزارش دهی موردی

ماده ۱۸ـ کلیه صرافی ها مکلفند در هر موردی که بر اساس ماده ١٤ این دستورالعمل اقدام می نمایند، مراتب را فورا به واحد اطلاعات مالی گزارش دهند.

آموزش کارکنان

ماده ۱۹ــ کلیه صرافی ها مکلفند قانون مبارزه بـا پولـشویی ،آیـین نامـه اجرایـی آن و دستورالعمل های مربوط را به کارکنان خود آموزش دهند.

ماده ۲۰ــ کلیه صرافی ها مکلفند ترتیبات لازم برای شرکت کارکنان خود دردوره هـای آموزشی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم که توسط بانک مرکزی یا دبیر خانه شورای عالی مبارزه با پولشویی برگزار می شود را فراهم نمایند.

این دستورالعمل در۲۰ ماده و ۱۱ تبصره در دوازدهمین جلسه شورای عالی مبـارزه بـا پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارایه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در موسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز در اجرای موثر تکالیف مقرر در آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱٤۳٤/ت ٤۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱٤ وزیران عضو کارگروه تصویب آئین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی به ویژه ماده ۹ آن؛ دستورالعمل « نحوه اعمال دقت و نظارت ویژه هنگام ارایه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در موسسات اعتباری » به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱ـ در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- موسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسات اعتباری غیربانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض‌الحسنه.

تبصره: موسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می شوند.

۱-۳- شماره اختصاصی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره ۱٦۱۷۳/ت ٤۰۲٦٦ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیات محترم وزیران، برای هر یک از اشخاص خارجی تعیین و اختصاص داده می شود.

۱-٤- قانون: قانون مبارزه با پولشویی(مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸٦ مجلس شورای اسلامی)؛

۱-٥- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱٤۳٤/ت ٤۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱٤ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-٦- اشخاص حقیقی خارجی: افرادی هستند که تابعیت ایران را ندارند. دارای مدرک شناسایی کشور متبوعه(گذرنامه) معتبر بوده و دارای روادید و یا پروانه اقامت معتبر در ایران می باشند. در خصوص آوارگان خارجی دارای کارت هویت ویژه اتباع خارجی و یا کارت خروجی مدت دار (آمایش) معتبر صادره از سوی وزارت کشور ج. ا. ا. و در مورد پناهندگان خارجی، دارندگان دفترچه پناهندگی معتبر صادره از سوی نیروی انتظامی ج. ا. ا. می باشند.

۱-۷- اشخاص سیاسی خارجی

اشخاص حقیقی خارجی ای که حداقل دارای یکی از شرایط ذیل هستند:

۱-۷-۱- دارای سمت سیاسی رسمی در کشور خود بوده و یا به نیابت از کشور خود، دارای سمتی دیپلماتیک در کشورهای دیگر هستند.

۱-۷-۲- بدون داشتن سمت رسمی در کشور خود، به عنوان یک شخص سیاسی حزبی در آن کشور شناخته می شوند و در کشور خود یا خارج از آن، به فعالیت سیاسی اشتغال دارند.

۱-۷-۳- در سازمان‌های بین‌المللی یا بین دولتی دارای سمت رسمی هستند.

۱-۸- اشخاص سیاسی خارجی ویژه: اشخاص سیاسی خارجی بند پیشین(بند ۱-۷) و یا دیگراشخاص سیاسی خارجی وابسته به گروه های نظامی یا شبه نظامی و یا فرقه‌ای، مشروط بر آن که دارای حداقل یکی از شرایط ذیل باشند:

الف - مورد تعقیب اینترپل باشند.

ب- از نظر مقررات استرداد مجرمین تحت تعقیب باشند.

پ - از نظر شورای امنیت سازمان ملل مشمول تحریم باشند.

تبصره: مصادیق اشخاص سیاسی خارجی و اسامی اشخاص سیاسی خارجی ویژه توسط بانک مرکزی به روزرسانی شده و به موسسات اعتباری ابلاغ می شود.

۱- ۹ - خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط موسسه اعتباری به مشتری ارایه می شود، اطلاق می گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» ـ به شرح زیرـ تقسیم می شود.

۱- ۹-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می شود که ارایه آن ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با موسسه اعتباری استمرار نمی بخشد. ارایه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط موسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

- **حواله وجوه؛**
- **انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛**
- **خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛**
- **صدور انواع چک های بانکی و چک های بین بانکی(چک رمزدار) و پرداخت چک؛**
- **خرید و فروش گواهی سپرده(عام و خاص) و دیگر اوراق بهادار.**

۱- ۹-۲- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات توسط موسسه اعتباری می باشد و ارایه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- **افتتاح انواع حساب های بانکی؛**
- **اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛**
- **عملیات اعتبارات اسنادی؛**
- **صدور انواع ضمانتنامه های بانکی و ظهر نویسی؛**
- **خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛**
- **اجاره صندوق امانات؛**
- **صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.**

ماده ۲ ــ موسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه خدمات پایه به ویژه خدمات بانکی ذیل به اشخاص سیاسی خارجی، مقررات مذکوردر این دستورالعمل را رعایت کند:

۱- افتتاح، انسداد(تمام یا بخشی از حساب) و بستن حساب سپرده قرض الحسنه جاری؛

۲- افتتاح، انسداد(تمام یا بخشی از حساب) و بستن حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز و حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار.

تبصره ۱- به موجب نامه شماره ٦٤٤/١٤٩٦٩٧٧ مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۳ مدیر کل حقوقی بین المللی وزارت امور خارجه، معرفی افراد حقیقی و حقوقی نمایندگی های خارجی مقیم جمهوری اسلامی ایران برای انجام عملیات بانکی و دریافت خدمات پایه، مستلزم صدور نامه رسمی از سوی اداره کل تشریفات وزارت امور خارجه می باشد.

تبصره۲- ارایه کلیه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی ویژه ممنوع است. در صورت ارایه خدمات پایه به این اشخاص قبل از ابلاغ این دستورالعمل، لازم است مراتب به قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود تا پس از انجام بررسی های معمول، نحوه اقدام به موسسه اعتباری اعلام شود.

تبصره ۳- ارایه خدمات پایه به سایر اشخاص سیاسی خارجی بلامانع است اما مراتب باید به قید تسریع به بانک مرکزی اعلام شود.

ماده۳ ـ در صورت انصراف شخص سیاسی خارجی از اخذ خدمات پایه و یا توقف ارایه این خدمات به وی(مثل انسدادحساب، تسویه تسهیلات و ...)؛ لازم است مراتب به بانک مرکزی اعلام شود.

افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری

ماده ۴ ـ افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری برای اشخاص سیاسی خارجی، صرفا در چارچوب مفاد دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی موسسات اعتباری و به خصوص، شناسایی کامل آن ها امکان پذیر است.

ماده ۵ ـ برای افتتاح حساب سپرده قرض الحسنه جاری برای شخص سیاسی خارجی، موسسه اعتباری موظف است این موضوع را مورد بررسی قرار دهد که شخص متقاضی، جزو کدام دسته از اشخاص سیاسی خارجی مذکور در این دستورالعمل است. در این رابطه:

۵-۱- افتتاح حساب جاری برای اشخاص سیاسی خارجی ویژه مطلقاً ممنوع است.

۵-۲- اگر کشور موطن اصلی شخص سیاسی خارجی جزو کشورهایی باشد که جرم‌های سازمان یافته و مرتبط با پولشویی در آن زیاد

است افتتاح حساب جاری برای این افراد منوط بـه اخـذ اجـازه از بانک مرکزی است.

۵-۳- در صورتی که پس از افتتاح حـساب، اشـخاص سیاسـی خـارجی صاحب حساب مشمول یکی از دو بند پیشین شـوند(یکـی از بنـد های (۵ – ۱) و یا (۵ – ۲))؛ لازم است مراتب به قید تـسریع بـه بانک مرکزی اعلام شود تا پس از انجام بررسی های معمول، نحوه اقدام به موسسه اعتباری اعلام شود.

ماده ۶ ـ بانک موظف است به منظور حـصول اطمینـان از عـدم مطابقـت مشخـصات متقاضی افتتاح حساب با مشخصات افرادی که افتتاح حساب جاری برای آن‌ها مجـاز نمی‌باشد (از جمله افرادی که بنا به دستور مرجع قضایی و یا به دلیل دارا بودن سـابقه چک برگشتی در لیست سیاه قرار دارند)، کنترل‌های لازم را اعمال نماید.

ماده ۷ ـ پیش از افتتاح حساب جاری، بانک موظـف اسـت از طریـق سـاز و کارهـای پیش‌بینی شده، نسبت به شناسایی تعداد حساب‌های جاری متقاضی در تمامی شـبکه بانکی، اطلاعات لازم را کسب نماید. هم‌چنین به منظـور شناسـایی متقاضـی ای کـه دارای حساب‌های جاری متعدد است و احتمال می‌رود برای افتتاح حساب جاری جدید فاقد صلاحیت لازم باشد، بانک باید فعالیـت‌هـای کنترلـی مناسـب را در چـارچوب " رهنمودهایی برای نظام مؤثر کنترل داخلی در مؤسسات اعتبـاری " موضـوع بخـشنامه شماره مب/۱۱۷۲ مورخ ۱۳۸٦/۳/۳۱ بانک مرکزی طراحی و اعمال نماید.

افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار

ماده ۸ ـ هنگام افتتاح سـپرده قـرض الحـسنه پـس انـداز و سـپرده سـرمایه گـذاری مدت دار برای اشخاص سیاسی خارجی، بانک موظف است نسبت به شناسایی کامـل وی ـ برابر ضـوابط مـذکور در دسـتورالعمل چگـونگی شناسـایی مـشتریان خـارجی

موسسات اعتباری ـ عمل نماید. برای افتتاح سپرده قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده سرمایه گذاری مدت‌دار؛ اقامت دائم فرد متقاضی در کشور ایران ضرورت ندارد.

بستن و مسدودکردن حساب

ماده ۹ ـ در موارد ذیل، حساب‌های مذکور در این دستورالعمل بسته می‌شوند:

۹- ۱ - درخواست متقاضی؛

۹ – ۲ - در صورت صدور حکم قضایی توسط محاکم ایرانی؛

۹ – ۳ - در صورت صدور حکم قضایی توسط محاکم خارجی پس از تائید بانک مرکزی؛

۹ – ٤- در صورت صدور دستور مراجع بین المللی پس از تأیید بانک مرکزی.

تبصره: مسدود کردن موجودی حساب‌های فوق فقط در صورت وجود شرایط مذکور در بندهای (۹- ۲) ، (۹- ۳) و (۹- ٤) امکان پذیر می‌باشد. موسسه اعتباری موظف است بستن و یا انسداد حساب اشخاص سیاسی خارجی را به همراه گزارش کاملی در این زمینه؛ به بانک مرکزی گزارش کند.

الزامات کلی:

ماده ۱۰ ـ کلیه مؤسسات اعتباری موظف هستند از رعایت مفاد این دستورالعمل در شعب خارج از کشور خود، اطمینان حاصل نمایند.

ماده۱۱ ـ مؤسسات اعتباری موظف هستند کلیه خدمات پایه ارایه شده به اشخاص سیاسی خارجی را به بانک مرکزی اطلاع دهند.

ماده ۱۲ ـ مؤسسه اعتباری باید علاوه بر رعایت مفاد این دستورالعمل، مقررات مربوط به نحوه افتتاح، انسداد و بستن حساب جاری را که ناظر بر کلیه اشخاص حقیقی ایرانی و خارجی است؛ در مورد اشخاص سیاسی خارجی نیز رعایت کند.

این دستورالعمل در۱۲ ماده و ٦ تبصره در دوازدهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.

بسمه تعالی

دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی موسسات اعتباری

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای بند ۸ از ماده ١٤ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ و اصلاحات پس از آن)، بند الف از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ١٣٨٦ مجلس شورای اسلامی)، فصل دوم آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ١٨١٤٣٤/ت ٤٣١٨٢ ک مورخ ١٣٨٨/٩/١٤ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، آیین‌نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شماره ٢١١٨١٥/ت ٣٩٣٩٥ ه مورخ ١٣٨٦/١٢/٢٦ هیات وزیران، آیین نامه تعیین شماره اختصاصی برای اشخاص خارجی مرتبط با کشور موضوع تصویب نامه شماره ١٦١٧٣/ت ٤٠٢٦٦ ه مورخ ١٣٨٨/١/٢٩ هیات وزیران و مصوبات کارگروه ماده ۹ آن و نیز مدیریت انواع ریسک‌های بانکی به ویژه ریسک‌های عملیاتی، شهرت و تطبیق؛ «دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان خارجی موسسات اعتباری» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱ ــ در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱۸- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۱۹- قانون: قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸٦/۱۱/۲؛

۱-۲۰- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱٤۳٤/ت ٤۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱٤ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛

۱-۲۱- موسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسات اعتباری غیر بانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکت‌های لیزینگ، شرکت‌های سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقوقی که به امر واسطه گری وجوه اقدام می نمایند.

تبصره: موسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شوند.

۱-۲۲- مدیریت ارشد: اعضاء هیات عامل/مدیر عامل و آن گروه از مدیران اجرایی و کارکنان ارشد موسسات اعتباری که مستقیما زیر نظر هر یک از اعضای هیات عامل / مدیر عامل قرار داشته، مسئولیت اجرای استراتژی‌ها و سیاست‌های مصوب هیات مدیره/هیات امنا یا هیات عامل را حسب مورد بر عهده دارند.

۱-۲۳- ریسک عملیاتی: احتمال بروز زیان ناشی از نامناسب‌بودن و عدم کفایت فرآیندها و روش‌ها، افراد و سیستم‌های داخلی یا ناشی از رویدادهای خارج از موسسه اعتباری از جمله وقفه‌های عملیاتی، جرایم مشتریان، محصولات و عملکرد کاری، عملکرد استخدامی و ایمنی محیط کار.

۱-۲٤- ریسک شهرت: احتمال بروز زیان در اثر از دست‌دادن حسن شهرت به دلایلی از جمله وضعیت نامطلوب مالی، تنزل رتبه اعتباری و یا از دست‌دادن اعتماد عمومی.

۱-۲۵- تطبیق: سازگاری فعالیت موسسه اعتباری با قوانین، مقررات و استانداردهای ناظر بر فعالیت‌های آن موسسه.

۱-۲٦- ریسک تطبیق: احتمال شمول جریمه ، مجازات‌های قانونی، تنبیهات نظارتی ، مواجهه با زیان‌های حایز اهمیت و یا آسیب وارد شدن به حسن شهرت موسسات اعتباری، به دلیل عدم رعایت قوانین، مقررات و استانداردها است.

۱-۲۷- مشتری(ارباب رجوع):

- **شخص حقیقی یا حقوقی که در موسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛**
- **هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل موسسه اعتباری (و یا ذینفع یا ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه موسسه اعتباری شود.**

مشتری به دو نوع مشتری گذری و دایمی ـ به شرح زیر ـ تقسیم می شود.

۱ـ۱۰ـ ۱ ـ مشتری‌گذری: مشتری است که به منظور دریافت خدمات غیرپایه به موسسه اعتباری مراجعه کرده و ارائه خدمت به وی مستلزم تشکیل پرونده نمی‌باشد. ارتباط مشتری گذری با موسسه اعتباری فاقد ویژگی " استمرار" است. متقاضیان وصول وجه چک، حواله وجه و پرداخت قبوض از جمله مصادیق مشتریان گذری می‌باشند.

۱ـ۱۰ـ۲ـ مشتری دایمی: مشتری است که ارتباط وی با موسسه اعتباری، واجد ویژگی مهم استمرار است و به دلیل نوع و ماهیت خدمات موردنیاز، تشکیل پرونده جهت درج اطلاعات هویتی و دیگر اطلاعات مورد نیاز برای وی ضرورت دارد.

۱-۲۸- اشخاص حقیقی خارجی: افرادی هستند که تابعیت ایران را ندارند. دارای مدارک شناسایی کشور متبوعه «گذرنامه» معتبر بوده و دارای روادید و یا پروانه اقامت معتبر در ایران می باشند. درخصوص آوارگان خارجی دارای کارت هویت ویژه اتباع خارجی و یا کارت خروجی مدت دار (آمایش) معتبر صادره از سوی وزارت کشور ج.ا.ا و در مورد پناهندگان خارجی دارندگان دفترچه پناهندگی معتبر صادره از سوی نیروی انتظامی ج.ا.ا. می باشند.

۱-۲۹- اشخاص حقوقی خارجی:

این اشخاص عبارتند از:

الف) موسسات، شرکت ها و شعب فعال آن ها که در خارج از ایران به ثبت رسیده باشند.

تبصره: نمایندگی و شعب شرکت ها و موسسات خارجی که در اداره کل ثبت شرکت ها به ثبت رسیده باشند، جزو اشخاص حقوقی ایرانی محسوب می‌شوند.

ب) نمایندگی های سیاسی خارجی مقیم ایران شامل سفارت خانه‌ها و کنسولگری ها.

پ) دفاتر نمایندگی رسمی سازمان های بین المللی مستقر در کشور که مورد تایید وزارت امور خارجه باشند.

ت) دفاتر سازمان های مردم نهاد خارجی دارای مجوز فعالیت از وزارت کشور.

۱-۳۰- شناسایی مشتری : شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل«شناسایی اولیه» و «شناسایی کامل» تقسیم می‌شود:

۱-۱۳-۱- شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و در صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت مشخصات اصیل.

۱-۱۳-۲- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارایه خدمات پایه به شرح مذکور در این دستورالعمل.

۱-۳۱- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط موسسه اعتباری به مشتری ارایه می شود، اطلاق می گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو نوع «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه» ـ به شرح زیرـ تقسیم می شود.

۱-۱٤-۱- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می شود که ارایه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با موسسه اعتباری استمرار نمی بخشد. ارایه این خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط موسسه اعتباری و به شرح مذکور در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

- حواله وجوه؛
- انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛
- خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛
- صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی(چک رمزدار) و پرداخت چک.

۱-۱٤-۲- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات توسط موسسات اعتباری می باشد و ارایه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

- **افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛**
- **اعطای تسهیلات وعملیات لیزینگ؛**
- **عملیات اعتبارات اسنادی؛**
- **صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی وظهر نویسی؛**
- **خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و ظهرنویسی آن‌ها؛**
- **اجاره صندوق امانات؛**
- **صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.**

۱-۳۲- شماره اختصاصی: شماره ای منحصر به فرد که برای هر یک از اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی تعیین و اختصاص داده می شود که به صورت رمزینه(بارکد) روی مدارک شناسایی معتبر درج می گردد.

۱-۳۳- واحد اطلاعات مالی: واحدی ملی، متمرکز ومستقل که مسئولیت دریافت، تجزیه وتحلیل و ارجاع گزارش های معاملات مشکوک به مراجع ذی ربط را به عهده دارد(به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی).

۱-۳٤- سقف مقرر: به شرح مندرج در بند ز ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی؛

۱-۳۵- شورا: شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۱-۳٦- دبیرخانه: دبیر خانه شورای عالی مبارزه با پولشویی؛

۱-۳۷- پایگاه ملی اطلاعات اشخاص خارجی: مرجع تعیین شماره اختصاصی برای اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران موضوع آیین نامه شماره ۱٦۱۷۳/ت٤۰۲٦٦ ه مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ هیات وزیران.

۱-۳۸- سامانه احراز هویت اشخاص(ساها): سامانه مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی است که از طریق ارتباط با سازمان‌های ذی ربط(سازمان ثبت احوال کشور، پایگاه ملی اطلاعات اشخاص خارجی، سازمان ثبت اسناد کشور، شرکت پست و سازمان امور مالیاتی)، پاسخ به استعلام موسسات اعتباری در مورد احراز هویت اشخاص مختلف و نشانی آن‌ها را تسهیل می نماید.

۱-۳۹- مدارک شناسایی معتبر:

۱-۲۲-۱- اشخاص حقیقی خارجی:

- **گذرنامه معتبر: گذرنامه ای است که تاریخ انقضاء آن تمام نشده باشد و دارای اجازه اقامت معتبر باشد.**

تبصره۱: اجازه اقامت معتبر عبارت است از :

۱- پروانه اقامت معتبر صادره توسط نیروی انتظامی، درج شده در گذرنامه؛

۲- روادید دارای تاریخ اعتبار صادره توسط وزارت امور خارجه، درج شده در گذرنامه؛

۳- گذرنامه اتباع کشورهای لغو روادید با ایران، دارای مهر ورود به کشور و حداکثر یک ماه از تاریخ ورود؛

٤- گذرنامه اتباع خارجی دارای مجوز تمدید روادید، صادره توسط نیروی انتظامی.

تبصره۲: روادید و یا اجازه اقامت در ایران درج شده در گذرنامه های خدمت و سیاسی توسط وزارت امور خارجه صادر می گردد.

- دفترچه پناهندگی معتبر صادره توسط نیروی انتظامی؛
- کارت هویت معتبر صادره توسط وزارت کشور؛
- کارت خروجی مدت دار (آمایش) معتبر صادره توسط وزارت کشور.

تبصره۳: اعتبار دفترچه های پناهندگی، کارت های هویت و آمایشی منوط به عدم انقضای تاریخ آن می باشد.

۱-۲۲-۲- اشخاص حقوقی خارجی:

- معرفی نامه وزارت امور خارجه در خصوص نمایندگی سیاسی کشورها و سازمان های بین المللی؛
- معرفی نامه وزارت کشور در خصوص سازمان های مردم نهاد خارجی؛
- مدارک ثبت سایر اشخاص حقوقی خارجی در خارج از ایران که در آن محل ثبت، تاریخ ثبت، شماره ثبت و موضوع فعالیت شخص حقوقی قید شده باشد.

۱-٤۰- مشخصات هویتی:

۱-۲۳-۱- اشخاص حقیقی : شامل نام، نام خانوادگی، نام پدر یا مادر، تاریخ تولد، کشور محل تولد، شماره مدرک شناسایی، نوع مدرک شناسایی، تابعیت، جنسیت، شماره اختصاصی.

تبصره: درخصوص اتباع خارجی عرب تبار، نام جد نیز از مشخصات هویتی محسوب می گردد و نیازی به اخذ نام خانوادگی نمی باشد.

۱-۲۳-۲- اشخاص حقوقی: نام، تابعیت، موضوع فعالیت، نوع فعالیت، شماره ثبت ، محل ثبت، تاریخ ثبت، شماره اختصاصی.

تبصره: این دستورالعمل، مشتمل بر حداقل اطلاعات لازم درخصوص نحوه شناسایی مدارک معتبر اشخاص خارجی است. بانک مرکزی در مواقع مقتضی اقدام به تهیه و ابلاغ راهنمای شناسایی مدارک معتبر می نماید.

همچنین به دلیل پیچیدگی در تشخیص معتبر و مجاز بودن اسناد ارائه شده توسط مشتریان حقیقی و حقوقی خارجی، لازم است کارکنان شعب موسسه اعتباری موضوع را حسب مورد و از طریق اتصال به ساها استعلام نمایند.

تبصره: با توجه به اینکه عملیات تطبیق مدارک و اسناد مشتریان گذری خارجی در محل شعبه موسسه اعتباری انجام می شود لازم است موسسه اعتباری در هر یک از شعب، از کارکنانی با تجربه کافی در این زمینه استفاده نماید.

ماده ۲ـ موسسه اعتباری موظف است برای تحقق اهداف این دستورالعمل، سیاست‌ها و رویه‌های شفافی را ـ در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه ـ تدوین نموده؛ آن‌ها را سالیانه مورد بازنگری قرار دهد. این سیاست‌ها و رویه‌ها می‌بایست موارد زیر را در برگیرند:

- **سیاست پذیرش مشتری؛**
- **رویه‌های شناسایی مشتری؛**
- **نظارت مستمر بر حساب‌ها؛**
- **مدیریت ریسک.**

سیاست پذیرش مشتری

ماده ۳ ـ موسسه اعتباری موظف است برای پذیرش مشتری، معیارهای مشخص و شفافی داشته باشد. در این معیارها می بایست موارد ذیل مورد توجه قرار گیرند:

۳-۱- گشایش هر نوع حساب منوط به شناسایی کامل مشتری براساس مدارک و اوراق هویتی، مجوز اقامت و فعالیت معتبر در ایران و ضوابط مذکور در این دستورالعمل است.

۳-۲- مؤسسه اعتباری موظف است هویت و مشخصات ابراز شده از سوی مشتری و نماینده (ولی، وصی، قیم، وکیل ایرانی و یا خارجی) وی را از طریق تطبیق با مدارک معتبر شناسایی و برابر ضوابط مذکور در این دستورالعمل احراز نماید.

۳-۳- مؤسسه اعتباری باید قبل از افتتاح حساب، کنترل های لازم را اعمال کند تا اطمینان یابد مشخصات متقاضی افتتاح حساب با مشخصات اشخاصی خارجی که افتتاح حساب برای آن مجاز نیست، انطباق نداشته باشد.

۳-٤- مؤسسه اعتباری می بایست از افتتاح حساب برای اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی که مدارک معتبری را برای حضور در ایران ارائه نمی نمایند، خودداری نماید.

۳- ٥- واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری موظف است مشخصات مشتریان خارجی را که مبادرت به اعلام اطلاعات غیر واقعی نموده اند به واحد اطلاعات مالی گزارش نماید.

ماده ۴ـ مؤسسه اعتباری موظف است درخصوص اتباع خارجی دارنده دفترچه پناهندگی صادره توسط نیروی انتظامی، کارت ویژه اتباع خارجی وکارت خروجی مدت دار (آمایش) صادره توسط وزارت کشور پس از شناسایی اولیه و یا کامل، فقط خدمات بانکی افتتاح حساب قرض الحسنه پس انداز ، سپرده سرمایه گذاری و انجام عملیات وصول چک را ارائه نماید.

تبصره : ارائه هرگونه کارت الکترونیکی و نیز ارائه مجوز هرگونه خدمات الکترونیک به اشخاص فوق ممنوع می باشد.

ماده ۵ـ ارائه کلیه خدمات بانکی به اتباع خارجی دارای گذرنامه و پروانه اقامت معتبر بلامانع می باشد.

ماده ۶ـ موسسه اعتباری موظف است در اسرع وقت نسبت به اجرای مفاد ماده ۱۵ آیین‌نامه مبنی بر شناسایی مشتریان قبلی، اقدامات لازم را به عمل آورد.

تبصره ۱- آن دسته از مشتریان قبلی که در مرحله تطبیق، مشخصات آن‌ها دارای مغایرت بوده است، موظفند ظرف سه ماه نسبت به رفع مغایرت اقدام نمایند. چنانچه مغایرت مذکور رفع نگردد، واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری موظف است موارد را به واحد اطلاعات مالی ارسال نماید.

تبصره ۲- آن دسته از مشتریان قبلی که متوسط فعالیت آن‌ها در سال مطابق دستورالعمل مربوط که به تصویب شورا خواهد رسید، کم اهمیت باشد، از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده ۷ـ در صورتی که موسسه اعتباری به دلایلی همچون عدم همکاری مشتری نتواند اطلاعات لازم را برای شناسایی وی به دست آورد و یا مشتری اقدام به ارائه اطلاعات غیرواقعی نماید، موسسه اعتباری باید پس از توضیح مراتب به مشتری، از ارایه خدمات به وی خودداری نماید.

ماده۸ـ موسسه اعتباری موظف است مشخصات مشتریانی را که مبادرت به اعلام اطلاعات غیر واقعی نموده‌اند، به واحد اطلاعات مالی گزارش کند.

رویه‌های شناسایی مشتری

شناسایی مشتری حقیقی و یا حقوقی خارجی برحسب نوع ارائه خدمات بانکی به آن ها، به دو نوع شناسایی اولیه و کامل تقسیم می شود. موسسه اعتباری باید هنگام ارایه خدمات بانکی به مشتریان خارجی؛ علاوه بر رعایت مفاد این دستورالعمل؛ مواد مرتبط در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی موسسات اعتباری را نیز رعایت نماید. بنابراین مؤسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه تمامی خدمات بانکی و اعتباری (اعم از خدمات پایه و غیر پایه) به مشتری خارجی اعم از مشتریان گذری و دائمی و انجام هرگونه عملیات پولی و مالی (حتی کمتر از سقف مقرر) از

جمله انجام هرگونه دریافت و پرداخت حواله وجه، صدور چک، ارائه تسهیلات، صدور انواع کارت دریافت و پرداخت، صدور ضمانت نامه، خرید و فروش ارز و اوراق گواهی سپرده و اوراق مشارکت قبول ضمانت و تعهد ضامنان به هر شکل از قبیل امضاء سفته، بروات و اعتبارات اسنادی نسبت به شناسایی مشتری خارجی به شرح مندرج در این دستورالعمل اقدام کرده و اطلاعات آن را در سیستم اطلاعاتی خود ثبت نماید.

تبصره: پرداخت قبوض دولتی و خدمات شهری کمتر از سقف مقرر نیازی به شناسایی مشتری ندارد.

شناسایی اولیه اشخاص خارجی(حقیقی، حقوقی)

ماده ۹ـ به منظور شناسایی اولیه مشتری درهنگام ارائه خدمات غیرپایه، موسسه اعتباری موظف است مشخصات هویتی مشتری و نماینده (ولی، وصی، قیم، وکیل ایرانی و یا خارجی) وی را اخذ و پس از تطبیق با اصل مدارک هویتی معتبر، ثبت نماید.

تبصره: در خصوص اشخاص حقوقی، شناسایی نماینده یا وکیل الزامی است.

شناسایی کامل اشخاص خارجی(حقیقی، حقوقی)

در ارایه خدمات پایه به اشخاص خارجی(حقیقی،حقوقی)، موسسه اعتباری باید علاوه بر شناسایی اولیه مشتری، اقدام به شناسایی کامل آن ها به شرح ذیل نیز نماید:

شناسایی کامل اشخاص حقیقی خارجی

ماده ۱۰ـ به منظور شناسایی کامل اشخاص حقیقی خارجی، متصدیان مربوط در موسسه اعتباری باید ابتدا فرم شماره ۱ پیوست این دستورالعمل را تکمیل نموده و همراه اسکن یا کپی مدارک شناسایی معتبر اشخاص حقیقی خارجی، به واحد مبارزه با پولشویی آن موسسه ارسال نمایند. واحد مزبور موظف است از طریق سامانه ساها نسبت به اخذ شماره اختصاصی اشخاص خارجی اقدام نموده و در صورت وجود شماره مزبور؛ نسبت به کنترل صحت آن اقدام کرده و پس از آن، دستور افتتاح حساب را به شعبه متقاضی ارسال نماید. همزمان مدارک معتبر و فرم تکمیل شده از طریق سامانه ارتباطی واحد اطلاعات مالی به آن واحد ارسال می شود. واحد اطلاعات مالی پس از انجام تحقیقات لازم از طریق پایگاه های ذی‌ربط که حداکثر سه روز کاری به طول خواهد انجامید، مجوز فعالیت حساب را به واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری اعلام خواهد نمود. قبل از صدور مجوز فعالیت، موسسه اعتباری صرفا حق دریافت وجه از صاحب حساب ر ا دارد و ارائه سایر خدمات بانکی منوط به صدور مجوز است. در صورت عدم صدور مجوز فعالیت از سوی واحد اطلاعات مالی، لازم است موسسه اعتباری برابر دستور صادره از سوی آن واحد اقدام نماید.

شناسایی کامل اشخاص حقوقی خارجی

ماده ۱۱ـ برای شناسایی کامل اشخاص حقوقی خارجی، لازم است ابتدا فرم شماره ۲پیوست تکمیل شده و همراه اسکن یا کپی مدارک شناسایی معتبر اشخاص حقوقی خارجی به واحد مبارزه با پولشویی هر موسسه ارسال شود. واحد مزبور موظف است از طریق سامانه ساها، شماره اختصاصی اشخاص خارجی را اخذ کرده و در صورت وجود شماره مزبور، نسبت به کنترل صحت آن اقدام نماید و سپس

دستور افتتاح حساب را به شعبه متقاضی ارسال نماید. همزمان مدارک معتبر و فرم تکمیل شده از طریق سامانه ارتباطی واحد اطلاعات مالی به آن واحد ارسال می شود. واحد اطلاعات مالی پس از انجام تحقیقات لازم از طریق پایگاه های ذیربط که حداکثر سه روز کاری به طول خواهد انجامید، مجوز فعالیت حساب را به واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری اعلام خواهد نمود. قبل از صدور مجوز فعالیت، موسسه اعتباری صرفا حق واریز وجه به حساب را دارد و ارائه سایر خدمات بانکی منوط به صدور مجوز است. در صورت عدم موافقت واحد اطلاعات مالی لازم است موسسه اعتباری برابر دستور صادره از سوی آن واحد اقدام نماید.

تبصره: در مورد شرکت های خارجی، شعب و دفاتر نمایندگی شرکت های خارجی در ایران و همچنین سازمان های مردم نهاد خارجی لازم است علاوه بر شناسایی کامل اشخاص حقیقی صاحب امضاء حساب، مسئولین خارجی مقیم و دارای تردد به ایران (به شرح مندرج در مورد اشخاص حقیقی) و نیز مشخصات اعضای هیأت مدیره و مدیران ارشد ارکان مشابه هر یک از آن ها در خارج از کشور (به شرح مندرج در مورد اشخاص حقیقی به جز شماره پروانه اقامت و روادید و نشانی)، مشخصات شرکت مادر آن ها در خارج از کشور - براساس مفاد فرم های شماره یک و دو - اخذ شود.

ماده ۱۲ ـ در شناسایی کامل مشتریان خارجی(حقیقی، حقوقی)، موسسه اعتباری باید تمامی اطلاعاتی را که در شناسایی کامل مشتریان ایرانی(حقیقی، حقوقی) از آن ها اخذ می نماید، از مشتریان خارجی نیز مطالبه کرده(حسب مورد) و پس از مستند سازی آن ها، در سوابق آن ها نگهداری نمایند.

نظارت مستمر بر حساب ها

ماده ۱۳ ـ شعب افتتاح کننده حساب برای اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی موظف هستند خلاصه اطلاعات گردش حساب مشتریان خارجی را هر سه ماه یکبار از طریق سامانه الکترونیکی در اختیار واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری قرار دهند تا علاوه بر اعمال نظارت های مندرج در این دستورالعمل، متناسب با شرایط و وضعیت حضور و فعالیت قانونی و غیرقانونی اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی در ایران، نظارت های لازم صورت گرفته و در صورت تغییر شرایط مذکور، اطلاع رسانی لازم به شعب مربوط انجام پذیرد.

مدیریت ریسک

ماده ۱۴ـ هیات مدیره، مدیریت ارشد و یا رده سازمانی معادل آن در موسسه اعتباری می‌بایست از وجود برنامه‌های موثر شناسایی مشتریان خارجی و پیاده‌سازی آن‌ها از طریق ایجاد رویه‌های مناسب اطمینان حاصل کند. این برنامه‌ها باید امکان نظارت موثر مدیریت بر سیستم‌ها، کنترل‌ها، تفکیک وظایف و آموزش کارکنان را فراهم آورند. مسئولیت نهایی تصمیمات اخذ شده در این خصوص بر عهده هیات مدیره یا ارکان معادل آن در موسسه اعتباری است.

ماده ۱۵ـ مسئولیت اجرای سیاست‌ها و رویه‌های هیات مدیره و مدیریت ارشد و یا رده سازمانی معادل آن‌ها در موسسه اعتباری(در خصوص شناسایی مشتریان خارجی و ایجاد سامانه‌های اطلاعاتی مربوط) بر عهده واحد مبارزه با پولشویی آن موسسه است. واحد مذکور باید اجرای سیاست‌ها و رویه‌های شناسایی مشتریان خارجی را در شعب و تمامی سطوح موسسه اعتباری مورد بررسی قرار داده، هر

گونه انحراف را به همراه پیشنهادهای اصلاحی به هیات مدیره و مدیریت ارشد موسسه اعتباری گزارش کند.

ماده ۱۶ـ موسسه اعتباری می بایست در مورد شیوه شناسایی مشتریان خارجی، برنامه‌هایی آموزشی برای کارکنان خود تدارک ببیند. برنامه‌های آموزشی باید به گونه‌ای طراحی شوند که کارکنان به شناخت کافی و منطقی نسبت به ضرورت، اهمیت و نحوه اجرای سیاست‌ها و رویه‌های شناسایی مشتریان دست یابند. برنامه‌های مذکور باید به طور مستمر (به خصوص در مورد کارکنان جدید) ادامه یابد تا اطمینان حاصل شود کارکنان ذی ربط آموزش‌های لازم را در این خصوص دیده اند. موسسه اعتباری موظف است سوابق آموزشی مربوط را در پرونده کارکنانی که آموزش دیده‌اند، درج نماید.

ماده ۱۷ـ موسسه اعتباری موظف است هر شش ماه یک‌بار، اطلاعات مربوط به فعال بودن مشتری را مورد ارزیابی مجدد قرار دهد. همچنین بنا به درخواست مشتری و یا در صورت ایجاد تغییر عمده در وضعیت مشتری، موسسه اعتباری موظف است مشتری را به طور مجدد مورد شناسایی کامل قرار دهد.

نگه‌داری سوابق مشتریان و معاملات آن‌ها

ماده ۱۸ـ هیات مدیره موسسه اعتباری می بایست اطمینان حاصل کند که برای نگه‌داری و پردازش مناسب اطلاعات، تدابیر لازم اندیشیده شده و سیستم‌های توانمند در موسسه استقرار یافته‌اند به‌گونه‌ای که در مواقع ضروری، سیستم‌های مذکور بتوانند اطلاعات مورد نظر مراجع ذی‌ربط را حداکثر ظرف مدت ۱ روز کاری، با سهولت و در چارچوب قوانین و مقررات مربوط؛ در اختیار آن‌ها قرار دهد.

ماده ۱۹ـ شیوه نگهداری اسناد و مدارک در موسسات اعتباری برابر آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یکهزار و یکصد و

چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵شورای پول و اعتبار(موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/٤/۱۵ بانک مرکزی و اصلاحات پس از آن) است.

در سوابقی که از تراکنش‌های مالی حفظ می شود، باید نوع تراکنش، مبلغ و نوع ارز، تاریخ انجام تراکنش و طرفین تراکنش، شماره حساب‌هایی که تراکنش از طریق آن‌ها انجام شده است و مشخصات صاحب/صاحبان حساب درج شوند.

سایر مواد

ماده ۲۰ـ رعایت سایر موارد ذکر شده در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری در خصوص اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی نیز الزامی است.

گستره شمول دستورالعمل

ماده ۲۱ـ این دستورالعمل علاوه بر موسسات اعتباری، برای تمامی شعب و نمایندگی بانک‌ها و موسسات اعتباری خارجی در کشور، موسسات اعتباری واقع در مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، نیز لازم الاجرا می‌باشد.

زمان اجرا

ماده ۲۲ـ زمان اجرای این دستورالعمل یک ماه پس از ابلاغ آن از سوی بانک مرکزی است. در مدت مذکور موسسات اعتباری موظفند ضمن اطلاع رسانی به مشتریان، امکانات و تسهیلات لازم برای اجرای این دستورالعمل را به گونه ای فراهم نمایند که اجرای آن، حتی الامکان موجب اخلال در امور مشتریان نشود.

این دستورالعمل در۲۲ ماده و ١٤ تبصره دردوازدهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۲ به تصویب رسید.

پیوست

«۷»

مناطق مشکوک

- دریافت و پرداخت وجه از/ به کشورهایی که به عنوان بهشت‌های مالیاتی و یا اماکن مناسب برای فرار از مقررات مبارزه با پولشویی معروف هستند.
- مشتری تابعیت کشوری را دارد که در آن مقررات مبارزه با پولشویی ضعیف است.

معامله ریالی مشکوک (انجام شده– شروع شده)

- معاملاتی که در آن‌ها ظن وجود شخص ثالث افشا نشده وجود دارد.
- معاملاتی که در آن‌ها اشخاصی که با هم ارتباطی ندارند، آدرس و تلفن مشابه ارائه داده‌اند.
- معاملاتی که در آن‌ها سازمان‌های مالی و غیر مالی متعدد متعلق به تبعه‌های خارجی درگیر معامله شده اند در حالی که انجام معامله بدون درگیر نمودن آن‌ها امکان پذیر بود.
- انجام مکرر عملیات و معاملات با مبالغی کمتر از سقف مقرر به منظور عدم شمول مقررات پیشگیری از پولشویی.
- معاملاتی که با افراد صاحب مقام در بانک مرتبط است.
- صدور چک‌های متعد با مبالغ بالا بدون انطباق با ماهیت حرفه ای مشتری و ایجاد گردش صوری حساب.
- معاملات تجاری بیش از سقف مقرر که با موضوع فعالیت ارباب رجوع و اهداف تجاری شناخته شده از وی مغایر باشد.
- معاملات بیش از سقف مقرر که ارباب رجوع، قبل یا حین معامله از انجام آن انصراف داده و یا بعد از انجام معامله بدون دلیل منطقی نسبت به فسخ قرارداد اقدام نماید.
- معاملاتی که طبق عرف کاری اشخاص مشمول، پیچیده، غیرمعمول و بدون اهداف اقتصادی واضح می‌باشد.
- معاملاتی که به هر ترتیب مشخص شود ذینفع واقعی حداقل یکی از متعاملین ظاهری آن شخص یا اشخاص دیگری بوده‌اند.

- کشف جعل، اظهار کذب و یا گزارش خلاف واقع از سوی ارباب رجوع قبل یا بعد از آنکه معامله‌ای صورت گیرد و نیز در زمان اخذ خدمات پایه.

معاملات تسهیلاتی مشکوک

- وثایق اعتباری، دارایی‌های شخصی است که هیچ ارتباطی با گیرنده تسهیلات ندارد.

- ارائه وثایق سنگینی که با وضعیت اقتصادی مشتری همخوانی ندارد.

- عدم بازپرداخت وام یا اعتبار سررسید گذشته و معوق به منظور اینکه بانک وثیقه‌ای که منشاء آن غیرقانونی است را تملک نماید.

- بازپرداخت وام یا اعتبار دارای سررسید آینده بصورت غیرمنتظره و در مدت زمان کوتاه که با اطلاعات ارائه شده توسط گیرنده وام مغایرت داشته باشد.

استفاده مشکوک از ابزارهای بانکی

- صندوق امانت توسط نهاد تجاری اجاره می شود در حالیکه نوع فعالیت تجاری مشتری شناخته شده نیست و یا فعالیت اظهار شده توسط وی، استفاده از صندوق امانات شعبه را توجیه نمی کند.

اسناد مشکوک

- اسناد به نظر جعلی می‌آید (ظاهر سند حاکی از آن است که به تازگی صادر شده لیکن تاریخ آن قدیمی است).

- مشتری از ارائه اصل اسناد خودداری ورزیده و تنها کپی اسناد را ارائه می‌دهد.

حساب با رفتار مشکوک

- حسابی که توسط یک نهاد حقوقی افتتاح می شود و آدرس آن عیناً مشابه آدرس نهاد حقوقی دیگری است در حالی که صاحب امضای مجاز هر دو یک نفر هستند.

- حسابی که افراد مجاز متعددی اجازه برداشت از آن را دارند اما به نظر نمی رسد این افراد با یکدیگر رابطه خانوادگی یا کاری داشته باشند.

- نظارت ویژه بر کلیه حساب‌های خیریه‌ها.

مشتری مشکوک

- مشتری در مورد اطلاعات مرتبط با معامله یا دیگر اشخاص مرتبط با معامله اطلاعاتی ندارد.

- مشتری به کرات و بدون توجیه افرادی که مجاز هستند به نمایندگی از او عمل کنند را تغییر می‌دهد.

- مشتری به خدمات و منافعی که بانک به او ارائه می دهد بی توجه است.

- مشتری هنگام مراجعه به بانک توسط افرادی که ارتباطی با وی ندارند همراهی می شود یا شخص ثالثی بر فعالیت او نظارت دارد.

- مشتری این حقیقت را که دیگر بانک‌ها از انجام خدمت برای او خودداری کرده اند را پنهان می کند یا دلایل غیر قابل قبول برای این مسئله ارائه می دهند.

- مشتری نسبت به قوانین و مقررات داخلی بانک در زمینه مبارزه با پولشویی علاقه زیادی نشان می دهد.

- مشتری ای که برای انجام معاملات متعدد که در یک روز و یک شعبه انجام می شود به تحویلداران مختلف مراجعه می کند.

معاملات ارزی مشکوک

- تاکید بر استفاده از اسامی مخفف و مجعول در خصوص نام خریدار و یا ذینفع اعتبار اسنادی.

- تاکید بر درج وسیله حمل نامتعارف در شرایط اعتبار اسنادی با توجه به نوع کالا، مبدا و مقصد کالا.

- عدم تناسب قیمت کالای عنوان شده در پروفرمای ذینفع اعتبار اسنادی با قیمت‌های جهانی.

- درخواست بدون دلیل عدم ارائه گواهی مبدا ساخت کالا که توسط اتاق بازرگانی محل صـادر می گردد.

- درخواست عدم ارائه گواهی بازرسی بعنوان یکی از اسناد اعتبار با توجه به نوع کـالا و سـایر شرایط اعتبار اسنادی.

- تغییر بدون دلیل نام ذینفع اعتبار اسنادی.